

Mötesbok: Kommunfullmäktige (2025-01-27)

Kommunfullmäktige

Datum: 2025-01-27

Plats: Fullmäktigesalen, Rådhusplanaden 6

Kommentar:

Dagordning

Val av justerare och godkännande av dagordning

1/25 Val av justerare och fastställande av dagordning 2025-01-27

4

Information från nämnderna

2/25

Information från nämnderna till kommunfullmäktige 2025

7

Interpellationer och frågor

3/25 Interpellation: Våldspreventionsprogram i Umeå kommun; Maja Westling Palmberg (C)

9

4/25 Interpellation: Kraftig försämring av förskolepersonalens rutiner för vikariebokning; Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)

12

5/25 Interpellation: Satsning på utökad undervisningstid i svenska och matematik i lågstadiet; Anders Norqvist (L)

15

6/25 Interpellation: Varför klarar inte Umeå kommun av att kommunicera med Umeå kommun? Davis Kaza (AP) och Patrik Brännberg (AP)

18

7/25 Interpellation: Ansvar för den trasiga markvärmerna i sjukhusbacken; Fredrik Rönn (C)

21

8/25 Interpellation: Varför rasar Umeå i Hemtjänstindex? Veronica Kerr (KD)

23

9/25 Interpellation: Etableringar av totalförsvarsviktiga verksamheter i Umeå; Alf Molin (L)

26

10/25 Interpellation: Funktionsrättsperspektivet i kommunens arbete; Maria Lindvall (-)(L)

29

Ärenden

11/25 Motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen; Anders Ågren (M)

32

12/25 Motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden; Kjerstin Widman (M)

57

13/25 Energiprogram Umeå kommun

75

14/25 Lönepolicy och riktlinjer för lönestrategiskt arbete 2024

287

15/25 OPF-KR 2025 (tidigare OPF-KL 2018), omställningsstöd och pension för förtroendevalda

307

16/25 Fyllnadsval; Ledamot i kommunstyrelsen och ersättare i krisledningsnämnden och Umeå Kommunföretag AB; Nils Seye Larsen (MP)

332

17/25 Fyllnadsval; Ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott och Norrlandsoperan AB; Helena Smith (S)

335

18/25 Avsägelse; Ersättare i kommunstyrelsen; Anders Norqvist (L)

337

19/25 Avsägelse; Ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden; Patrik Esperri (S)

339

20/25 Avsägelse; Ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott; Veronica Kerr (KD)

341

21/25 Avsägelse; Ersättare i kommunfullmäktige; Katrin Larsson (SD)

343

22/25 Avsägelse; Ersättare i för- och grundskolenämnden; Ellen Kling Örestig (V)

344

23/25 Avsägelse; Ersättare i kulturnämnden; Daniel Fagreaus (L)

345

Tjänsteskrivelse

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/00031

Val av justerare och fastställande av dagordning 2025-01-27

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att till justerare av dagens protokoll utse Carin Nilsson (S) och Mattias Larsson (C)

att digital justering äger rum senast måndag 3 februari kl 15

att fastställa dagordning för mötet

Beredningsansvariga

Anna Holmstedt, nämndsekreterare

Tomas Jakobsson, kommunsekreterare

Förnamn, Efternamn
Befattning

Anna Holmstedt
nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2024-12-17

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2023/00052

Motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen; Anders Ågren (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motionen.

Ärendebeskrivning

I en motion väckt i kommunfullmäktige i januari 2023 yrkar Anders Ågren (M):

- att Umeå kommun möjliggör för alla anställda att träna på arbetstid, genom ett återinförande av friskvårdstimmen.

Personalnämnden och jämställdhetsutskottet yttrade sig under 2023 och föreslog då att motionen skulle avslås.

Kommunstyrelsen behandlade ärendet 14 november 2023. Beslutet blev återremiss för att ge nämnderna möjlighet att beskriva konsekvenserna av förslaget, såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska.

Motionen har beretts på nytt i bland annat HR-direktörens ledningsgrupp och Centrala samverkansgruppen. I tjänsteskrivelsen till personalnämnden konstateras att förvaltningarna inte anser det vara möjligt att införa en friskvårdstimme per vecka, vilket är samma slutsats som 2017 då frågan också utredes. Förslaget i tjänsteskrivelsen är att motionen ska avslås.

Personalnämnden behandlade motionen vid sammanträdet 12 november 2024. Beslutet blev att föreslå kommunfullmäktige bifalla motionen.

Jämställdhetsutskottet har också yttrat sig på nytt och föreslår att motionen ska avslås.

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2023/00052

Utifrån vad som anförs i tjänsteskrivelsen från förvaltningen till personalnämnden gör Stadsledningskontoret bedömningen att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Beslutsunderlag

Motion nr 1/2023

Personalnämndens protokoll 2023-06-07, § 22

Personalnämndens protokoll 2024-11-12, § 48

Jämställdhetsutskottets protokoll 2024-12-05, § 46

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist

Fredrik Åberg

Beslutet ska skickas till

Personalnämnden

Motionären

Karin Ahnqvist

Fredrik Åberg

Margareta Alfredsson
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2024-11-12

§ 48

Diariennr: PN-2023/00002

Motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen; Anders Ågren (M)

Beslut

Personalnämnden föreslår kommunfullmäktige

att bifalla motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen

Reservation

Tomas Wennström (S), Andreas Lundgren (S) och Carin Nilsson (S) reserverar sig mot beslutet. Se personalnämndens beslutsordning.

Ärendebeskrivning

I juni 2023 behandlade personalnämnden en motion om att återinföra friskvårdstimmen för alla anställda. Nämnden beslutade att föreslå kommunstyrelsen att avslå motionen.

Kommunstyrelsen behandlade ärendet 2023-11-14. Beslutet blev återremiss för att ge nämnderna möjlighet att beskriva konsekvenserna av förslaget, såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska.

Bakgrund

2017 gjordes en omfattande utredning av förutsättningarna för att återinföra en motionstimme i veckan. Samtliga nämnder gavs möjlighet att uttala sig om aktuella förutsättningar, uppskatta kostnaderna samt bedöma behovet av vikarier. Den sammantagna bedömningen mynnade ut i att det inte fanns förutsättningar att införa en motionstimme per vecka på ett likvärdigt sätt i samtliga verksamheter. Den årskostnad som räknades fram landade på drygt 116 miljoner kronor inkl. PO, varav vikariekostnaderna stod för närmare 43 miljoner kronor.

Ny bedömning och beräkning, hösten 2024

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2024-11-12

Frågan har, med anledning av motion 1/23, ånyo varit uppe för behandling, bland annat i HR-direktörens ledningsgrupp och den centrala samverkansgruppen. Sammanfattningsvis konstateras fortsatt att förvaltningarna inte ser några förbättrade förutsättningar gentemot den bedömning som gjordes 2017.

En ny ekonomisk beräkning har gjorts hösten 2024, utifrån samma bedömning av produktionsbortfall och vikariebehov som gjordes 2017.

Det som förändrats är bland annat att:

- antalet månadsavlönade har ökat, från 11 098 till 11 241
- vissa förändringar i verksamheters nämndstillhörighet har skett
- PO-pålägget har ökat, från 39,15 till 44,05 procent
- lönerna har ökat. Den beräknade timlönen har ökat från 230 till 298 kronor, inkl. PO-pålägg
- tillgången på vikarier har blivit betydligt mer begränsad

Förslag till beslut

*Personalnämnden föreslår kommunstyrelsen
att avslå motionen.*

Beslutsunderlag

Personalnämnden 2023-06-07, protokollsutdrag
Beräknade kostnader, hösten 2024

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist, SLK HR
Fredrik Åberg, SLK HR

Personalnämndens beslutsordning

Yrkanden

Carin Nilsson (S) – avslag till motionen enligt tjänsteskrivelsens förslag
Mikael Thyni (M) och **Gabriel Farrysson (M)** – bifall till motionen

Propositionsordning som godkänns

Ordföranden ställer avslag till motionen (enligt tjänsteskrivelsens förslag) mot bifall till motionen. Personalnämndens beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen. Votering begärs.

Voteringsproposition

Umeå kommun
Personalnämnden**Protokollsutdrag**
2024-11-12

Ja-röst för bifall till tjänsteskrivelsen

Nej-röst för bifall till motionen

Omröstningsresultat

Namn	Ja	Nej	Avstår
Tomas Wennström (S)	x		
Mikael Thyni (M)		x	
Andreas Lundgren (S)	x		
Carin Nilsson (S)	x		
Gabriel Farrysson (M)		x	
Lennart Arvidsson (V)		x	
Josefin Gustafsson (M)		x	
Summa:	3	4	0

Med 3 ja-röster mot 4 nej-röster beslutar personalnämnden att bifalla motionen.

Reservation

Tomas Wennström (S), Andreas Lundgren (S) och Carin Nilsson (S)

reserverar sig mot beslutet - Vi socialdemokrater anser att det är grundläggande krav att alla personalförmåner måste bygga på en likvärdighetsprincip och kunna omfatta alla medarbetare i Umeå kommun. Den utvärdering som SLK HR har gjort visar att det i praktiken är omöjligt att genomföra en friskvårstimme som är likvärdig för alla medarbetare på grund av de olika förutsättningar, både ekonomiskt och personellt, som råder mellan de olika förvaltningarna. Den utredning och beredning som har genomförts i alla nämnder visar att kostnaderna i de mest personalintensiva förvaltningarna blir orimliga. Dessa nämnder och förvaltningar brottas dessutom redan idag med personalbrist och stora svårigheter att kunna anställa vikarier.

Protokollsanteckning

Lennart Arvidsson (V) - Vänsterpartiet ser stora fördelar med en friskvårdstimme och även den arbetstidsförkortning som motionen innebär. Det viktiga och en förutsättning för genomförandet är givetvis att friskvårdstimmen kan omfatta alla anställda inom kommunen. Den exakta utformningen och tillämpningen fastställs i samband med sjösättningen av reformen.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2024-11-12

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se

Ange KS-2023/00052 i ämnesraden.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2023-06-07

§ 22

Diariennr: PN-2023/00002

Motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen; Anders Ågren (M)

Beslut

Personalnämnden föreslår kommunfullmäktige

att avslå motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid.

Reservation: Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

I en motion väckt i kommunfullmäktige i januari 2023 yrkar Anders Ågren (M):

att Umeå kommun möjliggör för alla anställda att träna på arbetstid, genom ett återinförande av friskvårdstimmen.

I motionen framförs argument om att träning på arbetstid skulle innebära minskade kostnader för sjukfrånvaro, ökad hälsa bland medarbetarna och ökad produktivitet.

Förvaltningens yttrande

Det råder konsensus när det gäller behovet och vikten av att arbeta för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro, inte minst med tanke på den kompetensbrist som råder.

Ökad hälsa i arbetslivet skapas i första hand genom goda förutsättningar för såväl medarbetare som chefer, att kraven i arbetet balanseras av tillräckliga resurser och stöd. Umeå kommun har under senare år

Umeå kommun
Personalnämnden**Protokollsutdrag**
2023-06-07

utvecklat en gemensam process för att säkerställa att detta arbete bedrivs systematiskt och att samtliga nivåer i organisationen tar ansvar för sina fördelade arbetsmiljöuppgifter. Processen fångar årligen upp förut-sättningarna avseende organisatorisk och social arbetsmiljö samt aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter. Processen avslutas med den årliga uppföljningen, som mynnar ut i handlingsplaner som beslutas av respektive nämnd efter sammanställning och analys av samtliga chefs-nivåer.

För att uppmuntra kommunens medarbetare till en aktiv och hälso-främjande livsstil finns till exempel friskvårdserbjudande i form av subventionerade motionskort och friskvårdsbidrag. Antal uttagna motions-kort var 2022 totalt 3 638, vilket motsvarar en tredjedel av de månads-avlönade. Dessutom togs drygt 1 400 friskvårdsbidrag ut 2022.

Erbjudande om förmånscykel är ett annat exempel för att uppmuntra till motion samtidigt som det bidrar till bilden av Umeå kommun som en attraktiv arbetsgivare.

I samband med Motion 3/2017, i vilken yrkandet var detsamma som i föreliggande motion, ombads nämnderna att genomföra konsekvens-analyser och ekonomiska bedömningar utifrån ett tänkt införande. Den sammantagna bedömningen var att det inte var genomförbart att införa träning på arbetstid. Bedömning är att detta förhållande inte förändrats under de senaste åren.

Erfarenheterna från när friskvårdstimmen fanns som ett alternativ för Umeå kommuns verksamheter gör gällande att möjligheten att nyttja friskvård på arbetstid var ojämlig, till men för de kvinnodominerade verksamheterna.

Förvaltningarna uppmanas att fortsätta det systematiska arbetet med den organisatoriska och sociala arbetsmiljön, OSA, liksom arbetet med aktiva åtgärder för att främja lika rättigheter och möjligheter med målet att skapa ett hållbart arbetsliv med arbetsplatser som är öppna och tillgängliga för alla.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2023-06-07

Som avslutning kan nämnas att Umeå kommuns sjukfrånvaro 2010–2022 har haft en mer positiv utveckling än medelvärdet för Sveriges kommuner.

Beredningsansvariga

Fredrik Åberg, SLK HR
Karin Ahnqvist, SLK HR

Personalnämndens beslutsordning

Yrkanden

Tomas Wennström (S), Carin Nilsson (S) och Moa Brydsten (S) yrkar på avslag till motionen, enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Mikael Thyni (M), Gabriel Farrysson (M) och Lennart Arvidsson (V) yrkar på bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Ordförande ställer avslag till motionen enligt tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till motionen. Personalnämnden beslutar att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen

Reservation: Mikael Thyni (M) och Gabriel Farrysson (M) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Protokollsanteckning: Vänsterpartiet ser stora fördelar med en friskvårdstimme och även den arbetstidsförkortning som motionen innebär. Vänsterpartiet yrkade också bifall till motionen vid personalnämndens sammanträde. Det viktiga och en förutsättning för genomförandet är givetvis att friskvårdstimmen kan omfatta alla anställda inom kommunen. Eftersom Vänsterpartiet inte haft möjlighet och hunnit diskutera motionen inom vår kommungrupp så kommer vi att återkomma med ett definitivt ställningstagande i samband med att kommunstyrelsen behandlar motionen.

Motion

Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen

En viktig del i kommunens attraktivitet är att vara en modern och bra arbetsgivare, med goda arbetsvillkor. Ska vi klara av kompetensförsörjningen, så gäller det att vi blir bättre på många områden.

Det är väl belagt att träning har en mycket positiv inverkan på människors hälsa. Att erbjuda möjlighet till träning på arbetstid har visat sig vara ett sätt att minska sjukfrånvarokostnaderna, att öka hälsan bland medarbetarna och samtidigt öka produktiviteten. Således en vinst för såväl den anställde som för arbetsgivaren.

Inom Umeå kommun har redan flera kommunala bolag insett fördelarna med detta. Bland de kommunala bolag som erbjuder möjligheten till träning på arbetstid för sina anställda finns Umeå Energi AB, VAKIN, AB Bostaden, UPAB och Dåva DAC. Sjukfrånvaro är också lägre bland de anställda inom de kommunala bolagen, jämfört med de anställda inom de kommunala förvaltningarna.

År 2010 avskaffade Umeå kommun friskvårdstimmen för de anställda inom förvaltningen. Det var ett misstag. Sjukfrånvaron har för kommunens del genom åren varit förenad med höga kostnader, såväl direkta som indirekta.

Som en del i att vara en modern arbetsgivare, och samtidigt minska sjuktalen, vill vi att all personal ska ges möjlighet att träna på arbetstid. Genom ett återinförande av friskvårdstimme så uppmuntrar vi vår personal att träna, och det vinner alla på: arbetsgivaren som får lägre kostnader för sjukfrånvaro och den enskilde i formen av ett friskare liv.

Detta finns som sagt redan hos flera av våra kommunala bolag, men bör gälla alla anställda inom Umeå kommun. Sedan kan det variera hur detta organiseras på de olika arbetsplatserna - det handlar ju om att anpassa scheman och annat utifrån situationen inom verksamheten. Det bör ju vara ansvarig chef som fattar beslut om exakt hur det ska lösas utifrån verksamhetens behov.

Moderaterna lämnade in en liknande motion som denna år 2017, men den avslogs av kommunfullmäktige i april 2018.

Detta trots att alla fackförbund, med undantag av ett, ställde sig positiva till förslaget.

Även kommunens upphandlade friskvårdsföretag Feelgood, hade yttrat sig i ärendet i en bilaga, och konstaterade hur forskningsläget såg ut: ”Träning på arbetstid är LÖNSAMT för individen, samhället och för företagen. Sjukskrivningskostnaderna minskar, de anställda mår bättre, mindre smärta och produktiviteten ökar.”

Argumenten är lika korrekta idag.

Med anledning av ovanstående yrkar undertecknad att kommunfullmäktige beslutar:

att Umeå kommun möjliggör för alla anställda att träna på arbetstid, genom ett återinförande av friskvårdstimmen.

2023-01-17

Anders Ågren
Kommunalråd, M

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2023-11-14

§ 174

Diariennr: KS-2023/00052

Motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen; Anders Ågren (M)

Beslut

Kommunstyrelsen beslutar

att återremittera motion 1/2023 Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen

Reservation

Lena Andersson (M) och Elmer Eriksson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

I en motion väckt i kommunfullmäktige i januari 2023 yrkar Anders Ågren (M):

att Umeå kommun möjliggör för alla anställda att träna på arbetstid, genom ett återinförande av friskvårdstimmen.

Personalnämnden har 2023-06-07, § 22 yttrat sig och föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen. Se bilagt yttrande.

Jämställdhetsutskottet har 2023-03-02, § 7 yttrat sig och föreslår att kommunfullmäktige avslår motionen. Se bilagt yttrande.

Förslag till beslut (tjänsteskrivelsen)

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motion 1/2023 Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen enligt personalnämndens och jämställdhetsutskottets förslag.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2023-11-14

Förslag till beslut (KSNAU 2023-11-07)

Kommunfullmäktige beslutar

att bifalla motion 1/2023 Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen enligt personalnämndens och jämställdhetsutskottets förslag.

Beslutsunderlag

Motionen

Personalnämndens protokoll 2023-06-07, § 22.

Jämställdhetsutskottets protokoll 2023-03-02, § 7.

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen).

Lena Andersson (M), Elmer Eriksson (M), Mattias Larsson (C) och Bore Sköld (V) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet bifaller motionen.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Lena Andersson (M), Mattias Larsson (C), Veronica Kerr (KD) och Maria Lindvall (L) – bifall till motionen

Tomas Wennström (S) - återremiss med motiveringen att innan kommunfullmäktige tar beslut om motionen ge nämnderna i uppdrag att beskriva vad konsekvenserna av förslaget blir (ekonomisk och verksamhetsmässigt) och belysa hur friskvårdstimme ska kunna genomföras i verksamheterna på ett jämställt och likvärdigt sätt så att alla kan ta del av erbjudandet.

Nils Seye Larsen (MP) – i första hand återremiss och i andra hand avslag
Propositionsordning som godkänns

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2023-11-14

Ordföranden ställer frågan om ärendet ska återremitteras eller avgöras i dag. Kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska återremitteras med Tomas Wennström motivering ovan.

Reservation

Lena Andersson (M) och Elmer Eriksson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Nämnderna

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2024-12-05

§ 46

Diariennr: KS-2023/00052

JUSK yttrande på motion 1/2023 (återremiss): Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid - återinför friskvårdstimmen

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen

Reservation

Alireza Mosahafi (M) och Maria Lindvall (-) reserverar sig till förmån för eget yrkande.

Deltar ej i beslut

Linda Lotare (V) avstår från att delta i beslutet.

Ärendebeskrivning

Jämställdhetsutskottet lämnade vid sammanträde 2023-02-21 yttrande på motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen inlämnad av Anders Ågren (M) Jämställdhetsutskottet beslutade då att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Jämställdhetsutskottet har efter beslut om återremiss i kommunstyrelsen beretts möjlighet att ånyo yttra sig i frågan innan beslut i kommunfullmäktige.

Motionären lyfter att en viktig del i kommunens attraktivitet är att vara en modern och bra arbetsgivare, med goda arbetsvillkor, där möjlighet till träning på arbetstid kan vara en del. Motionären hänvisar även till träningens positiva inverkan på människors hälsa, vilket skulle vara ett sätt att minska sjukfrånvarokostnaderna, att öka hälsan bland medarbetarna och samtidigt öka produktiviteten.

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2024-12-05

En liknande motion behandlades även av kommunfullmäktige 2017.
Kommunfullmäktige beslutade då att avslå motionen.

Det dåvarande yttrandet till kommunfullmäktige lyfter dock vikten av att arbeta för en ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro som en del av den långsiktiga kompetensförsörjningen och behovet av ett aktivt systematiskt arbetsmiljöarbete där hälsofrämjande insatser ingår samt en översyn av det totala friskvårdserbudandet.

Jämställdhetsutskottets yttrande

De flesta kommuner har någon form av friskvårdserbudande för sina anställda. Enligt en kartläggning som fackförbundet Vision genomförde 2020 erbjuder 67 kommuner friskvårdstimme till alla anställda, 255 kommuner erbjuder friskvårdsbidrag och 73 kommuner, ungefär en fjärdedel, erbjuder både bidrag och tid. Endast 13 kommuner har varken bidrag eller friskvårdstimme. Flera kommuner har olika alternativ för medarbetarna beroende på verksamhetens förutsättningar, där (ett högre) friskvårdsbidrag erbjuds som ett alternativ till friskvårdstimme om det inte finns möjlighet att ta ut denna, exempelvis vid arbete ensam natt och liknande.

I Umeå kommun har anställda möjlighet att teckna motionskort på ett antal olika anläggningar där avtalade kort subventioneras av kommunen med 50%, maximalt 2000 kronor och där medarbetaren betalar sin del via löneavdrag. Den som är visstidsanställd med kortare anställning än tre månader, eller den som inte vill ta del av erbjudandet om motionskort kan i stället söka friskvårdsbidrag, även detta uppgår till max 2000 kronor. 2023 antog 27 % av kvinnorna anställda i kommunen och 31% av männen erbjudandet om motionskort och 16% kvinnor och 12% män nyttjade friskvårdsbidraget.

Att använda friskvårdsbidraget i stället för erbjudande om rabatterat motionskort kan ha många anledningar, exempelvis kan det handla om att man vill utöva en aktivitet som inte erbjuds på någon av de ställen där det är möjligt att köpa motionskort men kan även handla om att friskvårdsbidraget inte innebär en kostnad för den enskilde utan är ett bidrag från arbetsgivaren.

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2024-12-05

Kvinnor arbetar i högre utsträckning inom vård, skola och omsorg med en stor del schemalagt och brukar- eller elevnära arbete och således får svårare att nyttja friskvårdstimmen som ska tas ut under arbetsid. Ett eventuellt införande av en friskvårdstimme blir därmed en jämställdhetsfråga. Att införa en friskvårdstimme som får tas ut av medarbetare när verksamheten tillåter riskerar att även det drabba kollektiv med medarbetare som arbetar i schemalagd verksamhet, verksamheter med ensamarbete eller där arbetslagen är små. Hanterandet av ett införande riskerar också att bli en fråga för enskilda enhetschefer inom ex. vård och omsorg där vi redan idag vet att dessa har arbetsmiljöansvar över flest medarbetare per chef. Inom för- och grundskolenämnden och äldreomsorgen har 35% respektive 26% av cheferna ansvar för fler än 30 medarbetare.

Det är rimligt att tro att i schemalagda verksamheter, med många medarbetare per chef och där vikarier idag är svåra att få tag på kommer det att vara svårare för medarbetare att skapa rutiner kring införande av friskvårdstimme.

Att fatta beslut om införande av friskvårdstimme utan att budgetera som sedan i realiteten inte kan tas ut av stora delar av Umeå kommuns medarbetare riskerar att inte få den hälsofrämjande effekt som motionären efterfrågar. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att för många av Umeå kommuns medarbetare finns det stora möjligheter att ta ut en friskvårdstimme då många arbetar i en verksamhet som inte är schemalagd.

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen med hänvisning till svårigheter i att erbjuda friskvårdstimme likvärdigt. Vidare anser jämställdhetsutskottet att sjukfrånvaro bör, i enlighet med aktuell forskning, ses som ett i hög utsträckning könat problem och där lösningar måste fokuseras på strukturförändring. Sofia Elwér visar i sin avhandling *Gender equality and health experiences: Workplace patterns in Northern Sweden* (Umeå universitet, 2013) att individuella/relationella strategier för att motverka ohälsa är sårbara och att ett strategiskt arbete bör fokusera på arbetets organisering och hälsosamma arbetsplatser. Lisa Harrysson visar i sin avhandling *An equal share, that's my medicine. Work,*

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2024-12-05

gender relations and mental illness in a Swedish context (Umeå universitet, 2013) på kopplingen mellan betalt och obetalt arbete och kopplingen till psykisk ohälsa och pekar på hur ojämställdhet i parrelationer har samband med psykiska besvär i form av oro, ångslan och ångest hos både kvinnor och män.

I den senaste medarbetarundersökningen från hösten 2024 upplever kvinnor högre arbetsbelastning, lägre grad av handlingsutrymme och kontroll samt sämre möjligheter till återhämtning än män. Exempelvis är genomsnittsresultatet 3,9 (av 6) för kvinnor och 4,4 för män på frågan om de har ork kvar att göra andra saker efter arbetsdagens slut. T2-rapporten från personalnämnden för 2024 visar att sjukfrånvaroprocenten för kvinnor är 7,6% medan den för män är 4,9%. Av de kvinnliga anställda är 58% långtidsfriska medan motsvarande andel för män är 68%. Jämställdhetsutskottet vill särskilt betona vikten av strukturella och inte individuella satsningar för att minska sjukfrånvaron och att resurser bör sättas in där de gör mest nytta. Det kan handla om att synliggöra och åtgärda för hög arbetsbelastning, säkerställa inflytande över arbete, hälsosamma scheman, förläggning av arbetstid och återhämtning. Arbetet kan med fördel bedrivas i pilotsatsningar och i samverkan med akademi. Individuella lösningar på strukturella problem är sårbara och lägger ansvaret på den enskilde medarbetaren i stället för att arbetsgivaren bedriver ett aktivt hälsofrämjande genusmedvetet arbete för att synliggöra och motverka ohälsa och skapa hälsosamma arbetsplatser.

Beslutsunderlag

Motion 1/2023

JUSK yttrande 2023-03-02

PN yttrande 2023-06-07

KS-NAU yttrande 2023-11-07

KS yttrande 2023-11-14

PN yttrande 2024-11-12

Beredningsansvariga

Linda Gustafsson

Annika Dalén

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

2024-12-05

Jämställdhetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Alireza Mosahafi (M) och Maria Lindvall (-): bifall till motionen.

Charlotta Vesterlund (S), Ari Leinonen (S) och Jan Lundberg (S); enligt tjänsteskrivelsens förslag (avslag på motionen)

Beslutsgång som godkänns

Ordförande ställer tjänsteskrivelsens förslag (avslag på motionen) mot bifall till motionen. Utskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag. Omröstning begärs.

Ja-röst för bifall till tjänsteskrivelsens förslag

Nej-röst för bifall till motionen

Omröstningsresultat

Namn	Ja	Nej	Avstår
Charlotta Westerlund (S)	x		
Solveig Granberg (C)	x		
Ari Leinonen (S)	x		
Alireza Mosahafi (M)		x	
Linda Lotare (V)			x
Maria Lindvall (-)		x	
Jan Lundberg (S)	x		
Summa	4	2	1

4 ja-röster och 2 nej-röster, 1 avstår.

Utskottet beslutar därmed enligt tjänsteskrivelsens förslag om avslag på motionen.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Personalnämnden

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

§ 13

Diarienum: KS-2023/00052

Motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen; Anders Ågren (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bifalla motionen.

Ärendebeskrivning

I en motion väckt i kommunfullmäktige i januari 2023 yrkar Anders Ågren (M):

- att Umeå kommun möjliggör för alla anställda att träna på arbetstid, genom ett återinförande av friskvårdstimmen.

Personalnämnden och jämställdhetsutskottet yttrade sig under 2023 och föreslog då att motionen skulle avslås.

Kommunstyrelsen behandlade ärendet 14 november 2023. Beslutet blev återremiss för att ge nämnderna möjlighet att beskriva konsekvenserna av förslaget, såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska.

Motionen har beretts på nytt i bland annat HR-direktörens ledningsgrupp och Centrala samverkansgruppen. I tjänsteskrivelsen till personalnämnden konstateras att förvaltningarna inte anser det vara möjligt att införa en friskvårdstimme per vecka, vilket är samma slutsats som 2017 då frågan också utredes. Förslaget i tjänsteskrivelsen är att motionen ska avslås.

Personalnämnden behandlade motionen vid sammanträdet 12 november 2024. Beslutet blev att föreslå kommunfullmäktige bifalla motionen.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

Jämställdhetsutskottet har också yttrat sig på nytt och föreslår att motionen ska avslås.

Utifrån vad som anförs i tjänsteskrivelsen från förvaltningen till personalnämnden gör Stadsledningskontoret bedömningen att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Förslag till beslut (tjänsteskrivelsen)

*Kommunfullmäktige beslutar
att avslå motionen.*

Beslutsunderlag

Motion nr 1/2023

Personalnämndens protokoll 2023-06-07, § 22

Personalnämndens protokoll 2024-11-12, § 48

Jämställdhetsutskottets protokoll 2024-12-05, § 46

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist

Fredrik Åberg

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Tomas Wennström (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (att avslå motionen).

Anders Ågren (M), Bore Sköld (V) och Mattias Larsson (C) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (att avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet bifaller motionen.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M), Mattias Larsson (C) och Maria Lindvall (-) (L) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (bifall till motionen).

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

Hans Lindberg (S), Lars Forsgren (SD), Tomas Wennström (S) och Mariam Salem (MP) – Avslag till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Avslag till motionen *mot* bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag att bifalla motionen. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att bifalla näringslivs- och arbetsutskottets förslag att bifalla motionen.

Beslutet ska skickas till

Personalnämnden

Motionären

Karin Ahnqvist

Fredrik Åberg

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

§ 13

Diarienum: KS-2023/00052

Motion 1/2023: Ge möjlighet för alla anställda inom Umeå kommun att träna på arbetstid – återinför friskvårdstimmen; Anders Ågren (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bifalla motionen.

Ärendebeskrivning

I en motion väckt i kommunfullmäktige i januari 2023 yrkar Anders Ågren (M):

- att Umeå kommun möjliggör för alla anställda att träna på arbetstid, genom ett återinförande av friskvårdstimmen.

Personalnämnden och jämställdhetsutskottet yttrade sig under 2023 och föreslog då att motionen skulle avslås.

Kommunstyrelsen behandlade ärendet 14 november 2023. Beslutet blev återremiss för att ge nämnderna möjlighet att beskriva konsekvenserna av förslaget, såväl verksamhetsmässiga som ekonomiska.

Motionen har beretts på nytt i bland annat HR-direktörens ledningsgrupp och Centrala samverkansgruppen. I tjänsteskrivelsen till personalnämnden konstateras att förvaltningarna inte anser det vara möjligt att införa en friskvårdstimme per vecka, vilket är samma slutsats som 2017 då frågan också utredes. Förslaget i tjänsteskrivelsen är att motionen ska avslås.

Personalnämnden behandlade motionen vid sammanträdet 12 november 2024. Beslutet blev att föreslå kommunfullmäktige bifalla motionen.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

Jämställdhetsutskottet har också yttrat sig på nytt och föreslår att motionen ska avslås.

Utifrån vad som anförs i tjänsteskrivelsen från förvaltningen till personalnämnden gör Stadsledningskontoret bedömningen att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen.

Förslag till beslut (tjänsteskrivelsen)

*Kommunfullmäktige beslutar
att avslå motionen.*

Beslutsunderlag

Motion nr 1/2023

Personalnämndens protokoll 2023-06-07, § 22

Personalnämndens protokoll 2024-11-12, § 48

Jämställdhetsutskottets protokoll 2024-12-05, § 46

Beredningsansvariga

Karin Ahnqvist

Fredrik Åberg

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Tomas Wennström (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (att avslå motionen).

Anders Ågren (M), Bore Sköld (V) och Mattias Larsson (C) – Bifall till motionen.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (att avslå motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet bifaller motionen.

Beslutet ska skickas till

Personalnämnden

Motionären

Karin Ahnqvist

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

Fredrik Åberg

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2024-11-27

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2023/00933

Motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden; Kjerstin Widman (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

Att avslå motionen

Ärendebeskrivning

Kjerstin Widman (M) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige med rubriken ” Genomför en extern granskning av studieförbunden ”.

Motionären föreslår:

- att uppdra till kulturnämnden att initiera en extern granskning av samtliga studieförbund för den verksamhet som studieförbunden har sökt stöd för och betalats ut medel till de senaste åren.

Kulturnämnden har yttrat sig och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen. Kulturnämnden skriver bland annat i sitt yttrande att kontrollerna av studieförbundens verksamheter har utvecklats löpande de senaste åren för att säkerställa att bidragsmedel inte går till obehörig verksamhet.

Jämställdhetsutskottet har yttrat sig och beslutat enligt kulturnämndens beslut.

Beslutsunderlag

Motion

Kulturnämndens yttrande 2024-05-23

Beredningsansvariga

Kulturnämnden

Beslutet ska skickas till

Motionären

Margareta Alfredsson
Stadsdirektör

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2024-11-07

§ 43

Diariennr: KS-2023/00933

Yttrande på motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden

Beslut

Jämställdhetsutskottet föreslår kommunfullmäktige

Att avslå motionen

Reservation

Joline Göttfert (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Moderaterna föreslår i motion 21/2023 kommunfullmäktige att uppdra till kulturnämnden att initiera en extern granskning av samtliga studieförbund för den verksamhet som studieförbunden har sökt stöd för och betalats ut medel till de senaste åren.

Motionären lyfter granskningar som tidigare visat brister i kontroll och uppföljning av bidrag till studieförbund och att det är viktigt att säkerställa att skattemedel inte går till fusk, eller i värsta fall extremister som motarbetar vårt demokratiska system.

Kulturnämnden har yttrat sig och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen.

Jämställdhetsutskottets yttrande

Kulturnämnden har i sitt yttrande detaljerat redogjort för hur systemet för internkontroller och efterkontroller för studieförbunden fungerar och hur detta de senaste åren har utvecklats på begäran av Folkbildningsrådet och regeringen. Jämställdhetsutskottet instämmer i kulturnämndens bedömning av att nuvarande kontrollsystem, med de skärpningar som

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag2024-11-07

gjorts, är tillräckligt och att ytterligare extern granskning inte är nödvändig.

Vidare vill jämställdhetsutskottet lyfta vikten av studieförbunden som en central aktör för att stärka den sociala hållbarheten. Ett starkt och självständigt föreningsliv ligger i Umeå i linje med de prioriteringar som finns i Umeå kommuns strategiska plan 2016–2028. Folkbildningen lyfts också särskilt i kommunens kulturpolitiska program där det konstateras att *”Ett omfattande, fritt och aktivt konst-och kulturliv, en bred folkbildning och en rik amatörkultur ökar människors engagemang, kunskap och möjligheter att komma till tals.”*. Utgångspunkten för studieförbundens arbete med demokrati är att individen genom bildning ökar sitt intresse och sin förmåga att delta i samhällsbygget. Bildningsresan blir i sig en demokratisk aktivitet, och genom bildade medborgare stärks demokratin.

Studieförbund är varken myndigheter eller andra offentliga verksamheter och att öka den administrativa bördan på dem bör göras med försiktighet då det riskerar att också underminera viljan till ideellt engagemang och förutsättningar för folkbildning.

Beslutsunderlag

Motion 21/2023

Kulturnämndens yttrande, 2024-05-23

Beredningsansvariga

Annika Dalén, utvecklingsstrateg jämställdhet

Linda Gustafsson, jämställdhetsstrateg

Jämställdhetsutskottets beslutsordning**Yrkanden**

Joline Göttfert (M): bifall till motionen.

Beslutsgång som godkänns

Ordförande ställer tjänsteskrivelsens förslag (avslag på motionen) mot bifall till motionen. Utskottet beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Beslutet ska skickas till

kommunfullmäktige

Sida 3 av 3

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott

Protokollsutdrag

2024-11-07

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2024-05-23

§ 41

Diariennr: KU-2023/00063

Remiss: Genomför en extern granskning av studieförbunden, dnr KS-2023/00933

Beslut

Kulturnämnden beslutar

att föreslå kommunfullmäktige att avslå motionen enligt yttrande nedan.

Reservation

Anton Bergström Nord (M), Kjerstin Widman (M) reserverar sig mot beslutet. Se kulturnämndens beslutsordning nedan.

Protokollsanteckning

Alex Nilsson (L) - avstår från att ta ställning till motionen till förmån för yttrande i kommunfullmäktige.

Anna-Karin Sjölander (C) - avstår från att ta ställning till motionen till förmån för yttrande i kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Kjerstin Widman (M) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige med förslag att uppdra till kulturnämnden att initiera en extern granskning av samtliga studieförbund för den verksamhet som studieförbunden har sökt stöd för och betalats ut medel till de senaste åren.

Kulturnämnden har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att yttra sig över motionen.

Yttrande

Studieförbunden har de senaste åren utvecklat kontrollen av sina verksamheter, på begäran av Folkbildningsrådet och regeringen.

Umeå kommun
Kulturnämnden**Protokollsutdrag**
2024-05-23

Förbunden för egna kontroller, internkontroller, som när året är slut kontrolleras av Folkbildningsrådet i vad som kallas efterkontroller, där ytterligare korrigeringar görs i efterhand.

Studieförbunden arbetar med en gemensam databas som heter Gustav (Gemensam Utveckling av Studieförbundens Administrativa Verksamhetssystem). Gustav är förbundsomfattande, och alla aktiva studieförbund idag arbetar med Gustav (ej RF/Sisu, som har egna system). I det systemet rapporteras alla studiecirklar, deltagare, adresser och personuppgifter mellan studieförbunden, och det underlättar att hitta krockar och dubbelnärvaro.

Kontrollerna av studieförbundens verksamheter har utvecklats löpande de senaste åren för att säkerställa att bidragsmedel inte går till obehörig verksamhet. Utöver det är 2024 det sista året med det gamla systemet för statsbidrag. Under 2025 kommer statsbidraget baseras på kommande verksamhet i stället för genomförd verksamhet. Kontroller kommer fortfarande göras, men förutsättningarna för statsbidrag kommer förändras.

Regeringen har även under april 2024 tillsatt Pia Brundin, tidigare utredare på Statskontoret och Riksrevisionen, som revisor i Folkbildningsrådet och Studieförbundet RF/Sisu till och med den 1 juni 2026. Som revisor ska Brundin granska hur uppföljning och utvärdering lever upp till de krav regeringen har ställt på folkbildningen.

Gustav

Studieförbunden arbetar med en gemensam databas som kallas Gustav (Gemensam Utveckling av STudieförbundens Administrativa Verksamhetssystem). Gustav har införts av, och ägs av bransch- och intresseorganisationen Studieförbunden. I det systemet rapporteras alla studiecirklar, deltagare, adresser och personuppgifter av och mellan studieförbunden, och det underlättar att hitta krockar och dubbelnärvaro. Gustavgruppen, som ligger bakom Gustav, bildades 1996, och de senaste femton åren har alla studieförbund varit anslutna till Gustav utom Folkuniversitetet som började använda systemet först 2023.

Umeå kommun
Kulturnämnden**Protokollsutdrag**
2024-05-23

Varje avdelning (lokalt kontor) ansvarar för att följa upp eventuella krockar och dubbelrapporteringar. Krockar kan exempelvis innebära tillfällen då en unik person går från ett kurstillfälle till ett annat och rapporteras in inom tidsramarna för de båda kurserna, eller tätt inpå ett annat kurstillfalles början. Om restid är en faktor anses även detta som en krock som ska följas upp. Dubbelrapportering är när en unik persons närvaro registrerats på två kurstillfällen under samma klockslag. Uppstår krockar eller dubbelrapporteringar internt följer det studieförbund där det rapporterats upp det själva. Om krock eller dubbelrapportering uppstått inom verksamhet hos ett annat studieförbund för de en dialog mellan varandra om hur det ska följas upp, samt hur man ska gå vidare.

Runt årsskiftet 2020 – 2021 infördes en funktion som tillåter studieförbunden att på central nivå samköra den data som rapporteras in i Gustav. Genom det kan förbunden se volymer av verksamhet, vilka cirkelledare och studiecirkel som är aktiva, vilka deltagare som med BankID anmäler närvaro samt var krockar och dubbelrapporteringar sker både inom det enskilda förbundet samt med andra förbund. Resultatet förs in i Power BI och ses över centralt. Krockar och dubbelrapporteringar syns inte för de lokala avdelningarna, utan endast på central nivå. När en krock eller dubbelrapportering sker granskas den av en kvalitets- och granskningsgrupp med representanter från alla studieförbund. Kvalitets- och granskningsgruppen rapporterar till avdelningarna där krock eller dubbelrapportering inträffat, och förbunden följer upp på lokal nivå.

När en unik person rapporterar in många närvarotimmar i studiecirkel, hos ett eller flera förbund, följs dessa upp av de förbund personen verkar inom. En unik person får delta i upp till 480 timmar studiecirkelverksamhet per år, men riskerar därmed att falla in under de faktorer som följs upp under internkontrollen. Eftersom Gustav är en gemensam databas flaggar studieförbunden för varandra om personer och studiecirkel med högt antal deltagande och stora mängder verksamhet.

Internkontroller

Internkontroller är något som alla studieförbund utför årligen på begäran av och med instruktioner från Folkbildningsrådet. Studieförbunden förväntas arbeta med risk- och sårbarhetsanalyser, samarbeta med andra

Umeå kommun
Kulturnämnden**Protokollsutdrag**
2024-05-23

studieförbund för att identifiera risker och utreda avvikelser, arbeta med egenkontroller, registerbaserad kontroll och rimlighetskontroller. Det innefattar ett systematiskt kvalitetsarbete och en intern styrning och kontroll av den egna och andra förbunds verksamheter. Dessa kontroller ska sedan redovisas till Folkbildningsrådet med ett revisorsintyg som visar att den statsbidragsberättigade verksamheten och kontrollen av den har utförts korrekt.

Syftet med internkontroll är att arbeta förebyggande och att systematiskt kontrollera och följa upp verksamheten som utförs under pågående verksamhetsår. På så sätt kan studieförbundet undvika att bli rättat i efterhand när verksamhetstimmar rapporteras in till Folkbildningsrådet.

Varje studieförbunds riksförbundsstyrelse är ytterst ansvarigt för att regional och kommunal verksamhet sköter kontrollen och rapporteringen i Gustav. Därigenom säkerställer studieförbunden att verksamheten genomförs i linje med folkbildningspolitikens mål och syften samt gällande regler och anvisningar för den statsbidragsberättigade folkbildningen, Folkbildningsrådets villkor, studieförbundens gemensamma överenskommelser och de egna riktlinjerna för folkbildningsverksamheten.

Under internkontrollen finns en samling riskfaktorer som studieförbunden gemensamt undersöker:

- Samverkanspart med stora volymer (kostnadsersättningar och verksamhetsvolym).
- Efterregistrering av verksamhet i Gustav.
- Dubbelrapportering av verksamhet (krockar med andra studieförbund och krockar internt).
- Cirkelledarens erfarenhet och ledarvana.
- Jäv.

Studieförbunden kan välja att avsluta samarbeten där felaktigheter förekommer.

Efterkontroller

När verksamhetsåret är slut genomförs en efterkontroll av föregående år där riksförbundet eller styrelsen samordnar och regionerna bistår.

Efterkontrollen genomförs med instruktioner, urval och kontrollparametrar av Folkbildningsrådet. Genom efterkontrollen kan eventuella felaktigheter och problem upptäckas och om studieförbunden har feltolkat Folkbildningsrådets instruktioner och förväntningar, både lokalt som regionalt och på riksnivå.

Efterkontroll innebär att utföra granskning av föregående års verksamhet genom verksamhetsstatistik från SCB, kvalitativa redovisningar från förbunden samt i vissa fall uppföljningsbesök. En rapport lämnas till Folkbildningsrådet med föregående års synpunkter och problem som ska tas hänsyn till under internkontrollen av nästa verksamhetsår.

Bild av Folkuniversitetets verksamhetsuppföljning från deras hemsida.

Det nya statliga bidragssystemet

Från och med den 1 januari 2024 gäller nya villkor om statlig fördelning av bidrag till studieförbundens verksamhet.

Den tidigare bidragsfördelningen baserades på antalet verksamhetstimmar som genomförts under de tre föregående åren. Det nya statliga systemet kommer i stället att baseras på verksamhetsåtagande från varje studieförbund, som för den kommande treårsperioden beskriver vilken verksamhet de kommer att genomföra, vilka målgrupper de vill nå samt hur folkbildning ska bedrivas. Dessa åtaganden kommer sedan bedömas av Folkbildningsrådet tillsammans med yttranden från en oberoende bedömningsgrupp, och beslut om bidragsandel kommer fattas av Folkbildningsrådets styrelse. Bidragsdelen kommer vara fast under treårsperioden 2025 - 2027, men kan påverkas om det finns verksamhetsbrister, om nya studieförbund kommer till eller

Umeå kommun
Kulturnämnden**Protokollsutdrag**
2024-05-23

om stödets grundförutsättningar förändras. Skulle det vara så att studieförbundet inte har genomfört vad man har planerat kan det bli återbetalningsskyldigt.

Syftet med det nya statliga bidragssystemet är att främja kvaliteten på folkbildningen, minska volymjakt och uppmuntra till tydligare profilerad studieförbundsverksamhet. Verksamheterna förväntas även bli mer förutsägbara över tid och systemet kommer underlätta för förbunden att bedriva en långsiktig planering.

Umeå kommuns stöd till studieförbunden

Varje år får de studieförbund som bedriver verksamhet i Umeå kommun och uppfyller statens villkor för att erhålla statsbidrag ansöka om stöd av Umeå kommun, via kulturnämnden. Detta stöd handläggs av kulturkonsumenten på Föreningsbyrån. Kulturnämnden har sedan 2016 årligen budgeterat 8,6 miljoner kronor att fördela ut till de tio studieförbunden, som nu är nio med Kulturens Bildningsverks avveckling. RF/Sisu ansöker inte om detta stöd. Studieförbundens kommunala stöd bygger på Folkbildningsrådets fördelningskriterier som delas in i organisationsbidrag (10% av stödet), tillgänglighetsbidrag (8% av stödet) och verksamhetsbidrag (82% av stödet). Dessa bidrag beräknas utifrån föregående års rapporterade studietimmar och unika deltagare i studiecirklar och annan folkbildningsverksamhet, samt antalet kulturprogram.

Umeå kommuns stöd till studieförbunden utgår från det mål som riksdagen beslutat om för folkbildningspolitiken 2019:

”Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.”

Studieförbunden söker stöd via Föreningsbyrån i Umeå kommuns bokning- och bidragssystem. Ansökan innehåller föregående års verksamhetsredovisning (STUV), den senaste verksamhetsberättelsen, verksamhetsplan för kommande år och ekonomisk redovisning. När de har ansökt förs förbundens rapporterade och genomförda verksamhet in i en schablon. Schablonen beräknar utifrån de senaste tre årens rapporterade verksamhet hur mycket de ska beviljas. Det betyder att stödet är rörligt från år till år, och att förbunden inte har några fasta bidrag från Umeå kommun. Kulturnämnden har dock beslutat i reglerna

Umeå kommun
Kulturnämnden**Protokollsutdrag**
2024-05-23

för det kommunala stödet till studieförbunden att de måste ha uppnått minst 50 unika deltagare och 250 studietimmar för att vara beviljade stöd. Har ett förbund beviljats stöd föregående år men inte uppnått den ovan angivna gränsen av verksamhet, beviljas 50% av det beräknade anslaget. Resterande 50% av det beräknade anslaget portioneras ut till de andra studieförbunden. Har förbundet ej beviljats stöd föregående år, men kvalificerar sig för anslag innevarande år ska 50% av beräknat anslag beviljas. Eventuella andra uteblivna medel fördelas till övriga studieförbund genom att dessa tillförs potten för verksamhetsbidrag.

Utöver det förs dialog med studieförbunden vid behov, till exempel över plötsliga öknningar eller minskningar av verksamhet och deltagarantal jämfört med tidigare år.

Beslutsunderlag

Motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden (M)

Beredningsansvariga

Leif Mårtensson
Daniel Vikström

Kulturnämndens beslutsordning**Yrkande**

Helena Smith (S), Sofia Wiesler (MP) och Thérèse Löfvenius Nilsson (V) – bifall till att avslå motionen och bifall till tjänsteskrivelsens yttrande.

Anton Bergström Nord (M) – bifall till motionen

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot Moderaternas förslag.
Kulturnämnden beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Moderaterna reserverar sig mot beslutet med motivering att det förvisso är positivt att den egenkontroll som studieförbunden själva gör har förbättrats. Det är dock inte på något sätt samma sak som om en extern part går igenom och granskar verksamheten. Givet att det återkommande avslöjats stora härvor inom studieförbunden runt om i landet under långt tid trots lovvärda planer om bättring kring kontroll vidhåller Moderaterna

Umeå kommun
Kulturnämnden

Protokollsutdrag
2024-05-23

i kulturnämnden behovet av att tillsätta extern granskning och vill föreslå kommunfullmäktige att bifalla motionen.

Beslutet ska skickas till
ksdiarium@umea.se KS-2023/00933

Motion till Umeå kommunfullmäktige

Genomför en extern granskning av studieförbunden

Folkbildning sker organiserat i studieförbund och folkhögskolor i Sverige. Staten stöttar studieförbunden ekonomiskt och syftet med det är att det ska bidra till bland annat stärkt demokrati, engagemang i samhället och höjd utbildnings- och bildningsnivå. Utöver statsbidrag från staten får studieförbunden också ofta stöd från kommuner och regioner för sin folkbildningsverksamhet. År 2023 har Umeå kommun avsatt 8,6 miljoner kronor i stöd till studieförbund.

Med jämna mellanrum väcks frågor kring studieförbundens verksamheter, och huruvida det fuskas eller inte. Det är viktigt att hela tiden arbeta med att motverka fusk och välfärdsbrottslighet, samt se till så att skattebetalarnas pengar går till rätt saker.

I Umeå avslöjades år 2015 ett omfattande fusk i ett av studieförbunden, där det rörde sig om mångmiljonbelopp som hade betalats ut felaktigt. Man fann bland annat att 60 procent av verksamheten som hade inrapporterats under ett år inte hade ägt rum. Den aktuella lokalavdelningen lades därefter ned som en konsekvens. Även fusk i andra studieförbund har upptäckts, vilket påtalats på nationell nivå.

Riksrevisionens granskning från år 2022 visar att kontroll och uppföljning brister i alla led, och att det finns tydliga tecken på att statsbidraget går till annat än folkbildning. Ett grundproblem som Riksrevisionen lyfter är att kontrollsystemet inte tillräckligt effektivt på att fånga upp fel och fusk. Pengarna har i stället gått till sådant som privat konsumtion och kommersiella verksamheter. Hela 44 procent av de granskade studiecirkarna saknade tillräckliga underlag för utbetalningar. Nästan vartannat evenemang hade alltså sådana brister att några skattepengar aldrig skulle ha betalats ut.

Umeå kommun måste säkerställa att invånarnas skattemedel inte går till fusk, eller i värsta fall extremister som motarbetar vårt demokratiska system. Moderaterna i Umeå vill därför se en extern granskning av samtliga studieförbund. Det behövs en total genomlysning av studieförbunden från en extern part för att säkerställa att skattemedel inte har gått till fel saker eller har fuskats med. En granskning skulle också stärka förtroendet och tillförlitligheten i handläggningen av stöden.

Med anledning av ovanstående föreslår jag kommunfullmäktige att besluta

att uppdra till kulturnämnden att initiera en extern granskning av samtliga studieförbund för den verksamhet som studieförbunden har sökt stöd för och betalats ut medel till de senaste åren

Umeå 2023-12-08

Kjerstin Widman, kommunfullmäktigeledamot (M)

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

§ 14

Diariennr: KS-2023/00933

Motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden; Kjerstin Widman (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden.

Reservation

Anders Ågren (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Ärendebeskrivning

Kjerstin Widman (M) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige med rubriken ” Genomför en extern granskning av studieförbunden ”.

Motionären föreslår:

- att uppdra till kulturnämnden att initiera en extern granskning av samtliga studieförbund för den verksamhet som studieförbunden har sökt stöd för och betalats ut medel till de senaste åren.

Kulturnämnden har yttrat sig och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen. Kulturnämnden skriver bland annat i sitt yttrande att kontrollerna av studieförbundens verksamheter har utvecklats löpande de senaste åren för att säkerställa att bidragsmedel inte går till obehörig verksamhet.

Jämställdhetsutskottet har yttrat sig och beslutat enligt kulturnämndens beslut.

Beslutsunderlag

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

Motion

Kulturnämndens yttrande 2024-05-23

Beredningsansvariga

Kulturnämnden

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen).

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Jäv

Mattias Larsson (C) och Tomas Wennström (S) deltar inte i handläggning eller beslut på grund av jäv.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Hans Lindberg (S) och **Lars Forsgren (SD)** – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslag till motionen).

Propositionsordning som godkänns

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag (avslag till motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller näringslivs- och arbetsutskottets förslag att avslå motionen.

Reservation

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

Anders Ågren (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande om bifall till motionen.

Beslutet ska skickas till
Motionären

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2024-12-10

§ 401

Diariennr: KS-2023/00933

Motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden; Kjerstin Widman (M)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att avslå motion 21/2023: Genomför en extern granskning av studieförbunden.

Jäv

Mattias Larsson (C) och Tomas Wennström (S) deltar inte i handläggning eller beslut på grund av jäv.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Kjerstin Widman (M) har lämnat in en motion till kommunfullmäktige med rubriken ” Genomför en extern granskning av studieförbunden ”.

Motionären föreslår:

- att uppdra till kulturnämnden att initiera en extern granskning av samtliga studieförbund för den verksamhet som studieförbunden har sökt stöd för och betalats ut medel till de senaste åren.

Kulturnämnden har yttrat sig och föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen. Kulturnämnden skriver bland annat i sitt yttrande att kontrollerna av studieförbundens verksamheter har utvecklats löpande de senaste åren för att säkerställa att bidragsmedel inte går till obehörig verksamhet.

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2024-12-10

Jämställdhetsutskottet har yttrat sig och beslutat enligt kulturnämndens beslut.

Beslutsunderlag

Motion

Kulturnämndens yttrande 2024-05-23

Beredningsansvariga

Kulturnämnden

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) – Bifall till motionen.

Hans Lindberg (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen).

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag (avslag till motionen) *mot* bifall till motionen. Ordföranden finner att utskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag att avslå motionen.

Jäv

Mattias Larsson (C) och Tomas Wennström (S) deltar inte i handläggning eller beslut på grund av jäv.

Reservation

Anders Ågren (M) och Lena Andersson (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Motionären

Tjänsteskrivelse

2024-12-13

Kommunstyrelsens
planeringsutskott

Diariennr: KS-2024/00386

Antagande: Energiprogram Umeå Kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktig beslutar

att anta Umeå kommuns nya Energiprogram som ersätter "Energiprogram för hållbar utveckling" från 2003.

Ärendebeskrivning

Enligt Lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Umeå kommuns övergripande målsättningar om klimatneutralitet tillsammans med översiktsplanens intentioner om en hållbar och transporteffektiv stad ställer höga krav på hållbar produktion och konsumtion av energi. För att nå kommunens ambitioner krävs en omställning mot ett robust energisystem som kan ses som en möjliggörare för omställning. Kommunens senaste energiplan antogs 2003. Sedan dess har mycket hänt i vår omvärld som inneburit att kommunen befinner sig i en ny situation där en fungerande och robust energiförsörjning är en förutsättning. Detta både utifrån ett förändrat geopolitiskt läge och med hänsyn till klimatkrisen som driver på industrins omställning och som verkar för en hög elektrifieringstakt.

Mot bakgrund av ovanstående finns anledning av att revidera tidigare energiplan för att tydliggöra det framtida energisystemets roll i omställningen mot våra gemensamma tillväxt- och klimatmål. Förslaget har tagits fram i samverkan med kommunens verksamheter och bolag. Arbetsgruppen som jobbat fram förslaget består av kompetenser från Strategisk Utveckling, Umeå Energi och Näringsliv.

Ett samråd skedde mellan 26:e april 2024 och 28 juni 2024 där det efterfrågades inspel och konstruktiva synpunkter på innehållet i förslaget. Förslaget mejlades ut till alla nämnder och kommunala bolag, universitet, regionala och nationella berörda myndigheter, organisationer och föreningar. Totalt inkom 18 yttranden. Inkomna yttranden och en summering av medtagna ändringar från de finns i dokumentet "Samrådsredogörelse Energiprogram" Större justeringar efter inkomna yttranden:

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/00386

- Förtydligande angående implementering vad gäller samordning, revidering och uppföljning i ett nytt avsnitt som kallas ”Samordning, revidering och uppföljning”
- Nytt påverkansområde för arbetsmaskiner har lagts till då detta bör vara sektorsövergripande område och inte bara innefatta bostadsbyggande
- Förtydligar järnväg och sjöfartens betydelse enl. förslag från INAB att lyfta in järnvägen och sjöfartens betydelse inom Godstransporter för att nå våra målsättningar
- Energiplanen benämns Energiprogram enl. Kommunens styrmodell och den motsvarar lagens krav på en energiplan.

Energiprogrammet ingår i befintlig programstyrning och kommer följas upp inom ramen för inriktningsmål och program för Klimatneutrala Umeå 2040.

En övergripande analys har genomförts över kopplingar till relevanta styrdokument i Umeå kommun, den visar på att det finns få målkonflikter, potentiella målkonflikter hanteras genom befintliga planeringsprocesser och strategier.

Beslutsunderlag

Slutversion ”Umeå kommuns Energiprogram”

Samrådsredogörelse Energiprogram

Bilagor till energiplanen

- Slutrapport Framtidsscenarier Umeå kommun 2040_Kompletterande scenarier 2023.pdf
- Investeringar för tillväxt och välfärd 2023.pptx
- Kopplingar mellan närliggande styrdokument och Umeå kommuns Energiprogram.pdf

Beredningsansvariga

Erik Eklund

Lars Mikaelsson

Ebba Sundström

Agneta Filén

Beslutet ska skickas till

Erik Eklund och Mikael Brändström

Erik Eklund

Utvecklingsstrateg

Relaterade dokument till Energiplanen	Kopplingar mellan närliggande dokument till Energiplanen	Ex. målkonflikter	Källa
Avfallsplan för Umeåregionen (KF 2020)	Energiplanen och avfallsplanen för Umeåregionen är nära kopplade genom deras gemensamma mål att minska miljöpåverkan och främja hållbarhet. Båda planerna betonar vikten av ett cirkulärt och resurseffektivt samhälle. Energiplanen fokuserar på att öka användningen av förnybar energi och effektivisera energisystemet, där avfallshantering spelar en central roll genom energ återvinning från avfall, vilket minskar beroendet av fossila bränslen. Avfallsplanen bidrar till detta genom att främja minskning av avfall, ökad återvinning och effektiv energutvinning från kvarvarande avfall.	Vid en jämförelse mellan Energiplanen och Avfallsplanen för Umeåregionen framträder inga direkta målkonflikter på strateginivå. Båda planerna stöder varandra i strävan efter ökad hållbarhet och resurseffektivitet. Energiplanen betonar behovet av förnybar energi och minskad energianvändning, medan avfallsplanen fokuserar på att minska avfallsgenereringen och öka återvinning och energutvinning från avfall.	
Cykeltrafikprogram (KF 2018)	Energiplanen för Umeå och Cykeltrafikprogrammet har flera kopplingar när det gäller hållbarhetsmålen, särskilt inom transportsektorn. Båda dokumenten fokuserar på att minska klimatpåverkan genom att främja fossilfria och energieffektiva transportmedel. I Energiplanen lyfts vikten av hållbart resande, där cykling spelar en central roll för att minska utsläppen från persontransporter, vilket också Cykeltrafikprogrammet stöder genom att främja cykling som ett huvudalternativ för dagliga resor. Båda programmen syftar till att skapa en klimatneutral stad till 2040, där transportsektorn är en viktig del i omställningen mot ett hållbart energisystem.	Energiplanen och Cykeltrafikprogrammet – finns inte några direkta motsägelser,	
Fotgängarprogram för Umeå (KF 2019)	Energiplanen och Fotgängarprogrammet för Umeå har flera kopplingar när det gäller hållbarhet, klimatmål och stadsutveckling. Båda dokumenten syftar till att minska koldioxidutsläpp och skapa en mer energieffektiv och hållbar stad. Fotgängarprogrammet bidrar till målet i Energiplanen genom att minska behovet av fordonsstrafik och uppmuntra mer hållbara transportmedel som gång och cykel, vilket minskar energikonsumtionen och utsläppen. Båda dokumenten stödjer Umeås vision om att bli klimatneutralt till 2040, där energieffektivitet och fossilfria transporter är centrala strategier. Fotgängarvänliga gator och energieffektiv byggnadsutveckling främjar smartare stadsplanering, vilket bidrar till minskad energianvändning och ökad hållbarhet. Tillsammans spelar de en viktig roll i att förbättra både den sociala och ekologiska hållbarheten i Umeå.	Vid en genomgång av både Energiplanen och Fotgängarprogrammet framträder inga direkta eller uppenbara målkonflikter på strateginivå. Båda dokumenten strävar efter hållbar utveckling, minskade utsläpp och ökad energieffektivitet, även om deras fokusområden är olika.	
Godstrafikprogram (KF 2018)	Energiplanen och Godstrafikprogrammet för Umeå Centrum är starkt sammankopplade genom deras gemensamma mål att minska klimatpåverkan och öka hållbarheten i stadens transporter och energisystem. Energiplanen sätter ramarna för att Umeå ska bli klimatneutralt till 2040, med fokus på elektrifiering, energieffektivisering och användning av förnybara energikällor. Godstransporternas omställning, som lyfts fram i både dokumenten, är en central del av denna strategi, där målet är att minska utsläppen från transportsektorn genom övergång till fossilfria drivmedel och ökad elektrifiering av godstrafiken	Vid en genomgång av både Energiplanen och Godstrafikprogrammet för Umeå kommun framkommer det inga direkta målkonflikter	
Inköps- och upphandlingspolicy (KF 2016)	Energiplanen och Inköps- och upphandlingspolicyen för Umeå kommun är nära kopplade genom deras gemensamma mål att stödja hållbarhet och klimatneutralitet. Energiplanen fokuserar på omställning till ett mer hållbart energisystem, med fokus på energieffektivisering, elektrifiering och minskade utsläpp. Inköps- och upphandlingspolicyn kompletterar detta genom att styra kommunens inköp mot hållbara, energieffektiva och miljövänliga produkter och tjänster. Båda dokumenten syftar till att uppnå långsiktiga klimatmål och en robust, hållbar utveckling i linje med kommunens övergripande vision	Målkonflikter kan uppstå mellan Energiplanen och Inköps- och upphandlingspolicyen när det gäller kostnadseffektivitet kontra hållbarhet. Energiplanen betonar behovet av energieffektivitet, fossilfri energi och långsiktig hållbarhet, vilket kan innebära högre initiala kostnader för vissa lösningar. Å andra sidan kan upphandlingspolicyen prioritera konkurrens och kostnadseffektivitet, vilket ibland kan innebära att mer prisvärda men mindre hållbara alternativ föredras. Dessutom kan tidsperspektiv på investeringar, där energiplanen tänker långsiktigt, skilja sig från de kortsiktiga ekonomiska kraven i upphandlingar	
Kollektivtrafikprogram (KF 2021)	Energiplanen och Kollektivtrafikprogrammet för Umeå kommun är starkt sammankopplade eftersom båda syftar till att minska klimatpåverkan och främja hållbarhet genom förändringar i transportsektorn. Kollektivtrafikprogrammet stöder Energiplanens mål genom att främja ökad användning av kollektivtrafik, cykling och gångtrafik, vilket bidrar till att minska fossilbränsleberoendet och därmed transportsektorns utsläpp. Energiplanen betonar också vikten av elektrifiering av transportsektorn, vilket ligger i linje med kollektivtrafikprogrammet som satsar på eldrivna fordon och fossilfria alternativ	Vid en genomgång av både Energiplanen och Kollektivtrafikprogrammet för Umeå kommun framkommer det inga direkta målkonflikter	
Näringslivsstrategi Umeå kommun (KF 2019)	Energiplanen och Näringslivsstrategin för Umeå kommun är nära sammankopplade genom deras gemensamma mål att främja hållbarhet och klimatneutralitet i kommunen. Energiplanen fokuserar på omställningen till ett robust, klimatneutralt energisystem, vilket är avgörande för att stödja en hållbar näringslivsutveckling. Näringslivsstrategin betonar också vikten av att attrahera och utveckla företag inom sektorer som förnybar energi och energieffektivisering. Båda dokumenten strävar efter att stärka Umeås konkurrenskraft och uppnå klimatneutralitet senast 2040, vilket gynnar både miljön och det lokala näringslivet	Vid en genomgång av både energiplanen och näringslivsstrategin för Umeå kommun, verkar de övergripande målen vara i linje med varandra, särskilt när det gäller hållbar utveckling, klimatneutralitet och social rättvisa. Båda dokumenten fokuserar på att Umeå ska uppnå klimatneutralitet till 2040 och samtidigt säkerställa hållbar ekonomisk tillväxt. Dock kan vissa potentiella målkonflikter identifieras på en strategisk nivå, främst relaterade till hur olika prioriteringar kan påverka varandra:	
Parkeringsprogram (KS 2013)	Energiplanen och Parkeringsprogrammet har flera kopplingar genom deras gemensamma mål att minska utsläpp och främja hållbara transporter. I Energiplanen framgår att transportsektorn står för en betydande del av Umeås klimatpåverkan, och omställning till fossilfria transporter är centralt. Parkeringsprogrammet stödjer detta genom att främja alternativa transportmedel som kollektivtrafik, cykel och gång. Båda dokumenten betonar behovet av smart stadsplanering för att minska bilberoendet och öka energieffektiviteten, vilket är avgörande för att uppnå klimatmålen för 2040.	Inga övergripande strategiska målkonflikter identifierade.	
Riktlinjer för resor i tjänsten, Umeå kommun (KS 2016)	Det finns flera tydliga kopplingar mellan Energiplanen och riktlinjerna för tjänsteresor i Umeå kommun. Båda dokumenten har som övergripande mål att minska kommunens klimatpåverkan och arbeta mot klimatneutralitet. I Energiplanen betonas särskilt minskningen av transportsektorns utsläpp, vilket också är ett fokus i riktlinjerna för tjänsteresor. Båda dokumenten förespråkar ökad användning av kollektivtrafik, cykel, och gång, samt elektrifiering av transportsektorn. Genom att följa riktlinjerna kan tjänsteresor bidra till de mål som satts i Energiplanen, särskilt avseende minskade koldioxidutsläpp	Inga övergripande strategiska målkonflikter identifierade.	
Strategiska planen (KF 2016)	Energiplanen och den strategiska planen för Umeå kommun 2016–2028 är nära sammanlänkade genom deras gemensamma mål om hållbar utveckling och klimatneutralitet. Båda dokumenten strävar efter att uppnå ett hållbart samhälle genom social, ekonomisk och ekologisk balans. Den strategiska planen beskriver övergripande mål för stadens tillväxt, såsom klimatneutralitet till 2040 och ett befolkningstal på 200 000 år 2050. Energiplanen konkretiserar detta genom att fastställa hur energisystemet ska anpassas, med fokus på elektrifiering, förnybar energi och minskade utsläpp.	En identifierad strategisk utmaning är den sociala hållbarheten, som är viktig för den strategiska planen, ibland kan stå i motsats till de snabba omställningar som krävs enligt Energiplanen, där stora beteendeförändringar och investeringar kan skapa sociala och ekonomiska utmaningar för vissa grupper i samhället.	

Trafiksäkerhetsprogram (KF 2014)	Energiplanen och Trafiksäkerhetsprogrammet för Umeå kommun har flera kopplingar, särskilt när det gäller hållbarhet och klimatanpassning. Energiplanen lyfter fram vikten av energieffektivisering och övergång till fossilfria transporter, vilket är i linje med Trafiksäkerhetsprogrammets fokus på att öka andelen hållbara transportmedel som cykel, gång och kollektivtrafik. Båda dokumenten betonar behovet av elektrifiering och infrastrukturutveckling, vilket skapar synergier mellan energiförsörjning och transportlösningar, med målet att minska koldioxidutsläpp och skapa en mer hållbar och säker stadsmiljö	Inga övergripande strategiska målkonflikter identifierade.	
Umeå kommuns Översiktsplan (KF 2018)	Energiplanen och översiktsplanen för Umeå kommun är starkt sammankopplade genom deras gemensamma fokus på hållbarhet och långsiktig utveckling. Båda planerna strävar efter att Umeå ska bli en klimatneutral stad senast 2040. Energiplanen stödjer detta genom att adressera energiproduktion, konsumtion, och energieffektivitet, medan översiktsplanen fokuserar på markanvändning, byggnation och transportinfrastruktur för en växande befolkning. Översiktsplanen prioriterar hållbart resande med kollektivtrafik, cykling och gångtrafik. Energiplanen kompletterar detta genom att förespråka en fossilfri fordonsflotta till 2030 och främja elektrifiering av transportsektorn. Översiktsplanen betonar förtätning och energieffektiva byggnader, medan energiplanen behandlar energiförsörjning genom fjärrvärme, spillvärme, och förnybar energi, med målet att minska behovet av fossila bränslen och öka användningen av återvunna och förnybara energikällor. Klimatanpassning och robusthet: Båda planerna lägger stor vikt vid klimatanpassning och att bygga en robust och resilient stad. Energiplanen adresserar specifikt robusthet genom diversifiering av energisystemet, medan översiktsplanen tar upp långsiktig markanvändning och anpassning till klimatrisker som översvämningar. Genom dessa kopplingar kompletterar och stärker planerna varandra för att säkerställa att Umeå kan växa på ett hållbart sätt och uppnå sina klimatmål.	Inga övergripande strategiska målkonflikter identifierade.	
Umeås lokala miljömål (KF 2020)	Energiplanen och Umeås lokala miljömål är nära sammankopplade eftersom båda syftar till att uppnå hållbarhet och klimatneutralitet. Energiplanen fokuserar på att minska energiförbrukning, främja användning av förnybar energi och elektrifiering, samt öka energieffektiviteten, vilket ligger i linje med målen för ett klimatneutralt Umeå 2040. Dessutom bidrar energiplanen till att uppnå Umeås miljömål genom att adressera utsläppsminskningar från transportsektorn, byggnader, och avfallshantering – alla viktiga faktorer i att minska kommunens klimatpåverkan	Vid en genomgång av både Energiplanen och Umeås lokala miljömål för Umeå kommun framkommer det inga direkta målkonflikter	
Åtgärdsprogrammet för renare luft (KF)	Energiplanen för Umeå kommun och åtgärdsprogrammet för att uppfylla miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid är tätt sammanlänkade i sina mål att minska miljöpåverkan och förbättra luftkvaliteten. Båda dokumenten förespråkar ökad användning av förnybar energi, vilket minskar behovet av fossila bränslen och därmed minskar utsläppen av kvävedioxid.	Vid en genomgång av både Energiplanen och åtgärdsprogrammet för Umeå kommun framkommer det inga direkta målkonflikter	
Åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål, 2022-2025	Energiplanen och Åtgärdsprogrammet för Umeå kommuns miljömål har flera kopplingar Båda dokumenten strävar efter att uppnå klimatneutralitet och minskade växthusgasutsläpp till 2040, vilket främjar en hållbar utveckling. Energiplanen betonar energieffektivisering, vilket stödjer miljömålen genom att minska energiförbrukningen och därigenom även miljöpåverkan. Båda planerna fokuserar på hållbara transportlösningar, vilket bidrar till minskade utsläpp och en bättre livsmiljö. Dessa kopplingar visar på en integrerad strategi för att nå Umeås långsiktiga hållbarhetsmål.	Vid en genomgång av både Energiplanen och åtgärdsprogrammet för Umeå kommun framkommer det inga direkta målkonflikter	
Umeå klimatfärdplan	Kopplingarna mellan Energiplanen och Umeå klimatfärdplan är centrala för att uppnå Umeås mål om klimatneutralitet till 2040. Energiplanen fokuserar på strategier för energiovergång och effektivisering, vilket direkt stöder klimatfärdplanens syfte att minska växthusgasutsläpp. Båda dokumenten betonar vikten av förnybar energi, elektrifiering av transporter och hållbar utveckling, samt samhällsengagemang för att säkerställa att dessa mål uppnås	Inga övergripande strategiska målkonflikter identifierade.	
Plan för civil beredskap	Energiplanen för Umeå kommun och "Plan för civil beredskap 2024–2026" har flera beröringspunkter. Båda planerna fokuserar på robusthet, hållbarhet och säkerhet, men ur olika perspektiv. Energiplanen syftar till att säkerställa ett hållbart och pålitligt energisystem som kan motstå både klimatförändringar och geopolitiska störningar. Detta stöder civilberedskapsplanens mål om att upprätthålla kritiska samhällsfunktioner under kriser. Båda betonar vikten av resiliens, samverkan och framtidssäkra system för att kunna möta både akuta och långsiktiga samhällsutmaningar.	Vid en genomgång av Energiplanen och "Plan för civil beredskap 2024–2026" framkommer inga direkta eller tydliga motsägelser, men potentiella målkonflikter kan uppstå i prioriteringen mellan långsiktiga klimatmål och omedelbara krishanteringsåtgärder	
Fastighetspolicy	Energiplanen och Fastighetspolicyn för Umeå kommunkoncern har flera kopplingar, särskilt när det gäller hållbarhet, energieffektivisering och klimatneutralitet. Fastighetspolicyn betonar att kommunens fastigheter ska förvaltas på ett sätt som främjar långsiktig hållbarhet, inklusive energieffektivisering och minskade klimatutsläpp, vilket överensstämmer med energiplanens mål att skapa ett robust och klimatsmart energisystem. Båda dokumenten prioriterar minskad energianvändning och övergången till förnybar energi för att stödja Umeås vision om att bli klimatneutralt till 2040	Fastighetspolicyn betonar vikten av att äga och förvalta fastigheter på ett kostnadseffektivt sätt, medan Energiplanen starkt fokuserar på investeringar i energieffektivisering och förnybar energi. Detta kan leda till konflikter när det gäller initiala kostnader för hållbara åtgärder, där kortsiktig ekonomisk effektivitet kan stå i konflikt med långsiktiga hållbarhetsmål.	
Strategi för jämställdhetsarbete i Umeå kommun	Energiplanen och Strategin för jämställdhetsarbete i Umeå kommun har flera kopplingar, då båda strategierna fokuserar på hållbar utveckling och social rättvisa. I energiplanen betonas vikten av social hållbarhet, särskilt i samband med omställningen till ett klimatneutralt Umeå, där inkludering och rättvisa spelar en central roll. Strategin för jämställdhet syftar till att säkerställa att både kvinnor och män har lika möjligheter att forma samhället. Genom att integrera jämställdhetsperspektivet i energiarbetet kan kommunen säkerställa att omställningen sker på ett rättvist och inkluderande sätt, där alla samhällsgrupper gynnas jämnt av de förändringar som genomförs.	Sammanfattningsvis är det inte så att dokumenten direkt motsäger varandra, men det finns en risk för målkonflikter om jämställdhetsfrågorna inte integreras tillräckligt starkt i energiarbetet.	
Regler för Umeå kommuns elhandel	Energiplanen för Umeå kommun och reglerna för kommunens elhandel är nära kopplade genom sina gemensamma fokus om hållbar/trygg energiförsörjning. Reglerna för elhandeln är mer operativa och styr hur kommunen ska bedriva sin elhandel på ett ansvarsfullt och kostnadseffektivt sätt.	Inga övergripande strategiska målkonflikter identifierade.	

Energibalansen Umeå kommun 2040

Tre framtidsscenarier, viktiga antaganden och skillnader mellan scenarierna

Materialet är framtaget av Profu, ett oberoende forsknings- och utredningsföretag.
Levererat till beställare: 2023-11-02
Utförande konsulter: Julia Renström och Kjerstin Ludvig

Beskrivning av innehåll

- I denna Powerpoint beskrivs nuläget för Umeå kommuns energibalans (år 2019), samt ett antal framtidsscenarier för hur energibalansen *skulle kunna utvecklas* mot år 2040 givet vissa omvärldsförutsättningar och antaganden.
- Framtidsscenarierna är ingen prognos över hur det kommer att bli eller något recept för hur kommunen ska nå sina mål, utan ska ses som *diskussionsunderlag* för att identifiera knäckfrågor, strategiska vägval, möjligheter, samverkansbehov etc. som kommunen behöver hantera i energi- och klimatomställningen.
- Scenarierna har tagits fram med syfte att utgöra underlag i framtagandeprocessen för Umeå kommuns nya kommunala energiplan.

Bakgrund till att denna rapport tagits fram

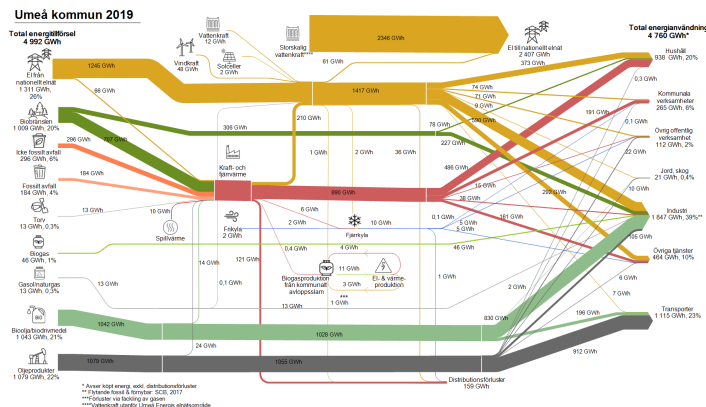
- Umeå kommun är mitt i processen att ta fram en ny energiplan när denna rapport tas fram.
- Kommunen har högt ställda klimatmål till 2030 & 2040
 - Som ett underlag för att förstå vad Umeås klimatmål innebär på ett samhällsekonomiskt plan har konsultbolaget Material Economics (ME) tagit fram en scenarioanalys av hur kommunen skulle kunna nå målet till år 2040 genom ett antal ambitiösa åtgärder. ME:s rapport heter *"Investeringar för tillväxt och välfärd"*, 2023.
- Under hösten 2022 bistod Profu Umeå kommun med att ta fram en nulägeskartläggning över kommunens energisystem samt en scenarioanalys för hur energisystemet skulle kunna utvecklas mot år 2040.

Syfte med denna rapport:

- Att komplettera scenarioanalysen från 2022 genom att dels uppdatera referensscenariot, dels att göra en visualisering av ett nytt scenario baserat på ME:s samhällsekonomiska analys mot målet 2040.

Umeå kommuns energibalans

- Syftet med en kommunal energibalans är att visa tillförd, omvandlad och använd energi.
- Ett energisystem är alltid i balans, vilket innebär att den tillförda energin är lika stor som den använda energin, inklusive förluster.
- Energibalansen för Umeå kommuns geografiska område visas i ett Sankeydiagram
 - Energiflöden visas med hjälp av flödespilar och pilarnas storlekar motsvarar energimängder
 - Diagrammet utgår från den totala energianvändningen för köpt energi och all tillförsel, omvandling och distribution som föregått denna användning
- För ytterligare information om datakällor och antaganden som gjorts för att ta fram nulägeskartläggningen samt framtidsscenarierna från 2022, se separata dokument.

Umeå kommuns energibalans

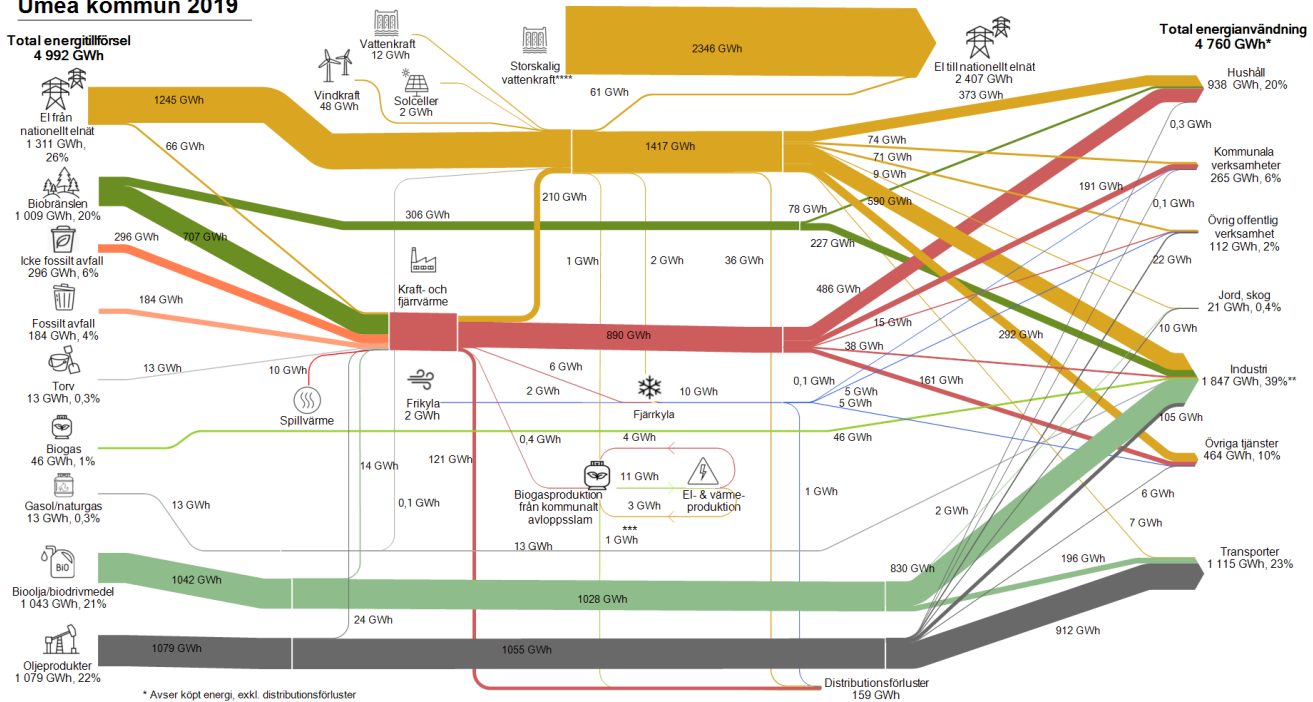
- Energibalansen
 - Energibalansen ger grunden för att jobba med energiplanering i kommunen framöver genom att visualisera var man står idag, vad som är stort och smått samt belysa flera viktiga utmaningar framöver
 - Energibalansen visar nettot för energiflödena i kommunens geografiska område på årsbasis, men balansen måste också gå ihop hela tiden, varje sekund. Därför bör energibalansen kompletteras med en diskussion runt effekt.
 - Energibalansen visar energiflöden inom kommunens geografiska område, men kommunen är ingen ö då systemet är ihopkopplat med flöden och delsystem i omvärlden. Det är därför viktigt att hålla ett brett systemperspektiv som inkluderar omvärlden vid planering av kommunens framtida energiförsörjning.
- Avgränsningar
 - Effektbehov och tillgång har inte ingått i analysen. Kompletterande utredningar kan därför behövas.
 - Det har inte ingått i uppdraget att definiera vad ett klimatneutralt Umeå innebär, eller att kvantitativt analysera scenarierna utifrån ett klimatperspektiv. Vidare analyser av klimatpåverkan från olika energiflöden i kommunen behövs för att avgöra hur nära måluppfyllelse de olika framtagna scenarierna tar kommunen med avseende på dess klimatmål.

Innehåll

- Nuläge för Energibalansen i Umeå kommuns geografiska område år 2019
- Framtidsscenarioer för Umeå kommuns energibalans år 2040
 - Upplägg och generella beräkningsförutsättningar
 - Tre scenarion:
 - Business as Usual
 - På väg mot klimatmålet
 - På väg mot klimatmålet- Ambitiöst scenario
 - Analys av scenarierna och viktiga skillnader mellan dem
- Frågor som väcks
- Summering

Nuläge för Energibalansen i Umeå kommuns geografiska område år 2019

Total energitillförsel
4 992 GWh

* Avser köpt energi, exkl. distributionsförluster
 ** Flytande fossil & förnybar: SCB, 2017
 ***Förluster via fackling av gasen
 ****Vattenkraft utanför Umeå Energis elnätområde

Nulägeskartläggning av Umeå kommuns energibalans

- Några insikter
 - Det finns stora energiflöden med fossila bränslen som behöver fasas ut för att uppnå klimatneutralitet.
 - Användningen av plast och plast i avfallet behöver minska
 - Det finns mycket fossilfri elproduktion inom kommunens geografiska område
 - Störst elproducent är Stornorrfors vattenkraftverk, vilket visualiseras separat i diagrammet med koppling till nationellt elnät
 - Redan idag finns vissa cirkulära flöden som bidrar till resurseffektivitet i kommunen
 - Tex biogasproduktion från kommunalt avloppsslam samt kraftvärmeproduktion från industriell spillvärme och lokala avfallsströmmar
 - I framtiden behövs ökad cirkuläritet i samhället för att möjliggöra en resurseffektiv energi- och klimatomställning
 - Kommunkoncernen har direkt rådgivning över en begränsad andel av energiflödena, men möjlighet att påverka genom att skapa förutsättningar för bl.a. invånare och lokalt näringsliv och bedriva påverkansarbete

Framtidsscenarier för Umeå kommuns energibalans år 2040

Framtidsscenarioer upplägg

Totalt tre framtidsscenarioer till år 2040

- Business as Usual
- På väg mot klimatmålet
- På väg mot klimatmålet- Ambitiöst scenario

Generella beräkningsförutsättningar

- Alla scenarier utgår från en linjär befolkningstillväxt från antal invånare i Umeå år 2022 till ca 200 000 invånare år 2050, vilket innebär en befolkning på ca 174 000 invånare år 2040
- Beräkningar utgår från tidigare framtagna nulägeskartläggning över Umeås energibalans 2019
- Huvudsaklig datakälla: Energimyndighetens (EM) *"Scenarier över Sveriges energisystem 2023- Med fokus på elektrifieringen 2050"*, 2023
 - EM:s scenario "Lägre elektrifiering" utgör indatabas för BaU
 - EM:s scenario "Högre elektrifiering" utgör indatabas för Påväg mot klimatmålet- scenariot

Generella beräkningsförutsättningar, forts.

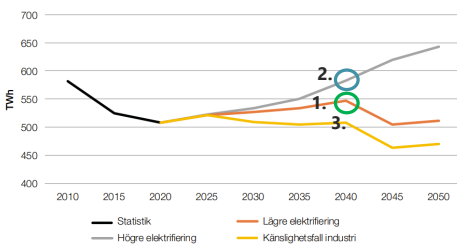
- Antar att ingen fossil olja går till uppvärmning efter år 2030
- Antar att ingen torv nyttjas för kraftvärmeproduktion år 2040 (utfasat i Umeå redan idag)
- Antar att avfallsförbränning finns kvar vid Dåva kraftvärmeverk år 2040 och att produktionen kan skalas upp för att möta en ökad efterfrågan på fjärrvärme i kommunen
- Antar att vattenkraftsproduktionen är lika stor år 2040 som år 2019
- Antar samma typer av industri i Umeå år 2040 som år 2019
 - Dessa skalas om på samma sätt som övriga flöden, dvs efter befolkningsökning och beräknade förändringar i energibehov i Energimyndighetens framtidsscenarier

Scenarier över Sveriges energisystem 2023

Underlag från Energimyndigheten har använts för indata om nationell utveckling, vilken kombinerats med lokal data för Umeå. Nedan beskrivs de två huvudscenarierna hos Energimyndigheten som använts.

1. Lägre elektrifiering

- Baseras på dagens styrmedel (till och med 30 juni 2022)
- Det antas att vissa hinder uppstå fram till åren omkring 2030 kopplade till nätets och elproduktionens utbyggnadstakt
- Färre elektrifieringsprojekt av industri blir av
- Lägre elektrifieringsgrad av fordonsflottan

Total energitillförsel (inkl. nettoimport/export) 2010, 2015 och 2020 samt i scenarierna till 2050, TWh.

3. Känslighetsfall: energikrävande industrisatsningarna, i framför allt norr, realiseras inte

2. Högre elektrifiering

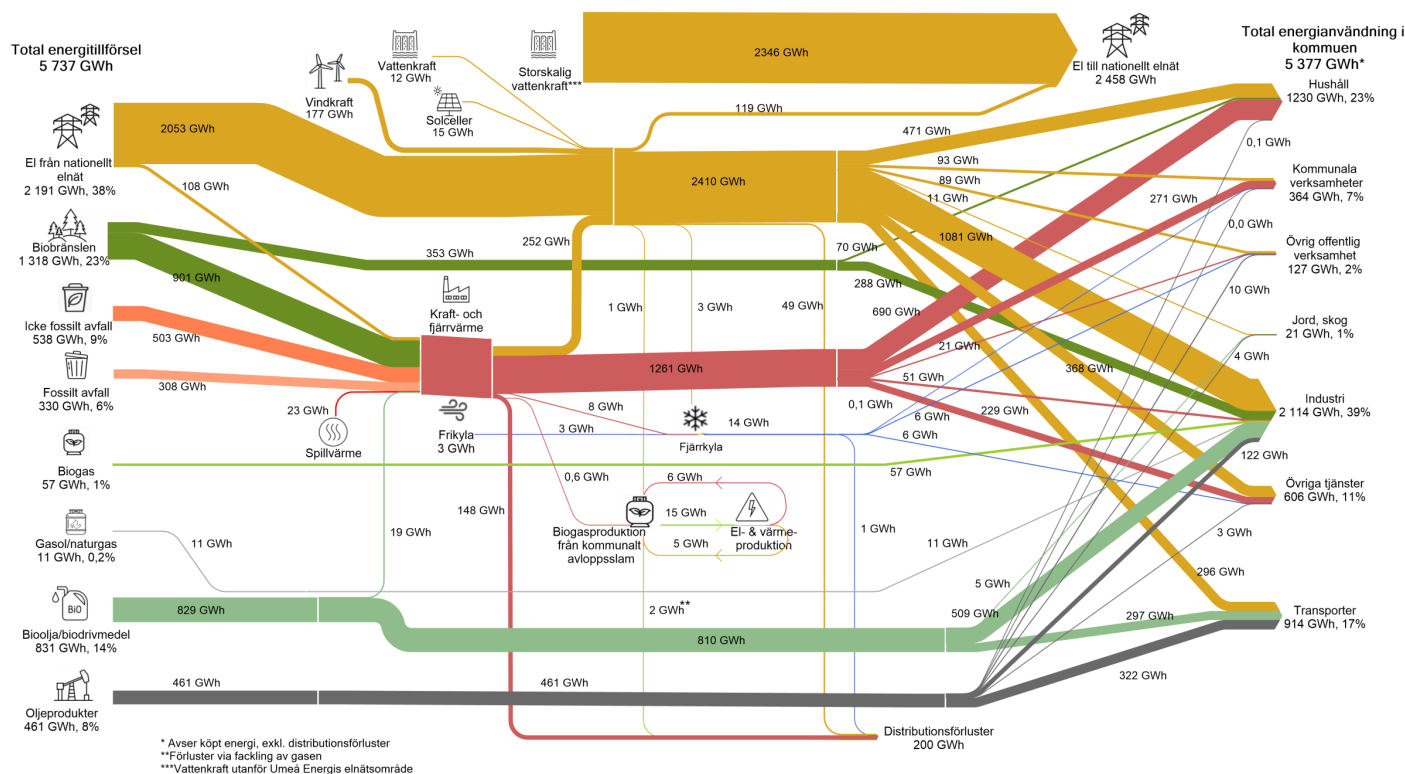
- Omfattande elektrifiering i samhället som en del av omställningen för att nå klimatmålen
- Hinder kring ny elproduktion, utbyggnad av elnät samt kritiska material antas lösas
- Ökad efterfrågan på eldrivna fordon samt infrastruktur kopplat till detta
 - Scenarierna baseras till stor del på att EU:s överenskommelse 2022 om skärpta krav kring koldioxidutsläpp (CO₂ -krav) för lätta fordon uppfylls
 - Även ökade CO₂-krav för tunga fordon leder till mer elektrifiering
- Ökat elbehov för datacenter och arbetsmaskiner

Källa: <https://www.energimyndigheten.se/statistik/prognoser-och-scenarier/langsiktiga-scenarier/>

Referensscenario 2040

- Det första huvudscenariot är i grunden ett så kallat "Business as Usual"- scenario, där dagens (år 2022s) nationella och internationella politik och styrmedel antas ligga kvar och beslutade projekt antas genomföras.
- EM:s scenario "Lägre elektrifiering" utgör indatabas för scenariot.

Umeå kommun 2040: Business as Usual

Analys

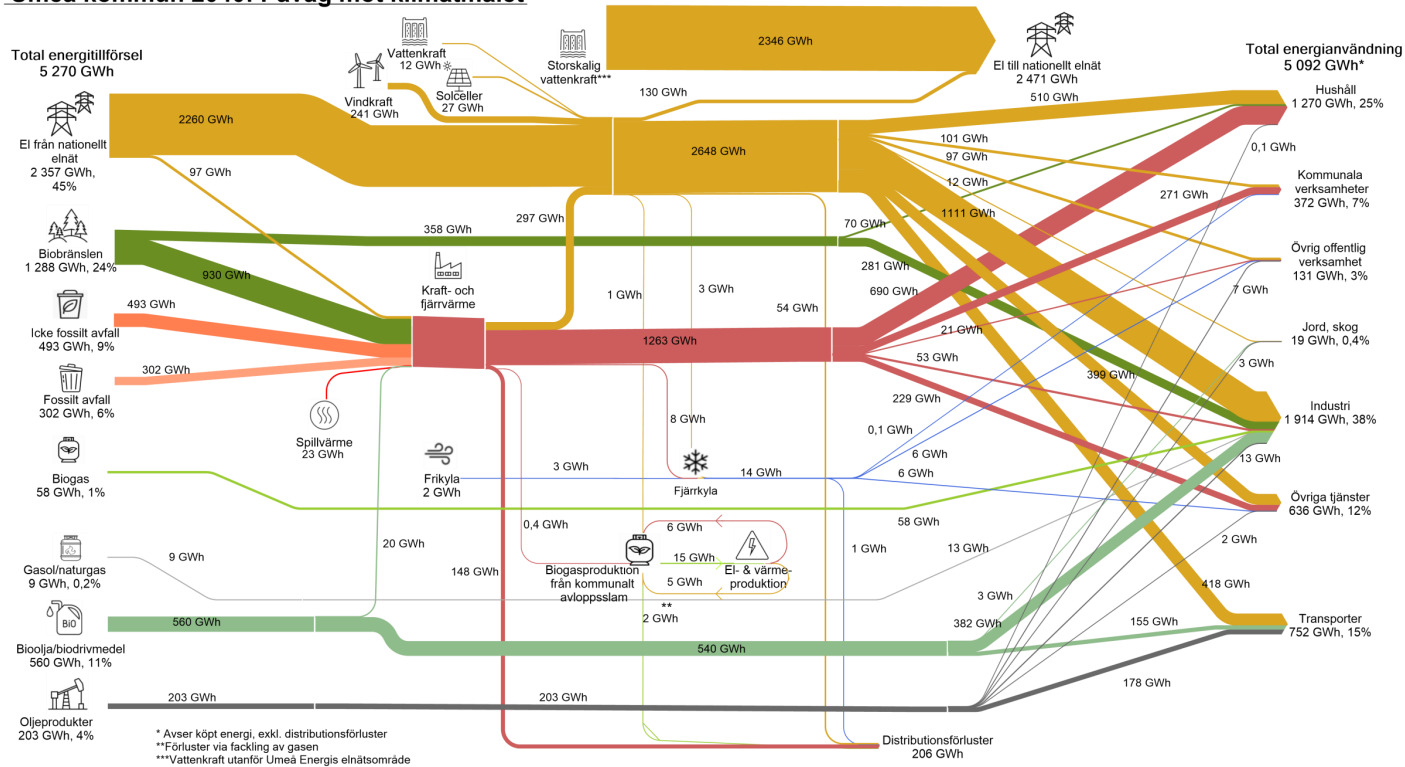
Skillnad mellan energibalansen 2019 och Business as Usual 2040

- Den totala energianvändningen (köpt energi, GWh) ökar för samtliga användargrupper utom transporter
 - Ökningen beror på ökad befolkning. Ökningen skulle ha varit ännu större utan energieffektivisering.
 - Främst ökar el- och fjärrvärmebehov.
 - Transportsektorns energianvändning minskar pga. transportsektorns omställning mot ökad elektrifiering (el är mer effektivt för framdrivning av fordon än flytande drivmedel).
 - Efterfrågan på flytande biodrivmedel och på fossila drivmedel minskar totalt sett.
- Det tillkommer vind- och solkraft, samt ökad elproduktion från kraftvärme
 - Utbyggnaden av lokal elproduktion kompenserar dock inte för ökningen i elbehov, dvs. mer el importeras från överliggande nät
- Mer avfall går till energiåtervinning pga. större befolkning och ökad fjärrvärmeproduktion
 - Ungefär samma fördelning mellan fossilt och icke-fossilt avfall som 2019
 - Notera att det här antas att avfallsförbränningen kan skalas upp med ökad efterfrågan på fjärrvärme.
- Energisystem med mindre klimatpåverkan än år 2019, men fortfarande ett system med fossila energiflöden och stora direkta CO₂-utsläpp
 - **En insikt:** Tangentens riktning tar inte Umeå hela vägen mot målet! Större insatser behövs!

På väg mot klimatmålet

- Det andra scenariot för år 2040 är uppbyggt med utgångspunkt i att fler åtgärder än i Business as Usual vidtas för att minska klimatpåverkan från energisystemet och att Sverige som nation går mot en hög grad av elektrifiering.
- EM:s scenario "Högre elektrifiering" utgör indatabas för scenariot.

Umeå kommun 2040: Påväg mot klimatmålet

Analys

Skillnad mellan Business as Usual 2040 och På väg mot klimatmålet 2040

- Elbehovet ökar i samtliga sektorer
 - Störst procentuell ökning av elbehov i transportsektorn (41% ökning jämfört med Business as Usual)
- Ökad lokal elproduktion
 - Ökad vindkraftsutbyggnad med 36% och ökad solkraftsutbyggnad med 79%
 - Också ökad elproduktion från kraftvärme på grund av ökad efterfrågan på fjärrvärme
 - Trots ökad lokal elproduktion ökar också behovet av köpt el från överliggande elnät
- Ökad användning av fjärrvärme på grund av högre konkurrens om elen i energisystemet
- Minskad användning av bioolja
- Markant minskning i nyttjande av fossila drivmedel i alla sektorer, men främst inom transportsektorn
- Energisystem med mindre klimatpåverkan än i Business as Usual, men fortfarande ett system med fossila energiflöden och direkta CO₂-utsläpp
 - **En insikt:** Ökad elektrifiering i samhället tar inte Umeå hela vägen till målet!

På väg mot klimatmålet- Ambitiöst scenario

- Samma scenario som "På väg mot klimatmålet", fast med antaganden om att utvecklingen mot minskad klimatpåverkan går särskilt fort på flera områden inom Umeå kommun, bl.a. genom en kraftigt ökad renoveringstakt av bostäder och lokaler, minskat resande, övergång från motorfordon till tåg, cykel och gång samt elektrifiering av fordon och maskiner.
- Antagandena om särskilda insatser i Umeå görs baserat på:
 - Underlag från Material Economics (ME) rapport "*Investeringar för tillväxt och välfärd*" som togs fram för Umeå kommun under 2023.
 - Ytterligare antaganden kopplat till aktuella projekt och satsningar i Umeå kommun.
- Se ytterligare information om antaganden på kommande slides, samt i bifogat dataunderlag.

Antaganden kopplade till ME:s scenario och metod för att hantera dessa

- I MS:s rapport görs ett antal antaganden om hur Umeå kommun skulle kunna ställa om för att komma närmare sitt klimatmål 2040.
 - Antaganden görs huvudsakligen inom kategorierna transport, byggnader och energi, se översikt nästa slide.
- Metod:
 - Jämförelser har gjorts mellan antaganden i ME:s analys samt antaganden som görs i EM:s scenario Högre elektrifiering (vilket alltså utgör indatabas för scenariot "Påväg mot klimatmålet").
 - Beroende på hur ME:s och EM:s scenarier skiljer sig på olika punkter har olika åtgärder vidtagits för att justera scenariot "Påväg mot klimatmålet" mot en variant där mer ambitiösa åtgärder vidtas för att ta Umeå närmare sitt klimatmål.
 - Se specifik hantering av antaganden inom olika kategorier på följande slides.

Underlag från ME:s rapport " Investeringar för tillväxt och välfärd", 2023

Fet stil = Förväntad högre möjlighet för Umeå att påverka

Översikt över modellerade omställningar*				Ambitiöst scenario	Mycket ambitiöst scenario	
Sektor	Omställning	Beskrivning	Förändringens omfattning	Måldatum	Måldatum	
TRANSPORT	Passagerar-resor	1. Mindre resande	Arbeta hemifrån, lokalsamhället får större vikt	30% färre resor	2040	2030
		2. Nyttjandegrad	Högre utnyttjande av bilar, tex via bilpooler	15% ökning av genomsnittligt passagerant per bil	2040	2030
		3.Trafikomställning	Övergång från bil till kollektivtrafik, cykel eller gång	Skifte från bil från 41 till 25% och icke-motoriserad upp till 25% för lokal trafik (se detaljer på nästa sida)	2040	2030
		4. Elektrifiering	(Acceleration av) övergång till elbilar	50% och 5% för lokal resp. genomfartstrafik med buss och 78% ¹ (bilar)	2040	2030
		5. Biobränsle	Ökat biobränsleinnehåll i diesel och bensin	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
	Gods-transporter	6. Mindre trspt	Kortare avstånd till följd av t.ex. centralpunktsleverans	30% färre resor	2040	2030
		7. Nyttjandegrad	Högre utnyttjande, tex smart fordonsplanering och samarbete	+10% av genomsnittlig last för tunga, +100% för lätta	2040	2030
		8. Elektrifiering	(Acceleration av) elektrifiering av lastbilsflottan	46% (tunga lastbilar) och 68% (lätta lastbilar) och 8% vätedrivna lastbilar	2040	2030
		9. Biobränsle	Ökat biobränsleinnehåll i diesel och bensin	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
BYGGNADER	Maskiner	10. Elektrifiering	Övergång till elektriska maskiner	100% elektriska maskiner	2040	2030
		11. Biobränsle	Öka biobränsleinnehållet i diesel	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
	Byggnader	12. Renovering	Uppgradering av byggnader för bättre isolering/effektivitet	5% renoveringstakt per år ⁴	2040	2030
13. Värmekälla		Övergång till biobränsle, bergvärme/värmepumpar etc	Ökning av fjärrvärme och övergång till värmepumpar ³	2040	2030	
ENERGI	Energi	14. Innehåll i avfall	Lägre fossilinnehåll i avfall för energiåtervinning	25% minskning av plastinnehållet	2040	2030
		15. Elmix	Förnybar el	100% förnybar el genom köpta certifikat	2040	2030

1. Inklusive elfordon, bränslecellsfordon och plug-in-hybrider
2. Från 2023 till 2027: 6% för både diesel och bensin enl. Reviderad reduktionsplikt; 2030 och framåt 14% för diesel och bensin enligt EU-krav. Interpolerade värden 2028-29
3. Ex: 87%, 85% och 55% fjärrvärme i kommersiella respektive publika byggnader och bostäder. 8% och 26% värmepump i publika byggnader respektive bostäder
4. Mycket hög renoveringstakt jämfört med standard driver höga kostnader. Kan behöva anpassas till att endast gälla vissa isoleringsklasser eller hus av viss ålder

*Omställningar avser nödvändiga förändringar i de olika sektorerna för att nå utsläppsminskningmålen. Dessa kan åstadkommas med hjälp av olika initiativ och insatser
Not: Alla nya fordon helt elektriska, antagande XX kommun kan kräva endast elfordon, 80% elbilar skulle kräva pensionering av fossila bilar. Genomsnittlig renoveringscykel 20 år

EM:s Högre elektrifiering vs. ME:s scenario

Transportsektorn

EM 2040

- Beteende:
 - Inga antaganden om förändrat beteende
- Reduktionsplikt:
 - Antas att den uppfylls enligt tidigare bestämmelser, inkl. paus under 2023
- Elektrifiering:
 - Vägtrafik: 72% el

Tabell 43. Reduktionsnivåer för bensen, diesel och flygfotogen 2020–2030, procent.

Reduktionsnivåer	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bensen	4,2	6,0	7,8	7,8	12,6	15,5	19,0	22,1	24,1	26,0	28,0
Diesel	21,0	26,0	30,5	30,5	40,0	45,0	50,0	54,0	58,0	62,1	66,0
Flygfotogen		0,8	1,7	2,6	3,5	4,5	7,2	10,8	15,3	20,7	27,0

Notera också att i ME:s rapport var beräknad energianvändning i Umeå kommun för vägtransporter totalt **490 GWh**, medan i nulägeskartläggningen för energibalansen 2019 var total energianvändning i transportsektorn **1 100 GWh**. Skillnaderna kan bl.a. bero på beräkningsmetod och dataunderlag samt att kartläggningen från 2019 innefattar all energianvändning i sektorn, dvs inklusive sjöfart och flyg.

Den energianvändning för transportsektorn som kan beräknas för rikssnittet i EM:s rapport för en stad med samma storlek som Umeå 2019 visar på en energianvändning om totalt **990 GWh**. Resultatet i nulägeskartläggningen från 2019 bedöms därför fortsatt kunna nyttjas som underlag.

ME 2040

- Beteende:
 - Personbil: 30% färre resor (hemifrånarbete) + 15% fler passagerare per bil + skifte från bil från 41% till 25% och icke-motoriserad upp till 25% för lokal trafik
 - Gods: 30% färre resor + 10% ökning av genomsnittlig last för tunga & 100% ökning för lätta
- Reduktionsplikt:
 - Från 2023 till 2027: 6% för både diesel och bensen enl. Reviderad reduktionsplikt; 2030 och framåt 14% för diesel och bensen enligt EU-krav
- Elektrifiering:
 - Personbil: 50% och 5% för lokal resp. genomfartstrafik med buss och 78% (bilar)
 - Gods: 46% (tunga lastbilar) och 68% (lätta lastbilar) och 8% vätedrivna lastbilar

EM:s Högre elektrifiering vs. ME:s scenario

Transportsektorn

Hantering av skillnader mellan scenarierna:

- Skillnaden i total energianvändning mellan nulägesbilderna, dvs skillnaden om över 500 GWh mellan nulägeskartläggningen och ME:s nulägesbild, har beaktats genom att ME:s antaganden om utveckling i transportsektorn (se tidigare slide) har applicerats på *det transportarbete som ME har haft med i sina beräkningar*. Detta innefattar person- och godstransporter, såväl lokal som genomfartstrafik.
- Övrig energianvändning i sektorn antas främst utgöras av sjöfart och flyg, samt en viss felmarginal i SCB:s underlagsdata*. Dessa energiflöden har antagits utvecklas mot år 2040 i enlighet med EM:s scenario Högre elektrifiering.
 - Undantag är reduktionsplikten. Justeringar av EM:s scenario har gjorts för att anpassas till den reviderade reduktionsplikten, dvs 6% till 2030 respektive 14% inblandning till 2040 för både diesel och bensin.
- Se hur den del av transportarbetet som fanns med i ME:s underlag har hanterats på nästa slide.

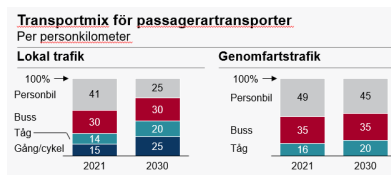
*Denna visar tex alla oljedepåer i kommunen, dvs all energianvändning som redovisas i SCB:s data behöver inte nyttjas inom kommunen. Då nationell statistik ofta bygger på underlag från SCB bedöms det emellertid relevant att fortsatt redovisa dessa siffror för kommunen, om än det finns begränsad rådighet i att hantera dessa utsläpp.

EM:s Högre elektrifiering vs. ME:s scenario

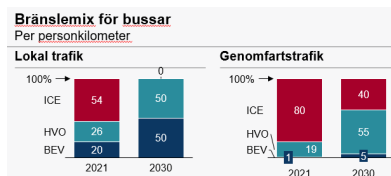
Transportsektorn

Hantering av skillnader mellan scenarierna:

- Reduktionsplikt:
 - All inblandning av biodrivmedel i diesel och bensen har justerats till 6% från 2023 och vidare till 14% från 2030 och framåt.
- Beteende:
 - Personbil:
 - 30% färre personkilometer (notera att antalet pkm har ökat i absoluta tal pga. befolkningsökningen).
 - 15% ökad nyttjandegrad (pkm/fkm)
 - Skifte från personbil i enlighet med Figur 1. Antag att förändringen sker till år 2040 och inte år 2030.
 - Gods:
 - 30% färre ton kilometer för tunga resp. lätta lastbilar (notera att tkm är beräknat utifrån total energianvändning i ME:s rapport om 140 GWh för varutransporter i Umeå 2021).
 - 100% ökad nyttjandegrad för tunga lastbilar (tkm/fkm)
 - 10% ökad nyttjandegrad för lätta lastbilar (tkm/fkm)
- Bränslemix:
 - Personbil: 78% elektrifiering av bilflottan, inkl. ladd- och pluginhybrider enligt ME. Antag 70% BEV och 8% PHEV. Antar 2% rena biobränslen enligt beräkning från EM:s scenario (fast med justerad reduktionsplikt) samt resterande med fossila bränslen (14% inblandning av biodrivmedel). Antag samma fördelning mellan bensen och diesel som 2021 enligt ME.
 - Bussar: se bränslemix enligt Figur 2. för lokal respektive genomfartstrafik. Antag att förändringen sker till år 2040 och inte år 2030.
 - Gods: Elektrifiering 46% (tung lastbilar) och 68% (lätta lastbilar) samt 8% vätedriven lastbilar (såväl lätta som tunga).

Figur 1. Transportmix för passagerartransporter i Umeå. Källa: ME

Figur 2. Bränslemix för bussar i Umeå. Källa: ME

EM:s Högre elektrifiering vs. ME:s scenario

Byggnader & energi

EM 2040

- Majoriteten av arbetsmaskinerna elektrifierade, 15-90% beroende på maskin
- I princip all direktverkande el för uppvärmning utfasad till 2030
- Andelar för uppvärmning i sektorn: 73% fjv, 17% VP:s & 10% bio
- Energieffektivisering: tot ca 11 TWh 2040, motsvarande 8% av energibehovet för bostäder & service
- Samma andel förnybart som fossilt i avfallet som år 2022 (dvs 52% förnybart)

ME 2040

- 100% elektriska arbetsmaskiner
- 87%, 85% och 55% fjärrvärme i kommersiella respektive publika byggnader och bostäder.
- 8% och 26% värmepump i publika byggnader respektive bostäder
- 5% renoveringstakt per år för byggnader
- 25% minskning av plastinnehållet i avfall

EM:s Högre elektrifiering vs. ME:s scenario

Byggnader och energi

Hantering av skillnader mellan scenarierna:

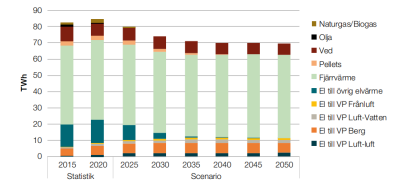
- Arbetsmaskiner
 - Utifrån ME:s underlag kan utläsas ett energibehov (fossilt och förnybart flytande) för arbetsmaskiner om 70 GWh år 2021. Detta energibehov justeras för befolkningsökning och antagandet görs att alla resulterande arbetsmaskiner elektrifieras. Antar en effektivisering om 20% (färre resor och kortare distanser etc.).
 - Elektrifierade arbetsmaskiner som beräknats enligt ovan antas ersätta behov av flytande fossila och förnybara drivmedel i bostäder och lokaler från scenariot "Påväg mot klimatmålet". I scenariot "Påväg mot klimatmålet" antas att i snitt 50% av arbetsmaskinerna redan var elektrifierade.
- Andel fossilt i avfall
 - Samma vikt hushålls- och verksamhetsavfall antas kunna förbrännas på kraftvärmeanläggningen, fast med en sammansättning av avfallet med 25% minskad viktandel från fossilt avfall (antas vara plast med värmevärdet 6MWh/ton avfall).
 - Notera att hur mycket av denna nya sammansättning av avfall som tillförs förbränningsanläggningen beror av värmeunderlag, tillgång på spillvärme m.m.
- Renovering och effektivisering
 - Se nästa slide.
- Uppvärmningssätt
 - Antagandet görs att fördelningen mellan fjärrvärme, värmepumpar samt biobränslen för uppvärmningssyften är så lika mellan scenarierna att ingen åtgärd vidtas.

EM:s Högre elektrifiering vs. ME:s scenario

Byggnader och energi

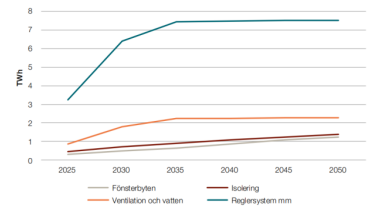
Hantering av skillnader mellan scenarierna:

- Renovering och effektivisering
 - I ME:s scenario antas en uppgradering av byggnader för bättre isolering/effektivitet till en renoveringstakt om 5% per år för byggnader.
 - I "Påväg mot klimatmålet- Ambitiöst scenario" beaktas endast renoveringar och andra effektiviseringsåtgärder för att reducera uppvärmningsbehov, dvs inga andra effektiviseringsåtgärder antas ingå här.
 - I EM:s scenario så visas uppvärmningsbehovet i bostäder och lokaler (se Figur 3) respektive olika energieffektiviseringsåtgärders bidrag till minskat nettoenergiebehov (se Figur 4). Dessa underlag har nyttjats för att beräkna effektiviseringstakten för minskat uppvärmningsbehov i EM:s scenarier. Denna är ca 1% per år och minskar med tiden mot år 2040.
 - I Figur 5 visas energibehovet för uppvärmning i Sverige totalt sett i EM:s scenarier beroende på om effektiviseringsåtgärder i Figur 4 applicerats eller ej. Det visas även hur kurvan skulle ha sett ut om effektiviseringstakten varit till 3%/år istället för mellan 0,1-1% som i EM:s scenarier.
 - Kurvan för 3% effektivisering per år har nyttjats som underlag för att beräkna uppvärmningsbehovet i bostäder och lokaler för scenariot "Påväg mot klimatmålet-Ambitiöst scenario".
 - ME:s antagande om 5% inte har inte nyttjats då denna kraftiga minskning av värmebehovet tillsammans med ökade mängder spillvärme i kommunen i princip skulle medföra att värmeunderlaget för fjärrvärmeproduktion skulle försvinna.
 - Notera att en 3% effektiviseringstakt ändå är mycket ambitiöst och kräver stora insatser. Denna takt är emellertid i paritet med de krav som väntas komma från EU inom kort, varför det skulle potentiellt kunna utgöra ett mer realistiskt scenario än 5%.

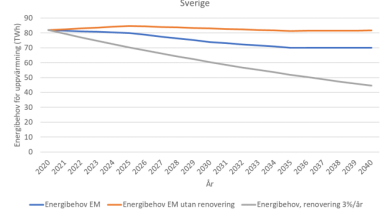
Figur 20. Köpt energi till bostäder och lokalers uppvärmning och varmvatten, historisk utveckling 2015–2020 och förväntad energigång 2025–2050 uppdelat på energislag, TWh.

Figur 3. Källa: Energimyndigheten, 2023

Figur 21. Olika energieffektiviseringsåtgärders förväntade bidrag till minskat nettoenergiebehov 2025–2050, TWh.

Figur 4. Källa: Energimyndigheten, 2023

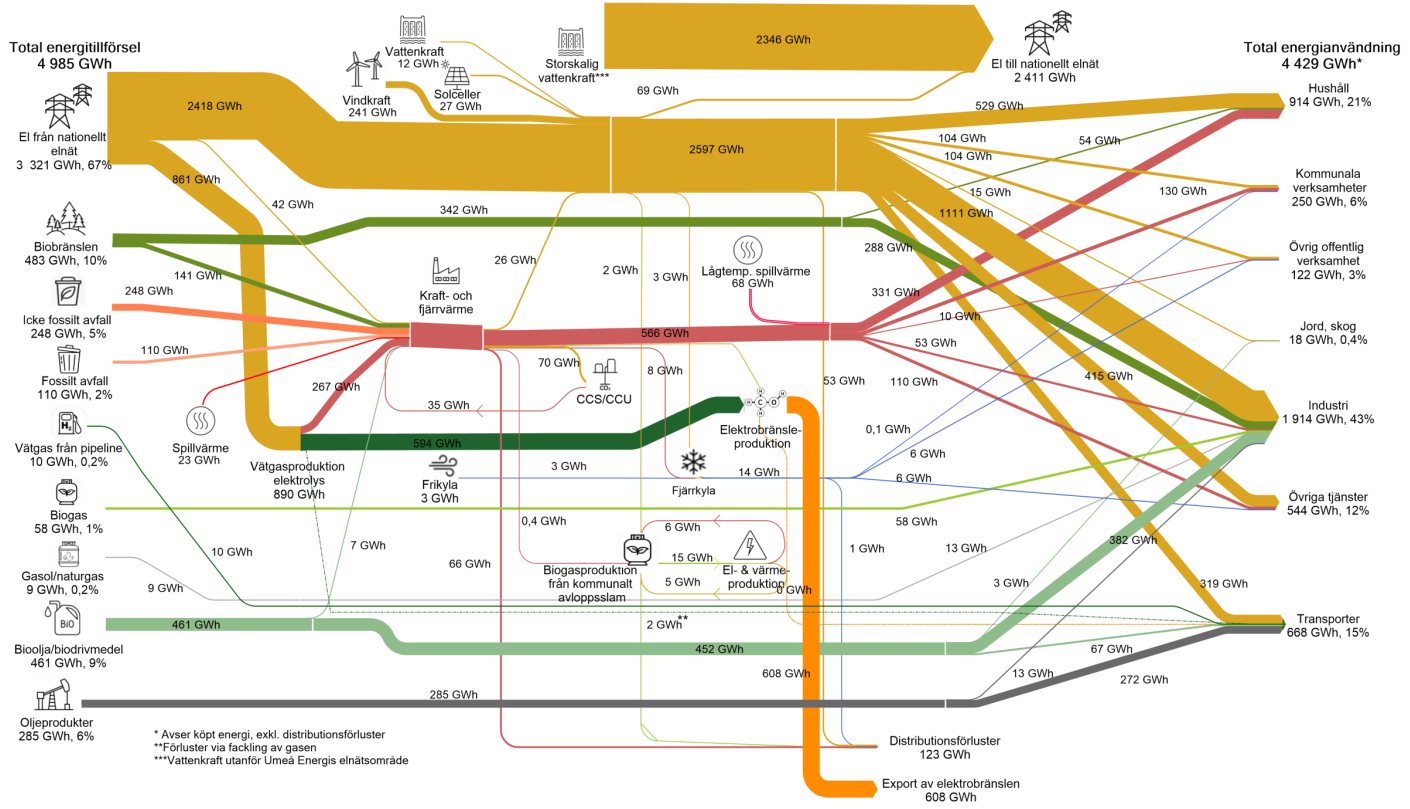
Figur 5. Energiebehov för uppvärmning i Sverige mellan 2020–2040. Underlag: Energimyndigheten, 2023. Visualisering och beräkningar: Profu.

Antaganden utöver de som kopplas till ME:s scenario

- En anläggning för koldioxidinfångning och lagring eller användning (Carbon Capture and Storage/Utilization, CCS/CCU) tillkommer till Däva kraftvärmeverk
 - Infångningstakt: 300 000 ton CO₂/år
 - Infångningsteknik: HPC (Hot Potassium Carbonate), dvs teknik som nyttjar el som huvudsaklig drivenergi
- Vätgas och elektrobränslen
 - En fabrik för produktion av elektrobränslen till sjöfart med produktion av 110 kton e-metanol antas upprättas i Umeå. Här nyttjas infångad koldioxid från kraftvärmeverket samt lokalproducerad vätgas.
 - Vätgasen produceras lokalt med elektrolys (18 kton vätgas, antar verkningsgrad på 69%). Det antas att eventuell överproduktion av vätgas kan nyttjas direkt i transportsektorn.
 - Ett antagande görs också om att Umeå vid år 2040 är uppkopplat mot ett större vätgasnät i norra Sverige och Finland via en vätgaspipeline, från vilken ytterligare vätgas till transportsektorn kan tillföras det lokala energisystemet.
- Spillvärmennyttjande för fjärrvärmeproduktion
 - Spillvärme antas kunna nyttjas från industrier i kommunen, från vätgasproduktion samt från koldioxidinfångning vid kraftvärmeverket.
 - Återvunnen spillvärme ersätter nyttjande av biobränsle och i viss mån även avfallsförbränning i kraftvärmeverket
- Spillvärme från nya bostäder och lokaler antas kunna nyttjas i lågtemperaturnät inom dessa nya områden.
 - Samma storleksordning på spillvärmeflödet från nya bostäder och lokaler som för området Tomtebo strand har nyttjats som underlag för beräkningen.
 - Det antas att den återvunna spillvärmens ersätter efterfrågan på traditionell fjärrvärme

Umeå kommun 2040: Påväg mot klimatomålet- Ambitiöst scenario

Analys

Skillnad mellan På väg mot klimatmålet 2040 och På väg mot klimatmålet 2040- Ambitiöst scenario

- Den totala energianvändningen (köpt energi, GWh) har minskat för samtliga användargrupper utom industri.
 - Minskningen beror främst på en ökad grad av elektrifiering för arbetsmaskiner och inom transportsektorn samt på effektivisering inom alla sektorer.
 - Då ME:s scenario inte beaktade industrin har inga förändringar skett i denna sektor jämfört med i scenariot "På väg mot klimatmålet".
 - Efterfrågan på flytande biodrivmedel har minskat samtidigt som efterfrågan på fossila drivmedel har ökat något. Denna förändring beror på den reviderade reduktionsplikten. Notera att effekten av minskad reduktionsplikt har motverkats av ökad elektrifiering inom transportsektorn samt för arbetsmaskiner.
- Det totala behovet av tillförd energi till systemet har minskat något, trots att en ny anläggning för produktion av elektrobränslen har tillkommit
 - Behovet av tillförd el har däremot ökat med nästan 1 TWh, och 70% av behovet av tillförd energi utgörs nu av el.
 - Majoriteten av det ökade elbehovet beror på att en elektrolysanläggning för vätgasproduktion för vidareförädling till elektrobränslen för sjöfart har adderats. Verkningsgraden och antalet driftstimmar som elektrolysoranläggningen har får stor betydelse för den lokala energibalansen både vad gäller el- och eleffektbehov samt möjlighet till spillvärmeåtervinning.
 - Energiförbehovet till övriga energibärare i systemet har minskat eller är desamma, med undantag för fossila bränslen som alltså har ökat pga. den justerade reduktionsplikten.
 - En ny ström av vätgas från pipeline har också lagts till i balansen.
 - Andelen fossilt avfall till kraftvärmeproduktionen har minskat jämfört med den förnybara andelen, i enlighet med antagandet om 25% ökad utsortering av plast.

Fortsatt analys

Skillnad mellan På väg mot klimatmålet 2040 och På väg mot klimatmålet 2040- Ambitiöst scenario

- En CCS/CCU-process kopplat till kraftvärmeverket har lagts till
 - En förutsättning för CCS/CCU är att förbränning av bibränslen och/eller avfall finns vid kraftvärmeverket och att denna förbränning producerar tillräckligt mycket koldioxidutsläpp som kan fångas in. Inga beräkningar har gjorts för om den antagna infångningsgraden (300kton/år) är möjlig med den förbränning som sker i scenariot.
- Spillvärme från vätgasproduktionen och CCS/CCU- processen kan nyttjas i fjärrvärmeproduktionen. Mindre bränslen behöver därför tillföras kraftvärmeproduktionen. Tillförda biobränslen samt tillfört avfall till systemet har i detta fall minskat.
 - Notera att minskad förbränning också innebär minskad elproduktion från kraftvärmeverket samt minskad möjlighet till rökgaskondensering.
 - Elproduktionen som kraftvärmeverket kan bidra med till det lokala elnätet minskar också på grund av elbehovet för CCS/CCU-processen.

Fortsatt analys

Skillnad mellan På väg mot klimatmålet 2040 och På väg mot klimatmålet 2040- Ambitiöst scenario

- Lågtempererad spillvärme från bostäder och lokaler antas kunna nyttjas för att möta en del av värmebehovet i nya bostäder och lokaler i kommunen.
- Nyttjande av olika spillvärmeströmmar för att möta uppvärmningsbehov i kommunen bidrar till att minska behovet av förbränning vid kraftvärmeverket för värmeproduktion.
 - Som konsekvens minskar även kraftproduktion.
- Detta är ett energisystem med lägre klimatpåverkan än i "På väg mot klimatmålet"-scenariot, men fortfarande ett system med fossila energiflöden och vissa direkta CO₂-utsläpp.
 - Utsläppen skulle kunna kompenseras av infångad biogen koldioxid från CCS-processen, om kommunen kan tillgodoräkna sig de negativa utsläppen.
- Se exempel på frågor som scenariot väcker på nästa slide.

Exempel på frågor som väcks av scenariot "På väg mot klimatmålet - Ambitiöst scenario"

- Scenariot visar på ett kraftigt ökat elbehov i kommunen där elbehovet överstiger produktionen på årsnetto.
 - Vad innebär utvecklingen för kommunens eleffektbehov och tillgången till eleffekt?
 - Vad innebär detta för Umeås robusthet respektive attraktionskraft?
 - Hur kan kommunen bidra till att möta den ökande efterfrågan med mer elproduktion respektive mer effektiv energianvändning (rätt energi på rätt plats vid rätt tillfälle)?
 - Hur förhåller sig kommunens utveckling till utvecklingen inom energibehov och –produktion i regionen/omvärlden?
- Stora spillvärmeströmmar samt minskat värmeunderlag medför minskat behov av förbränning i kommunen.
 - Hur påverkar denna utveckling Umeå Energis verksamhet mot 2040?
 - Är det tex möjligt att ställa om produktionen vid kraftvärmeverket för att producera mer el trots minskande värmeunderlag?
 - Vad krävs för att möjliggöra tillvaratagande av spillvärme från t.ex. byggnader respektive vätgasproduktion?
 - Är CCS/CCU möjligt om förbränningsbehoven minskar i den storleksordning som scenariot visar?
- Den i scenariot antagna renoveringstakten 3%/år för bostäder och lokaler är mycket ambitiöst, men kan ligga i paritet med EU:s ambitioner framöver.
 - Vad innebär renoveringstakten för kommunkoncernen? Vad krävs för att genomföra den i egna byggnader, med avseende på planering, styrning, genomförande och finansiering?
 - Hur kan kommunkoncernen bidra till att möjliggöra en sådan utveckling i hela kommunen?
 - Är renovering i denna takt den mest resurseffektiva åtgärden för att minska klimatpåverkan från aktiviteter i kommunen?
- Hur kan kommunkoncernen bidra till de stora omstruktureringar som föreslås i transportsektorn avseende beteendeförändringar och tekniskiften?
 - Vad krävs avseende samhällsplanering, tillgång på laddplatser och tankstationer för fossilfria bränslen, påverkansarbete för möjligheter att jobba hemifrån hos offentliga och privata företag inom kommunen m.m.?

Summering och medskick

- Framtidsscenarierna som presenterats här visar några möjliga utvecklingsvägar för energisystemet i Umeå mot år 2040
 - Utvecklingen är starkt beroende av dels förutsättningar i omvärlden (politik, samhällstrender, klimatförändringen etc.), dels beslut som tas och aktiviteter som genomförs i Umeå kommun och dess närområde
 - För att nå scenariot "På väg mot klimatmålet- Ambitiöst scenario" krävs mycket stora insatser från kommunen och samhället i stort.
- Utifrån analyser av framtidsscenarierna kan konstateras att mycket behöver hända för att kommunen ska nå sina mål om att växa och samtidigt minska klimatpåverkan
 - Kommunkoncernen i Umeå har möjlighet att påverka utvecklingen genom aktiviteter inom sitt direkta rådhetsområde samt genom att påverka samhället och skapa förutsättningar (fysiska, kunskapsmässiga etc.) för andra att bidra till energiomställningen
 - En robust och leveranssäker energiförsörjning i kommunen är en förutsättning för att målen ska kunna nås
 - Utvecklingen i scenarierna "På väg mot klimatmålet" och "På väg mot klimatmålet- Ambitiöst scenario" tar kommunen närmare sitt mål, men beroende av målets innebörd så är det inte säkert att ens det mer ambitiösa scenariot tar kommunen hela vägen.
- Det finns inte **en** lösning/väg för att utveckla kommunens energibalans mot måluppfyllelse, men det finns många möjligheter och pusselbitar som behöver utvecklas och utforskas för att ta kommunen dit
 - Samverkan, systemsyn och agilt arbetssätt behövs för att möjliggöra en resurseffektiv omställning!

Kontaktuppgifter:

Julia Renström, julia.renstrom@profu.se

072- 576 5413

www.profu.se

MATERIAL ECONOMICS

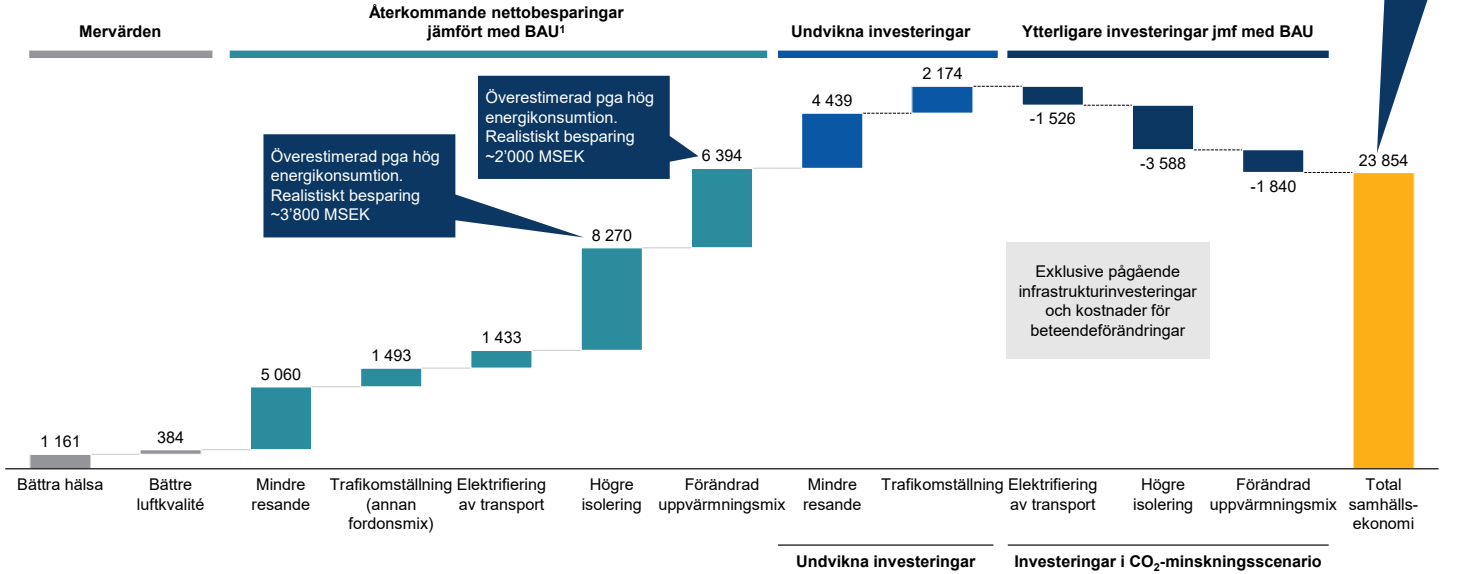
INVESTERINGAR FÖR TILLVÄXT OCH VÄLFÄRD

2023

Fredrik Larsson / Visit Umeå Content Bank

Det samhällekonomiska utfallet av Umeås omställning ger ett överskott på 23,9 miljarder SEK till 2050

Ekonomiska effekter av klimatomställning till 2040
MSEK, NPV investeringar (2022–2040) och besparingar (2022–2050)

1. Inga priseffekter på importerad energi har beaktats
Obs: Capex = Capital expenditures (Investeringar eller undvikna investeringar)
Opex = Operational expenditures (Löpande kostnader eller kostnadsbesparingar)
NPV=Nettonuvärde (summan av allt framtida värde som skapas i dagens monetära värde)
Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

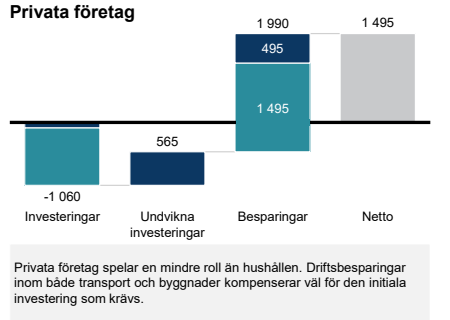
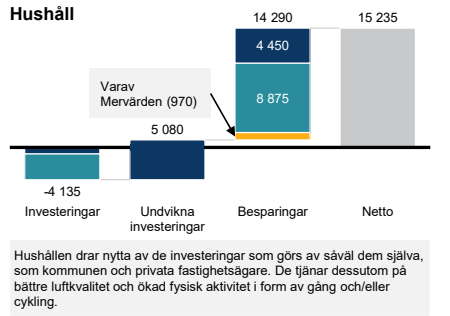
~10 MSEK/
kton CO₂

Kommuninvånarna är de stora vinnarna i omställningen

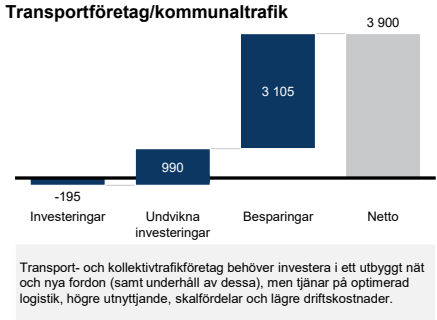
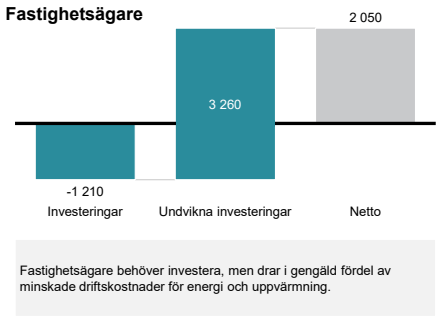
MSEK

- Transport
- Byggnader
- Mervärden

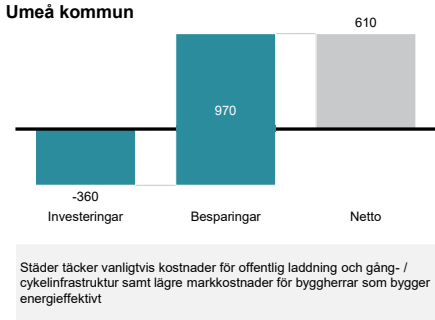
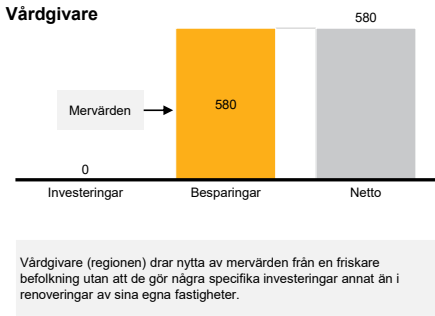
PRIVATA INTRESSEENTER

PRIVATA/OFFENTLIGA INTRESSEENTER

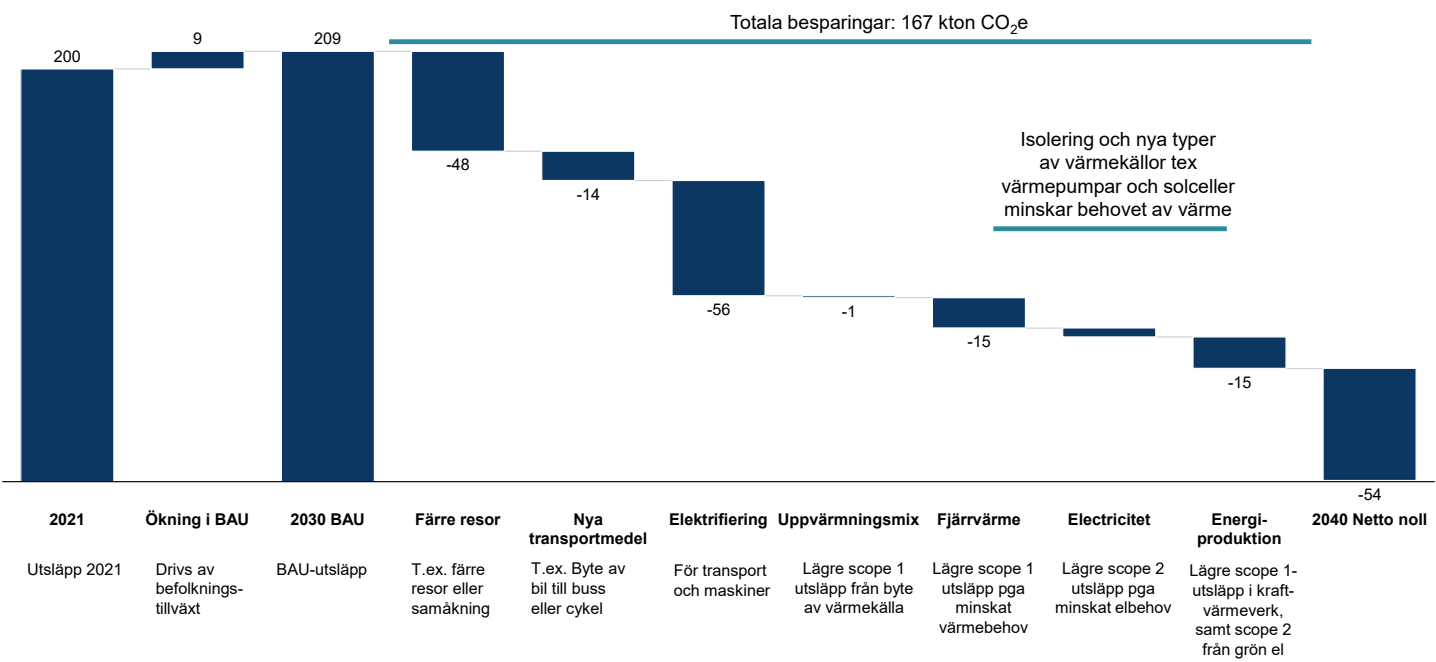

OFFENTLIGA INTRESSEENTER

Färre resor och elektrifiering av transport och maskiner är de största minskningsåtgärderna i Umeå fram till 2040

Utsläppsminskning per åtgärd, kt CO₂e

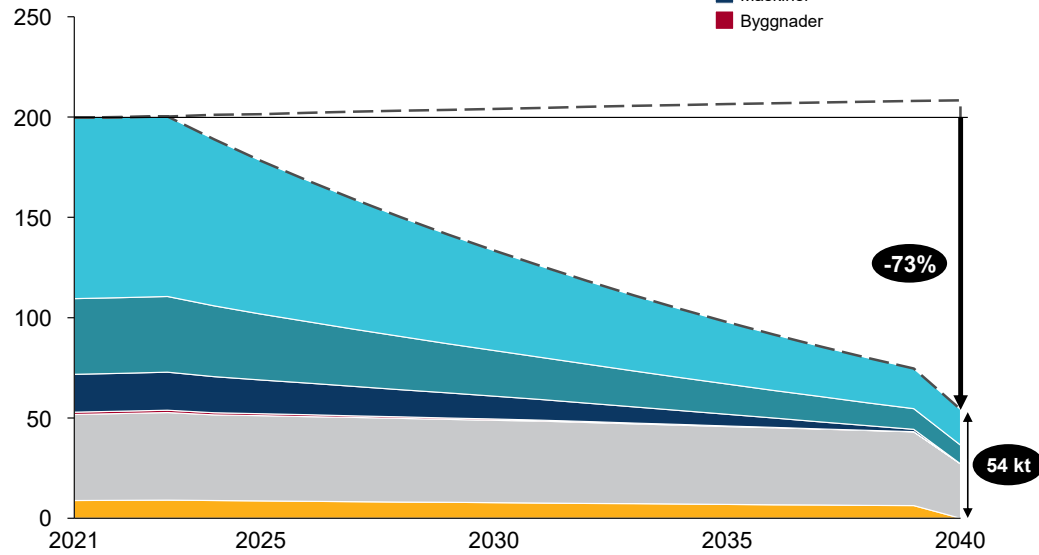
Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

I ett ambitiöst scenario minskar Umeå sina utsläpp med 73% till 2040

2040 scenario

Utsläpp 2021–2040

kt CO₂e

Not: Total återstående CO₂-budget efter 2021: 1 018 kton. Ackumulerade utsläpp efter 2021 i huvudscenario=848 kton och i BAU-scenario=1673 kton

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

I ett ambitiöst scenario genomför Umeå de simulerade omställningarna till år 2040 och åstadkommer därmed en utsläppsminskning på 73% under perioden. I ett mycket ambitiöst scenario genomförs samma omställningar redan till 2030. Detta scenario redovisas i bilaga

I BAU (business as usual) antas utsläpp ifrån nätet ligga konstant under perioden, befolkningsökningen (1300 pers/år) ökar utsläppen, medan effekter av reduktionsplikt i transportsektorn minskar utsläppen. Sammantaget resulterar det i en utsläppsökning på ~4% under perioden

En större befolkningsökning tex den som skulle motsvara en befolkning på 200'000 till 2050 (dvs ~4000 pers/år) ger väsentligt högre utsläppsökningar som i så fall också behöver kompenseras för

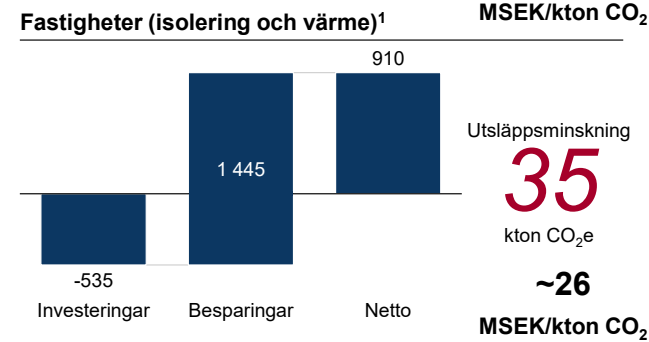
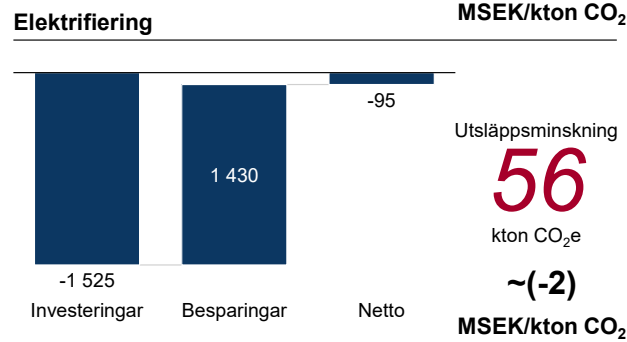
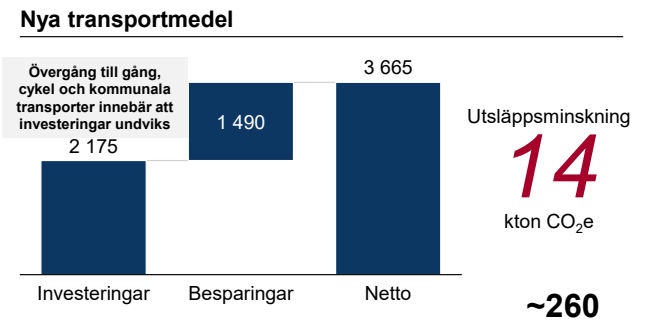
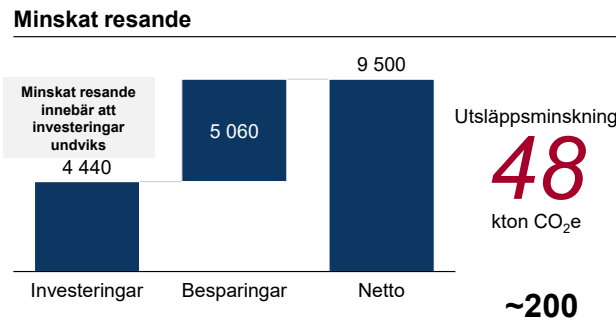
Då Umeå i det simulerade scenariot har 27% av sina utsläpp, eller 54 kton CO₂e/år behöver kommunen kompensera för detta på annat sätt eller ytterligare höja ambitionen i omställningarna. De sektorer som fortfarande bidrar till utsläpp är fjärrvärmeproduktionen och användning av fossilt bränsle i transportsektorn.

Möjligheter att minska dessa finns tex i utsortering av plast ur avfall, mer omfattande omställning till elfordon eller övergång till biobränslen

MATERIAL ECONOMICS

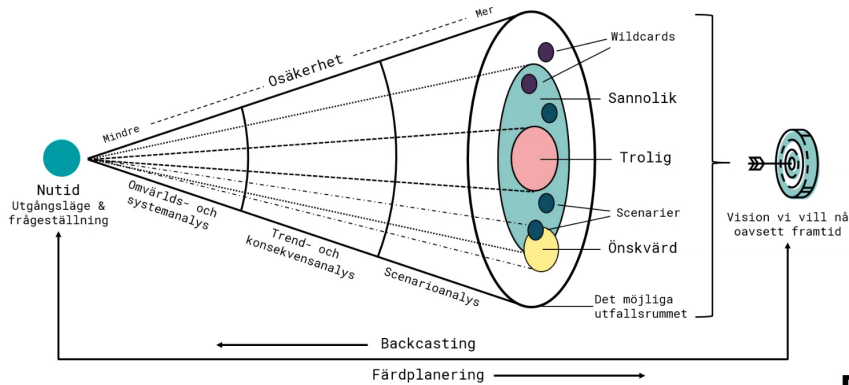
Minskat och ändrat resande ger störst utsläppsminskning per krona

MSEK

1. Inkluderar utsläppsminskningar från el- och fjärrvärmenät

Mot ett scenariobaserat arbetssätt för att möta större osäkerhet, nya risker och möjligheter

Kommunens mål

Vision

Umeå kommun har som vision att Umeå ska ha 200 000 invånare senast år 2050. Visionen uttrycker att alla ska uppleva att de vinner på att bo och verka i Umeå. Det gäller alla Umeås medborgare och alla som överväger att flytta hit och etablera sig, studenter, företag med flera. Kommunfullmäktige fastställer budget, övergripande mål och inriktning för kommunens samlade verksamhet i juni varje år.

Kommunfullmäktiges mål 2021–2024

Långsiktiga mål

200 000-målet:

- **Mål 1:** Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Social hållbarhet:

- **Mål 2:** Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.
- **Mål 3:** Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Klimatneutrala Umeå:

- **Mål 4:** Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

Fet stil = Förväntad högre möjlighet för Umeå att påverka

Översikt över modellerade omställningar*

Översikt över modellerade omställningar

	Sektor	Omställning	Beskrivning	Förändringens omfattning	Ambitiöst scenario Måldatum	Mycket ambitiöst scenario Måldatum
TRANSPORT	Passagerar-resor	1. Mindre resande	Arbeta hemifrån, lokalsamhället får större vikt	30% färre resor	2040	2030
		2. Nyttjandegrad	Högre utnyttjande av bilar, tex via bilpooler	15% ökning av genomsnittligt passagerant per bil	2040	2030
		3.Trafikomställning	Övergång från bil till kollektivtrafik, cykel eller gång	Skifte från bil från 41 till 25% och icke-motoriserad upp till 25% för lokal trafik (se detaljer på nästa sida)	2040	2030
		4. Elektrifiering	(Acceleration av) övergång till elbilar	50% och 5% för lokal resp. genomfartstrafik med buss och 78% ¹ (bilar)	2040	2030
		5. Biobränsle	Ökat biobränsleinnehåll i diesel och bensin	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
	Gods-transporter	6. Mindre trspt	Kortare avstånd till följd av t.ex. centralpunktsleverans	30% färre resor	2040	2030
		7. Nyttjandegrad	Högre utnyttjande, tex smart fordonspanering och samarbete	+10% av genomsnittlig last för tunga, +100% för lätta	2040	2030
		8. Elektrifiering	(Acceleration av) elektrifiering av lastbilsflottan	46% (tunga lastbilar) och 68% (lätta lastbilar) och 8% vätedrivna lastbilar	2040	2030
		9. Biobränsle	Ökat biobränsleinnehåll i diesel och bensin	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
BYGGNADER	Maskiner	10. Elektrifiering	Övergång till elektriska maskiner	100% elektriska maskiner	2040	2030
		11. Biobränsle	Öka biobränsleinnehållet i diesel	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
	Byggnader	12. Renovering	Uppgradering av byggnader för bättre isolering/effektivitet	5% renoveringstakt per år ⁴	2040	2030
		13. Värmekälla	Övergång till biobränsle, bergvärme/värmepumpar etc	Ökning av fjärrvärme och övergång till värmepumpar ³	2040	2030
ENERGI	Energi	14. Innehåll i avfall	Lägre fossilinnehåll i avfall för energiätvervinning	25% minskning av plastinnehållet	2040	2030
		15. Elmix	Förnybar el	100% förnybar el genom köpta certifikat	2040	2030

1. Inklusive elfordon, bränslecellsfordon och plug-in-hybrider
2. Från 2023 till 2027: 6% för både diesel och bensin enl. Reviderad reduktionsplikt; 2030 och framåt 14% för diesel och bensin enligt EU-krav. Interpolerade värden 2028-29
3. Ex: 87%, 85% och 55% fjärrvärme i kommersiella respektive publika byggnader och bostäder. 8% och 26% värmepump i publika byggnader respektive bostäder
4. Mycket hög renoveringstakt jämfört med standard driver höga kostnader. Kan behöva anpassas till att endast gälla vissa isoleringsklasser eller hus av viss ålder
*Omställningar avser nödvändiga förändringar i de olika sektorema för att nå utsläppsminskningmålen. Dessa kan åstadkommas med hjälp av olika initiativ och insatser
Not: Alla nya fordon helt elektriska, antagande XX kommun kan kräva endast elfordon, 80% elbilar skulle kräva pensionering av fossila bilar. Genomsnittlig renoveringscykel 20 år

Översikt över åtgärder för att åstadkomma nödvändiga omställningar

EJ UTTÖMMANDE	Åtgärd	Varaktighet ¹	Utsläpps- minskning ²	Stadens rådighet ³	Besparingar och nyttor ⁴	Investeringar ⁵	
Proaktiva tekniska åtgärder	15. Certifierad förnyelsebar el						Proaktiva tekniska åtgärder har hög varaktighet och kan ge höga till medelstora utsläppsminskningar. Staden har hög rådighet över åtgärder som ligger inom stadens ansvar (t.ex. bussar) medan övriga lösningar kan påverkas indirekt genom olika initiativ. Tekniska lösningar har medelstora besparingar, framförallt från minskad energiförbrukning och bränslekostnad (t.ex. energieffektiva byggnader och elektrifiering). Investeringar är relativt höga då ny teknik behöver köpas in eller byggas och gammal teknik kan behövas bytas innan teknisk livslängd Proaktiva beteendeförändr. karaktäriseras av höga nyttor/besparingar samt låga investeringar vilket gör den ekonomiska kalkylen stark. Däremot har åtgärderna låg varaktighet men påverkan på utsläpp kan vara stor. Staden kan påverka beteendeförändringar genom tex information, incitament och underlättande men har inte en hög rådighet över dessa åtgärder. En stad har hög rådighet över CCS som åtgärd om kraftverket drivs i stadens regi. Lösningen karaktäriseras av höga investeringar som i sin tur ger stora utsläppsminskningar med lång varaktighet. En infångning som överstiger kvarvarande utsläpp kan användas för att betala tillbaka en övertrassering av CO2 budgeten
	4. Elektrifiering av bussar						
	4. Elektrifiering av personbilar						
	14. Ökad maskinell utsortering av plast						
	10. Elektrifiering av arbetsmaskiner						
	13. Byte till fjärrvärme/värmepumpar ⁶						
	12. Energieffektiverande renovering						
	12. Energieffektiva nya byggnader						
Proaktiva beteendeförändr.	8. Elektrifiering av lastbilar						
	7. Optimerad logistik						En stad har hög rådighet över CCS som åtgärd om kraftverket drivs i stadens regi. Lösningen karaktäriseras av höga investeringar som i sin tur ger stora utsläppsminskningar med lång varaktighet. En infångning som överstiger kvarvarande utsläpp kan användas för att betala tillbaka en övertrassering av CO2 budgeten
	1. Reducerat transportbehov						
	14. Ökad återvinning av plast ⁶						
	1. Bildelning						
Reaktiv teknisk insats	3. Skifte till kollektivtrafik/cykel/gång						
	CCS på kraftvärmeverk och pappersbruk						

Låg Medel Hög Hög kategorisering bättre Låg kategorisering bättre

Not: Klassificeringar är grova uppskattningar. (1) Klassificeras som låg om lösningen har flyktig karaktär (mindre än 1 års varaktighet), medel om lösningen antas ha cirka 1-3 års varaktighet när den väl implementerats och hög om lösningen är mer permanent (mer än 3 års varaktighet). (2) Hög är definierat som potentiella utsläppsminskningar som är mer än 50 tusen ton CO₂ per år 2030, medel som 15-100 och låg som mindre än 15. Elektrifiering av bussar definieras högre här då potentialen är större om jämförelsen exkluderar Sveriges reduktionsplikt. (3) Definieras som hög om Malmö stad har direkt rådighet över åtgärden, som medel om staden har indirekt påverkan och som låg om staden har ingen påverkan. (4) Klassificeras som låg om besparingar är nära 0 SEK per år, som medel om både totala besparingar är under 60 MSEK per år och om åtgärden är en besparing på sig själv. (5) Klassificeras som låg om ytterligare investeringar nära 0 SEK per år, som medel om antingen ytterligare investeringar är under 80 MSEK per år eller om investeringsintensitet är under 2 tusen SEK per ton minskad CO₂, och som hög om investeringar är över detta. (6) Åtgärd "Fossilfri uppvärmning" är uppdelad i tre mindre åtgärder i den här analysen. Data saknas för vissa klassificeringar och har uppskattats av Material Economics.

Diskussionsfrågor

Hur upplever ni materialet?

Hur kan det användas utifrån ert perspektiv?

Nästa steg

Programstyrgruppen

- Använda underlaget utifrån en investeringsplanering för hela koncernen/territoriet

Ekonomifunktionen

- Använda underlaget för en fortsatt fördjupning. Hur går vi vidare där?

MATERIAL ECONOMICS

ETT KLIMATNEUTRALT UMEÅ 2040

2023

Fredrik Larsson / Visit Umeå Content Bank

Friskrivning

Detta är en top down-analys baserad på data som samlats in från många forskningsrapporter, statistik från Umeå och Sverige samt flera globala experter. Även om de underliggande siffrorna och antagandena i detta dokument är baserade på ansedda källor, bör de fortfarande betraktas som vägledande och kan komma att ändras

Sammanfattning

Umeå, som pilotstad i EUs 'Net Zero City'-program, har satt en ambitiös målsättning att 'Umeå stad' ska vara klimatneutral år 2030 för scope 1 och 2-utsläpp¹. För hela kommunen är målet att vara klimatneutral senast år 2040. Det innebär att samtliga fossila utsläpp senast måläret antingen har eliminerats eller kompenseras genom infångning av icke fossil koldioxid motsvarande kvarvarande årliga utsläpp.

Umeå kommuns utsläpp uppgick 2021 till ~200 kton CO₂e. Energianvändningen domineras av byggnadssektorn, medan utsläppen domineras av transportsektorn till följd av Sveriges låga CO₂-innehåll i el- och värmeproduktion.

För att nå nettonollutsläpp till 2040 behövs omfattande samhällsomställningar i både transport- och byggnadssektorn. För att nå samma mål redan 2030 krävs mycket omfattande omställningar. Omställningarna innefattar väsentligt minskat resande, övergång från motorfordon till tåg, cykel och gång samt elektrifiering av fordon och maskiner. Därtill krävs en kraftig minskning av energiförbrukningen i byggnader, som idag ligger väsentligt över den Svenska snittförbrukningen. Med dessa förändringar minskar Umeå sina koldioxidutsläpp med 74%. För att nå nettonoll-utsläpp behövs antingen ännu kraftigare omställningar eller att kvarvarande utsläpp kompenseras på annat sätt.

Investeringar kommer att behövas för att åstadkomma de nödvändiga omställningarna, bla i bättre isolerade byggnader, elektrifiering av fordonsflottor, effektivisering av energikonsumtionen och förändrade beteenden. Samtidigt leder förändrade beteenden och anpassningen till ett koldioxidfritt samhälle till stora fördelar i form av förbättrad hälsa, skapande av nya jobb, kostnadsbesparingar och investeringar som helt kan undvikas. Sammataget slutar den samhällsekonomiska kalkylen för Umeås klimatomställning på över 23 miljarder plus fram till 2050. I det simulerade scenariot kommer den största nettovärdeskapningen att tillfalla Umeås kommuninvånare (15,2 miljarder), men invånarna, fastighetsägare och privata företag kommer också att behöva göra investeringar i omställningen på 7 miljarder.

Umeå har idag (2023) omkring 500 kton kvar av den mängd CO₂ som kan släppas ut för att inte överskrida Parisavtalet. I det ambitiösa scenariot (målår 2040) kommer Umeå att överskrida budgeten, dvs de totala utsläppen blir större än vad utrymmet tillåter med 1730 kton även om man når en nettonollsituation till måläret. För att kompensera för detta har Umeå möjlighet att fånga in icke fossil koldioxid från kraftvärmeverket i Däva samt pappersbruket i Obbola. Då den totala mängden tillgänglig koldioxid för infångning överstiger Umeås gap, kan man över ett par år kompensera för den 'övertrassering' av koldioxidbudgeten som skett och på längre sikt skapa utrymme för koldioxidkompensation även utanför Umeå (tex sälja certifikat eller i form av CCU).

För att åstadkomma de nödvändiga omställningarna kan en rad olika åtgärder vidtas, från tekniska investeringar, som isolering av hus till personliga beslut som att ta cykeln istället för bilen. Vilka som i slutänden väljs kommer att ge olika effekter på varaktighet, hur stora investeringar som behövs och vilka intressenter som berörs.

I ett nästa steg behöver Umeå kommun förankra med berörda parter vilken kombination av åtgärder som har bäst förutsättningar att leda till de nödvändiga omställningarna; det handlar om att förstå det detaljerade kopplingarna mellan åtgärd och omställning, säkerställa ansvar och ägarskap hos aktörer för olika åtgärder samt säkra nödvändiga investeringar för åtgärder och styrinstrument.

1. Direkta, lokala utsläpp från produktion av energi, värme, transporter mm

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

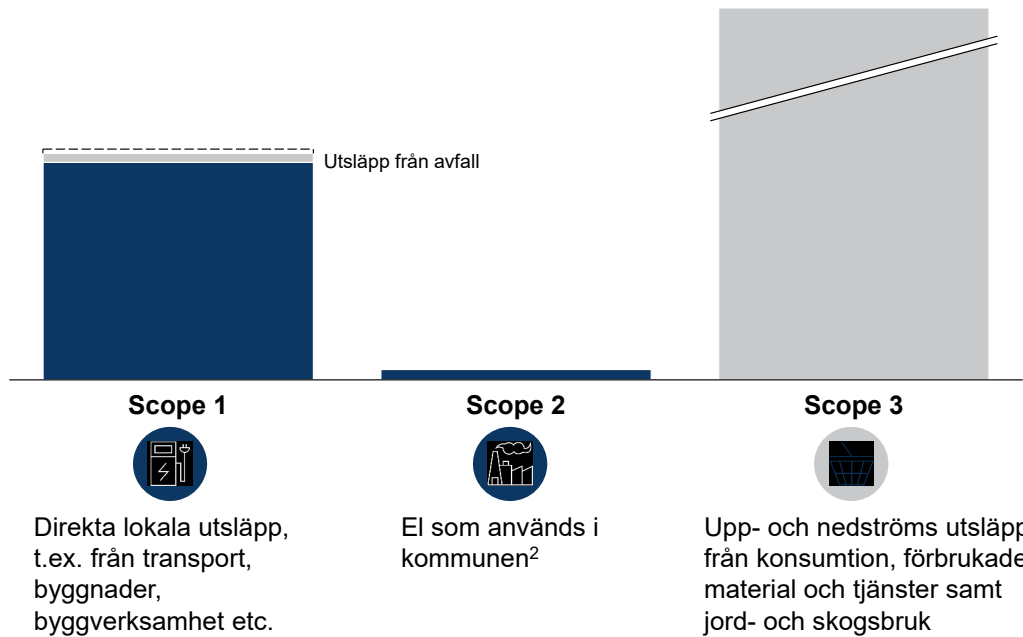
Utmaningar och nästa steg

Bilagor

Omfattning av den samhällsekonomiska klimatanalysen för Umeå

kt CO₂e

☐ Fossila utsläpp från industrier¹ ◻ Omfattas ej ■ Omfattas

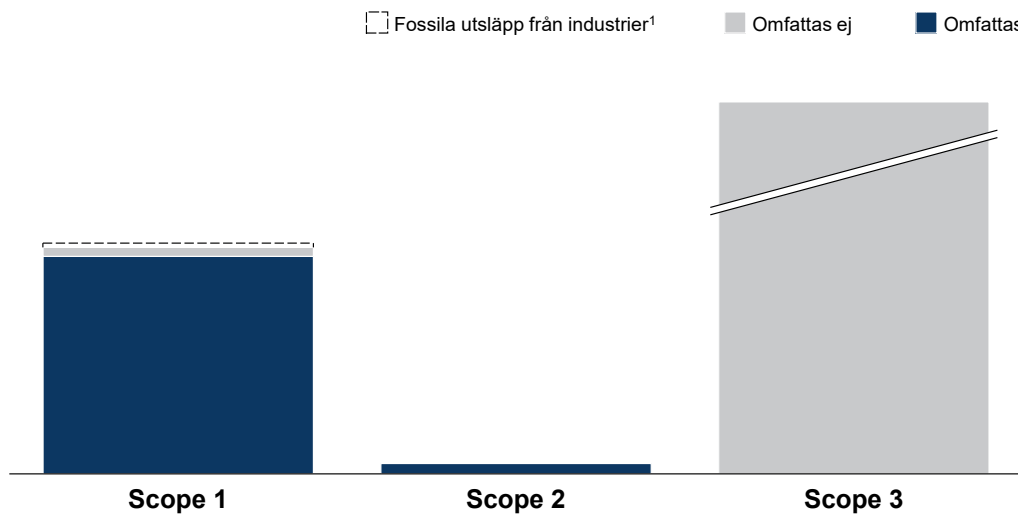

Studien omfattar scope 1 och 2-utsläpp från hela Umeå kommun, dvs direkta lokala utsläpp från tex transport, byggnader, samt lokalt producerad värme som fjärrvärme och 'importerad' el i form av el som köps från elnätet. Fossila industriella utsläpp från SCA i Obbola har adderats separat. Utsläpp från förbränning av avfall ingår i utsläpp från fjärrvärme, men utsläpp från annan avfallshantering, tex deponering, är exkluderade, men utgör endast 1% av kommunens avfall

Scope 3-utsläpp från tex konsumtion, inköpta material och tjänster samt jordbruk och skogsbruk ingår inte

Det simulerade huvudscenariot sträcker sig till 2040³

MATERIAL ECONOMICS

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

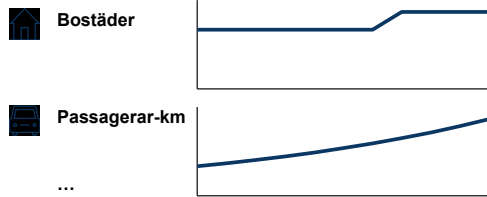
Utmaningar och nästa steg

Bilagor

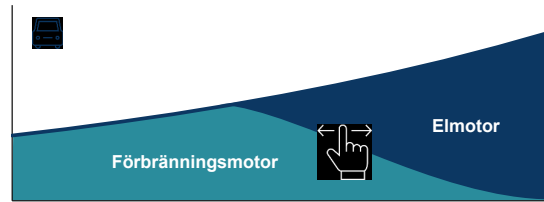
Simuleringsmodell för att beräkna utsläpp, energianvändning, investeringar och besparingar

CITY DECARBONISATION ENGINE – FÖRENKLAD METODIK

Utgår från den underliggande efterfrågan på värdeskapande tjänster varje år

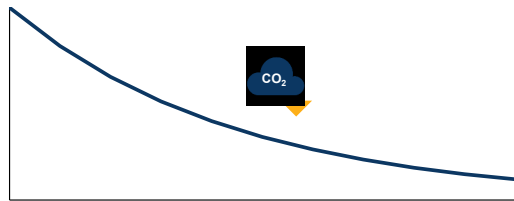

... och utveckling av val av transportsätt och använd teknikmix...

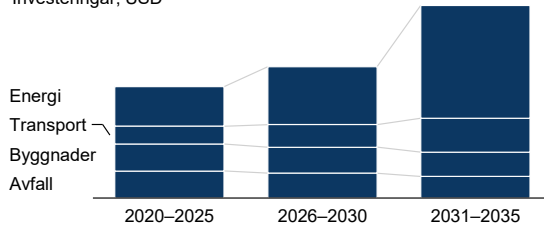
...beräknar de totala växthusgasutsläppen och mervärden av gjorda val ...

Utsläpp, MtCO₂e

...och ger en prognos för investeringar, kostnader och besparingar, inklusive mervärden för hälsa och jobb, för utsläppsminskningarna

Investeringar, USD

Källa: McKinsey City Decarbonisation Engine

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

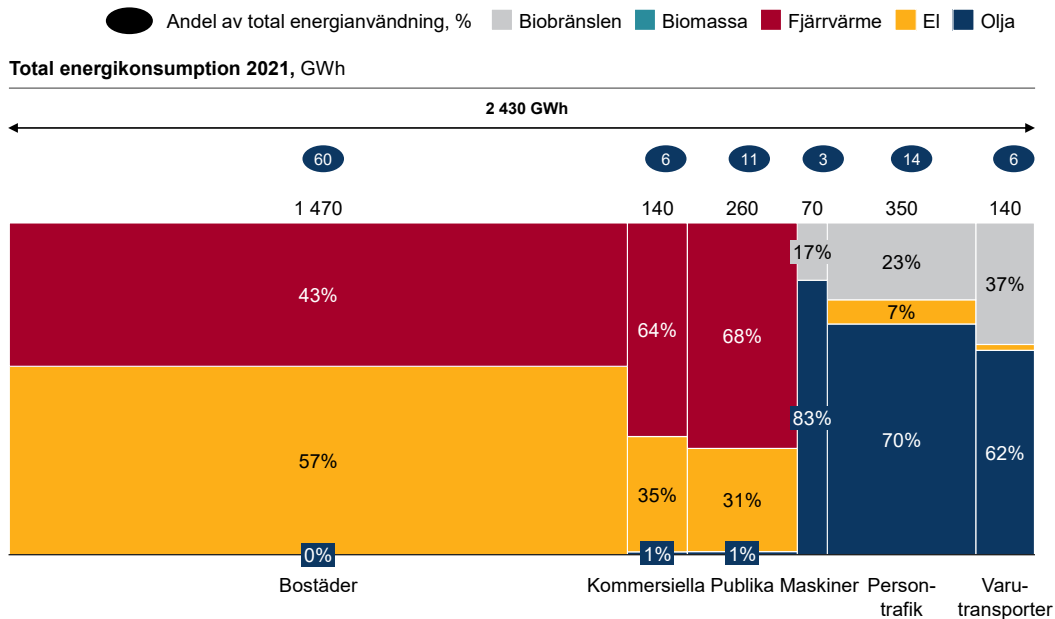
Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

Umeås energikonsumtion 2021 var ~2 430 GWh²

1. Se nästa sida

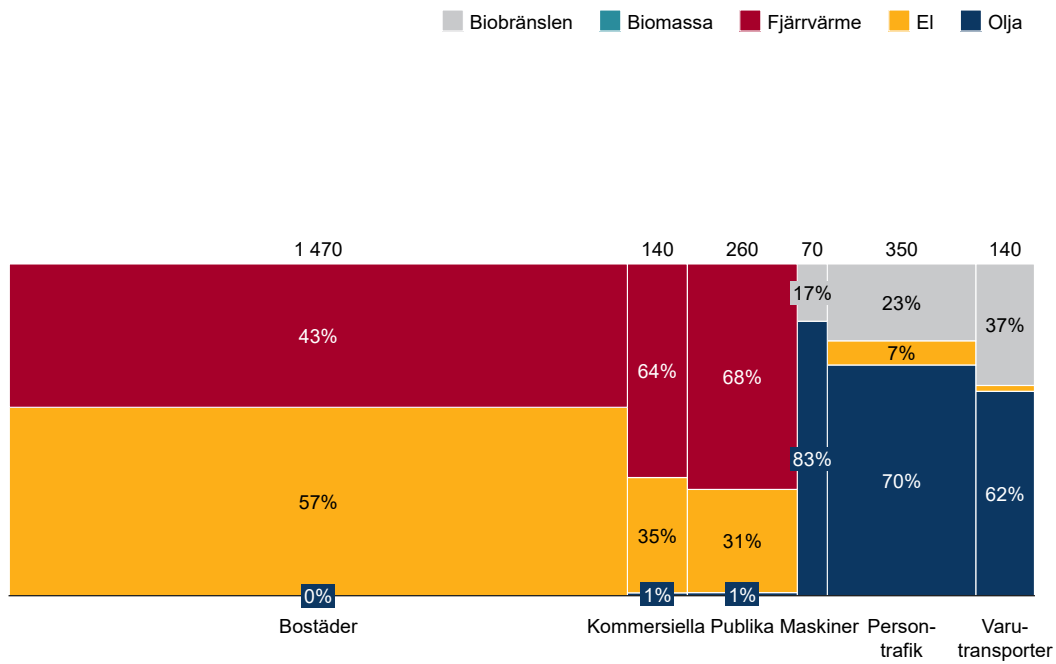
2. Motsvarande 1'530 MSEK med 2021 års snittpris på 63 öre på Nordpool

Source: City decarbonization engine, Material economics analysis

77% av Umeås energikonsumtion sker i byggnadssektorn, där bostäder står för merparten. Åtgången av energi per m² i Umeå, som består av uppvärmning och hushållsel, är ungefär dubbelt så hög som det svenska genomsnittet (enligt SCB)¹. Detta kan ha flera orsaker; tex systemläckage (gäller värme som angetts som produktion), att byggnader har en sämre isoleringsgrad, att Umeå är beläget i kallt och mörkt klimat, att en större del värms med ineffektiv direktverkande el, en hög andel ineffektiv elektrisk apparatur och ett historiskt mycket lågt elpris som inte utgjort incitament att spara på el.

23% av energikonsumtionen i kommunen sker i transport- och maskinsektorn som idag domineras av fossila bränslen, med visst inslag av biobränslen som följd av bla reduktionsplikten (en andel som kommer att minska de närmaste åren) och en mindre andel elfordon.

MATERIAL ECONOMICS

Energikonsumtion – modellantaganden och effekter på simulering

Fördjupande diskussion

Modellen genererar, baserat på input av m2, isoleringsgrad och uppvärmningstyp fördelat på olika byggnadskategorier för Umeå, en energikonsumtion per m2 som motsvarar ett svenskt genomsnitt (enligt SCB). Den uppmätta energikonsumtionen i Umeå är ungefär dubbelt så hög (både för värme och el). Då vi inte haft belägg för att varken antal m2 eller uppmätt energikonsumtion är felaktiga, har modellen istället kalibrerats med parametrarna isoleringsgrad (en högre andel sämre isolerade hus har antagits) och uppvärmningstyp (en högre andel ineffektiv direktverkande el har antagits) för att motsvara den uppmätta energikonsumtionen. I realiteten beror den högre konsumtionen sannolikt av en mix av dessa och en hög andel ineffektiva elektriska maskiner (tex belysning, kylskåp, frysar, tvättmaskiner osv) samt ett beteende som resulterar i hög energiåtgång (tex höga bostadstemperaturer, utrustning som 'står och går' osv).

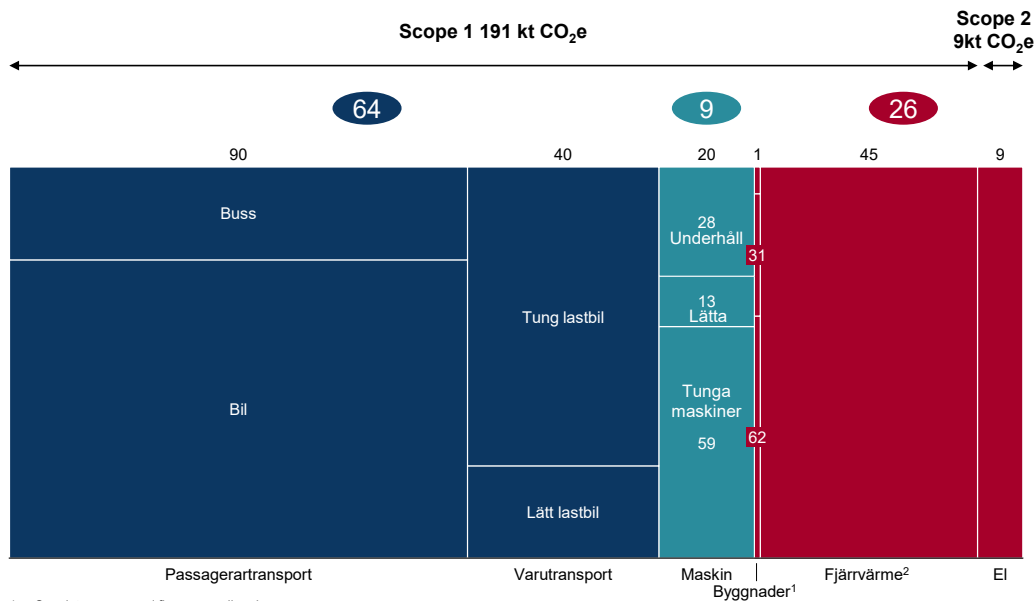
Genom att tillskriva hela den högre förbrukningen till ineffektiv el och sämre isolering genereras en maximalt hög kostnad för att reducera energikonsumtionen (priset för att isolera hus och byta uppvärmning). Om hela den höga energiförbrukningen istället skulle lösas mha beteendeförändringar (tex lägre inomhustemperaturer eller 'släck och stäng av' så skulle kostanden bli maximalt låg. Sanningen ligger någonstans mellan dessa 'extremvärden', dvs hela förbättringen kommer inte att kunna lösas med tekniska åtgärder som isolering, men kostanden kommer därmed också att bli lägre än den maximala.

För att bättre planera för bästa prioritering av åtgärder för omställningar bör Umeå utreda vad som driver den höga energikonsumtionen (olika åtgärder för att åtgärda läckage i nätet, ändrade beteenden eller incitament för byte av uppvärmningstyp tex). Med satsningar för att nå 100% förnyelsebar el bör huvudsakliga övriga ansträngningar för att få ner kommunens klimatavtryck inte i första hand fokusera på minsakad elanvändning, utan minskat fossilt innehåll i uppvärmning (exklusive el) och transport/maskinerier. Minska elanvändning är dock en god idé av många andra skäl som kostnad, tillgång etc.

Umeås utsläpp uppgår till ~200 kt CO₂e, med passagerartransport som den största källan

Utsläpp 2021, i kt CO₂e

■ Transport ■ Maskiner ■ Byggnader, el och värme ● Total andel, i %

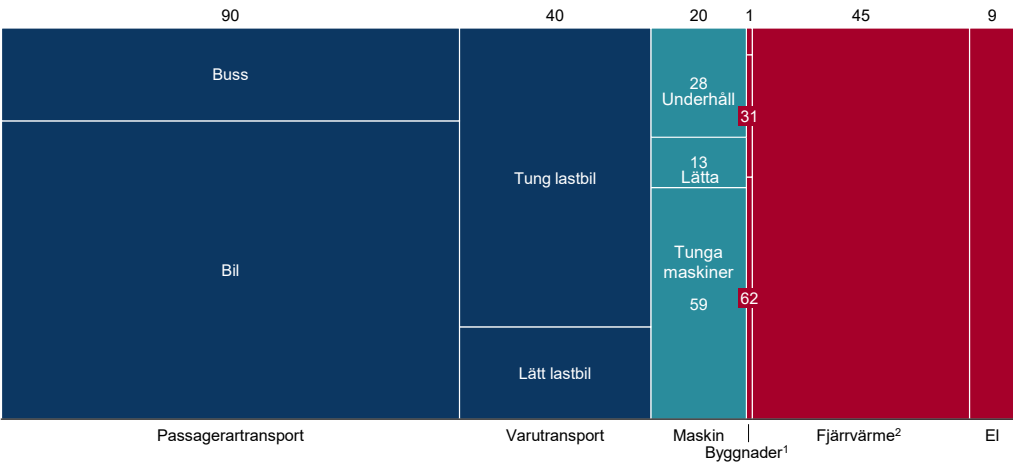
1. Som inte värms med fjärrvärme eller el
2. Bränsle för fjärrvärme består av biobränslen (skogsavfall) och hushållsavfall
Source: City decarbonization engine, Material economics analysis

Trots att majoriteten energi används i byggnadssektorn, sker de största växthusgasutsläppen i transportsektorn, som en följd av ett lågt CO₂ innehåll i svensk el och ett relativt lågt fossilt CO₂-innehåll även i värmeproduktionen. Fossila utsläpp från fjärrvärme kommer främst från energiåtervinning av plast som ingår i hushållsavfallet, utsläpp från energiåtervinning av t.ex skogsavfall är biogena och därmed exkluderade här

Utsläppen i transportsektorn domineras av persontransporter, huvudsakligen personbilstransporter. På varutransportsidan dominerar tunga lastbilar utsläppen. Tunga maskiner har en relativt högre andel av utsläppen i Umeå än andra svenska städer pga läget i kallt klimat med hög andel snörjökning.

MATERIAL ECONOMICS

■ Transport ■ Maskiner ■ Byggnader, el och värme ● Total andel, i %

Utsläpp av växthusgaser – modellantaganden och effekter på simulering

Fördjupande
diskussion

I utgångsläget har en andel biobränsle på 26% för diesel och 6% för bensin antagits i transportsektorn (enligt rådande reduktionsplikt 2021). Denna andel kommer att minska under kommande år och bidra till utsläppsökningar i ett BAU-scenario.

Fjärrvärme produceras av kraftvärmeverket i Däva som körs på bla avfall och biobränsle. I modelleringen har uppmätt andel fossilt innehåll rökgaserna från Däva använts. I nuläget innehåller avfallsbränslet en signifikant andel plast. I det simulerade scenariot antas 25% av plasten kunna sorteras ut.

All el har i utgångsläget antagits vara el köpt från nätet, trots att Umeå har ett vattenkraftverk inom kommunen som man är delägare i. Detta pga att det i utgångsläget inte går att verifiera om invånare och verksamheter köper förnybar el. I ett framtida scenario har vi antagit att 100% av elen kommer från förnyelsebara källor. Detta kräver att Umeå kan garantera förnyelsebar el mha certifikat (tex från vattenkraft, vindkraft eller solkraft)

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

Fet stil = Förväntad högre möjlighet för Umeå att påverka

Översikt över modellerade omställningar*

Översikt över modellerade omställningar

	Sektor	Omställning	Beskrivning	Förändringens omfattning	Ambitiöst scenario Måldatum	Mycket ambitiöst scenario Måldatum
TRANSPORT	Passagerar-resor	1. Smart resande	Arbeta på distans, lokalsamhället får större vikt	30% färre resor	2040	2030
		2. Nyttjandegrad	Högre utnyttjande av bilar, tex via bilpooler	15% ökning av genomsnittligt passagerant per bil	2040	2030
		3.Trafikomställning	Övergång från bil till kollektivtrafik, cykel eller gång	Skifte från bil från 41 till 25% och icke-motoriserad upp till 25% för lokal trafik (se detaljer på nästa sida)	2040	2030
		4. Elektrifiering	(Acceleration av) övergång till elbilar	50% och 5% för lokal resp. genomfartstrafik med buss och 78% ¹ (bilar)	2040	2030
		5. Biobränsle	Ökat biobränsleinnehåll i diesel och bensen	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
	Gods-transporter	6. Mindre trspt	Kortare avstånd till följd av t.ex. centralpunktsleverans	30% färre resor	2040	2030
		7. Nyttjandegrad	Högre utnyttjande, tex smart fordonsplanering och samarbete	+10% av genomsnittlig last för tunga, +100% för lätta	2040	2030
		8. Elektrifiering	(Acceleration av) elektrifiering av lastbilsflottan	46% (tunga lastbilar) och 68% (lätta lastbilar) och 8% vätedrivna lastbilar	2040	2030
		9. Biobränsle	Ökat biobränsleinnehåll i diesel och bensen	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
BYGGNADER	Maskiner	10. Elektrifiering	Övergång till elektriska maskiner	100% elektriska maskiner	2040	2030
		11. Biobränsle	Öka biobränsleinnehållet i diesel	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
	Byggnader	12. Renovering	Uppgradering av byggnader för bättre isolering/effektivitet	5% renoveringstakt per år ⁴	2040	2030
13. Värmekälla		Övergång till biobränsle, bergvärme/värmepumpar etc	Ökning av fjärrvärme och övergång till värmepumpar ³	2040	2030	
ENERGI	Energi	14. Innehåll i avfall	Lägre fossilinnehåll i avfall för energiåtervinning	25% minskning av plastinnehållet	2040	2030
		15. Elmix	Förnybar el	100% förnybar el genom köpta certifikat	2040	2030

1. Inklusive elfordon, bränslecellsfordon och plug-in-hybrider
2. Från 2023 till 2027: 6% för både diesel och bensen enl. Reviderad reduktionsplikt; 2030 och framåt 14% för diesel och bensen enligt EU-krav. Interpolerade värden 2028-29
3. Ex: 87%, 85% och 55% fjärrvärme i kommersiella respektive publika byggnader och bostäder. 8% och 26% värmepump i publika byggnader respektive bostäder
4. Mycket hög renoveringstakt jämfört med standard driver höga kostnader. Kan behöva anpassas till att endast gälla vissa isoleringsklasser eller hus av viss ålder
*Omställningar avser nödvändiga förändringar i de olika sektorema för att nå utsläppsminskningmålen. Dessa kan åstadkommas med hjälp av olika initiativ och insatser
Not: Alla nya fordon helt elektriska, antagande XX kommun kan kräva endast elfordon, 80% elbilar skulle kräva pensionering av fossila bilar. Genomsnittlig renoveringscykel 20 år

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

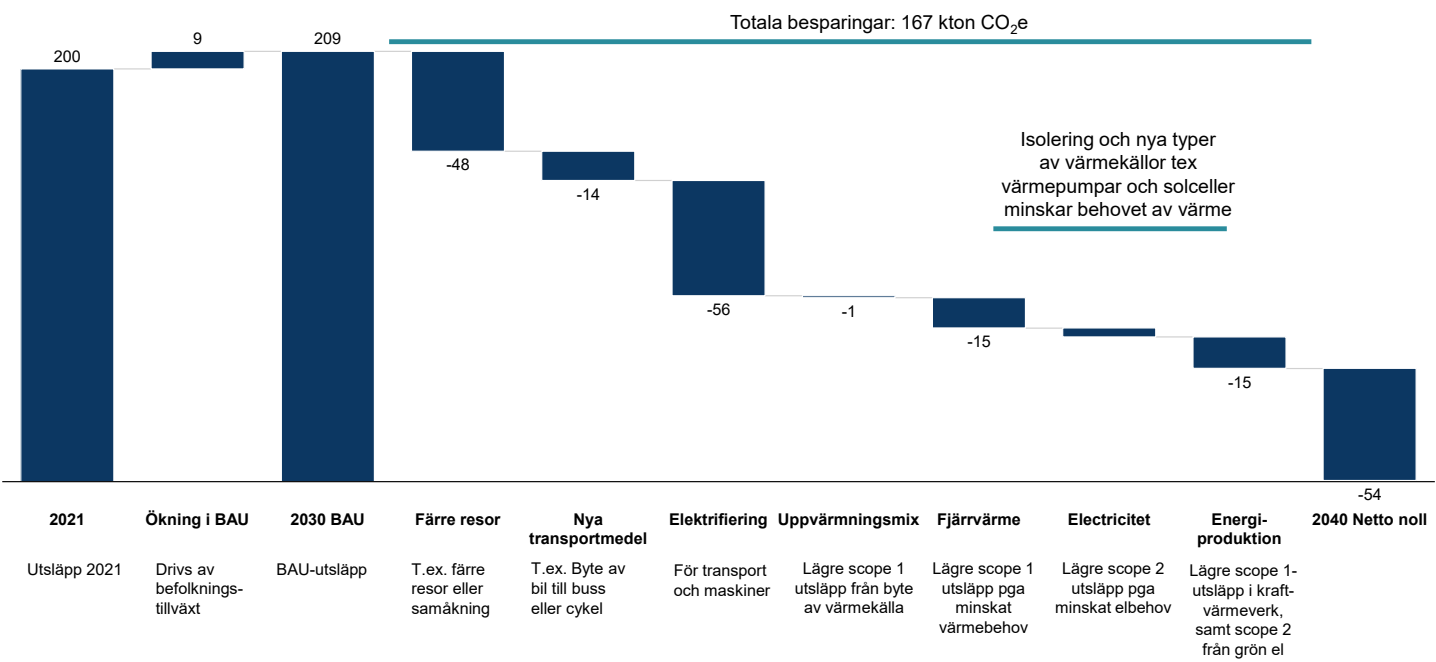
Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

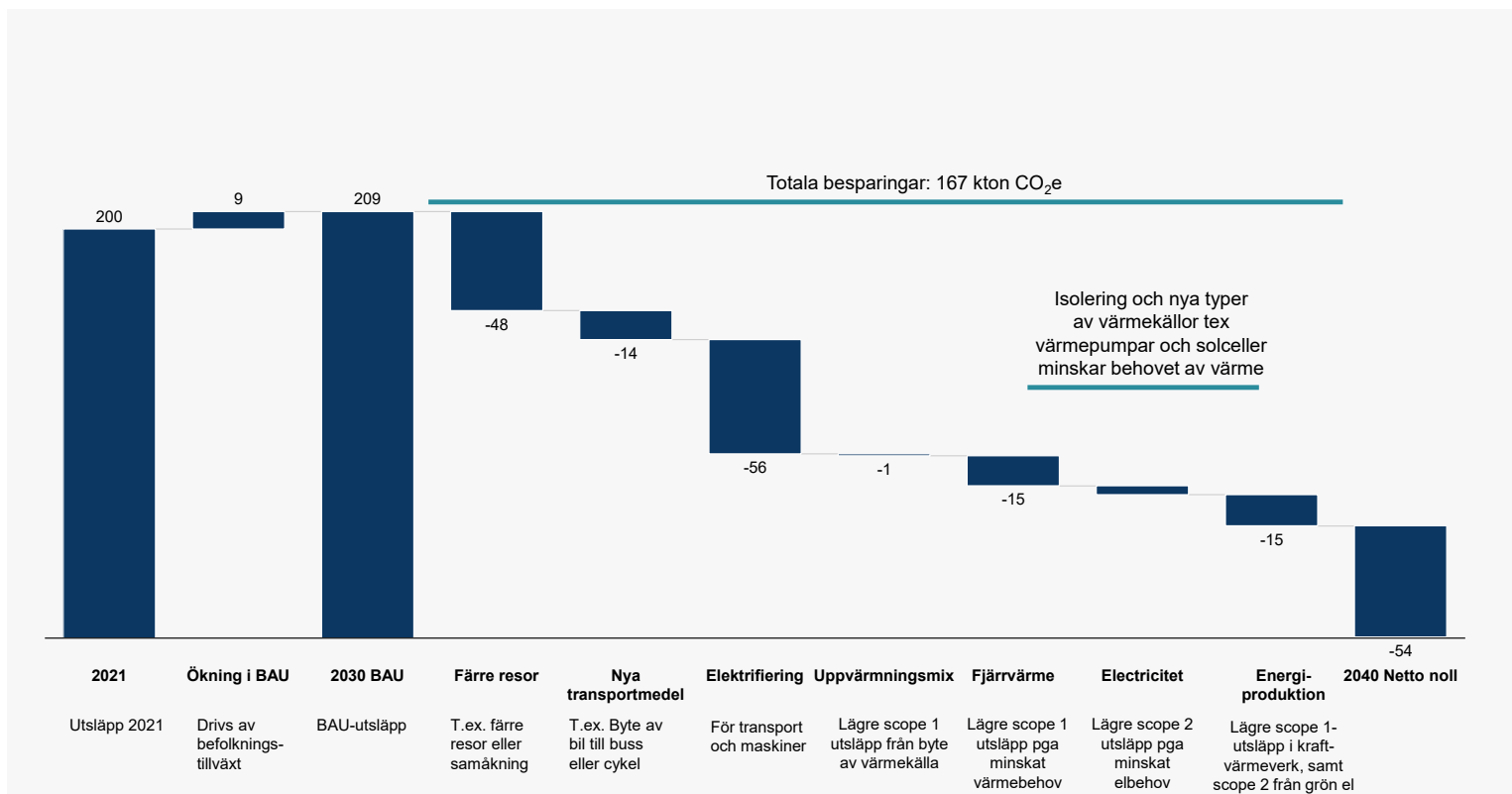
Bilagor

Färre resor och elektrifiering av transport och maskiner är de största minskningsåtgärderna i Umeå fram till 2040

Utsläppsminskning per åtgärd, kt CO₂e

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

Utsläppsminskande åtgärder

Fördjupande
diskussion

De stora utsläppsminskande omställningarna i scenariot återfinns i **färre resor**, annan fordonsmix, **elektrifiering** av fordon, minskat behov av värme och elektricitet samt omställning till förnybar el. Dessa omställningar är därmed prioriterade att lyckas med.

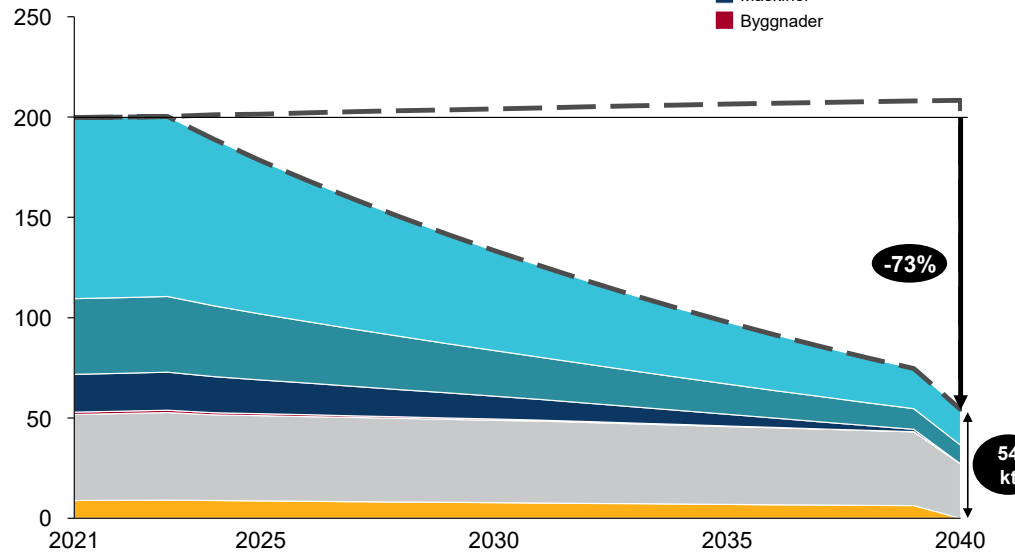
Då en relativt stor andel utsläpp (27%) finns kvar 2040 i det simulerade scenariot bör även en minskning i denna post vara prioriterad, tex genom eliminering av fossilt innehåll i värme och högre omställning till elfordon eller övergång till biobränslen

I ett ambitiöst scenario minskar Umeå sina utsläpp med 73% till 2040

2040 scenario

Utsläpp 2021–2040

kt CO₂e

I ett ambitiöst scenario genomför Umeå de simulerade omställningarna till år 2040 och åstadkommer därmed en utsläppsminskning på 73% under perioden. I ett mycket ambitiöst scenario genomförs samma omställningar redan till 2030. Detta scenario redovisas i bilaga

I BAU (business as usual) antas utsläpp ifrån nätet ligga konstant under perioden, befolkningsökningen (1300 pers/år) ökar utsläppen, medan effekter av reduktionsplikt i transportsektorn minskar utsläppen. Sammantaget resulterar det i en utsläppsökning på ~4% under perioden

En större befolkningsökning tex den som skulle motsvara en befolkning på 200'000 till 2050 (dvs ~4000 pers/år) ger väsentligt högre utsläppsökningar som i så fall också behöver kompenseras för

Då Umeå i det simulerade scenariot har 27% av sina utsläpp, eller 54 kton CO₂e/år behöver kommunen kompensera för detta på annat sätt eller ytterligare höja ambitionen i omställningarna. De sektorer som fortfarande bidrar till utsläpp är fjärrvärmeproduktionen och användning av fossilt bränsle i transportsektorn.

Möjligheter att minska dessa finns tex i utsortering av plast ur avfall, mer omfattande omställning till elfordon eller övergång till biobränslen

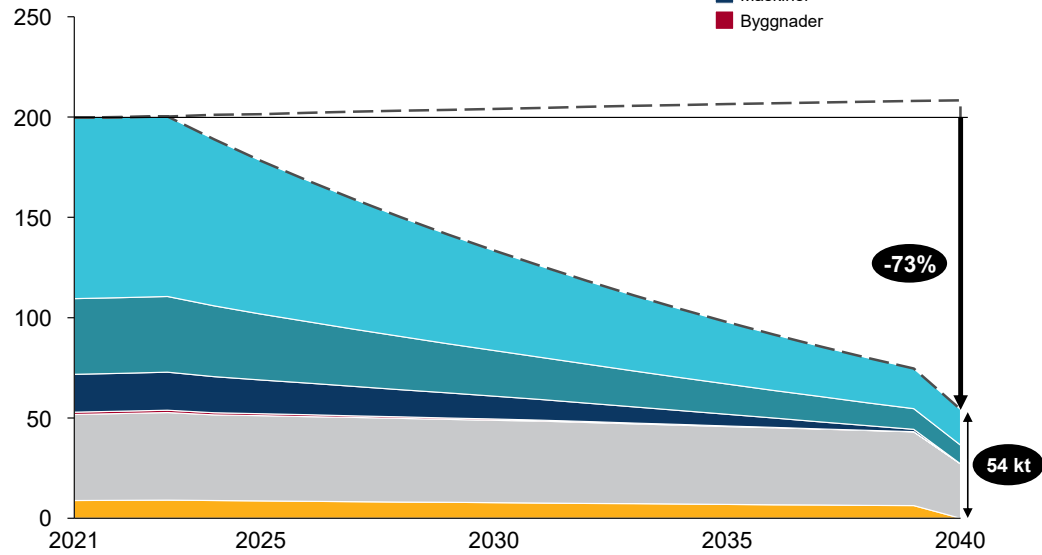
MATERIAL ECONOMICS

I ett ambitiöst scenario minskar Umeå sina utsläpp med 73% till 2040

2040 scenario

Utsläpp 2021–2040

kt CO₂e

Not: Total återstående CO₂-budget efter 2021: 1 018 kton. Ackumulerade utsläpp efter 2021 i huvudscenario=848 kton och i BAU-scenario=1673 kton

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

I ett ambitiöst scenario genomför Umeå de simulerade omställningarna till år 2040 och åstadkommer därmed en utsläppsminskning på 73% under perioden. I ett mycket ambitiöst scenario genomförs samma omställningar redan till 2030. Detta scenario redovisas i bilaga

I BAU (business as usual) antas utsläpp ifrån nätet ligga konstant under perioden, befolkningsökningen (1300 pers/år) ökar utsläppen, medan effekter av reduktionsplikt i transportsektorn minskar utsläppen. Sammantaget resulterar det i en utsläppsökning på ~4% under perioden

En större befolkningsökning tex den som skulle motsvara en befolkning på 200'000 till 2050 (dvs ~4000 pers/år) ger väsentligt högre utsläppsökningar som i så fall också behöver kompenseras för

Då Umeå i det simulerade scenariot har 27% av sina utsläpp, eller 54 kton CO₂e/år behöver kommunen kompensera för detta på annat sätt eller ytterligare höja ambitionen i omställningarna. De sektorer som fortfarande bidrar till utsläpp är fjärrvärmeproduktionen och användning av fossilt bränsle i transportsektorn.

Möjligheter att minska dessa finns tex i utsortering av plast ur avfall, mer omfattande omställning till elfordon eller övergång till biobränslen

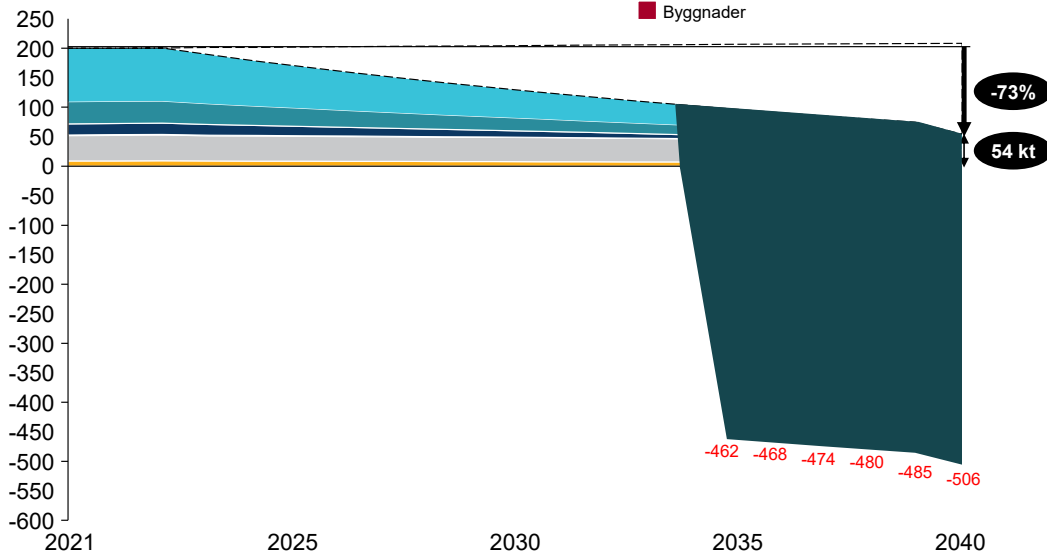
MATERIAL ECONOMICS

Med CCS kan Umeå kompensera sin kvarvarande utsläpp

2040 scenario

Utsläpp 2021–2040

kt CO₂e

I ett ambitiöst scenario genomför Umeå de simulerade omställningarna till år 2040 och åstadkommer därmed en utsläppsminskning på 73% under perioden. I ett mycket ambitiöst scenario genomförs samma omställningar redan till 2030. Detta scenario redovisas i bilaga

I BAU (business as usual) antas utsläpp ifrån nätet ligga konstant under perioden, befolkningsökningen (1300 pers/år) ökar utsläppen, medan effekter av reduktionsplikt i transportsektorn minskar utsläppen. Sammantaget resulterar det i en utsläppsökning på ~4% under perioden

En större befolkningsökning tex den som skulle motsvara en befolkning på 200'000 till 2050 (dvs ~4000 pers/år) ger väsentligt högre utsläppsökningar som i så fall också behöver kompenseras för

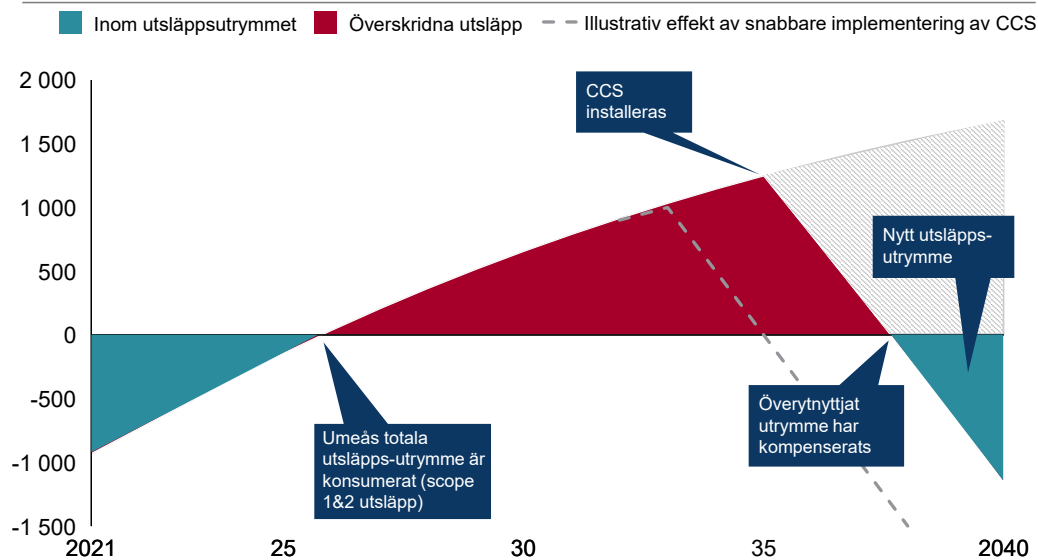
Då Umeå i det simulerade scenariot har 27% av sina utsläpp, eller 54 kton CO₂e/år behöver kommunen kompensera för detta på annat sätt eller ytterligare höja ambitionen i omställningarna. De sektorer som fortfarande bidrar till utsläpp är fjärrvärmeproduktionen och användning av fossilt bränsle i transportsektorn.

Möjligheter att minska dessa finns tex i utsortering av plast ur avfall, mer omfattande omställning till elfordon eller övergång till biobränslen

MATERIAL ECONOMICS

Med CCS kan Umeå kompensera för sina kvarstående utsläpp och bli nettonegativt

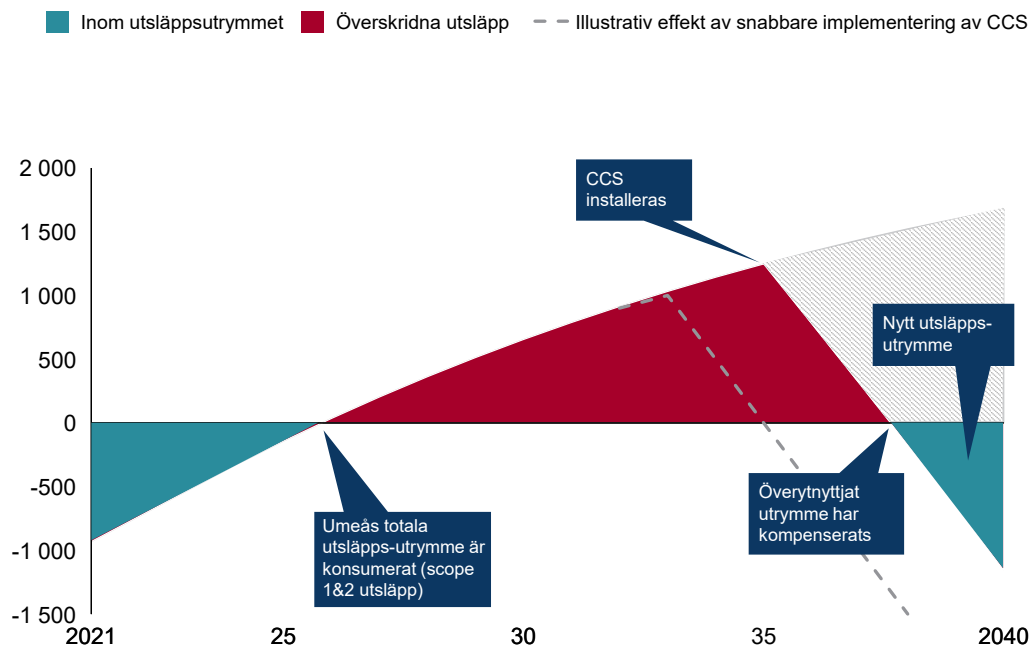
2040 scenario utveckling till 2040, kt CO₂, Kumulativa utsläpp

I det simulerade scenariot minskar Umeå kraftigt sina utsläpp till 2040, men fortsätter att släppa ut 54 kton CO₂e per år även efter 2040

Redan 2025 har Umeå konsumerat det utsläppsutrymme som Parisavtalet medger och försätter därefter att bygga upp en 'CO₂-skuld'

Med hjälp av CCS som överstiger utsläppen kan de kvarvarande utsläppen kompenseras och skulden betalas av. Vid en installation med full effekt år 2035 har skulden betalats tillbaka till 2038 och därefter skapas ett utrymme att sälja utsläppsrätter för att exempelvis finansiera investeringarna i CCS. Genom att tidigarelägga installation av CCS minskas den skuld som behöver hanteras och värdeskapnings-möjligheten ökar och tidigareläggs

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

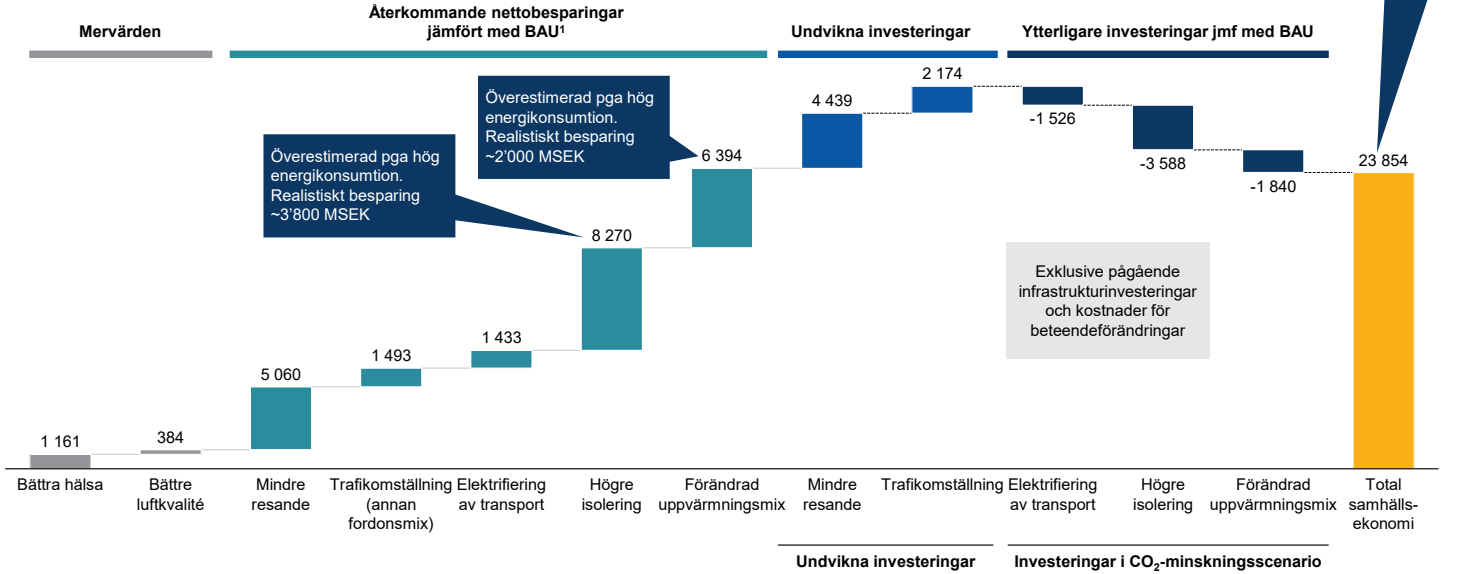
Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

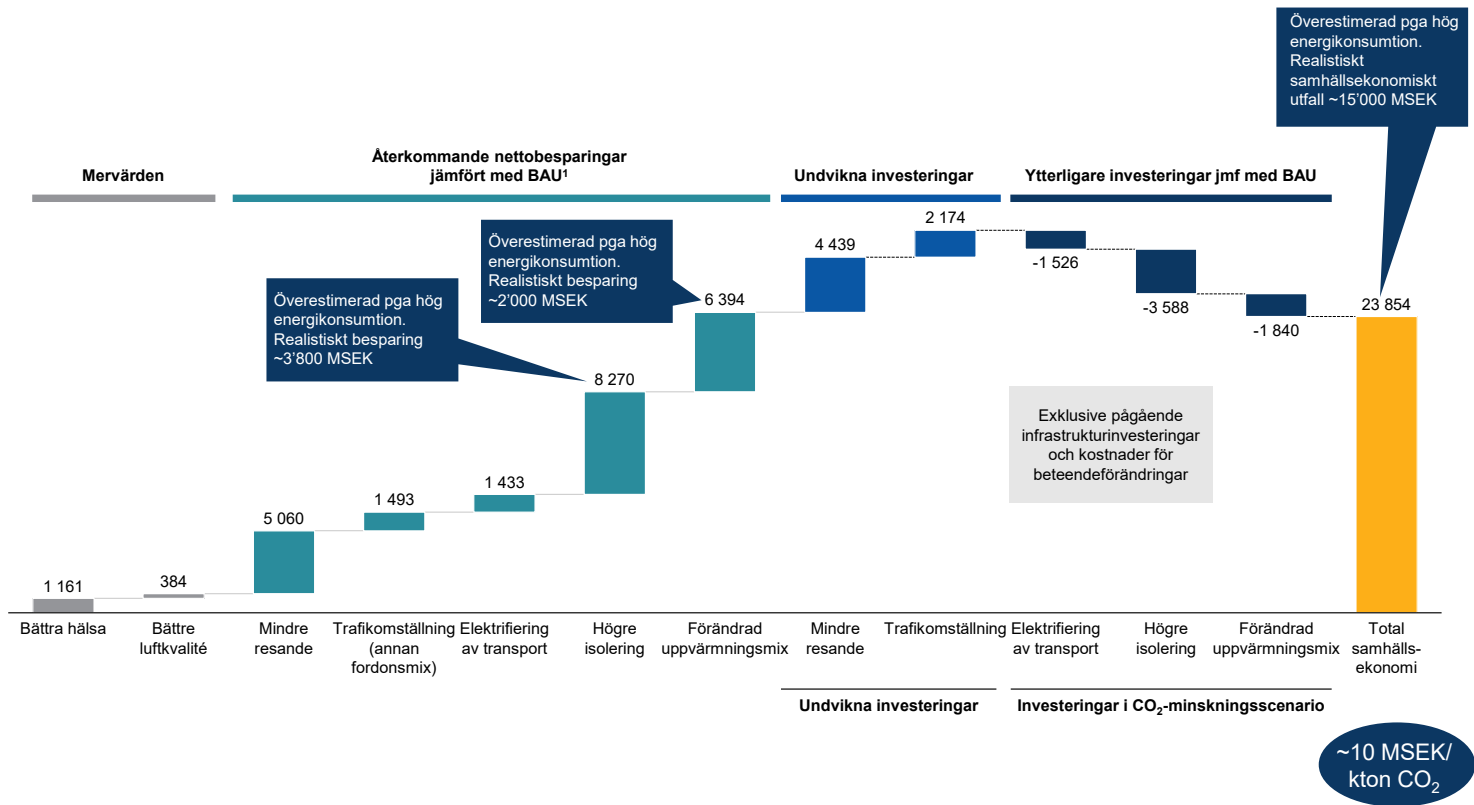
Det samhällekonomiska utfallet av Umeås omställning ger ett överskott på 23,9 miljarder SEK till 2050

Ekonomiska effekter av klimatomställning till 2040
MSEK, NPV investeringar (2022–2040) och besparingar (2022–2050)

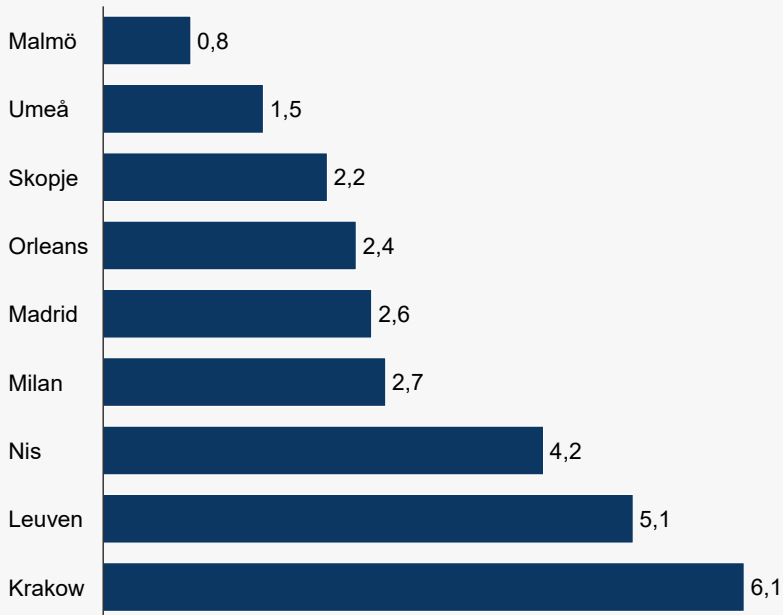
1. Inga priseffekter på importerad energi har beaktats
Obs: Capex = Capital expenditures (Investeringar eller undvikna investeringar)
Opex = Operational expenditures (Löpande kostnader eller kostnadsbesparingar)
NPV=Nettonuvärde (summan av allt framtida värde som skapas i dagens monetära värde)
Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

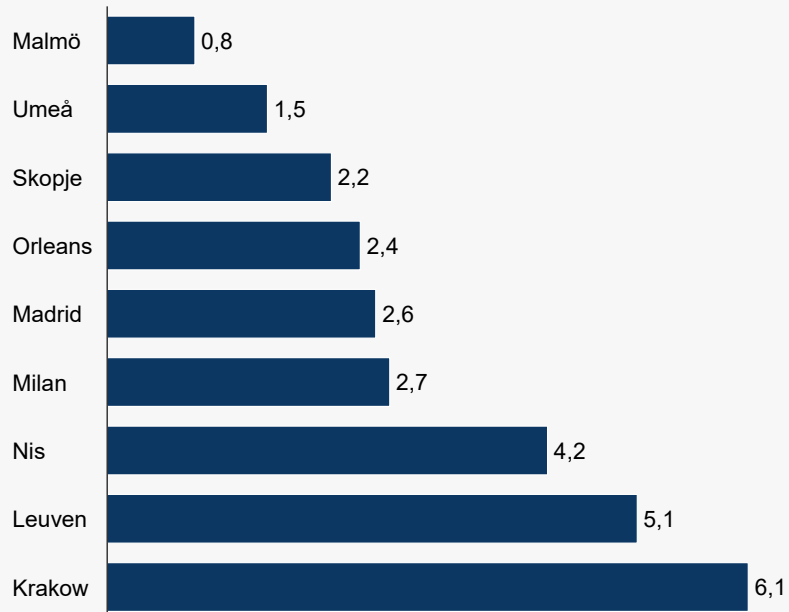
~10 MSEK/
kton CO₂

Umeåbornas utsläppsprofil 2020 (för scope 1 och 2) är lägre än andra städer i Europa, men nästan dubbelt så hög som Malmös

CO2 per capita 2020

Samhällsekonomisk analys

Fördjupande
diskussion

En omställning till ett klimatneutralt samhälle ger många positiva effekter i form av tex förbättrad hälsa när en större del av befolkningen går eller åker bil och minskad mängd luftöroreningar vid mindre förbränning av fossila bränslen. Arbete som måste ske i omställningen tex i form av energieffektiva byggnader skapar också många nya jobb

Modellen tar hänsyn till investeringar i elektriska fordon, byte av uppvärmningsteknik, isolering av hus odyl samt kostnadsbesparingar till följd av lägre behov av bränsle, byte av typ av bränsle osv.

Modellen tar dock inte hänsyn till tex investeringar i infrastruktur för att gynna en viss omställning, tex nya cykelbanor, laddinfrastruktur eller utbildningskampanjer.

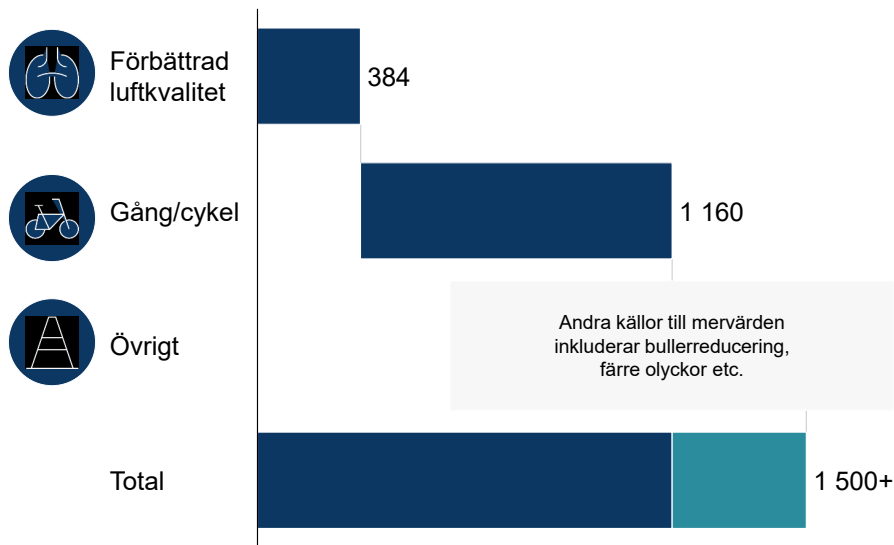
I modellen har en diskonteringsränta på 3,5% använts. Det motsvarar Trafikverkets rekommendationer för infrastrukturinvesteringar.

Omställningen ger positiva effekter på folkhälsan

Ackumulerat 2021–2050

EJ UTTÖMMANDE

Hälsovinster, MSEK

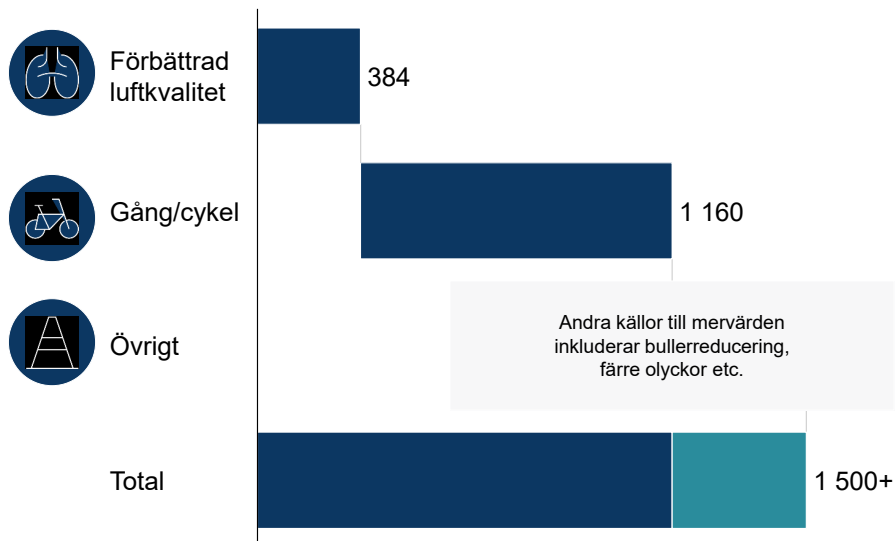

En omställning till ett klimatneutralt samhälle ger positiva effekter på över 1,5 miljarder SEK till 2050. Hälsoeffekter uppstår när en större del av befolkningen går eller åker cykel istället för bil. Mindre förbränning av fossila bränslen ger också lägre halt luftföroreningar med positiva effekter på folkhälsan.

I tillägg till de kvantifierade effekterna tillkommer positiva effekter på bullermiljön, olycksstatistik mm (se s 31)

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

MATERIAL ECONOMICS

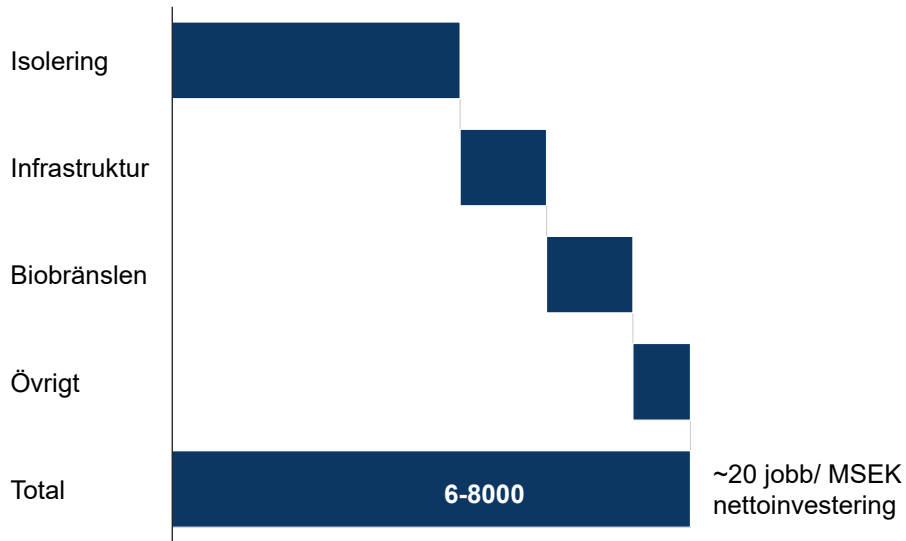

Omställningen skapar nya arbetstillfällen

Ackumulerat 2021–2050

EJ UTTÖMMANDE

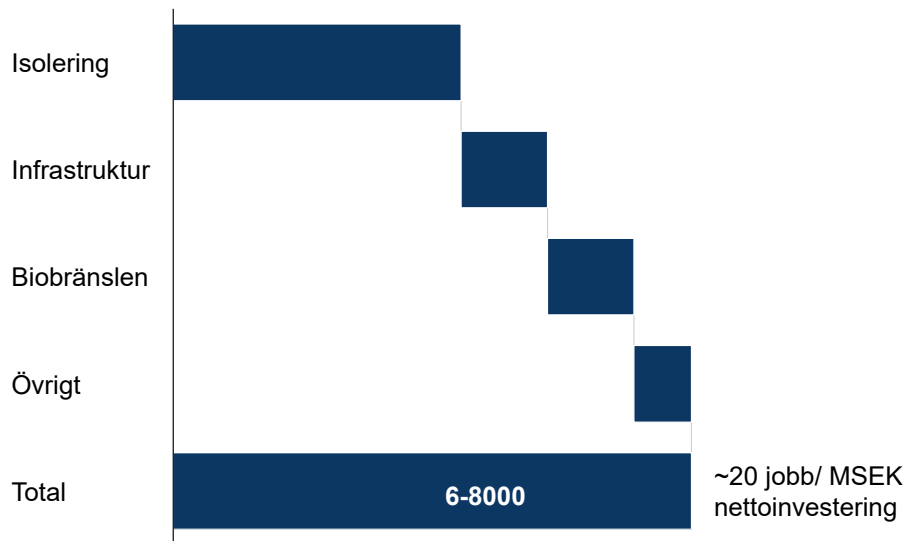
Skapade arbetstillfällen, antal jobb

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

Arbete som måste ske i omställningen tex i form av energieffektiva byggnader och ny infrastruktur skapar också många nya jobb

MATERIAL ECONOMICS

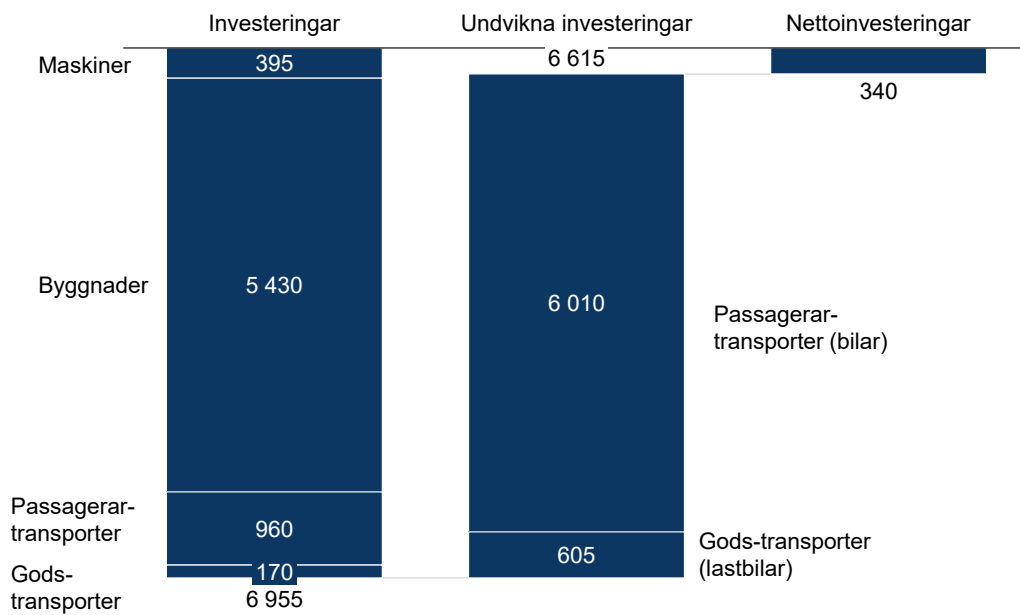
Mervärden återfinns inom såväl hälsa, ekonomi som ett inkluderande samhälle

INTE UTTÖMMANDE

Kategori	Mervärde	Beskrivning	Mätning
Hälsa	Luftkvalitet	Hälsoförbättringar för medborgarna från renare luft från t.ex. minskade motoriserade transporter och elektrifiering av energi	kg föroreningar (NOx, PM 2,5 och PM10)
	Buller	Hälsoförbättringar för medborgarna från lägre bullerföroreningar från t.ex. minskade motoriserade transporter och övergång till elfordon	km transport från ICE-fordon
	Trafiksäkerhet	Olyckor undviks genom t.ex. minskade motoriserade transporter	# Antal olyckor
	Fysisk hälsa	Hälsoförbättringar för medborgarna från t.ex. ökad gång och cykling	km transport från gång och cykling
	Välbefinnande	Hälsoförbättringar av medborgarna från t.ex. renoverade byggnader (bättre livsmiljö)	m2 isolerade hus
	Ekosystemets hälsa	Ekosystemförbättringar i staden från t.ex. återbeskogning	Ej kvantifierad
	Vattenkvalitet	Förbättrad vattenkvalitet från t.ex. återbeskogning	# Antal planterade träd
Ekonomisk tillväxt	Anställning	Ytterligare arbetstillfällen skapas i staden från t.ex. övergång till kollektivtrafik och ökning av byggandet	# av skapade arbetstillfällen i staden
	Tidsbesparingar	Tid som medborgarna sparar genom t.ex. minskade transporter och trängsel	Sparad tid (dagar)
	Fastighetens värde	Ökning av fastighetsvärde från t.ex. utbyggd kollektivtrafik och byggnadsförbättringar	Värdet av fastighetsmarknaden (EUR)
Inkludering	Jämlikhet	Lika tillgång till produkter och tjänster från t.ex. förbättrad tillgång till transporter	Ej kvantifierad
	Gemenskapens tillgångar	Offentligt ägda och fritt använda områden/tillgångar genom att t.ex. återanvända parkeringsplatser	Ej kvantifierad

Investeringar som kan undvikas väger nästan upp nödvändiga omställnings-investeringar

MSEK

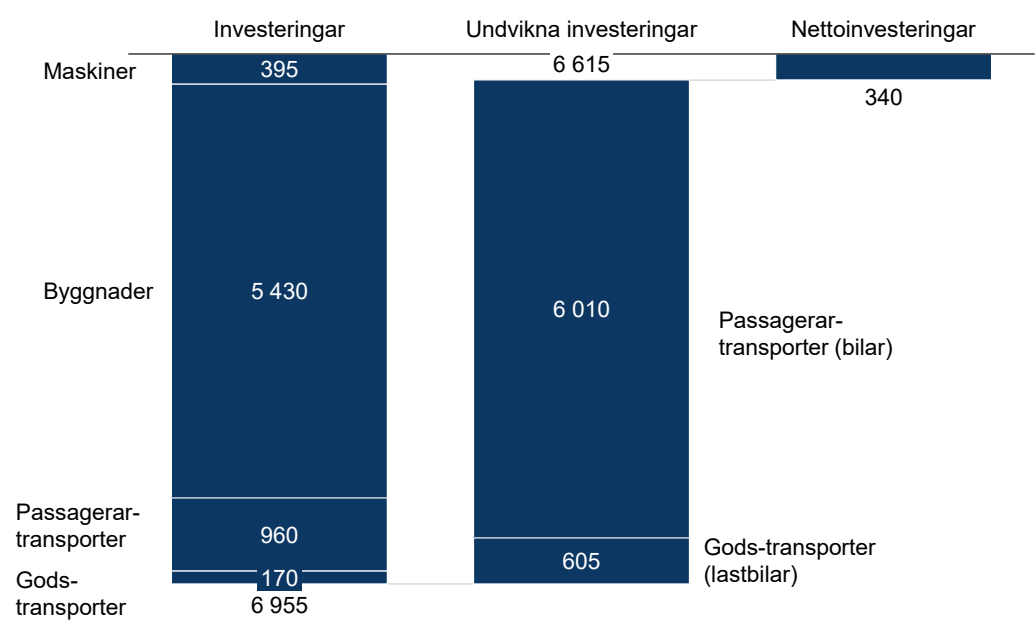
Investeringar på upp till 7 miljarder kommer att behövas för att genomföra omställningarna i scenariot.

I det simulerade scenariot har den höga energiåtgången i byggnader helt tillskrivits låg isoleringsgrad och hög andel ineffektiva uppvärmningstekniker. En omställning av detta genererar en överskattad hög investering. Om den högre energiåtgången istället är en följd av och kan adresseras med ändrade beteenden kommer det att resultera i en lägre investering

De huvudsakliga investeringar som behövs är kopplade till att minska energiåtgången i byggnader och att elektrifiera fordonsflotta och maskiner.

Det minskade och mer effektiva resandet (tex delade bilar) och högre andel kollektiv trafik innebär att mycket färre fordon behöver köpas i scenariot. Detta representeras av 'undvikna kostnader' som totalt sett är nästan lika stora som de investeringar som krävs. De landar dock varken på samma stakeholders eller samtidigt i tiden

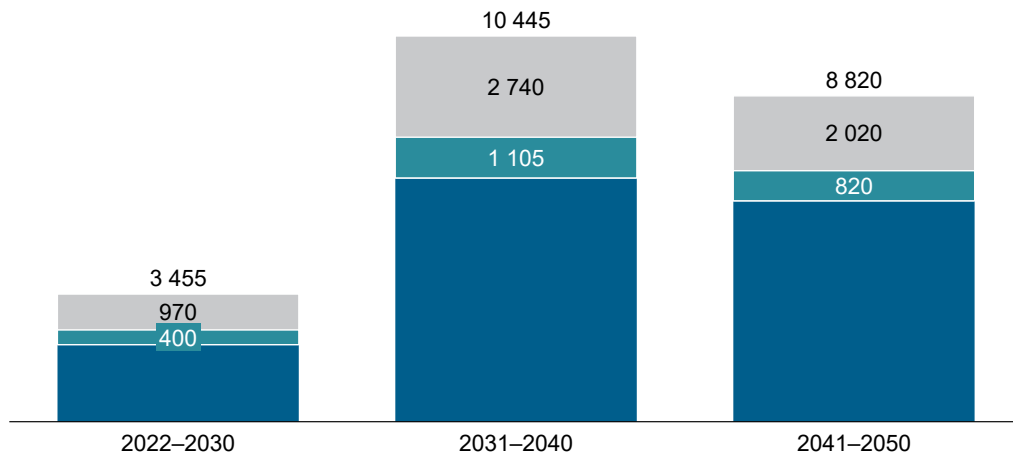
MATERIAL ECONOMICS

Omställningen innebär kostnadsbesparingar i alla segment under många år

MSEK

■ Bilar ■ Lastbilar ■ Uppvärmning

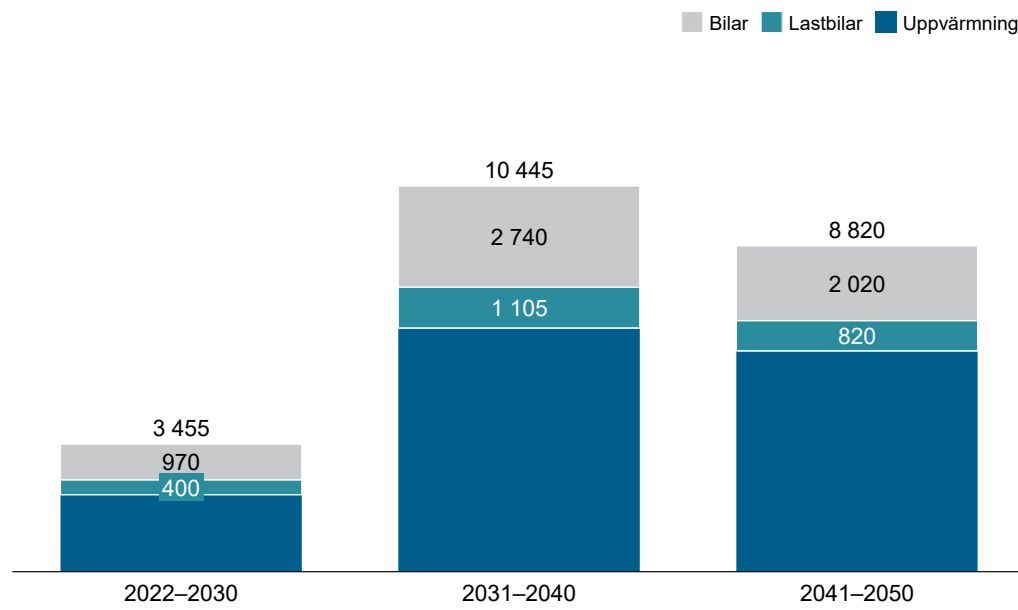
1. Non discounted, cumulative opex (running costs/savings) value

I det simulerade scenariot görs investeringar i omställningar fram till måläret 2040

Värdeskapning till följd av omställningen fortsätter därefter att generera värde i många år (exempelvis besparingar i form av lägre bränslekostnader och kostnader för uppvärmning)

I scenariot har besparingar fram till 2050 simulerats

MATERIAL ECONOMICS

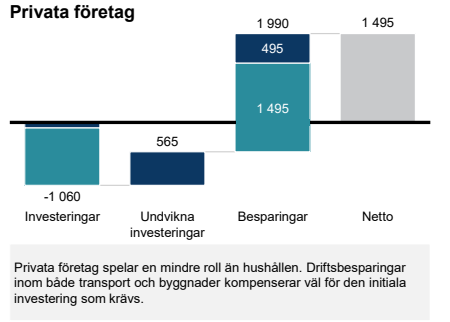
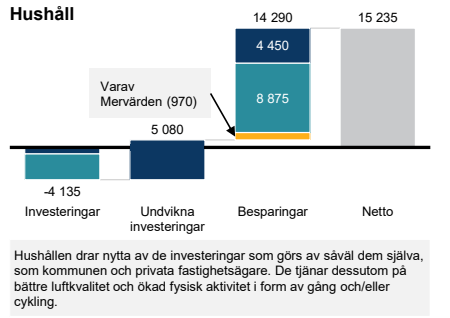

Kommuninvånarna är de stora vinnarna i omställningen

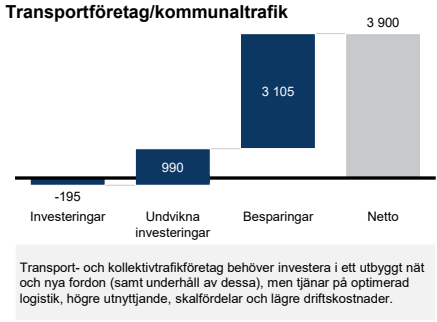
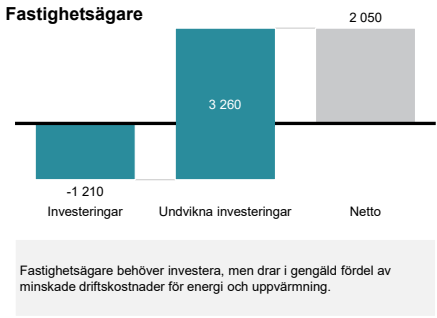
MSEK

- Transport
- Byggnader
- Mervärden

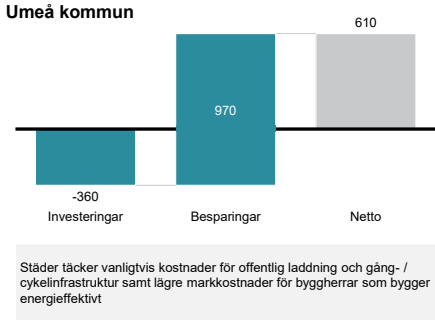
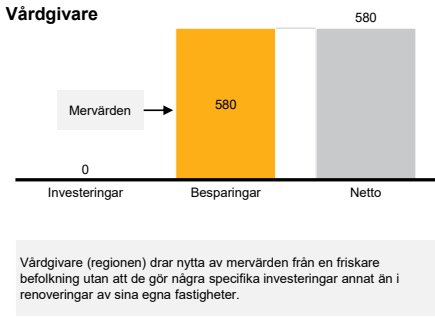
PRIVATA INTRESSEENTER

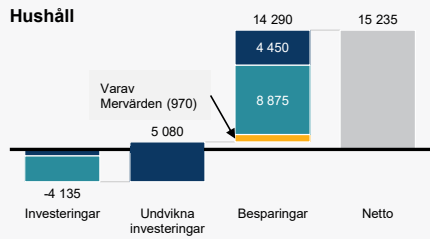
PRIVATA/OFFENTLIGA INTRESSEENTER

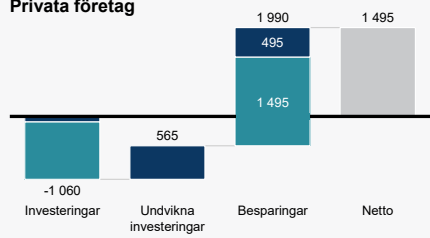
OFFENTLIGA INTRESSEENTER

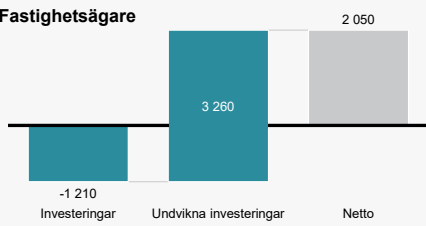
Hushåll

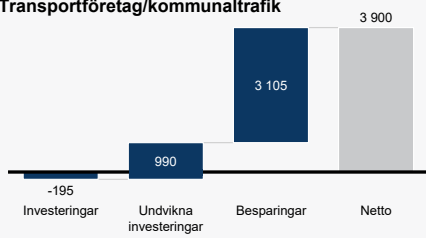
Privata företag

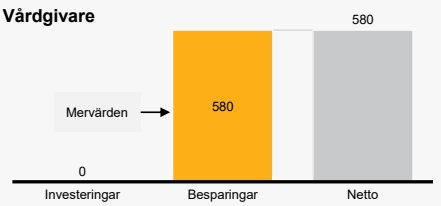
Fastighetsägare

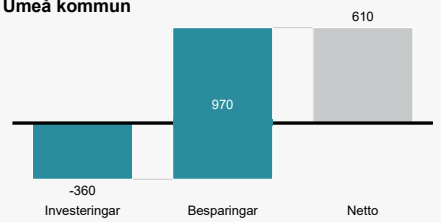
Transportföretag/kommunaltrafik

Vårdgivare

Umeå kommun

Effekter av omställningen för olika aktörer

Fördjupande
diskussion

Den grupp som får de i särklass största fördelarna av klimatomställningen är Umeås kommuninvånare som får en nettovärdeskapning på drygt 15 miljarder fram till 2050. De behöver dock i början av perioden investera i både energieffektiva byggnader och elbilar, men får tillbaka detta på sikt i form av förbättrad hälsa och lägre kostnader för el, transport och uppvärmning

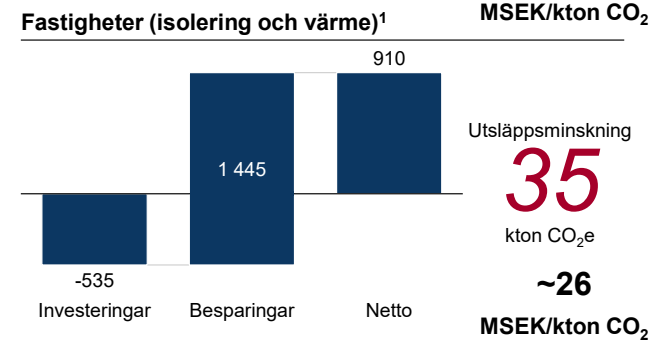
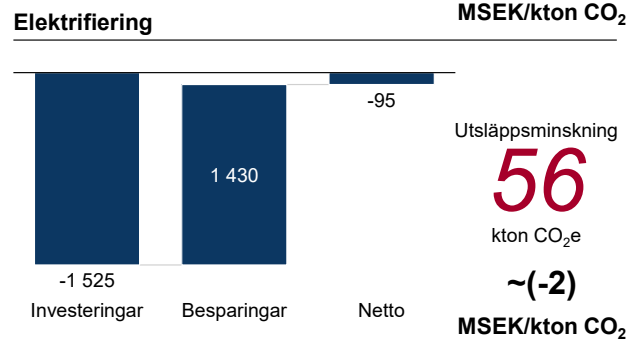
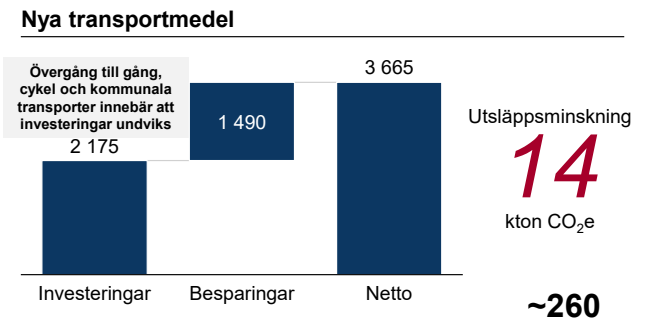
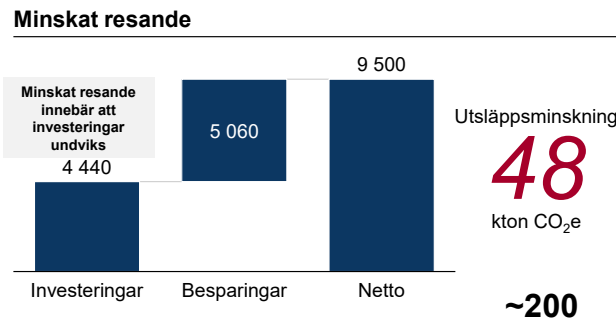
Fastighetsägare, privata företag och Umeå kommun är de aktörer som behöver göra störst investeringar i mer energieffektiva kommersiella byggnader och publika byggnader samt bostäder

Transportföretag kommer på samma sätt som privatpersoner att behöva investera i elektrifiering av sin fordonsflotta, men kommer också att få fördelar i form av undvikna investeringar och lägre bränslekostnader

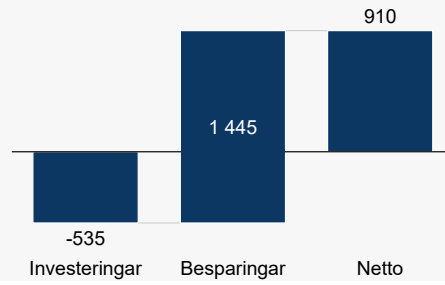
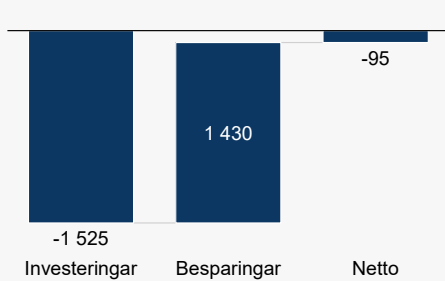
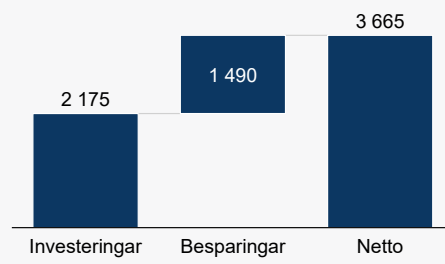
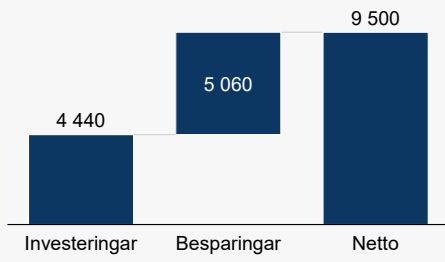
Vårdgivare, som kan vara regionala, dvs utanför kommunens direkta påverkan, är den aktör som får nästan hela värdet av förbättrad folkhälsa (utöver kommuninvånarna som får bättre hälsa)

Minskat och ändrat resande ger störst utsläppsminskning per krona

MSEK

1. Inkluderar utsläppsminskningar från el- och fjärrvärmenät

Cost-benefitanalys

Fördjupande
diskussion

En analys av vilka omställningar som ger störst utsläppsminskning per krona visar att förändringar i transportsektorn, framför allt minskat och förändrat resande, får störst CO₂-effekt i förhållande till vad som behöver 'investeras'.

I båda dessa fall är den totala värdeskapningen positiv pga undvikna investeringar och stora besparingar som följer av minskat resande och gå/cykla istället för att åka bil. Det innebär i princip att man sparar ~200-260 MSEK/kton CO₂ som elimineras på att göra dessa omställningar. Även effektiviseringar i fastighetssektorn leder till nettobesparingar på 26 MSEK/kton CO₂. Elektrifiering kommer till en kostnad av 1,7 MSEK/kton CO₂.

Anledningen till den stora utväxlingen på omställningarna minskat och ändrat resande är att de bygger på beteendeförändringar som egentligen inte kräver några investeringar (någon slutar eller börjar med något). Det är alltså mycket attraktivt för Umeå ur ett finansiellt perspektiv att utnyttja dessa möjligheter. Dock kräver de dels att Umeå kan förmå tillräckligt många att göra förändringen (vilket i sig kan kräva investeringar i tex information) och att förändringen består över tid (så att inte ett minskat resande ett år följs av ökat resande nästa)

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

Prioritering av omställningar

Översikt över åtgärder för att åstadkomma nödvändiga omställningar

EJ UTTÖMMANDE	Åtgärd	Varaktighet ¹	Utsläpps- minskning ²	Stadens rådighet ³	Besparingar och nyttor ⁴	Investeringar ⁵	
Proaktiva tekniska åtgärder	15. Certifierad förnyelsebar el						Proaktiva tekniska åtgärder har hög varaktighet och kan ge höga till medelstora utsläppsminskningar. Staden har hög rådighet över åtgärder som ligger inom stadens ansvar (t.ex. bussar) medan övriga lösningar kan påverkas indirekt genom olika initiativ. Tekniska lösningar har medelstora besparingar, framförallt från minskad energiförbrukning och bränslekostnad (t.ex. energieffektiva byggnader och elektrifiering). Investeringar är relativt höga då ny teknik behöver köpas in eller byggas och gammal teknik kan behövas bytas innan teknisk livslängd
	4. Elektrifiering av bussar						
	4. Elektrifiering av personbilar						
	14. Ökad maskinell utsortering av plast						
	10. Elektrifiering av arbetsmaskiner						
	13. Byte till fjärrvärme/värmepumpar ⁶						
	12. Energieffektiverande renovering						
	12. Energieffektiva nya byggnader						
Proaktiva beteendeförändr.	8. Elektrifiering av lastbilar						Proaktiva beteendeförändr. karaktäriseras av höga nyttor/besparingar samt låga investeringar vilket gör den ekonomiska kalkylen stark. Däremot har åtgärderna låg varaktighet men påverkan på utsläpp kan vara stor. Staden kan påverka beteendeförändringar genom tex information, incitament och underlättande men har inte en hög rådighet över dessa åtgärder.
	7. Optimerad logistik						
	1. Reducerat transportbehov						
	14. Ökad återvinning av plast ⁶						
	1. Bildelning						
Reaktiv teknisk insats	3. Skifte till kollektivtrafik/cykel/gång						En stad har hög rådighet över CCS som åtgärd om kraftverket drivs i stadens regi. Lösningen karaktäriseras av höga investeringar som i sin tur ger stora utsläppsminskningar med lång varaktighet. En infångning som överstiger kvarvarande utsläpp kan användas för att betala tillbaka en övertrassering av CO2 budgeten
	CCS på kraftvärmeverk och pappersbruk						

Låg

Medel

Hög

Hög kategorisering bättre

Låg kategorisering bättre

Not: Klassificeringar är grova uppskattningar. (1) Klassificeras som låg om lösningen har flyktig karaktär (mindre än 1 års varaktighet), medel om lösningen antas ha cirka 1-3 års varaktighet när den väl implementerats och hög om lösningen är mer permanent (mer än 3 års varaktighet). (2) Högt är definierat som potentiella utsläppsminskningar som är mer än 50 tusen ton CO₂ per år 2030, medel som 15-100 och låg som mindre än 15. Elektrifiering av bussar definieras högre här då potentialen är större om jämförelsen exkluderar Sveriges reduktionsplikt. (3) Definieras som hög om Malmö stad har direkt rådighet över åtgärden, som medel om staden har indirekt påverkan och som låg om staden har ingen påverkan. (4) Klassificeras som låg om besparingar är nära 0 SEK per år, som medel om både totala besparingar är under 60 MSEK per år och om åtgärden är en besparing på sig själv. (5) Klassificeras som låg om ytterligare investeringar nära 0 SEK per år, som medel om antingen ytterligare investeringar är under 80 MSEK per år eller om investeringsintensitet är under 2 tusen SEK per ton minskad CO₂, och som hög om investeringar är över detta. (6) Åtgärd "Fossilfri uppvärmning" är uppdelad i tre mindre åtgärder i den här analysen. Data saknas för vissa klassificeringar och har uppskattats av Material Economics.

Möjliga åtgärder för att åstadkomma nödvändiga omställningar

Maximera investeringar i accelererad omställning

EJ UTTÖMANDE

**Proaktiva
tekniska åtgärder**

Beskrivning	Fördelar	Nackdelar
- Upphandling: 100% elektrifierad lokaltrafik - energikrav på nya byggnader - innehållskrav på avfall - Certifikat för förnybar el	Stor rådighet	- Inte säkert leverantörer har möjlighet att leverera - Personal för ombyggnationer? - Fördröjningseffekt - Hur styra privata elinköp?
- Lägre energianvändning i byggnader via smart teknik - Återvinning av spillvärme	- Begränsade beteendeförändringar - Ta tillvara värden	Kräver investeringar
Incitament för elektrifiering av fordon	- Stor effekt på utsläpp - Liten beteendeförändring - Lägre driftskostnad	- Svårt med lokala lösningar - Kräver privata investeringar - Ev flaskhalsar (ex. Batterier) - Belastning på elnätet
- Maskinell plastutsortering i värmeverk - Investeringar/incitament för förbättrad energieffektivitet i hushållsapparater	- Stor effekt på utsläpp (plast) - Stor rådighet (plast)	- Begränsad effekt (hushållsel)? - Begränsad rådighet (hushållsmask.)
- Lokal biobränsleproduktion (anläggning) från exempelvis jord- och skogsbruk - Maximera yta för solpaneler - Årstidsbatterier (tex., sandbatterier) 'Batteri till nät' för utjämning	- Lokala partnermöjligheter, t.ex. inom biodrivmedel - Tillåter långsammare utfasning av fossila drivmedel - Tillförlitlig energiförsörjning - Lägre prisfluktuationer - Grön energiförsörjning	- Kräver stora lokala investeringar - Lokala energisystem kräver mer utjämning (tex solceller)

Åtgärder för att åstadkomma nödvändiga omställningar

Maximera potentialen för beteendeförändringar

EJ UTTÖMANDE

**Beteende-
förändringar**

Beskrivning	Fördelar	Nackdelar
- Minimera användningen av bilar - Resa mindre (IT infrastruktur,) - Gå, cykla eller elbil (lokal service, laddinfrastruktur)	- Lägre investerings- och driftskostnader pga kortare transporter och minskat bränslebehov - Mer motståndskraftigt vid befolkningstillväxt	Betydande inverkan på människors dagliga liv
Smart energianvändning i hushållen genom medveten konsumtion av värme och el	- Låg investering - Minskade kostnader för hushållen	- Stor inverkan på människors liv - Kräver sannolikt omfattande information och incitament (tex höga priser alt subventioner)
Manuell (ut)sortering av plast	- Låg investering - Stor effekt på utsläpp (vid hög grad)	- Risk för låg varaktighet - Kräver information, incitament (tex 'pant'?) och minskade barriärer

Åtgärder för att åstakomma nödvändiga omställningar

Maximera potentialen för infångning av CO₂

EJ UTTÖMANDE

Reaktiva tekniska åtgärder

Beskrivning	Fördelar	Nackdelar
- Koldioxidinfångning av fossila utsläpp på Däva (minskar mängden CO₂-utsläpp som behöver kompenseras) - Koldioxidinfångning av biogena utsläpp på Däva (skapar nytt utsläppsutrymme/möjlighet att betala av 'CO₂-skuld') - Koldioxidinfångning av biogena utsläpp på Obbola	- Mindre förändring av människors liv möjliggör enklare acceptans - Stor effekt på utsläpp - Komersiell möjlighet inom skapat utrymme	- Högt investeringsbehov - Relativt ny teknik - Relativt lång ledtid

Åtgärder: fördjupade beskrivningar

Proaktiva tekniska åtgärder

Upphandling av:	Genom stärkta och ambitiösa kravställningar i upphandlingar kan Umeå både tydligt kommunicera sin anstränging och proaktivt agera i omställningen. Det är även en åtgärd Umeå har stor rådighet över, speciellt då både trafik- och energibolag är kommunägda. Genom att till exempel ställa krav på maximal andel plast i avfall både från egna och andra kommuner kan Dåvas utsläpp minska. Genom att köpa certifikat för t.ex. grön el som produceras i Umeå kommun kan även utsläpp från el minska, här är dock en utmaning att även säkerställa att privatpersoner köper grön el.
• Elektrifierad lokaltrafik • Energikrav på nya byggnader • Innehållskrav på avfall • Certifikat för förnybar el	
• Lägre energianvändning i byggnader via smart teknik • Återvinning av spillvärme	Umeå använder mer både el och värme jämfört med nationella referenser. Två tekniska åtgärder för detta är att minska energianvändningen genom smart teknik (t.ex. automatiska termostater) samt återvinning av spillvärme från t.ex. närliggande industrier för att öka fjärrvärmens verkningsgrad ytterligare
• Incitament för elektrifiering av fordon	Umeå har hög rådighet över flera incitament för att elektrifiera fordon, t.ex. att utöka laddinfrastrukturen, eller att ställa krav på tjänstebilar att vara elektriska
• Maskinell plastutsortering i Dåva • Förbättrad energieffektivitet i hushållsapparater	Maskinell plastutsortering i Dåva kan minska utsläppen från förbränning av fossil plast och öka möjligheterna till återvinning. Förbättrad energieffektivitet i hushållsapparater kan uppnås bl.a genom att ersätta gamla, ineffektiva apparater.
• Lokalt biobränsle • Solpaneler och batterier	Avfall från jord- och skogsbruk kan ofta användas för att producera biobränsle. I en kommun med mycket yta som Umeå kan det dessutom finnas möjlighet att etablera förnybar elproduktion och batterier för nätet

Beteende-förändringar

• Minimera användningen av bilar • Resa mindre • Gå, cykla eller elbil	Umeå har stor rådighet att skapa förutsättningar och motivation för en mer hållbar transportmix. Till exempel genom att prioritera cykelinfrastruktur, planera framtidens bostadsområden med närhet i åtanke, eller starta initiativ för att premiera cykling som t.ex. vintertramparna i Östersund och liknande. Även informationskampanjer och tävlingar samt att skapa bättre dataunderlag genom t.ex. Cykelmätare kan skapa förutsättningar för bättre planering och engagemang
• Smart energianvändning i hushållen genom medveten konsumtion av värme och el	Även om tekniska åtgärder kan tas för att minska Umeås energianvändning är beteendeförändringar en effektiv åtgärd. Kanske kan temperaturen i hem minska någon grad och bastun bara stå på när den används. Att det blir allt vanligare med timmätning på el gör att det skapas möjligheter för invånare att se hur de påverkar sin förbrukning i "realtid"

Reaktiva tekniska åtgärder

• Koldioxidinfångning på Dåva och/eller Obbola	Genom CCS på Dåva och/eller Obbola kan Umeå både kompensera för kvarvarande utsläpp och potentiellt sälja netto-negativa utsläpp
--	--

Omställningar att överväga för ytterligare minskning av utsläpp

Illustrativa idéer, inte uttömmande

Återplantering av skog som lokal kolsänka

Biokol lokal biokol som kolsänka

Utsläppsfritt biobränsle från lokalt livsmedels- eller jordbruksavfall?

Restaurering av våtmarker för att fungera som lokal kolsänka

Recirkulering av spillvärme från byggnader, transporter och industrier?

Byggande med material som fungerar som kolsänka

'Batterilösningar för att möjliggöra bättre fluktuationshantering av (lokal) energi (t.ex. sandlager, batteri till nät)

...

Vägar mot klimatneutralitet

Fördjupande diskussion

Med vidtagna åtgärder når Umeå en utsläppsminskning på 73% vilket innebär fortsatta utsläpp på 54 kton även efter 2040. Kommunens utsläppsutrymme enligt Parisavtalet överskrider inom ca 2 år (enbart baserat på utsläpp ifrån scope 1 och 2). Umeå har möjlighet att kompensera för de kvarvarande utsläppen med hjälp av koldioxidinfångning på kraftvärmeverket i Dåva. Det är dock en dyr åtgärd och utsläppsutrymmet skulle istället kunna användas kommersiellt i form av utsläppscertifikat eller som CCU (exempelvis produktion av fossiltfritt bränsle).

Umeå kan därför i första hand se över möjligheter att ytterligare eliminera utsläpp. Kvarvarande utsläpp finns i sektorerna fjärrvärmeproduktion (27,3 kton/år samt i de delar av transportsektorn som fortfarande använder fossila drivmedel (26,8 kton/år). Utsläppen i fjärrvärmeproduktionen härstammar huvudsakligen från plast i avfallet. En högre utsorteringsgrad av plast minskar utsläppen från värmeproduktionen. Åtgärder för att åstadkomma detta kan vara antingen beteendebaserade (hushåll och verksamheter sorterar ut mer plast), eller tekniska (installation av sorteringsanläggning i värmeverket). För att minska utsläppet från transportsektorn ytterligare behöver en snabbare elektrifiering av flottan ske, alternativt användning av biobränsle istället för fossilt bränsle. Umeå skulle kunna överväga lokal produktion av biobränsle tex från jord- eller skogsbruksavfall för att så fort som möjligt eliminera utsläpp från arbetsmaskiner.

När Umeå uttömt alla (finansiellt motiverade¹) möjligheter att ytterligare minimera sina utsläpp, kan sankor för koldioxid (billigare) eller infångning (effektiva) av koldioxid användas för att kompensera kvarvarande utsläpp och återbetala eventuell koldioxidsskuld.

1. Lättare eller mer lönsamt att undvika att utsläpp uppstår än att ta hand om dem efteråt

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

Utmaningar att hantera i övergången till ett hållbart samhälle

Takt i utfasning och uppgradering

Förändringstakten högre än den naturliga/ nuvarande takten i uppgradering av utrustning och tillgångar

Beteende-förändringar

Att förändra medborgarnas vardagsbeteende kräver 'puffar', incitament och ett förändrat tankesätt

Tidiga investeringar

Höga initiala investeringar håller tillbaka beslutsfattare, trots positivt samhälls-ekonomiskt utfall

Grön strömförsörjning

Snabb elektrifiering kommer att sätta press på tillgången till, och kostnaden för, el i allmänhet och förnybar energi i synnerhet samt till effekt i systemet

Tillgång till alternativa bränslen

Stor efterfrågan på biobränsle i olika sektorer och regioner i kombination med begränsad tillgång

Exempel på utmaningar

• Fossildrivna fordon behöver ställas av innan naturlig livslängd uppnåtts. • Energieffektiviseringar i högre takt än teknisk livslängd • Byte av uppvärmsn tekn tidigare än teknisk krav • Arbetskraft för att genomföra nödvändiga renoveringar och teknikförändringar.	• Skifte i resvanor från privatbilar till kollektiv- eller icke-motoriserade transporter • Proaktiv inställning till energibesparingar hemma • Övergång till centrala leveranspunkter	• Byte från fossil- till elbil kan fortfarande kräva en större initial investering • Husisolering och värmepumpar kräver investeringar med besparingar under de årtionden som följer	• Elektrifiering av transporter och industri ökar effektbehovet radikalt • Svårigheter att säkra förnybara elcertifikat • Förbrukning utöver certifierad förnybar energi kan leda till import av grå el • Uppskalning av förnybar energi Kan kräva effektbalansering	• Risk för brist på biobränsle givet rikstäckande reduktionsplikt • Kostnaden för biobränsle kan öka på grund av rikstäckande krav på byte • Slutna kretslopp för avfall för biobränsle-produktion är logistiskt utmanande

Nästa steg - planering 1(2)

Förbered för snabb förändring

Resurssätt omställningen och fördela ansvar³

Validera, detaljera, planera och leda klimatomställningen. 'Hålla i trådarna', se till att rätt diskussioner förs, att hastigheten hålls uppe. I nära samarbete med verksamhetsägare mfl intressenter, men vars huvuduppgift är att omställningen lyckas

Hantering av finansiering av omställningen (klimatplan, finansieringslösningar och uppföljning)

Förankra scenariot hos olika intressenter och verifiera resultat:

Verifiera viktiga detaljer i dynamik och drivkrafter som underlag för åtgärdsprogram (exv vad driver den höga energikonsumtionen) (ex-jobb?)

Validering av mål med berörda intressenter (medborgare, privat sektor, offentliga aktörer)

Utvärdera alternativa vägar mot minskade koldioxidutsläpp med berörda parter¹

Simulering av alternativ för prioritering (effekt av scenarios).

Utveckling av business case(s) för mest lovande scenario(s) för att säkerställa finansiering

Planera:

Översätt top-down-mål till enkla, relevanta och mätbara mål²

Detaljerad implementeringsplan med prioriteringar och åtgärder kommande ~ 1-2 år

1. Förslag från olika stakeholders på åtgärder och detaljerad analys av koppling mellan åtgärd och omställningseffekt (tex plastreduktion ur avfall-hur mycket kan det minska fossilinnehållet i fjärrvärmeproduktionen, när kan det vara på plats) samt ytterligare investeringar kopplade till detta (vad behöver investeras för att uppnå reduktionsnivån? tex incitament för hushållen, förenkling för hushållen, investering i sorteringsanläggning i värmeverket etc)
2. Tex för att minska resandet med 30% till 2040, hur mycket behöver ske med hjälp av delade bilar, hur mycket behöver hemarbete öka per år, per olika yrkeskategorier eller område, vilka åtgärder ska göra att detta sker tex utbildning, när behöver de vara på plats för effekt i tid osv)
3. De initiala resurserna för att komma igång behöver sannolikt kompletteras till ett omställningsteam, tex med en ansvarig för omställning per sektor eller per aktör samt tex juridisk resurs för avtal och avtalsriktlinjer

Nästa steg – handling 2(2)

Mobilisera lokalsamhället

Möjliggör och driv förändring för olika grupper genom konkreta, lokala åtgärder och kampanjer:

Utbilda och engagera medborgare och företag om behovet av förändring och effekt av (beteende)förändringar

Undersök alternativ för pilotprojekt för grön finansiering med finansinstitut

Undersöka möjligheter att samarbeta med lokala intressenter, t.ex. biobränsleproduktion, smart/effektiv byggnad etc.

Undersök möjligheter att använda olika verktyg för att motivera och accelerera förändring; tex upphandlingskrav, incitament som pant, rabatter, premier osv, förenklingar som laddstolpar, enkel insamling, fördelar för önskvärda beteenden tex parkering för delade fordon osv

Adressera regionala beroenden

Samarbeta med nationella och regionala partners för att möjliggöra omställningen:

Säkra certifikat för 100% förnybar el (formulera kombinationen av fritt elval med nettonollambitionen?)

Fortsätta att arbeta med kollektivtrafik- och övrig transportsektor för att förverkliga en integrerad, koldioxidsnål framtid för transporter (hur integrera och nyttja nationella infrastrukturprojekt tex tåg och väg)

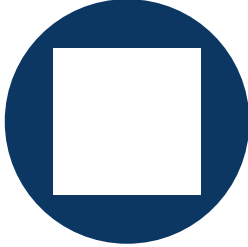
Samarbeta med regionala och nationella myndigheter för att utarbeta politiska åtgärder och samverka med andra Kommuner (exempelvis bidrag/premier, reduktionsplikt och liknande)

Cirkulär ekonomi-lösningar som bygger på regionala eller nationella flöden

HANDLING

Möjliga nästa steg på längre sikt

- **Maximera möjligheter till "grön tillväxt"** som påverkar både medborgare och lokalt näringsliv positivt
- **Förstå Umeå kommuns utsläpp** i scope 3, konsumtionsbaserade utsläpp, och hur de kan minskas, särskilt där kommunen har direkt påverkan
- **Planera för anpassning** till oundvikliga klimatförändringar (t.ex. skydd mot värmeböljor, översvämningsrisk, stormar etc.)
- **Integrera nettonollomställningen i en** holistisk plan för hållbarhet och motståndskraft (inkl. ämnen som biologisk mångfald, cirkularitet etc.)

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

- **Terminologi**

- Metodik

- CCS

- 2030 Scenario

- Validering av resultat

- Detaljerade antaganden

Terminologi

BAU – Business As Usual, dvs utveckling utan att särskilda förändringar genomförs

NPV – Net Present Value, nuvärdesanalys, anger den samlade framtida värdeskapningen i dagens penningvärde baserat på en viss ränta på pengarna (diskonteringsränta)

Diskonteringsränta – ränta på framtida intäkter eller kostnader för att kunna relatera framtida värden/kostnader till dagens värde. En lägre diskonteringsränta ger ett större nuvärde av framtida värdeskapning vilket därmed gör fler långsiktiga investeringar lönsamma. I modellen har 3,5% diskonteringsränta använts¹

Nettonollutsläpp – summan av alla utsläpp som görs och utsläpp som kompenseras (permanent avlägsnande av icke fossil CO₂) är lika med noll

Koldioxidbudget – uppskattning av total mängd koldioxid som kan släppas ut av en viss region innan en viss effekt uppstår. Tex mängd koldioxid Umeå kan släppa ut (som andel av global mängd) utan att temperaturen i atmosfären överstiger 1.5 grader Celsius (överenskommet i Parisavtalet)

Omställning – förändring i viss nivå, tex andel per transportslag, eller andel av isoleringsgrad

Åtgärd – aktivitet för att åstadkomma en viss förändring (omställning)

Sektor – 'Samhällsfunktion' tex byggd miljö eller transport av människor och varor

Scenario – En antagen combination av

Simulering – beräkning av effekter av ett scenario baserat på indata-antaganden (tex behov av antal person-km) och modellparametrar (tex bränslekonsumtion per motortyp och fordonskilometer)

CCS – Carbon Capture and Storage, infångning och permanent förvaring av koldioxid

CCU – Carbon capture and Usage, infångning av koldioxid för användning i annan application, tex som bränsle. Om den infångade är av biogent ursprung får man tex fossilfritt bränsle

1. Rekommenderas av trafikverket för infrastrukturinvesteringsberäkningar. Diskonteringsräntan ligger vanligen mellan 3% och 4%

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

- Terminologi

- **Metodik**

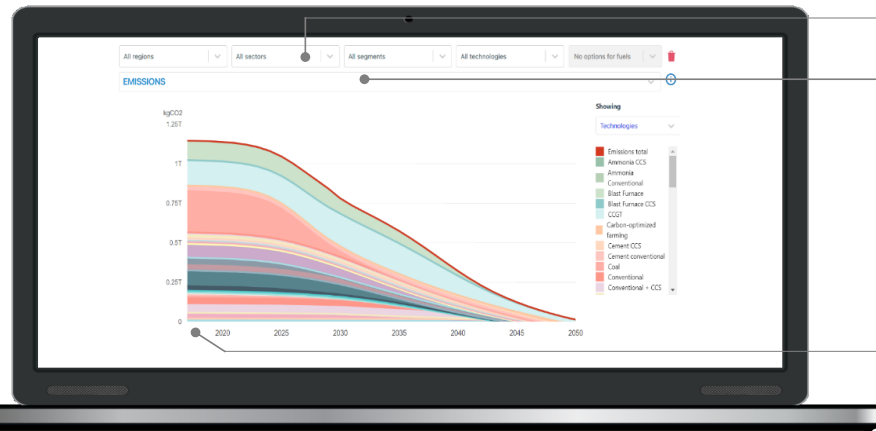
- CCS

- 2030 Scenario

- Validering av resultat

- Detaljerade antaganden

The City Decarbonization Engine allows for rapid scenario development to reduce emissions and shape the socio-economic case for decarbonization

30+ (sub) sectors

Cars

Trucks

Busses

Machinery

Waste

Residential

Commercial

Public

District heat

Power

200+ abatement levers across technologies, behavioural shifts, and efficiency improvements

CCS/U

Circularity

Change fuel

Renovations

Energy efficiency

Renewables

Demand shifts

Modal shifts

Electrification

Utilization

As of 2023 - Immediate scenario development across all key dimensions in an online dashboard is enabled

Activity levels

Emissions

Final energy consumption

Primary energy demand

Heat supply and capacity

Power supply and capacity

Costs (opex, capex, NPV)

Co-benefits (health,...)

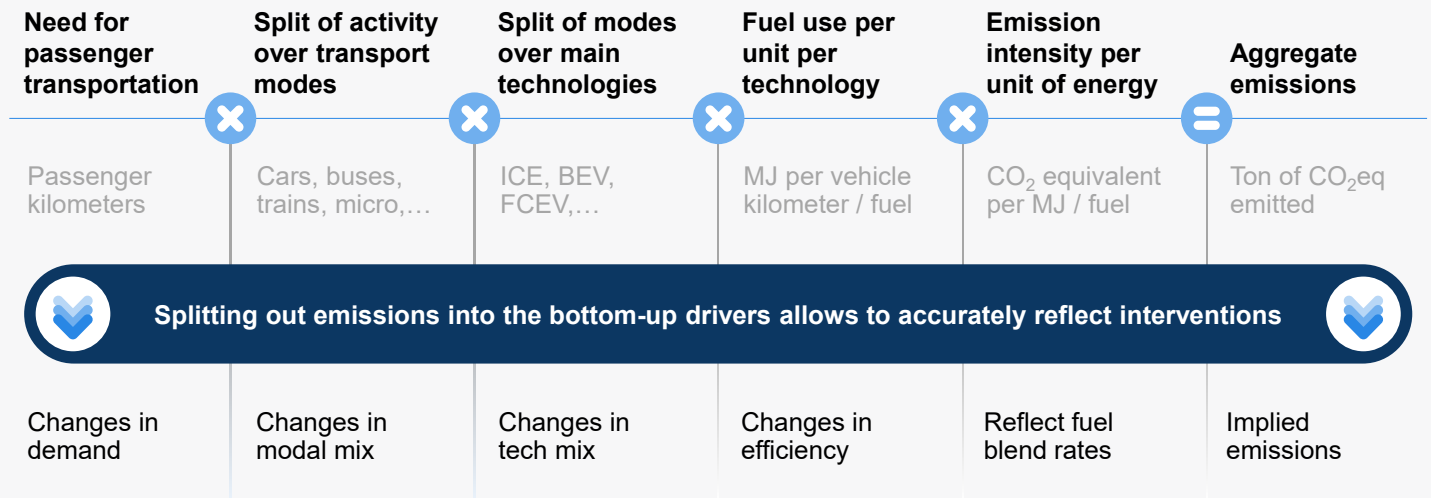
Job-creation

Stakeholders

The bottom-up approach decomposes each activity unit into the different drivers that lead to emissions

EXAMPLE

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

- Terminologi

- Metodik

- **CCS**

- 2030 Scenario

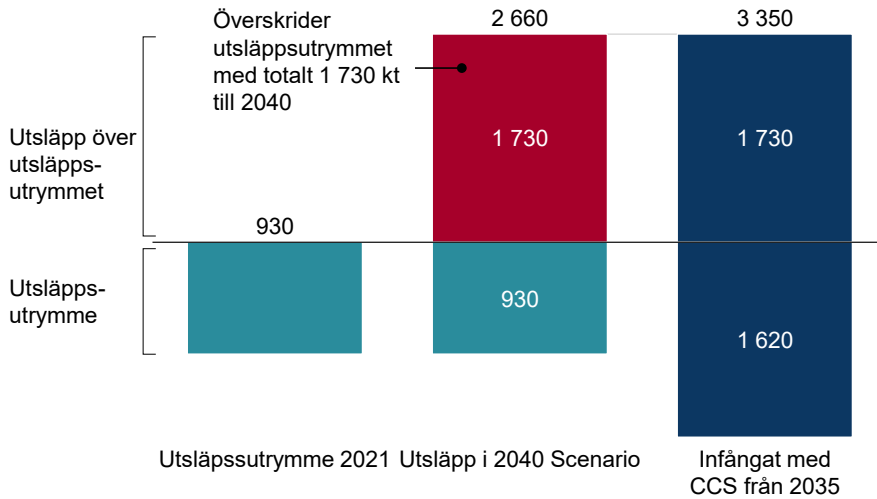
- Validering av resultat

- Detaljerade antaganden

Umeå överskrider sitt utsläppsutrymme även i ett ambitiöst omställningsscenario, men kan kompensera med CCS

Utsläppsutrymme för huvudscenario 2040, kt CO₂

■ Infångat CO₂¹ ■ Överskridande utsläpp ■ Utsläpp inom utrymme

I det simulerade scenariot överskrider Umeå det utsläppsutrymme som Parisavtalet medger redan från 2025 vilket resulterar i en total övertrassering på över 1730 ton till 2040

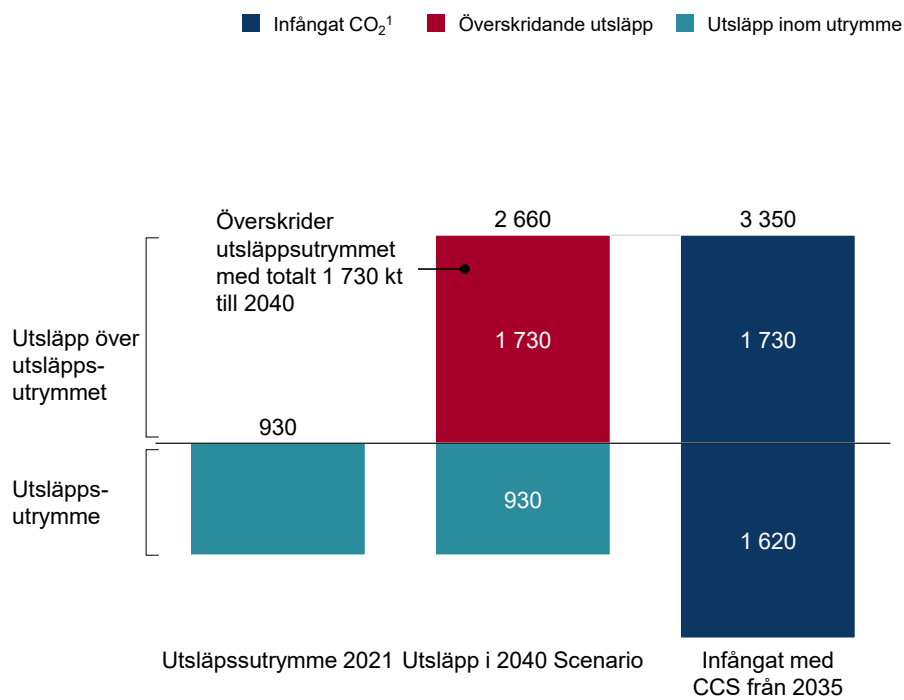
CCS (carbon capture and storage) av icke fossil koldioxid på Däva och Obbola kan användas för att kompensera för kommunens kvarvarande utsläpp.

Då infångningskapaciteten från dessa enheter är större än Umeås kvarvarande årliga utsläpp kan de användas till att 'betala tillbaka' den koldioxidskuld som uppstått. Dessutom finns ytterligare kapacitet att sänka eller använda det skapade utrymmet (som inte utnyttjas för kompensation eller avbetalning) för att sälja utsläppsrätter eller CCU (carbon capture and utilization i exempelvis e-metanol)

Detta scenario innefattar bara utsläpp från scope 1 och 2. Då utsläppsbudgeten är absolut måste utsläpp från scope 3 också täckas inom budget

Den del av det skapade utrymmet som åstakoms mha av CCS från Obbola ägs kommersiellt av SCA

MATERIAL ECONOMICS

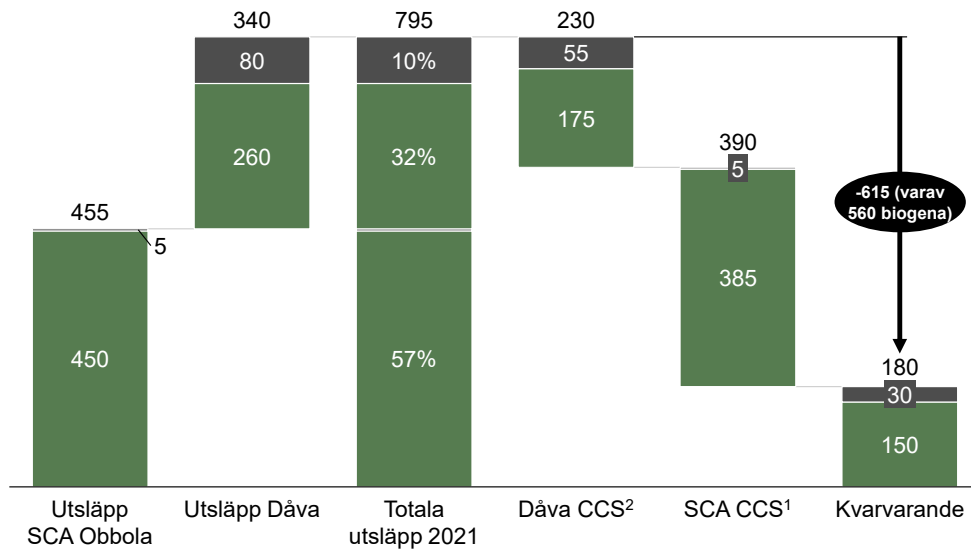

CCS kan fånga in ~620kt av utsläppen från Dåva och Obbola, varav ~550 kt biogena

ILLUSTRATIVT EXEMPEL FÖR DISKUSSION

Potential för CCS, kt CO₂ per år

■ Fossil ■ Biogent

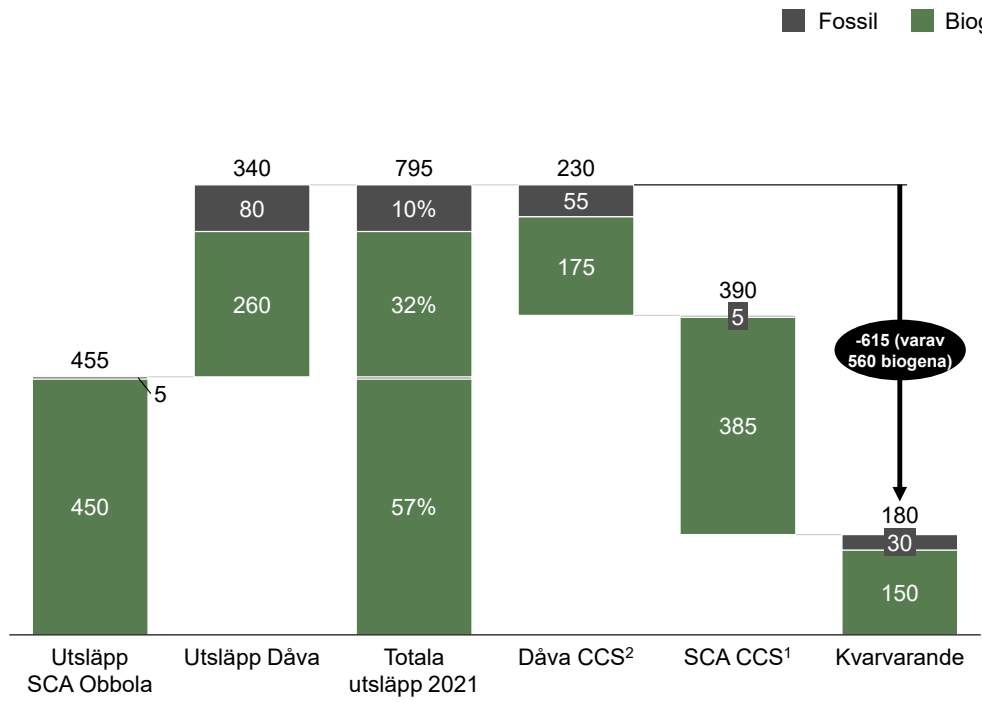

Över 550 kt biogent CO₂, dvs mer än 2x Umeås totala utsläpp kan potentiellt fångas in varje år genom CCS på både Dåva och Obbola

Tack vare att dessa är biogena ses de som **minusutsläpp** och skulle kunna användas för att kompensera för Umeås kvarvarande utsläpp

MATERIAL ECONOMICS

1. Antagande att 80-90% av utsläppen kan fångas in, utsläppsdata från Naturvårdsverket; 2. Antagande att 68% av utsläppen kan fångas in för Dåva (från <https://www.energinyheter.se/20230123/28335/ny-metanolfabrik-gront-sjofartsbransle-kan-byggas-intill-dava-kraftvarmeverk-i-umea>) och 85% för Obbola

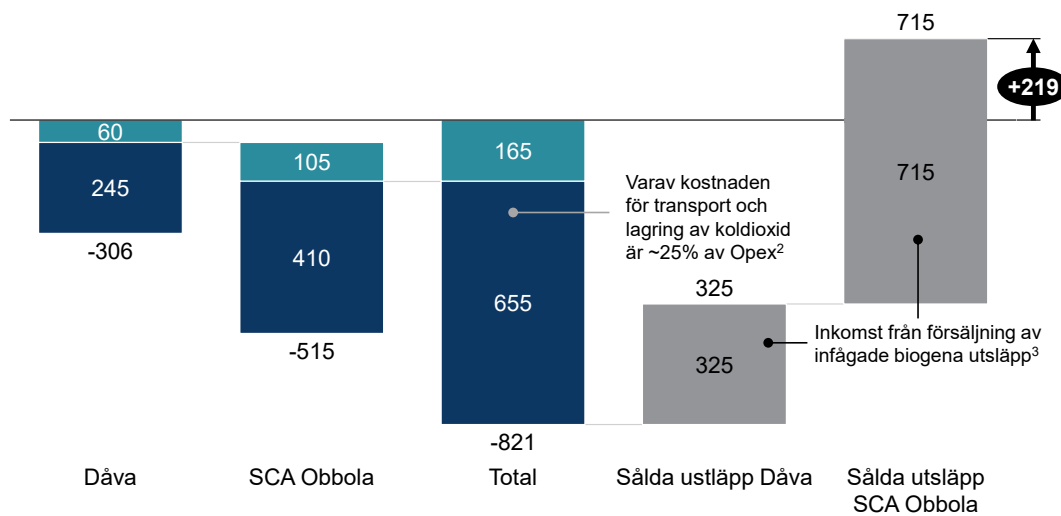

CCS på Dåva och Obbola har potential att vara lönsamma investeringar

ILLUSTRATIVT EXEMPEL FÖR DISKUSSION

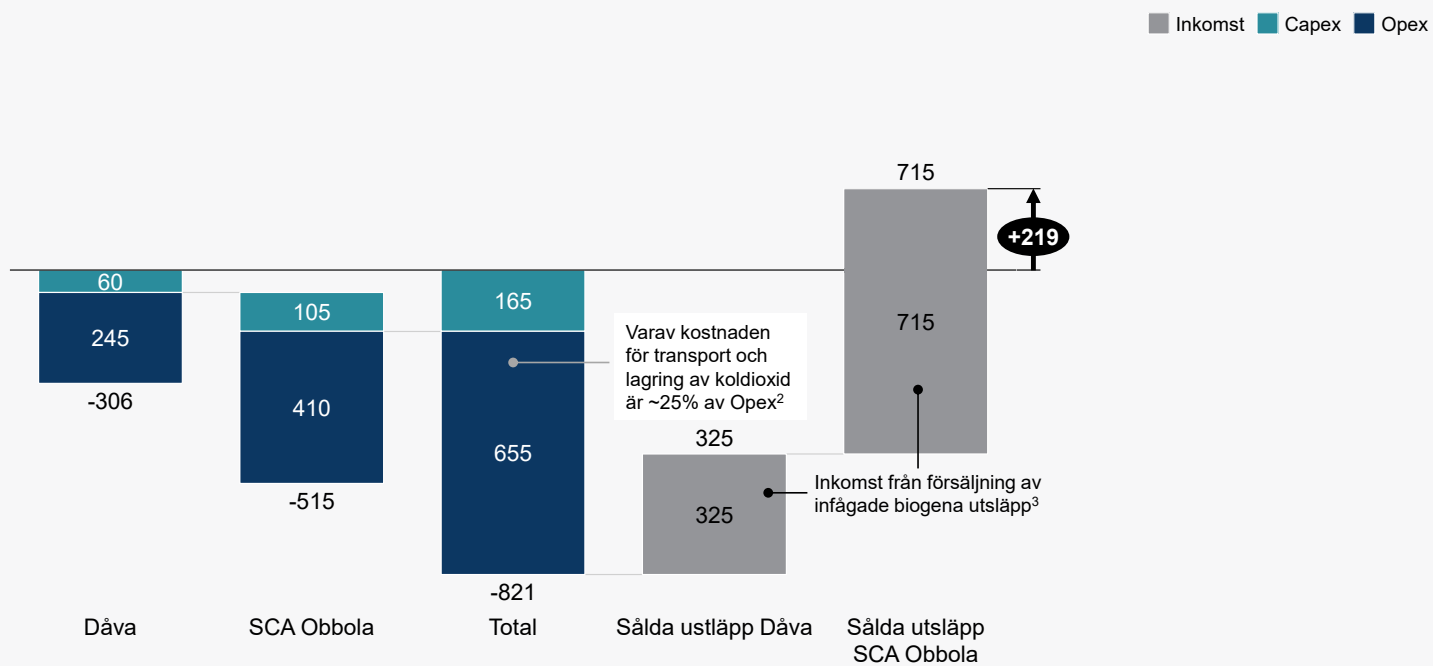
Exempel på ekonomiskt case för CCS på Dåva och Obbola, MSEK per år¹

Inkomst Capex Opex

Om alla infångade biogena utsläpp från Obbola och Dåva såldes skulle CSS på dessa verk potentiellt kunna vara lönsam investering

1. Capex och opex för CCS är schablonsiffror från Material Economics CCS-modell och bygger på ett större Svenskt pappersbruk som har CCS på sin recovery boiler och har hamnläge, samt att koldioxiden lagras till havs. Den faktiska kostnaden kan skilja mellan CCS teknologier, volym utsläpp, typ av industriverksamhet, typ av lagring, transportavstånd osv och bör därför enbart ses som en indikation. Total capex ~200-400 mEUR; 2. Från https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2018/03/srccs_chapter8-1.pdf; 3. 175 EUR/t CO₂, förutsätter att alla infångade biogena utsläpp lagras och säljs

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

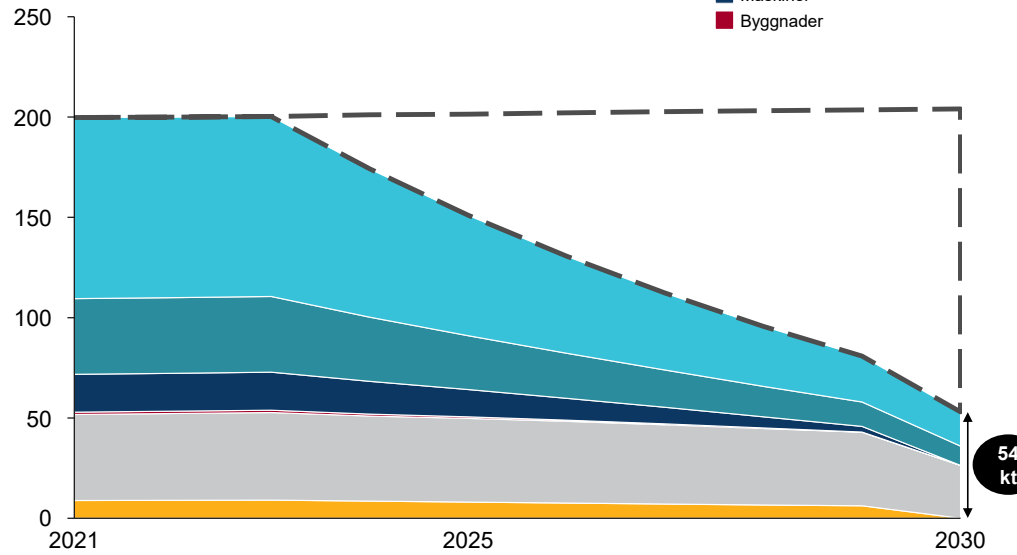
- Terminologi
- Metodik
- CCS
- **2030 Scenario**
- Validering av resultat
- Detaljerade antaganden

Utsläpp av CO₂e 2021-2030

2040 scenario

Utsläpp 2021–2030

kt CO₂e

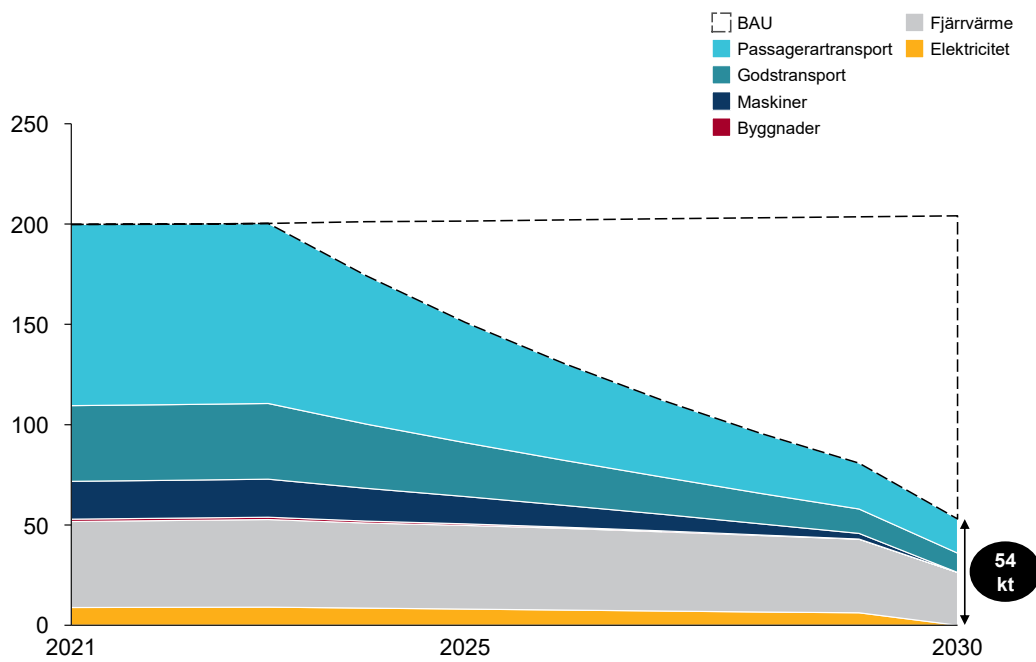
Not: Total återstående CO2-budget efter 2021: 1 018 kton. Ackumulerade utsläpp efter 2021 i huvudscenario=848 kton och i BAU-scenario=1673 kton

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

I BAU ingår; grid emissions antas ligga konstant under perioden, befolkningsökning (1300 pers/år) ökar utsläppen, samt effekter av reduktionsplikt i transportsektorn som minskar utsläppen. Sammantaget en begränsad utsläppsökning på knappt ~2% under perioden

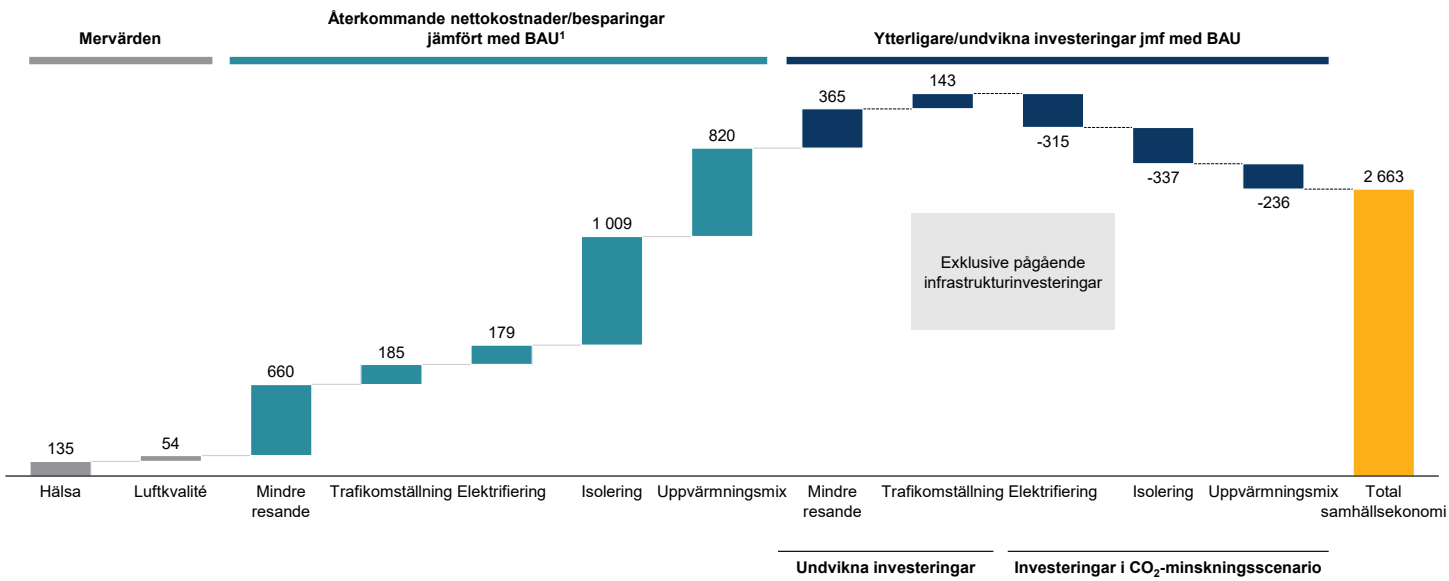
En större befolkningsökning tex den som skulle motsvara en befolkning på 200'000 år 2050 (dvs ~4000 pers/år) ger väsentligt högre utsläppsökningar som i så fall också behöver kompenseras

MATERIAL ECONOMICS

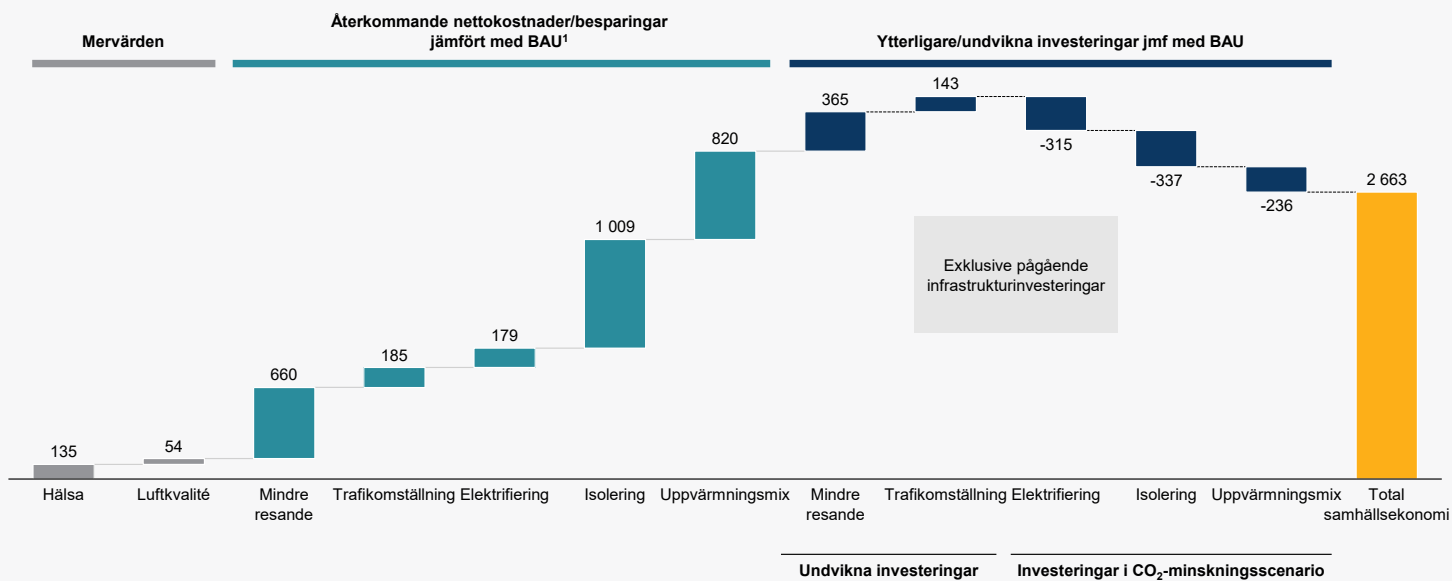

Ekonomiska effekter av klimatåtgärder 2030 scenario

MEUR, NPV investeringar (2022–2040) och kostnader/besparingar (2022–2050)

1. Inga priseffekter på importerad energi har beaktats
Obs: Capex = Capital expenditures (Investeringar eller undvikna investeringar)
Opex = Operational expenditures (Löpande kostnader eller kostnadsbesparingar)
NPV=Nettonuvärde (summan av allt framtida värde som skapas i dagens monetära värde)
Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

Mervärden för 2030 scenariot

Ackumulerat 2021–2050

EJ UTTÖMMANDE

Hälsovinster, MSEK

Förbättrad
luftkvalitet

550

Gång/cykel

1 375

Övrigt

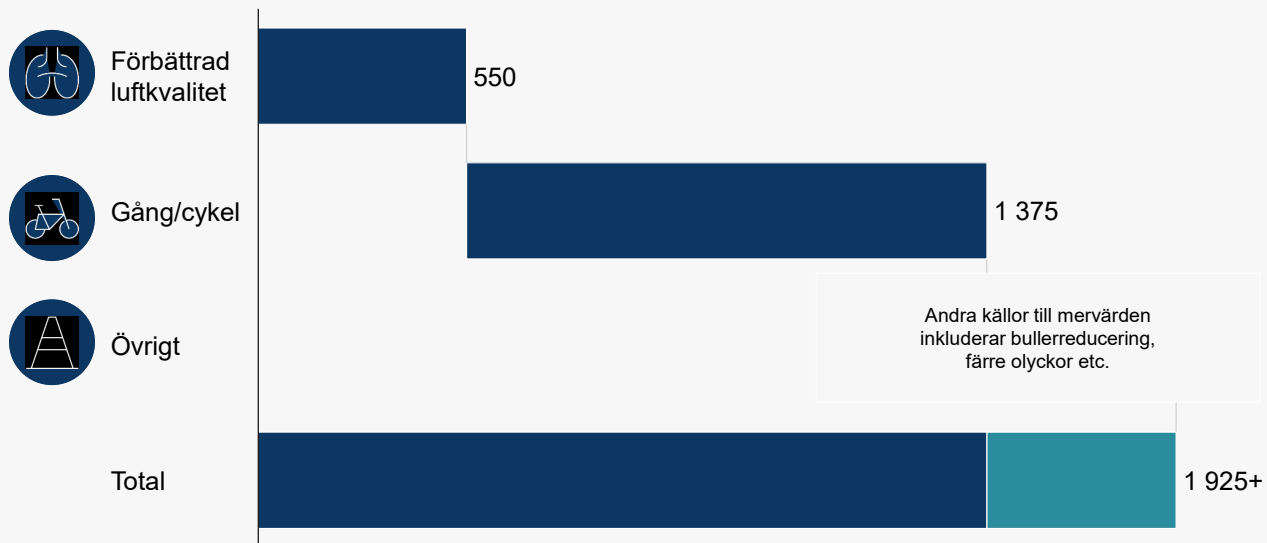
Andra källor till mervärden
inkluderar bullerreducering,
färre olyckor etc.

Total

1 925+

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

MATERIAL ECONOMICS

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

MATERIAL ECONOMICS

Omställningen skapar nya arbetstillfällen

Ackumulerat 2021–2050

EJ UTTÖMMANDE

Skapade arbetstillfällen, antal jobb

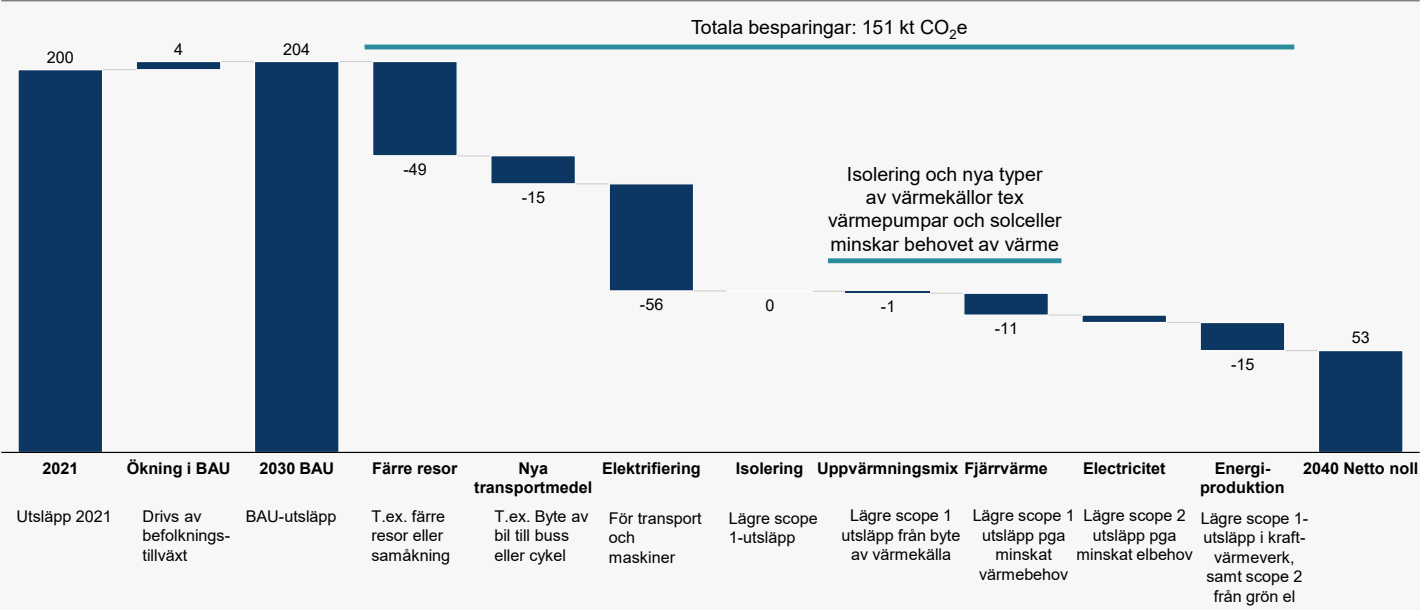
Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

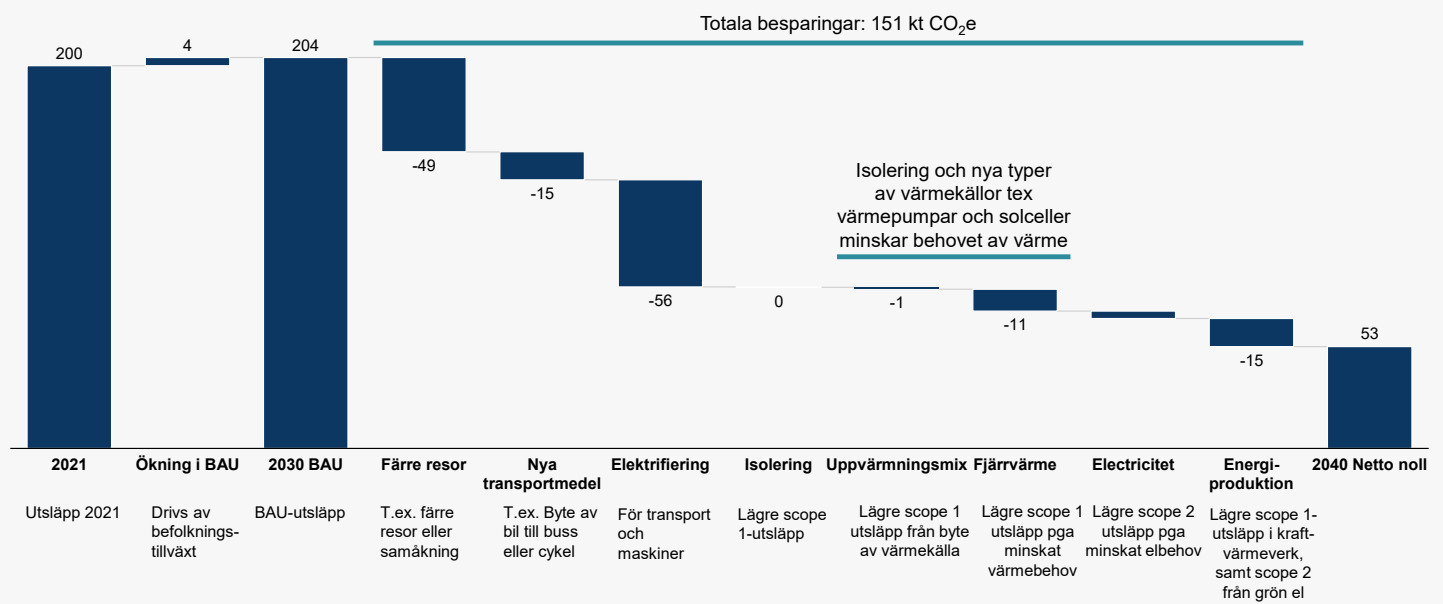
MATERIAL ECONOMICS

Färre resor och elektrifiering av transport och maskiner är de största minskningsåtgärderna i Umeå fram till 2030

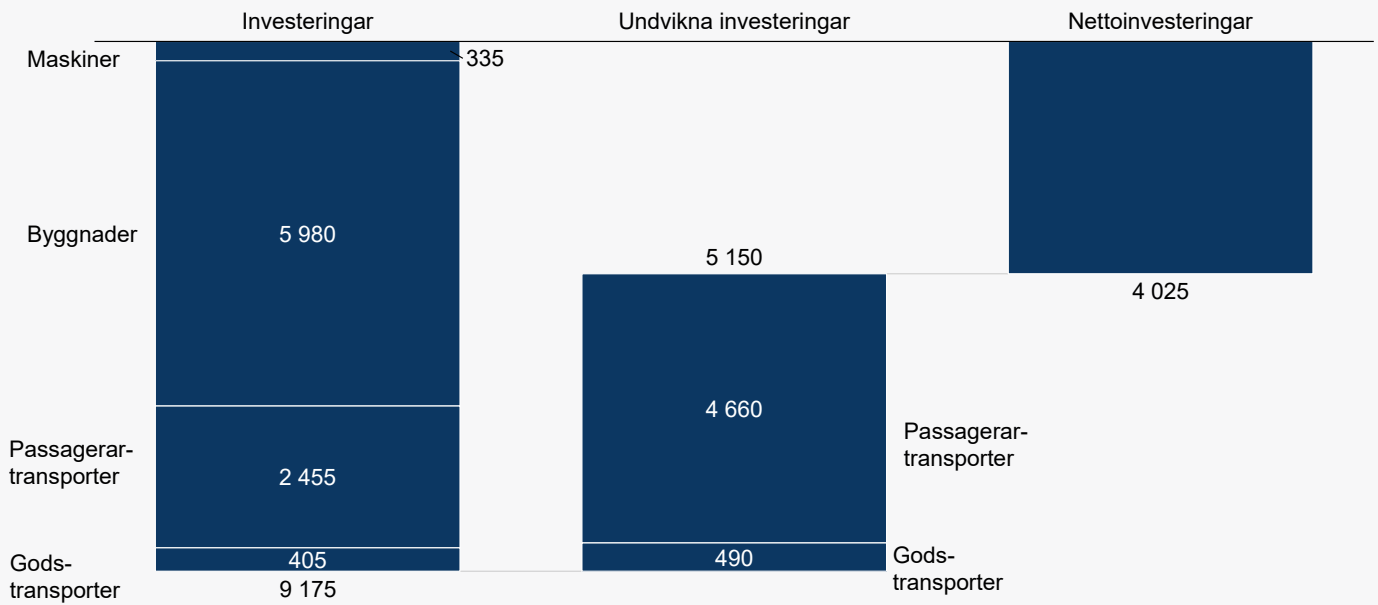
Utsläppsminskning per åtgärd, kt CO₂e

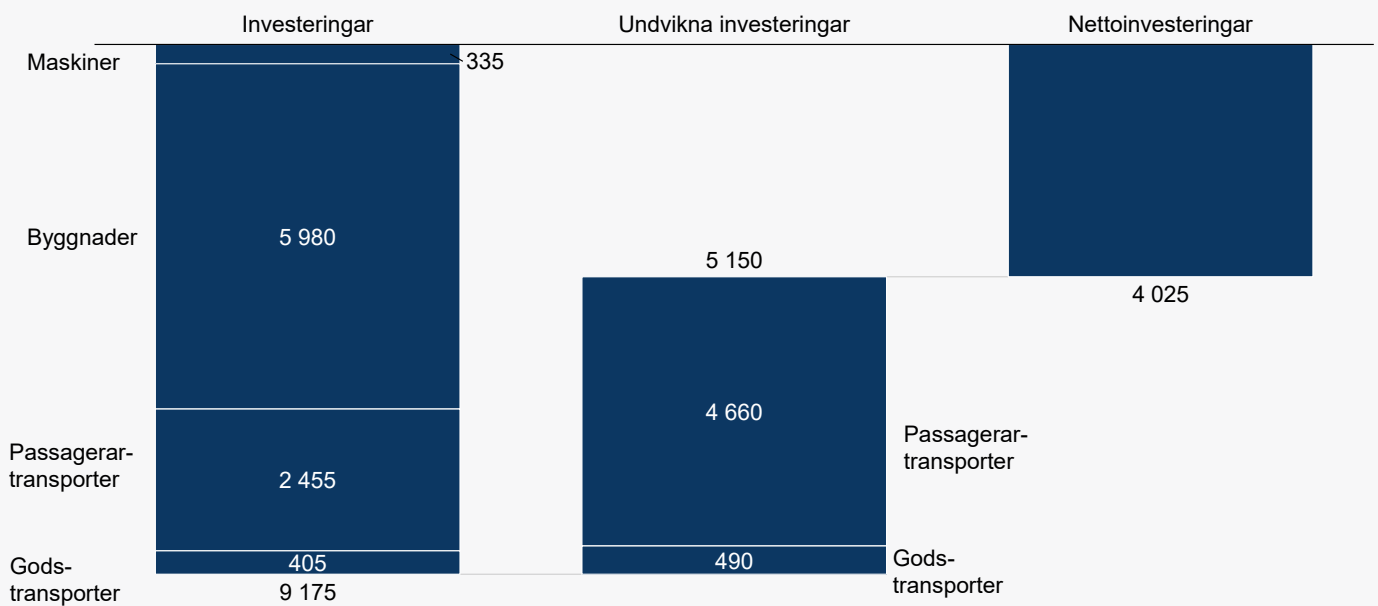
Ekonomiska effekter av klimatåtgärder – investeringar 2022-2030

MSEK

Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

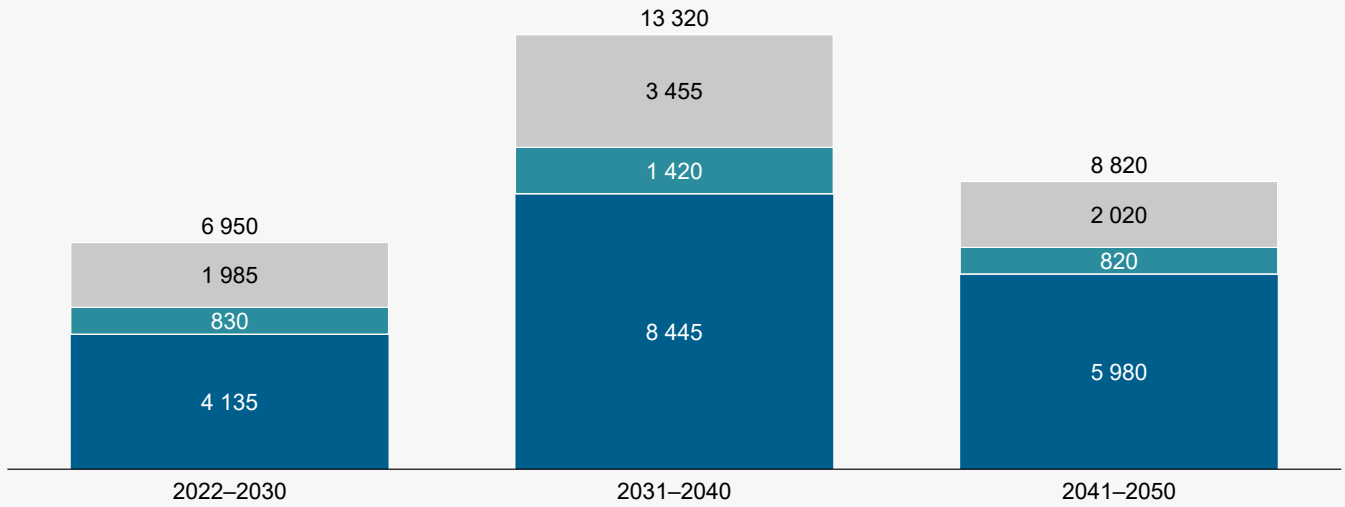
MATERIAL ECONOMICS

Ekonomiska effekter av klimatinvesteringar – kostnadsbesparingar 2030 scenario

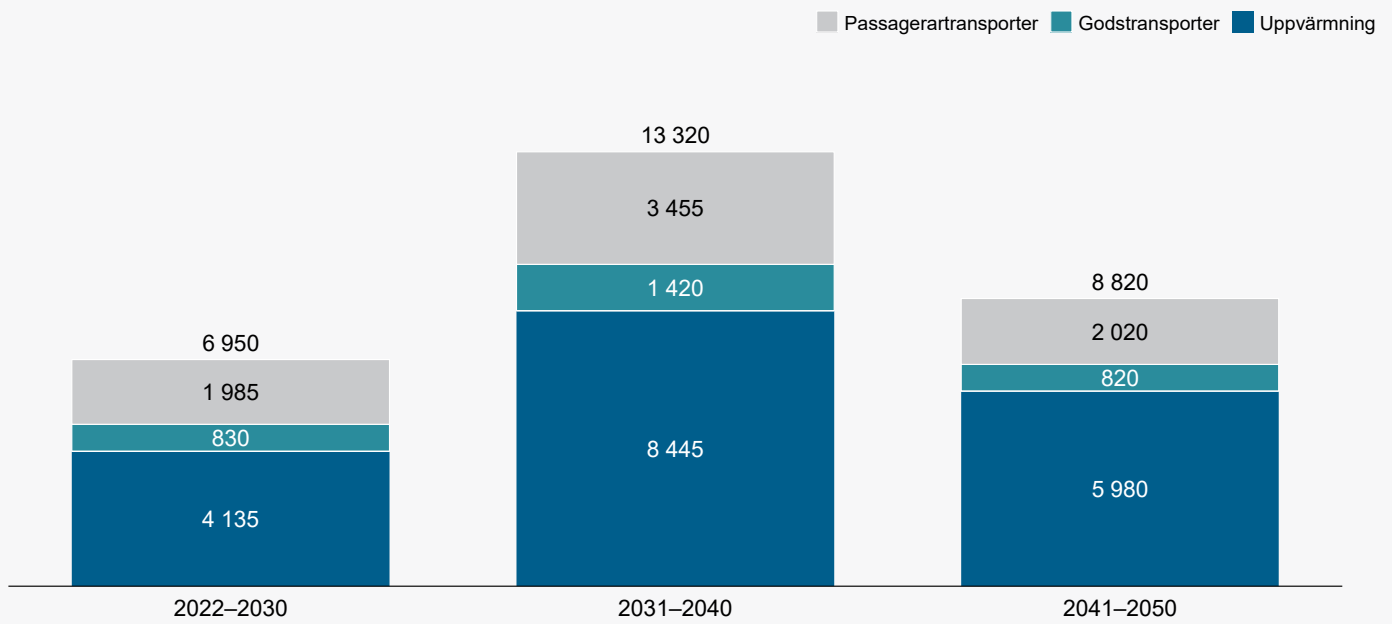
MSEK

Passagerartransporter Godstransporter Uppvärmning

1. Non discounted, cumulative opex (running costs/savings) value
Källa: City Decarbonization Engine, Material Economics analys

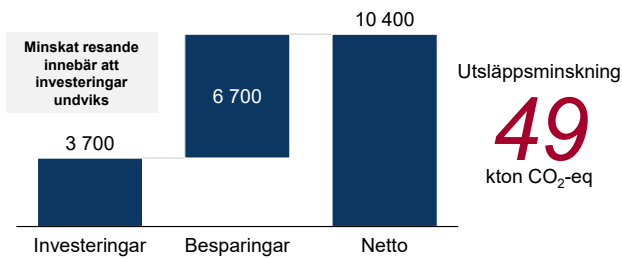
MATERIAL ECONOMICS

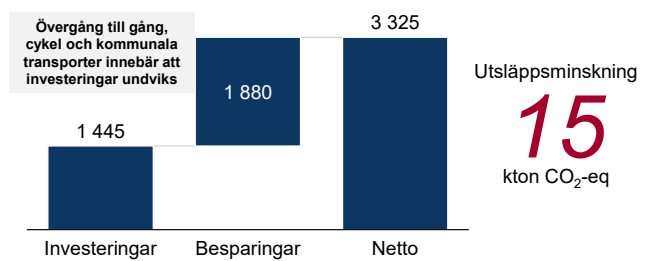
Kostnader för att minska utsläpp per sektor, 2030 scenario

MSEK

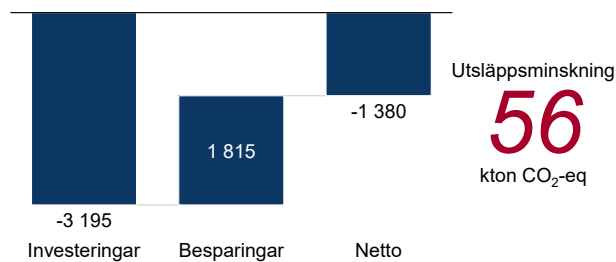
Minskat resande

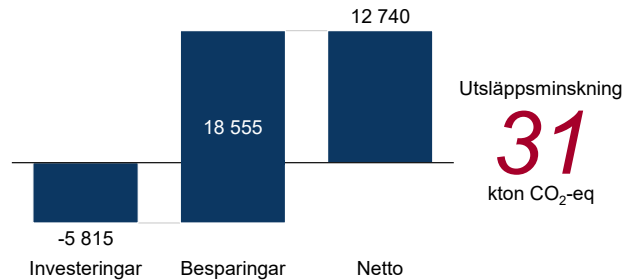
Nya transportmedel

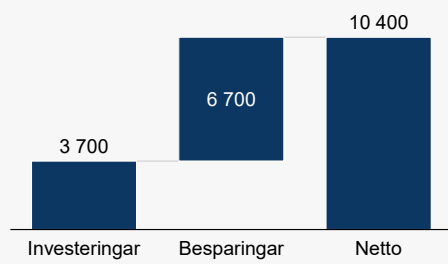
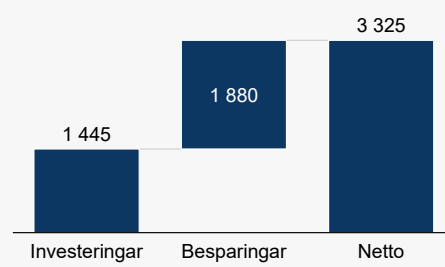
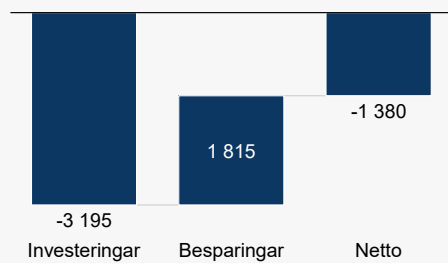
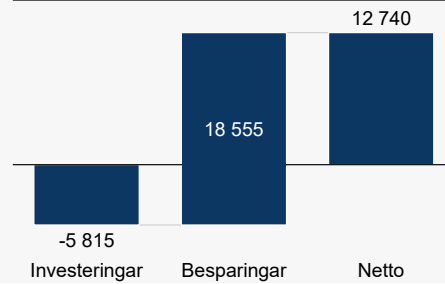

Elektrifiering

Fastigheter (isolering och värme)

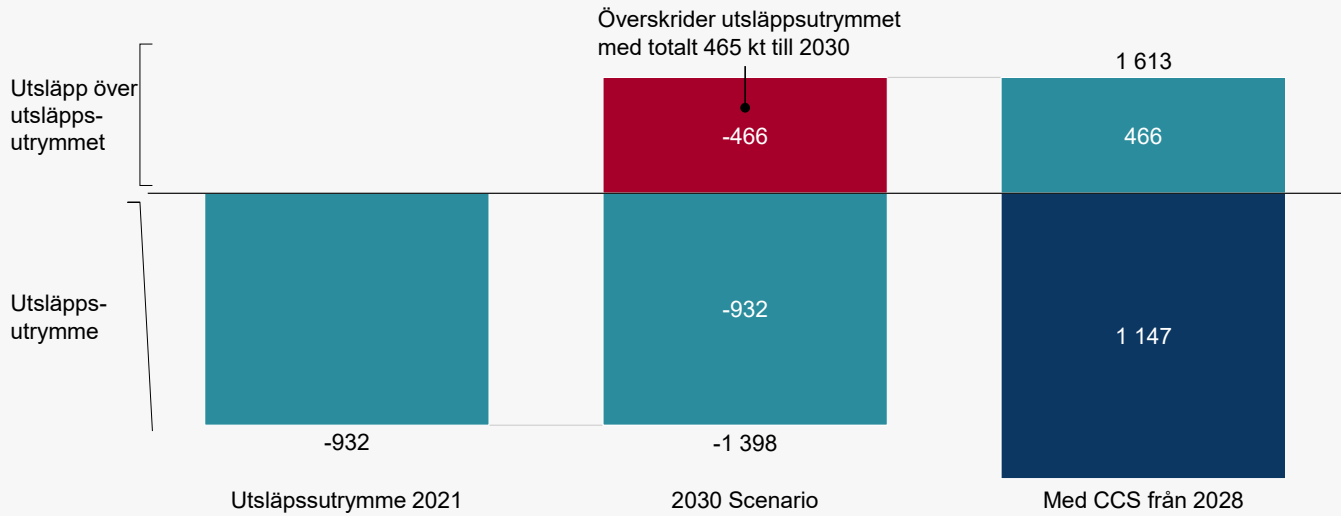

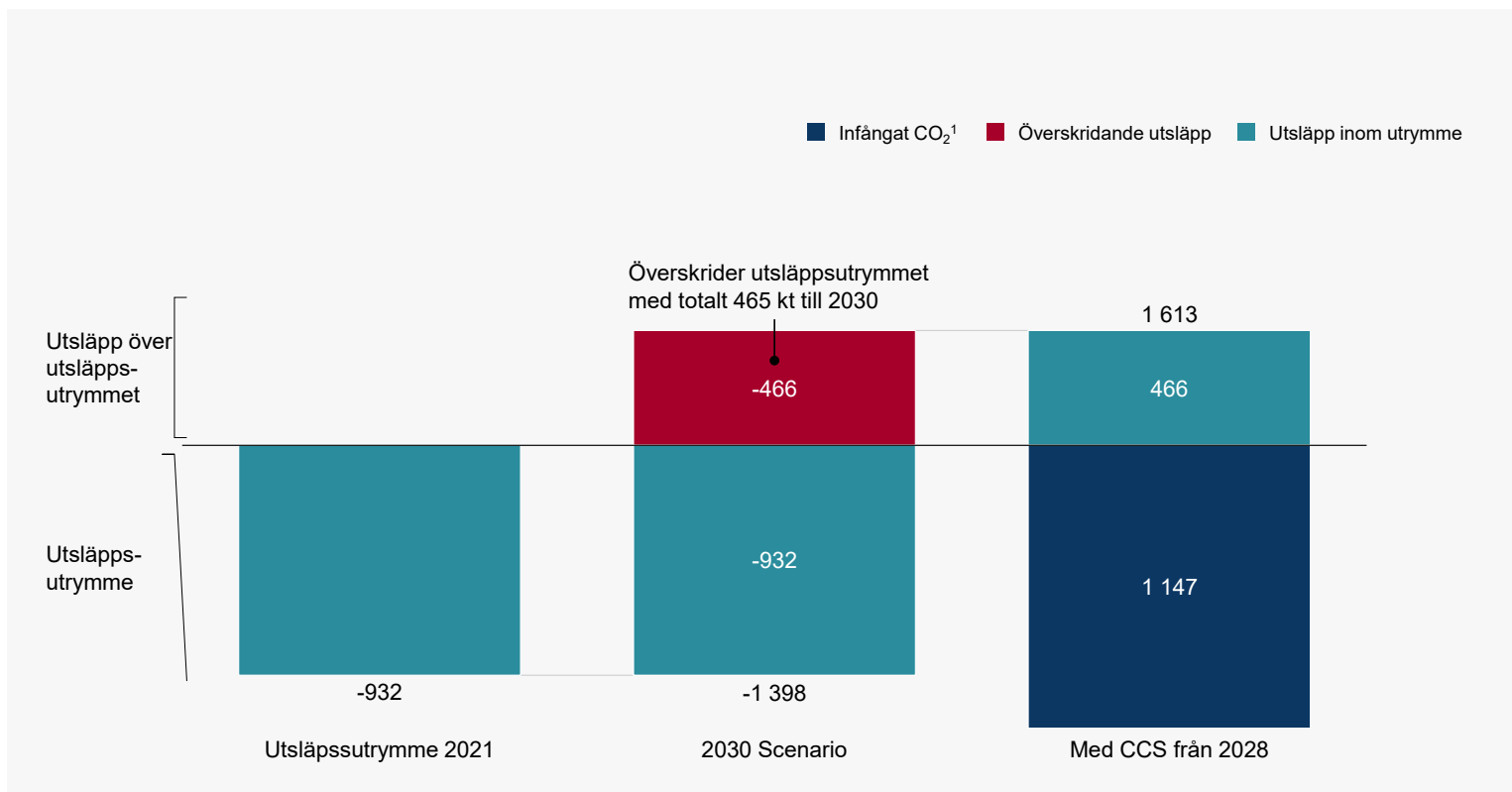
Minskat resande**Nya transportmedel****Elektrifiering****Fastigheter (isolering och värme)**

Umeå överskrider sitt utsläppsutrymme även i ett ambitiöst omställningsscenario, men kan kompensera med CCS

Utsläppsutrymme för 2030 scenario år 2030, kt CO₂

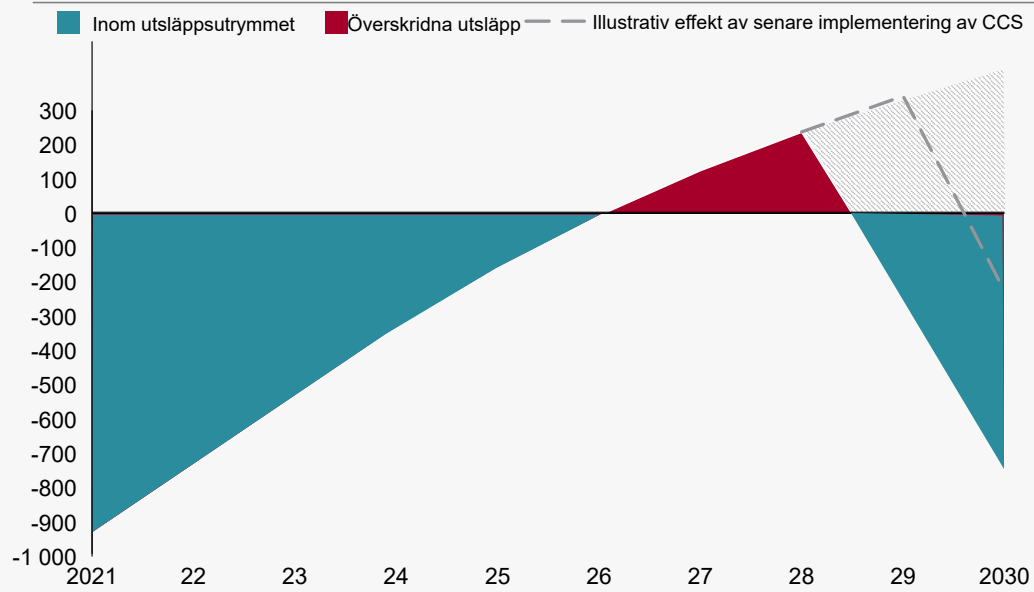
■ Infångat CO₂¹ ■ Överskridande utsläpp ■ Utsläpp inom utrymme

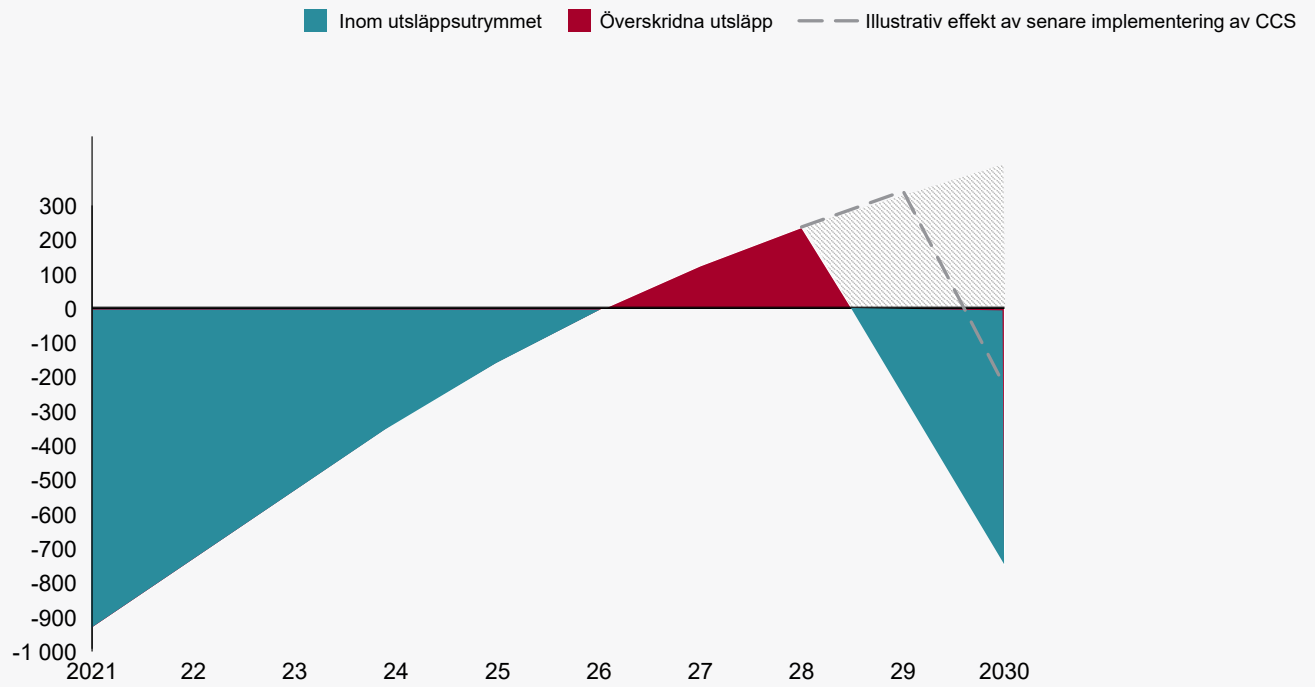

Med CCS kan Umeå i längden hålla sig inom sitt utsläppsutrymme

2030 scenariots utveckling till 2030, kt CO₂

Med CCS kan Umeå i längden hålla sig inom sitt utsläppsutrymme

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

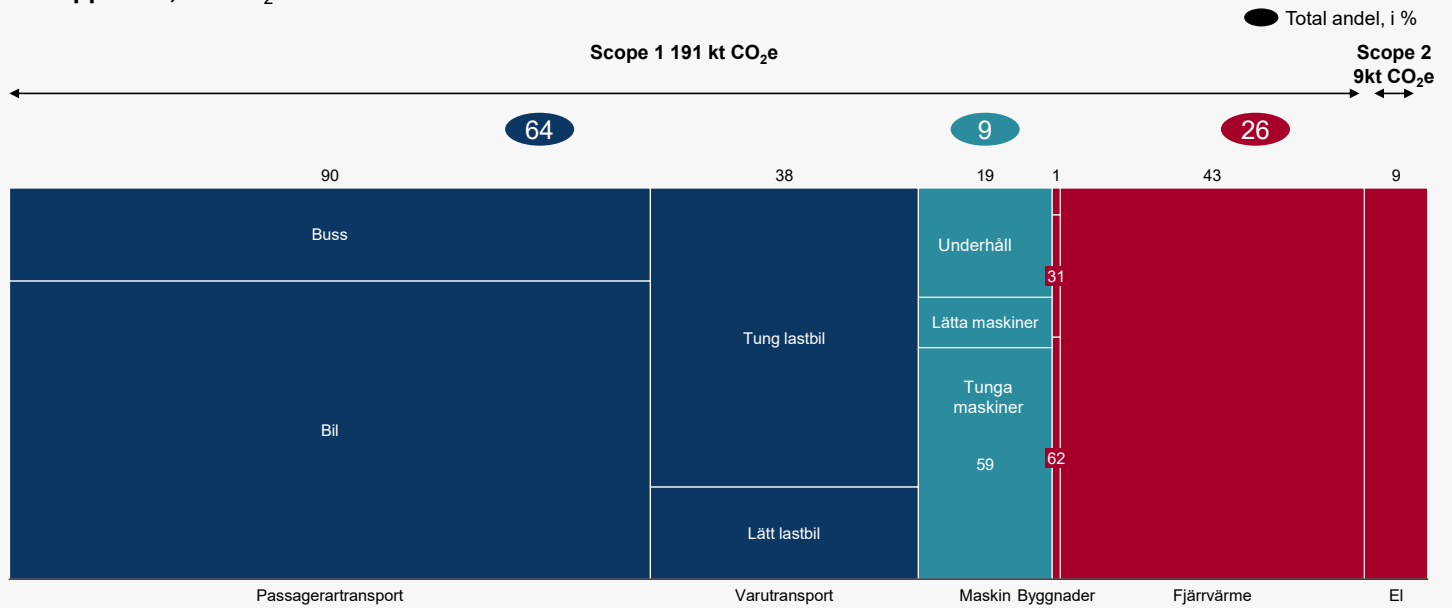
Utmaningar och nästa steg

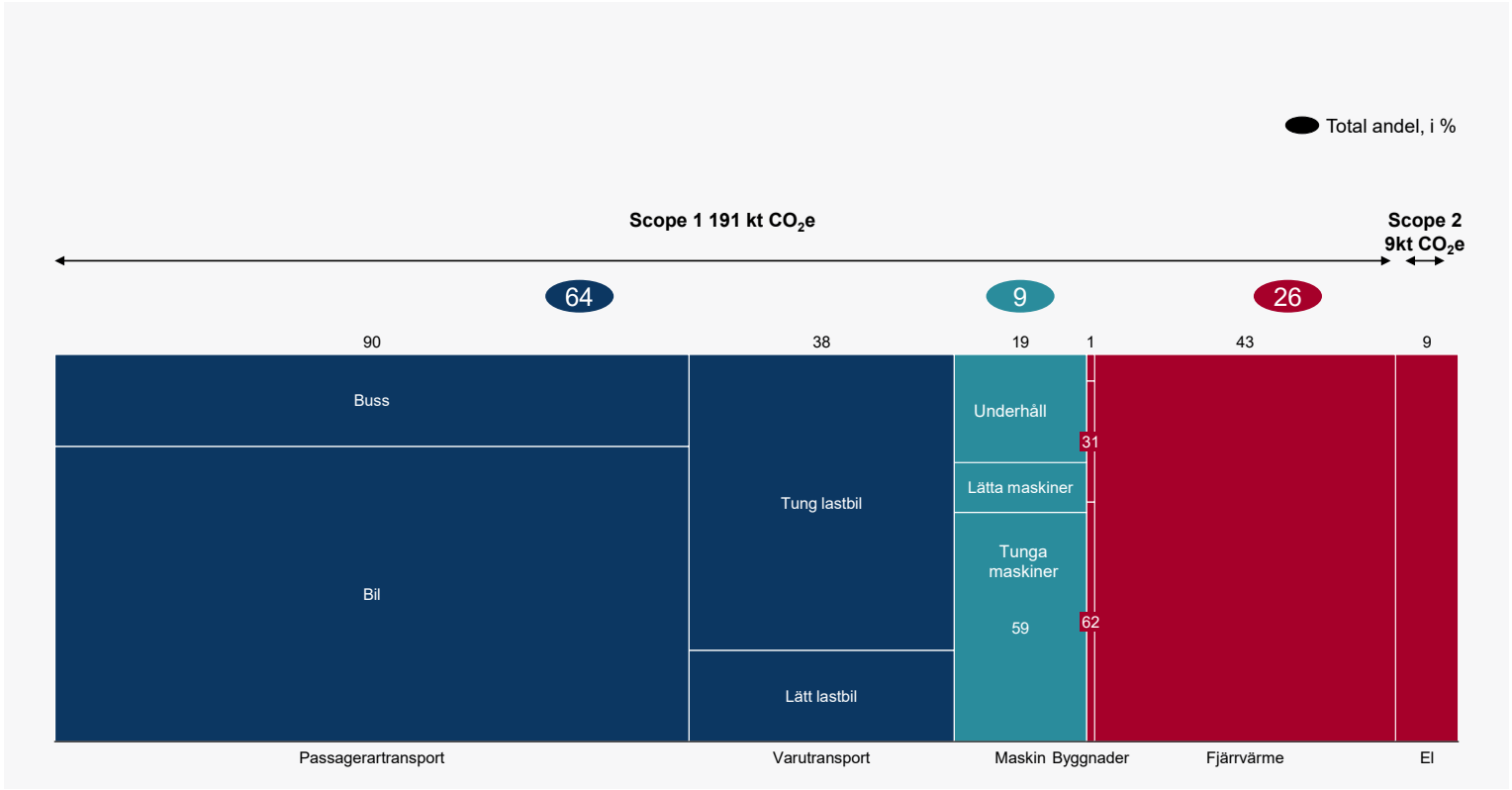
Bilagor

- Terminologi
- Metodik
- CCS
- 2030 Scenario
- **Validering av resultat**
- Detaljerade antaganden

Umeås utsläpp uppgår till ~200 kt CO₂e, med passagerartransport som den största källan

Utsläpp 2021, i kt CO₂e

Beräkning av utgångsläge - kommentarer

Umeås energikonsumtion beräknades 'bottom-up', baserat på angivna mängder m2 byggnadsyta, fordonskilometer och maskinanvändning samt antaganden om andelar i olika energiklasser, energianvändning, motortekniker och bränsle. Simuleringen resulterade i energinivåer för värme och el som låg lägre (ungefär halva) de värden som uppmätts i Umeå,

Detta kan ha orsakats av:

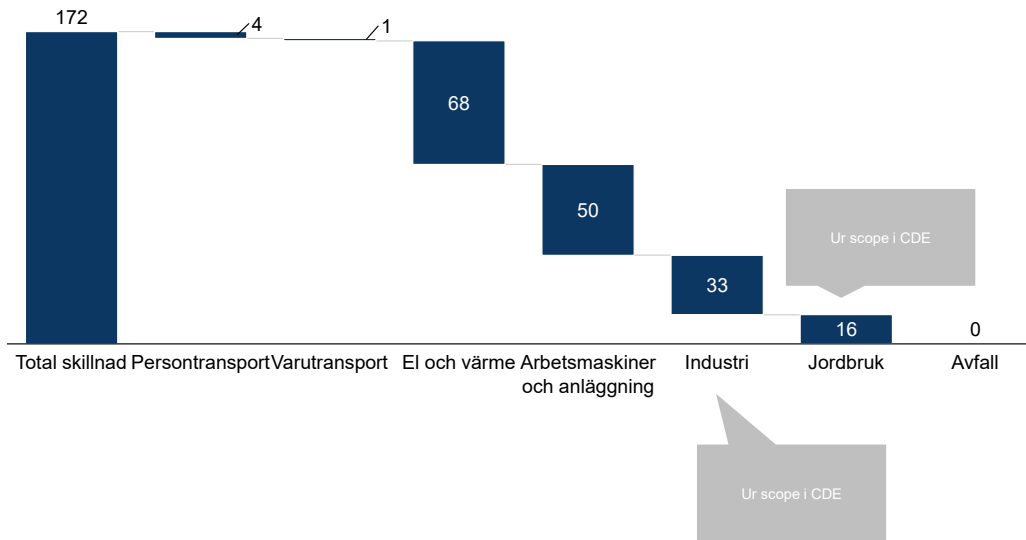
- För värme att isoleringsgraden är lägre än antagit, att antalet kvadratmeter är lägre än antagit, att annan mix av uppvärmningsteknik gäller, eller att värmekonsumtionen per m2 är högre än schablonvärdet
- För el pss för el realiterat till uppvärmning samt för hushållsel att konsumtionen är högre än schablonvärdet

Följande justeringar har gjorts i modelleringen;

Då värme och el är uppmätta värden har modellen kalibrerats mot dessa. För värme antas att antal m2 är korrekt (angivet från Umeå), och att den högre konsumtionen är en blandning av högre konsumtion/m2 (drivet av kallt klimat och låga elpriser), samt en högre andel låg isolering än antaget. I modelleringen har hela skillnaden ansatts till lägre isolering då detta kommer att visa 'extremvärdena' för lösningsutrymmet (tekniska investeringar vs beteendeförändringar). För el gäller samma antaganden, samt lägre effektivitet i 'appliances' (tex kylskåp, frysboxar, odyt)

Skillnad mellan CV och ME baseline per sektor

Skillnad i resultat mellan CV och ME modell (kt CO₂)

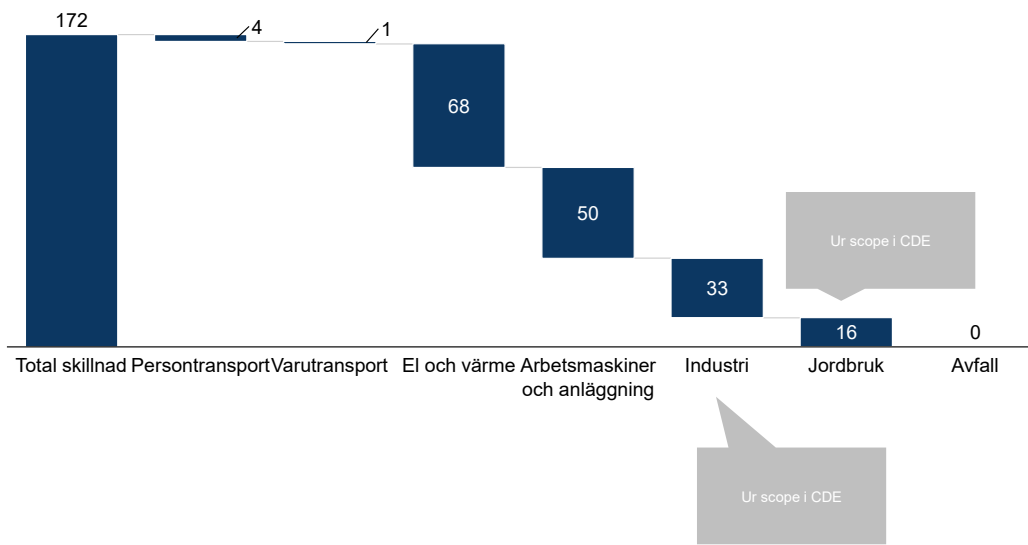
Bottom-up-beräkningar i CDE resulterar i jämförbara siffror för transportsektorn

Industri och jordbruk är inte inkluderade i CDE-modelleringen

Stora skillnader förekommer i energisektorn (el- och värme) och i 'Machinery'

För energisektorn syns även stora skillnader i bottom-up modelleringen jämfört med uppmätta värden i Umeå kommun. Modellen behöver kalibreras för att matcha uppmätta värden

Orsaker till skillnaderna kan ligga i högre värme och elkonsumtion per m² än schablon pga kallt klimat och låga sparincitament, att nätförluster inte beaktats samt olika emissionsfaktorer

Innehåll

Studiens omfattning

Metodik

Utgångsläge

Omställningar

Effekter på utsläppsläget

Samhällsekonomiska effekter

Åtgärder och prioriteringar

Utmaningar och nästa steg

Bilagor

- Terminologi
- Metodik
- CCS
- 2030 Scenario
- Validering av resultat
- **Detaljerade antaganden**

Fet stil = Förväntad högre möjlighet för Umeå att påverka

Översikt över modellerade omställningar*

Översikt över modellerade omställningar

	Sektor	Omställning	Beskrivning	Förändringens omfattning	Ambitiöst scenario Måldatum	Mycket ambitiöst scenario Måldatum
TRANSPORT	Passagerar-resor	1. Mindre resande	Arbeta hemifrån, lokalsamhället får större vikt	30% färre resor	2040	2030
		2. Nyttjandegrad	Högre utnyttjande av bilar, tex via bilpooler	15% ökning av genomsnittligt passagerant per bil	2040	2030
		3.Trafikomställning	Övergång från bil till kollektivtrafik, cykel eller gång	Skifte från bil från 41 till 25% och icke-motoriserad upp till 25% för lokal trafik (se detaljer på nästa sida)	2040	2030
		4. Elektrifiering	(Acceleration av) övergång till elbilar	50% och 5% för lokal resp. genomfartstrafik med buss och 78% ¹ (bilar)	2040	2030
		5. Biobränsle	Ökat biobränsleinnehåll i diesel och bensin	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
	Gods-transporter	6. Mindre trspt	Kortare avstånd till följd av t.ex. centralpunktsleverans	30% färre resor	2040	2030
		7. Nyttjandegrad	Högre utnyttjande, tex smart fordonsplanering och samarbete	+10% av genomsnittlig last för tunga, +100% för lätta	2040	2030
		8. Elektrifiering	(Acceleration av) elektrifiering av lastbilsflottan	46% (tunga lastbilar) och 68% (lätta lastbilar) och 8% vätedrivna lastbilar	2040	2030
		9. Biobränsle	Ökat biobränsleinnehåll i diesel och bensin	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
BYGGNADER	Maskiner	10. Elektrifiering	Övergång till elektriska maskiner	100% elektriska maskiner	2040	2030
		11. Biobränsle	Öka biobränsleinnehållet i diesel	Ingen ökning utöver reglerad inblandning ²	2040	2030
	Byggnader	12. Renovering	Uppgradering av byggnader för bättre isolering/effektivitet	5% renoveringstakt per år ⁴	2040	2030
13. Värmekälla		Övergång till biobränsle, bergvärme/värmepumpar etc	Ökning av fjärrvärme och övergång till värmepumpar ³	2040	2030	
ENERGI	Energi	14. Innehåll i avfall	Lägre fossilinnehåll i avfall för energiåtervinning	25% minskning av plastinnehållet	2040	2030
		15. Elmix	Förnybar el	100% förnybar el genom köpta certifikat	2040	2030

1. Inklusive elfordon, bränslecellsfordon och plug-in-hybrider
2. Från 2023 till 2027: 6% för både diesel och bensin enl. Reviderad reduktionsplikt; 2030 och framåt 14% för diesel och bensin enligt EU-krav. Interpolerade värden 2028-29
3. Ex: 87%, 85% och 55% fjärrvärme i kommersiella respektive publika byggnader och bostäder. 8% och 26% värmepump i publika byggnader respektive bostäder
4. Mycket hög renoveringstakt jämfört med standard driver höga kostnader. Kan behöva anpassas till att endast gälla vissa isoleringsklasser eller hus av viss ålder
*Omställningar avser nödvändiga förändringar i de olika sektorema för att nå utsläppsminskningmålen. Dessa kan åstadkommas med hjälp av olika initiativ och insatser
Not: Alla nya fordon helt elektriska, antagande XX kommun kan kräva endast elfordon, 80% elbilar skulle kräva pensionering av fossila bilar. Genomsnittlig renoveringscykel 20 år

Antaganden för utgångsläge och BAU

Datagrupp	Antaganden
Electricitet	1,6m MWh, räknar användning (inte produktion) och antar 100% grid mix - Antar 100% låg effektivitet för hushållselektronik
Värme	Matchar modellen till given produktion av fjärrvärme (0,9 miljoner MWh exl. industri). Se antagnade kring uppvärmningför olika byggnadstyper i s. 77
Befolknings- ökning	Använder Umeås egna prognos, +1300 personer per år
Byggnader	1,9m kvm flerfamilj, 3m kvm familj, 1m kvm publik, 0,5m kvm kommersiella. Uppdaterat antagande ~20% med ~80% med dålig isolering för alla byggnadstyper för att kalibrera modellen
Avfall	60k ton kommunalt avfall, definierar organic waste som nedbrytbart avfall och plast i en egen kategori

Indata baserad på referens	Använder data från andra städer (främst Malmö) och skalar med befolkning, gäller följande datakategorier: Passagerartransport, 1,3 miljarder pkm och 90% lokal trafik baserat på data från google insights. Antagande på 1,2 pkm/vkm för bilar samt 144 för tåg baserat på Malmö. 15 pkm/vkm för bussar top dow estimat Varutransport, antar 20% genomfartstrafik, med 99% tunga och 1% lätta lastbilar (andel av ton-km) Maskiner, skalad data från Malmö med antagande att byggmaskiner drivs till 76% på fossila bränslen och 24% på HVO. Ökade tunga maskiner med 15% för att ta hänsyn till snöröjning
----------------------------	--

Övrigt
- Använder EEA grid mix data för Sverige (9 g CO₂/kWh 2021) och bortser från att nätet blir grönare över tid, se fördjupning på s. 79 - Använder växlingskurs EUR till SEK på 10.1465 från EUs centralbank (genomsnitt för perioden januari till december 2021)

Input-datablad med mer detaljer				
Detaljerad dokumentation finns i excel-filen <i>"Input_datasheet_Umea_final_with_comments"</i>				
Units				
2021 Used in model				
Comment				
Transport - passenger and freight				
Passenger transportation				
Domestic for passenger transportation	passenger km	1,310,364,205	1,310,364,205	From google insights data for Umeå, info
Local traffic	%	90%	90%	
Throughfare traffic	%	10%	10%	
Local traffic				
Local traffic		1,176,147,784	1,176,147,784	From google insights data for Umeå
Modal mix				
Passenger cars	%	41%	41%	From google insights data for Umeå
Buses	%	30%	30%	Idem
Trains	%	14%	14%	Idem
Non-motorized	%	15%	15%	Idem
Utilization per mode				
Passenger cars	pkm/km	1.2	1.2	Based on Malmö
Buses	pkm/km	15	15	Top-down estimate
Trains	pkm/km	144	144	Based on Malmö
Non-motorized	pkm/km	5.0	5.0	Idem
Passenger cars				
vehicle km		402,875,401	402,875,401	Same data and source as before - just added input
Fossil	%	99%	99%	TRAFI 2021 data of registered vehicles i
Petrol	o/hr %	67%	67%	Idem
Diesel	o/hr %	32%	32%	
100% biofuel	%	5%	5%	
PHDV	%	2%	2%	Idem
BEV	%	2%	2%	Idem
Buses				
vehicle km		362,711,718	362,587,984	
Fossil	vehicle km	20,143,775	20,143,775	
100% Biofuel	vehicle km	12,086,265	12,086,265	
PHDV	vehicle km	8,057,510	8,057,510	
BEV	vehicle km	21,582,956	21,582,956	
Buses				
vehicle km		21,582,956	21,582,956	TRAFI
ICE	%	54%	54%	All local buses are electric on HVO
Biofuel	%	20%	20%	All local buses are electric on HVO
BEV	%	26%	26%	All local buses are electric on HVO
Trucks				
ICE	vehicle km	12,734,796	12,734,796	
Biofuel	vehicle km	6,135,568	6,135,568	
BEV	vehicle km	4,716,591	4,716,591	

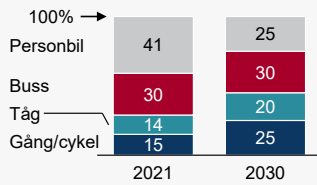
Antaganden för transport och uppvärmningsmix

Personkilometer per transportsätt

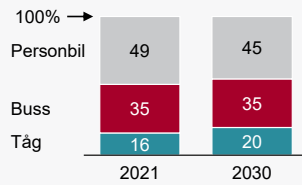
Transportmix för passagerartransporter

Per personkilometer

Lokal trafik

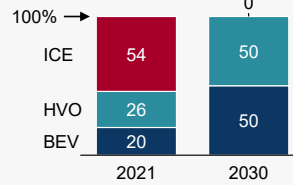
Genomfartstrafik

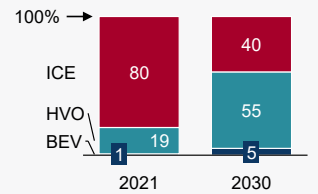
Bränslemix för bussar

Per personkilometer

Lokal trafik

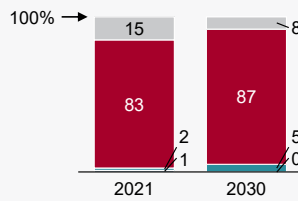

Genomfartstrafik

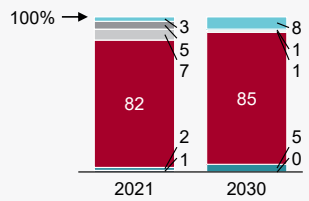

Uppvärmningsmix

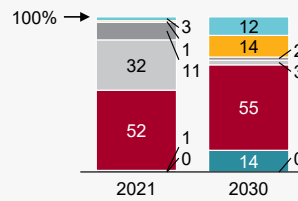
Kommersiella

Offentliga

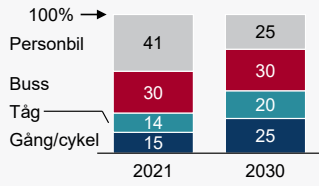
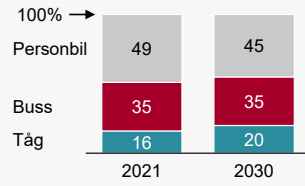
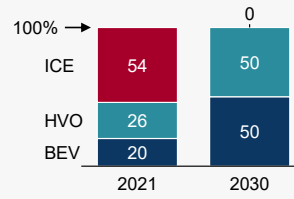
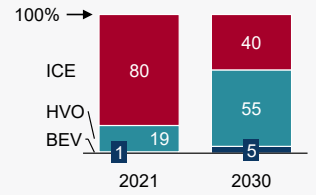
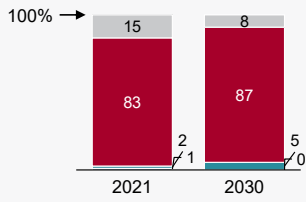
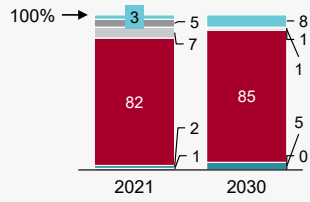
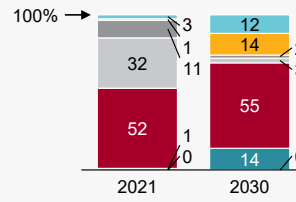
Bostäder

Referens: Amsterdam (2013), 23% bilar, 32% kollektivtrafik, 25% cykling, 20% promenader

Källa: Dutch Cycling Embassy/Cycling Cities

MATERIAL ECONOMICS

Lokal trafik**Genomfartstrafik****Lokal trafik****Genomfartstrafik****Kommersiella****Offentliga****Bostäder**

Resonemang bakom: antaganden för transport och uppvärmningsmix

Transportmix för passagerartransporter

Per personkilometer

Lokal trafik:

- Personbil 41->25 = utmaning, men mindre förändring än referens (51->18)
- Viss ökning av tåg baserat på Norrbottniabanan
- Gå/cykla=utmaning (men ref 21-> 54%). Största förändringen behöver ske i Umeå stad

Genomfartstrafik:

- Vissa byter från bil till tåg med Norrbottniabanan

Bränslemix för bussar

Per personkilometer

Lokal trafik:

- Antar större inflytande över bussupphandling/förmåga att ställa krav på andel BEV och val av bränsle

Genomfartstrafik:

- Antar mindre inflytande och allmän trend mot el och HVO

Uppvärmningsmix

Antaganden

- Utfasning av olja
- Minskning av direkt eluppvärmning
- Viss ökning av fjärrvärmens pga förtätning av staden
- Preferens mot effektivare värmepumpar och bergvärme

Val av emissionsfaktor för el

Exempel på olika emissionsfaktorer för Sveriges elnät 2021

Källa	g/kWh
Climateview	30
European environment agency (EEA)	9
NowTricity databas ²	29
IVL (nordisk elmix)	90
Fortum	89

Det finns flera olika sätt att räkna emissionsfaktorn för el från elnätet.

Faktorer som kan påverka är tex:

- El som produceras direkt till företag jämfört med att produceras till nätet
- El som exporteras och importeras
- Elcertifikat på grön el som minskar mängden förnybar el på nätet
- Om biogena utsläpp är inkluderade eller inte

I modellen valdes utsläppsfaktorn från EEA då den:

- 1) Använder en strikt definition och tillhörande beräkningsmetodik¹
- 2) Samma metodik som används för att certifiera el
- 3) Inte inkluderar biogena utsläpp

Energiprogram Umeå Kommun

Energiprogram Umeå kommun

Beslutad av:
Kommunfullmäktige

Diarienummer:
KS-2024/00386

Datum och paragraf för beslutet:
2025-01-27

Dokumenttyp:
Program

Giltighetstid:
4 år/behov

Dokumentansvarig nämnd:
Kommunstyrelsen

Energiprogram Umeå Kommun

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Inledning	4
Bakgrund och syfte	4
Lagkrav	4
Umeå Kommuns vision och Mål	5
Ett klimatneutralt Umeå 2040	5
Nuvarande Energisystem	6
Energiproduktion och Konsumtion	6
Framtidens energisystem.....	7
Umeås energiomställning	10
Omställningens fokusområden	11
Övergripande och genomgående fokusområden	11
Energieffektivisering	11
Kommunikation och dialog	11
Energiproduktion	11
Avfallshantering	12
Elproduktion och elförsörjning	12
Ett samverkande energisystem.....	14
CCU/CCS	14
Spillvärme.....	14
Persontransporter.....	14
Godstransporter.....	15
Byggnader	15
Arbetsmaskiner	16
Robusthet och beredskap	16
Samhällsekonomi	17
Samordning, revidering och uppföljning	18
Kopplingar till andra styrande dokument och potentiella målkonflikter	19
Miljöbedömning.....	19
Figurförteckning.....	20
Bilagor	20

Energiprogram Umeå Kommun

Sammanfattning

Umeå kommuns energiprogram fokuserar på strategier för att möta Umeås energibehov enligt Umeå kommuns vision och inriktningsmål. Utifrån rådande klimatkris samt förändrade geopolitiska förhållanden, syftar planen till att skapa ett robust energisystem. Den innefattar både nuvarande energisystem och ett scenario för framtiden med ökad användning av förnybar energi, elektrifiering och effektivare energianvändning. Viktiga områden inkluderar förändringar inom transportsektorn, byggnadssektorn och avfallshantering. Planen lyfter behovet av samhällsomfattande engagemang och integrerade lösningar för att energisystemet ska vara en möjliggörare för omställning av samhället i linje med Umeå kommuns vision och mål.

Energiprogram Umeå Kommun

Inledning

Bakgrund och syfte

Umeå kommuns övergripande målsättningar om klimatneutralitet tillsammans med översiktsplanens intentioner om en hållbar och transporteffektiv stad ställer höga krav på hållbar produktion och konsumtion av energi. För att nå kommunens ambitioner krävs en omställning mot ett robust energisystem som kan möjliggöra omställning. Kommunens senaste energiprogram antogs 2003. Sedan dess har mycket hänt i vår omvärld som inneburit att kommunen befinner sig i en ny situation där en långsiktigt fungerande energiförsörjning är en förutsättning. Detta både utifrån ett förändrat geopolitiskt läge och med hänsyn till klimatkrisen som driver på industrins omställning och som verkar för en hög elektrifieringstakt.

Mot bakgrund av ovanstående finns anledning att revidera tidigare energiprogram för att tydliggöra det framtida energisystemets roll i omställningen mot våra gemensamma tillväxt- och klimatmål. Umeå kommuns tidigare energiprogram kan utifrån beskrivna förutsättningar betraktas som inaktuellt.

Syftet med Umeå Kommuns energiprogram är att peka ut strategiska inriktningar för energisystemet som möjliggör att kommunen når sina inriktningsmål. Energiprogrammet omfattar Umeå Kommuns geografiska område och alla aktörer; företagare, organisationer och medborgare.

Energiprogrammet är utformat i enlighet med kommunens riktlinjer för så kallad aktiverande styrning. Aktiverande styrning är åtgärder som kommunens ledning vidtar för att förändra hur kommunen, eller delar av kommunen, arbetar eller vilka resultat som uppnås av arbetet. Benämningen av detta dokument är energiprogram enligt kommunens styrmodell och den motsvarar lagens krav på en energiplan.

Lagkrav

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska det i varje kommun finnas en aktuell plan gällande tillförsel, distribution och användning av energi. Energiprogrammet ska antas av kommunfullmäktige, verka för en minskad energianvändning och miljöpåverkan samt säkerställa en säker och tillräcklig tillförsel av energi. Detta energiprogram är en revidering av Energiprogram för hållbar utveckling som antogs 2003.

Energiprogram Umeå Kommun

Umeå Kommuns vision och Mål

Långsiktiga mål

Mål 1: Umeås tillväxt ska klaras med social, ekologisk, kulturell och ekonomisk hållbarhet med visionen om 200 000 medborgare år 2050.

Social hållbarhet:

Mål 2: Umeå ska växa hållbart utan några utsatta områden.

Mål 3: Umeå kommun ska skapa förutsättningar för kvinnor och män att ha samma makt att forma samhället såväl som sina egna liv.

Klimatneutrala Umeå:

Mål 4: Umeå ska vara klimatneutralt till 2040.

Ett klimatneutralt Umeå 2040

Umeå kommun har antagit 5 mål för att minska klimatpåverkan, dessa är:

- Umeås konsumtionsbaserade klimatpåverkan minskar till 2 ton CO₂-ekvivalent per person till år 2040 och 1 ton till år 2050.
- Umeå ska vara klimatneutralt 2040, vilket innebär nettonoll¹ utsläpp av växthusgaser.
- Umeå kommunkoncern ska vara klimatneutral 2025, vilket innebär nettonoll utsläpp av växthusgaser
- Transporternas klimatpåverkan i Umeå ska minska. Det ska ske genom omställning mot fossilfri fordonsflotta år 2030 samt en ökning av hållbart resande.
- År 2025 är andelen resor med kollektivtrafik, cykel eller till fots tillsammans minst 65 procent av alla resor för boende inom Umeå tätort.

¹ Klimatneutralt Umeå innebär att senast år 2040 ska Umeå inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser från Umeå ska vara minst 85 procent lägre år 2040 än utsläppen år 1990. (År 2030 Umeå stad enligt handlingsplan för Klimatneutrala Umeå 2030). Minskningstakten ska ske på ett sådant sätt att Umeå kommuns utsläppsutrymme inte överskrids. Utsläppsutrymmet utgår ifrån Parisavtalet och beräknas utifrån bästa tillgängliga forskning.

Nuvarande Energisystem

Energiproduktion och Konsumtion

Umeås nuvarande energisystem är i grunden byggt ur ett centraliserat perspektiv, med centraliserad energiproduktion för värme och el som distribueras i robusta distributionsnät till de som använder energin i samhället t.ex industrier, fastigheter, hushåll. Umeå har ett välutbyggt elnät och detta har förstärkts kontinuerligt över tid. I närtid kommer elnätet förstärkas motsvarande en fördubbling av tillgången på effekt.

Stornorrfors Vattenkraftverk är sett till producerad energi Sveriges största och är den primära elproducenten i nuvarande system. Elnätet har hög tillgänglighet, där driftsäkerheten är lika prioriterad i tätort som i glesbygd. Umeås lokala energibolag har under lång tid systematiskt investerat i förstärkning och kapacitet för att skapa förutsättningar att kunna tillgodose framtida eleffektbehov. Därför har Umeå idag en mycket hög leveranssäkerhet i jämförelse med riksgenomsnittet. Dessutom var nätavgiften 2022 Sveriges tredje lägsta enligt den årliga kartläggningen i Nils Holgersson-rapporten.

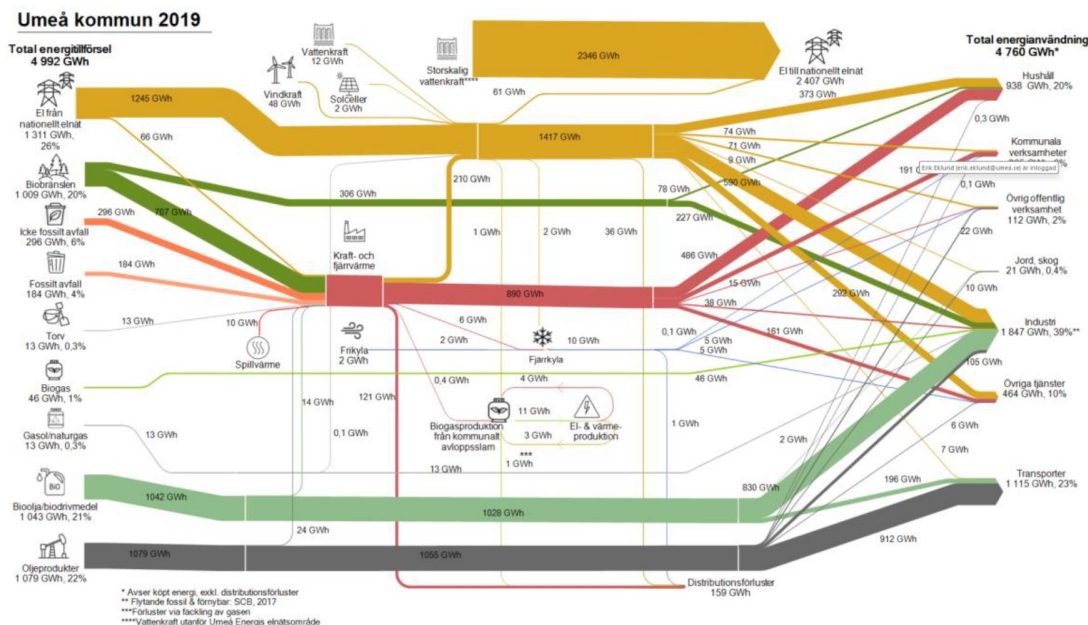
Vind och solkraft står för en relativt liten del av elproduktionen i Umeå. Solceller har haft en kraftig tillväxt senaste åren men från låga nivåer i jämförelse med Umeås totala elproduktion.

De två kraftvärmeverken på Däva är primära värmeproducenter och förser fjärrvärmenätet med energi för uppvärmning av 80% av Umeå. Övrig uppvärmning består av enskilda lösningar så som värmepumpar, biobränsle eller direktverkande el. Det finns även lokala fjärrvärmenät i Sävar och Hörnefors. Under 2022 levererades fjärrvärme från 57% återvunnet, 42% förnybart och 1% fossilt bränsle. Största spillvärmekällan i nuvarande energisystem är den spillvärme som tas tillvara från SCA Obbola och överförs till fjärrvärmenätet med värmepumpar.

Lokala transporter står för en betydande del av växthusgasutsläppen i det nuvarande energisystemet och här ligger det stora beroendet av fossila bränslen. Ca 84 % av Umeås användning av fossila bränslen används i transportsektorn vilket också Umeås fordonspark speglar där merparten

Energiprogram Umeå Kommun

använder bensin och diesel. Bränslen importeras till Umeå via Umeå hamn för att sedan distribueras till lokala tankställen. I figur 1 presenteras Umeås energibalans för 2019.

Figur 1 Energibalansen i Umeå kommuns energisystem 2019.

Energibalansen visar tillförd energi, förluster i systemet och den använda energin. Ett energisystem är alltid i balans vilket innebär att den tillförda energin är lika stor som den använda energin inkl. förluster. Nuvarande energisystem och scenarier över framtidens energisystem presenteras mer ingående i bilaga 1.

Framtidens energisystem

I det önskvärda framtidsscenariot även kallat "På väg mot klimatmålet – ambitiöst scenario" illustreras en framtidsbild av Umeås energisystem där Umeå lyckas med omställningen och är på god väg att uppnå kommunens inriktningsmål och det goda livet i storstaden Umeå.

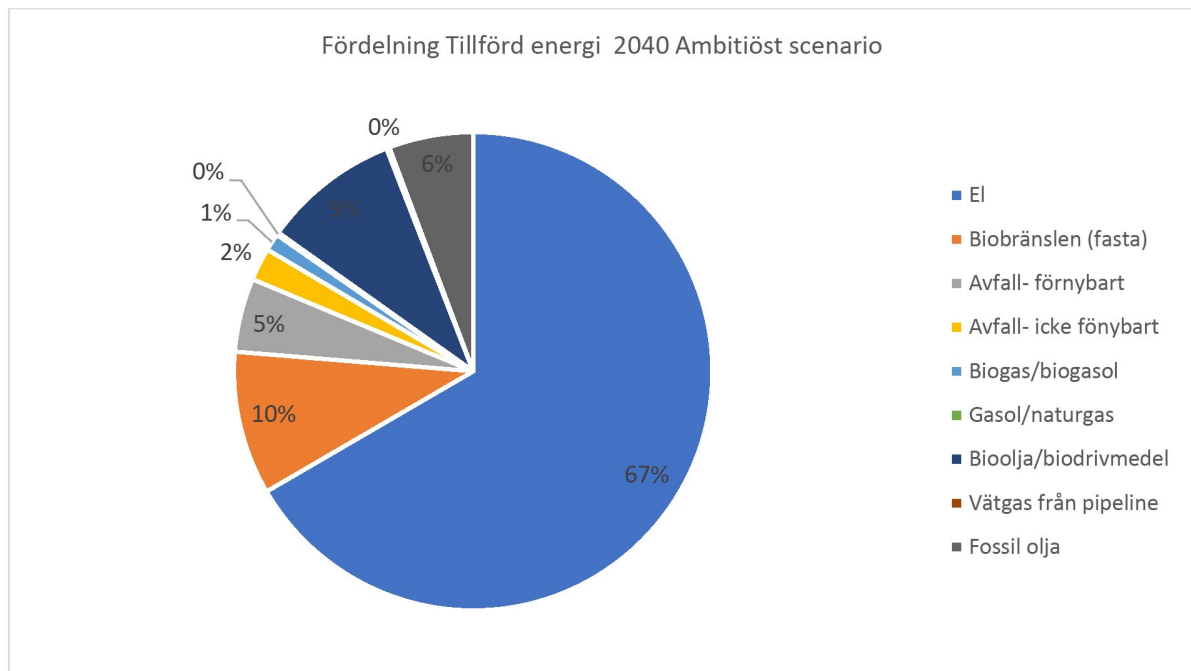
Umeå är i scenariot en klimatneutral storstad med en stark inriktning på förnybar energi och smart stadsplanering. Grön mobilitet, bevarande grönområden och biologisk mångfald är självklara inslag i en trygg kommun där invånarna har ett cirkulärt förhållningssätt i vardagen. Staden är inkluderande och tillgänglig med fortsatt starkt fokus på jämställdhet och ekonomisk tillväxt som gynnar hela samhället. Umeå är en ledande stad för forskning och kreativitet vilket bidrar till en dynamisk och hållbar samhällsutveckling för alla i norra Sverige.

Den största skillnaden mellan det ambitiösa scenariot och nuläget är den stora förändringen av elanvändning i samhället. I det ambitiösa scenariot antas samma typer av industri i Umeå som år 2019. Sektorn förväntas växa i takt med befolkningsökning där en relativt stor del av biobränsleanvändningen ersätts med el i framtidsscenariot.

Eltillvändningen förväntas mer än fördubblas till 2040 där den procentuellt största ökningen av elanvändning sker i transportsektorn. I framtidsscenariot reser Umeåborna nästan enbart med

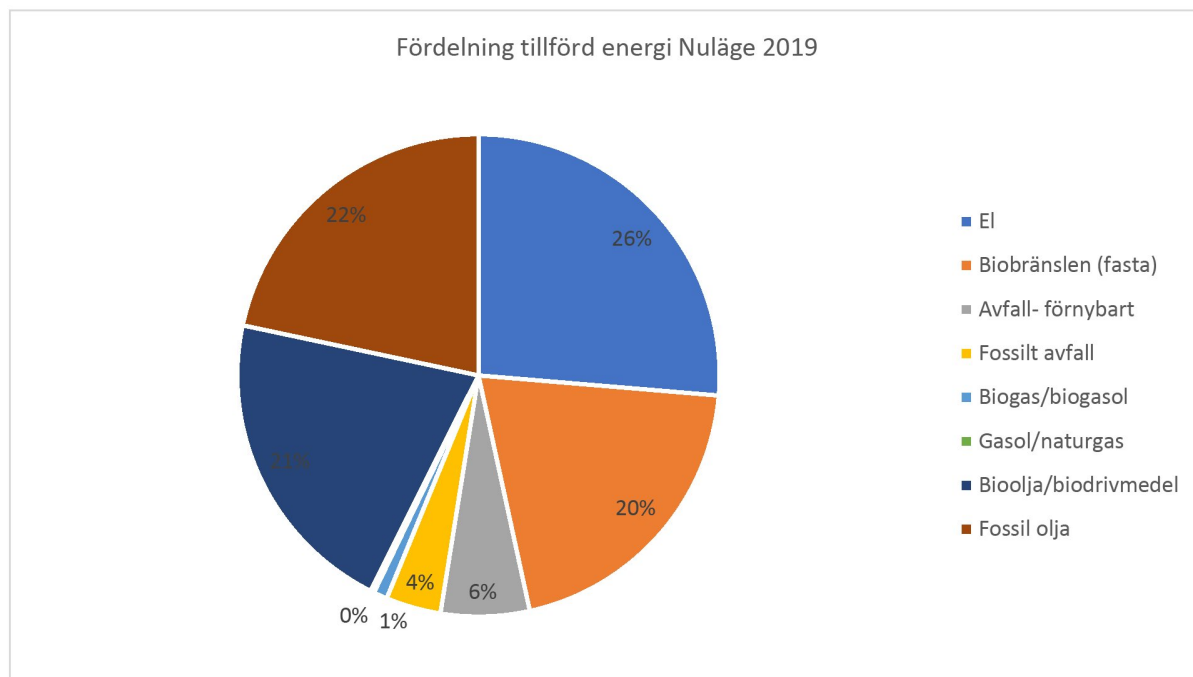
Energiprogram Umeå Kommun

eldrift. Elektrifieringen har också slagit igenom på bred front för arbetsmaskiner. Med omställningar som bidrar till utfasning av den fossila oljan förväntas behovet av den minska med cirka 75 %. Det totala behovet av tillförd energi till systemet är i paritet med 2019, trots att en ny energikrävande anläggning för produktion av elektrobränslen har tillkommit och en stadig befolkningstillväxt i linje med Umeås vision, 200 000 invånare. Detta beror till stor del på en effektivare användning av energi i Umeå. Förutsättningarna för optimering av energisystemet förväntas stärkas genom digitalisering och användning av verktyg som exempelvis bygger på AI. Detta pågår redan idag och förväntas öka i framtiden.

Figur 2 Fördelning tillförd energi 2040 – Ambitiöst Scenario

Energiprogram Umeå Kommun

Figur 3 Fördelning tillförd energi Nuläge 2019

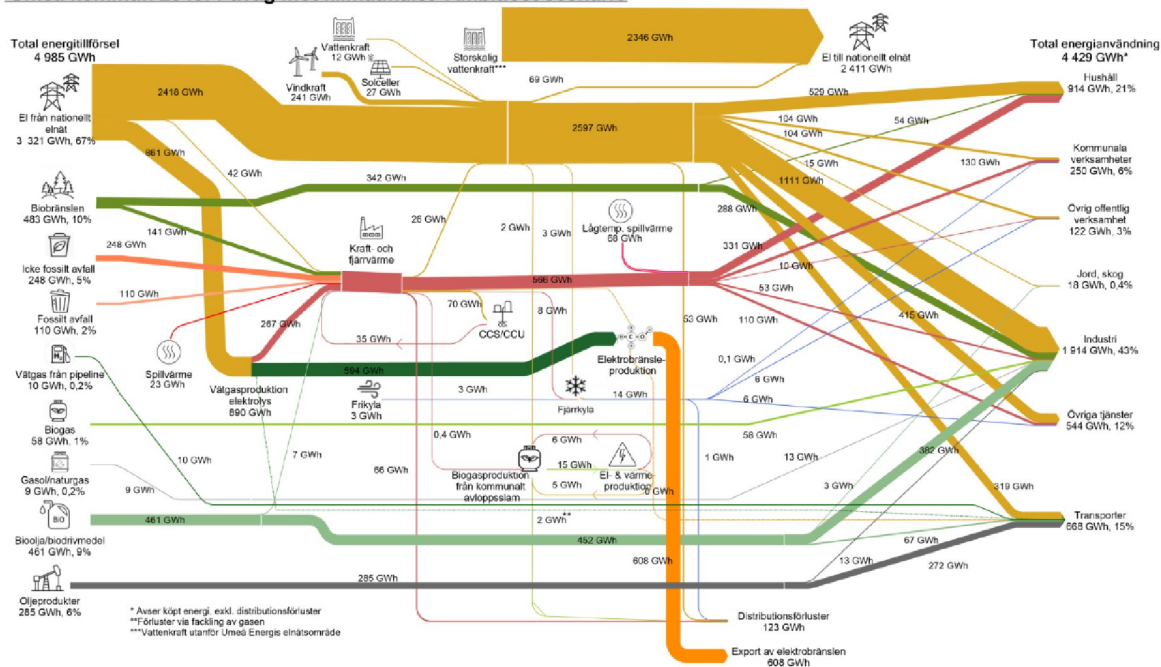
I framtidsscenariot ökar produktionen av fossilfri elenergi, en viktig pusselbit för att tillgodose den ökade elanvändningen i kommunen men även en ökning i resten av Sverige och Europa. Elektrifieringen av samhället innebär ett nytt läge för elsystemet som går från förvaltande till en expansiv fas på alla nivåer. All el som produceras i Umeå 2040 är 100 % fossilfri. Fossilfri och billig el är en viktig resurs och är en möjliggörare för omställning i samhället med bibehållen/ökad välfärd och konkurrenskraft.

Behovet av energi till uppvärmning av byggnader har i det ambitiösa scenariot minskat trots en ökande befolkning tack vare ett samverkande energisystem och lokala lösningar i kombination med en hög renoveringstakt. Genom ökat nyttjande av spillvärme, tillsammans med ovan energieffektiviseringar minskar behovet av fjärrvärme med ca 30%. I nyttillkomna bostadsområden återvinns lågtempererad spillvärme som kompletterar efterfrågan på traditionell fjärrvärme. Effektiv användning av energi är en viktig möjliggörare för omställning där rätt energi på rätt plats är nyckel i framtidsscenariot.

En process för infångning och användning av koldioxid, (Carbon Capture and Utilization, även kallat CCU), kommer uppföras i det klimatambitiösa scenariot kopplad till kraftvärmeverken som samlar in koldioxid (CO₂) som en råvara för elektrobränsleproduktion. För att kunna producera elektrobränslen behövs vätgas (H₂) som i det klimatambitiösa scenariot produceras i Umeå genom elektrolys. Elektrolys är en elenergi krävande process som i scenariot står för 17 % av Umeås totala energitillförsel år 2040.

Energiprogram Umeå Kommun

Umeå kommun 2040: På väg mot klimatmålet- Ambitiöst scenario

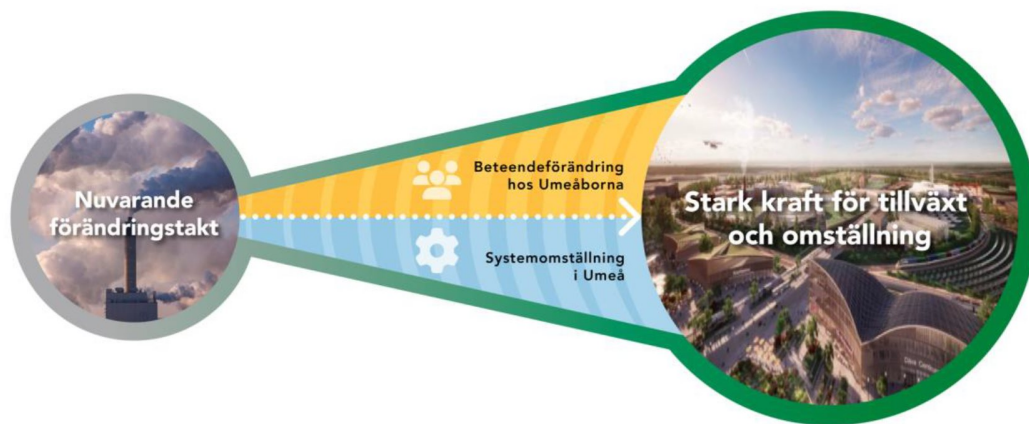

Figur 4 Energibalans Umeå kommuns energisystem 2040 På väg mot klimatmålet – Ambitiöst scenario²

Umeås energiomställning

Energisystemets utveckling är avgörande för att Umeå ska uppnå inriktningsmålen till 2040. För att utreda konsekvenser (risker och möjligheter) för energisystems omställning från dagens energisystem till ett energisystem på väg mot klimatneutralitet har ett antal framtidsscenarier tagits fram. Framtidsscenariot, "På väg mot klimatmålet – ambitiöst scenario", med sikte på Umeå kommuns vision och inriktningsmål om klimatneutralitet utgör grunden för utarbetat energiprogram. Flertalet faktorer kommer att vara möjliggörare för en systemövergripande omställning mot hållbarhet. Dessa är framför allt beteendeförändring, teknisk utveckling och digitala lösningar som tillsammans med mod skapar framtidens hållbara energisystem.

² Läs mer i bilaga 1 "Energibalansen Umeå kommun 2040 - Tre framtidsscenarier, viktiga antaganden och skillnader mellan scenarierna". -2023

Figur 5 Vår nödvändiga förändring

Omställningens fokusområden

I detta avsnitt presenteras ett antal fokusområden med tillhörande påverkansområden som Umeå behöver adressera för att möjliggöra en omställning i linje med Umeås inriktningsmål.

Övergripande och genomgående fokusområden

Energieffektivisering

Energieffektivisering och att i möjligast mån använda rätt energi på rätt plats³ genomsyrar alla fokusområdena beskrivna nedan. Energieffektivisering handlar om att öka nyttan för varje använd kWh energi medan rätt energi på rätt plats innebär att främja möjligheter där energi som annars skulle gå till spillo kan användas effektivt.

Kommunikation och dialog

En avgörande framgångsfaktor är effektiv kommunikation och dialog. Genom att tydligt identifiera och engagera relevanta målgrupper, invånare, företag och andra intressenter, underlättas en gemensam förståelse och ökat engagemang för omställningen. Samverkan spelar en central roll, där öppna kommunikationskanaler mellan kommunen, näringslivet och civilsamhället stimulerar innovation och samarbete. Skolan spelar en viktig roll för att bygga kunskap och medvetenhet om samhällsystemen och den omställning som är nödvändig samt för att lägga grunden till den beteendeförändring som behövs.

Energiproduktion

Umeås energiproduktion har idag en klimatpåverkan där fjärrvärmeproduktionen står för den största klimatpåverkan i form av utsläpp av koldioxid, ca 20% av Umeås totala utsläpp. För att Umeå ska kunna växa till 200 000 invånare och ändå uppnå utsläppsmål om klimatneutralitet behövs en omställning av dagens energiproduktion. Umeå kommun ser generellt positivt på etablering av

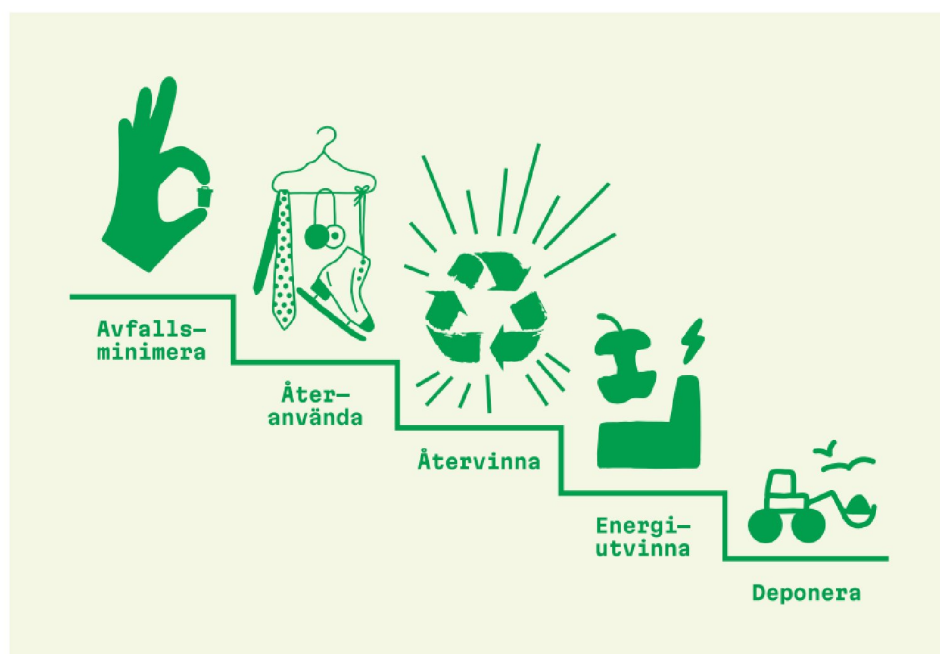
³ Från ett exergiperspektiv betonas vikten av att föredra användningen av lågvärdig energi, till exempel spillvärme, för att uppnå olika nyttigheter, i stället för att förlita sig på högvärdig energi såsom elektricitet för att uppnå samma mål. Detta förhållningssätt uppmanar till att man aktivt ska söka efter och utnyttja möjligheter där energi som annars skulle gå till spillo kan användas effektivt.

Energiprogram Umeå Kommun

förnyelsebar energiproduktion. För bedömning av lämplighet i enskilda projekt hänvisas dessa till kommunens tematiska tillägg för Vindkraft som är under revidering och en del av kommunens översiktsplan. Kommunen har även tagit fram en förstudie som visar på områden med gynnsamma förutsättningar för etablering av solkraft.

Avfallshantering

Avfallstrappan, se figur 6, är en princip för avfallshantering som prioriterar förebyggande av avfall, återanvändning, återvinning och energiåtervinning, i fallande ordning, för att minska miljöpåverkan och främja hållbarhet. Genom att minska avfall, återbruka och återvinna, minskas behovet av energiintensiva processer för nyproduktion och avfallshantering. Energiåtervinning är näst längst ned på avfallstrappan. En nyckel för att minska utsläppen i energisystemet är att minska uppkomsten av och energiåtervinningen av fossilt avfall.

Figur 6 Avfallstrappan

Påverkansområden avfallshantering

- **Avfallssortering** – Minska plastavfallet i samhället och andelen som går till energiåtervinning.
- **Avfallstrappan** – Utgå från avfallstrappans/avfallshierarkins principer för avfallshantering som betonar avfallsminimering, återanvändning och återvinning.

Elproduktion och elförsörjning

För att lyckas med omställningen är elektrifiering helt avgöranden, som en följd av det förväntas elbehovet öka kraftigt i samtliga sektorer. Det är då viktigt att denna tillkommande elproduktion är fossilfri, ex från vind och sol. För att möjliggöra en ökad elektrifiering behöver infrastrukturen fortsatt förstärkas för att vara en möjliggörare för omställningen. Här är utgångsläget bra med en befintlig väl dimensionerad infrastruktur för Umeås elförsörjning.

Energiprogram Umeå Kommun

Påverkansområden för elproduktion och elförsörjning:

- **Elnät** - Fortsatt förstärkning av infrastrukturen, lokalnät, regionnät och överliggande nät.
- **Vindkraft** - Ge förutsättningar för etablering av vindkraftverk exempelvis genom att hålla kommunens vindbruksplan kontinuerligt uppdaterad.
- **Solenergi** - Ge förutsättningar för etablering av elproduktion från sol

Energiprogram Umeå Kommun

Ett samverkande energisystem

Olika distribuerade lösningar, där energiproduktion sker ute i energihubbar i systemet håller på att växa fram och förväntas att bli en allt större del i vårt framtida energisystem. Detta möjliggör framväxandet av ett gemensamt energisystem där en ny typ av optimering måste ske. Detta kan ske genom ex. energigemenskaper där större områden med olika byggnadstyper delar värme och kyla samt använder olika typer av energi-lager och optimerar sin energianvändning tillsammans med det stora energisystemet och kan på det sättet minska klimatavtrycket

Påverkansområden för ett samverkande energisystem:

- **Affärsmodeller** - Möjliggöra framväxandet av nya affärsmodeller som bidrar till ett mer samverkande energisystem.

CCU/CCS

Utsläpp av koldioxid som genereras vid produktion av el och fjärrvärme vid kraftvärmeverken Dåva 1 och Dåva 2 behöver minskas. En anläggning för att fånga in koldioxid behöver därmed tillkomma på Dåva. Detta kan ske i en industriell symbios där koldioxiden används primärt för CCU (Carbon Capture Utilization) till exempel för tillverkning av elektrobränslen. Det kan även bli möjligt att använda CCS (Carbon Capture Storage) för infångning, vidare transport och slutligen lagring av koldioxid.

- **CCU/CCS** – Verka för ökad industriell symbios

Spillvärme

Idag finns tillförsel av spillvärme från industrier inom Umeå Kommun till fjärrvärmenätet. Etablering av större elintensiva industrier, t.ex. industri för tillverkning av E-metanol, i Umeå kommer att generera spillvärme som kan nyttjas i fjärrvärmesystemet och på så sätt minska behovet av ny produktion. Generellt finns stor potential i befintligt system att nyttja både stora och små spillvärmekällor framåt. Denna potential blir ännu större med etablering av lågtempererade sekundärnät i befintligt system.

Påverkansområden för spillvärme:

- **Optimering** - Optimera och utveckla system för ökat upptag av spillvärme.
- **Nya affärslösningar** - Möjliggöra framväxandet av nya affärsmodeller.

Persontransporter

Umeås utsläpp från persontransporter står för ca 50 % av de totala utsläppen i kommunen. En omställning mot hållbart resande är därmed ett av de största systemskiften som behöver äga rum för att nå målsättningen om ett klimatneutralt Umeå. För att åstadkomma detta behövs en förflyttning från fossilberoende transporter till hållbara färdmedel som gång, cykel och kollektivtrafik. Detta nås genom arbete på flera fronter där beteendeförändring, god samhällsplanering och elektrifiering är viktiga nycklar.

Påverkansområden för persontransporter:

Energiprogram Umeå Kommun

- **Möjliggöra för effektivt resande** - Planera för ökad närhet och tillgänglighet till offentlig- och kommersiell service samt möjliggör för arbete på distans.
- **Samnyttjande** – Möjliggör för ökad nyttjandegrad av bilar genom exempelvis bilpooler och delningstjänster.
- **Trafikomställning** – Verka för övergång från biltrafik till kollektivtrafik, cykel eller gång.
- **Drivmedel** – Möjliggör omställning mot hållbara fossilfria drivmedel.
- **Elektrifiering** - Verka för en tillgänglig infrastruktur för elbilsladdning samt en elektrifierad kollektivtrafik.

Godstransporter

Godstransporter utgör precis som passagerarresor en stor andel av de totala utsläppen i Umeå. För att minska andelen utsläpp från godstransporter behöver logistikflöden anpassas för att bli mer effektiva. Godstransporter behöver flytta över från väg till järnväg och sjöfart samt att elektrifiering av tunga och lätta fordon bör öka. Här behöver Umeå kommun arbeta för att skapa förutsättningar för etablering av laddstationer i lämpliga lägen samt främja multimodala transportsystem. Hållbara fossilfria drivmedel tillsammans med en ökad elektrifiering är viktiga för att minska utsläppen från framför allt godstransporter på väg.

Påverkansområden för omställning:

- **Effektivare transporter** - Verka för effektiva logistikkedjor med korta avstånd, ex. genom centralpunktsleverans och hög nyttjandegrad av fordon.
- **Elektrifiering** - Skapa förutsättningar för etablering av infrastruktur för laddning av tung trafik.
- **Drivmedel** – Möjliggör omställning till hållbara fossilfria drivmedel.
- **Upphandling** - Verka för omställning gällande upphandling så att andelen fossilfria transporter ökar.

Byggnader

Bygg- och tjänstesektorn använder ca. 40 % av den totala energianvändningen i samhället. Umeå har ett kallt klimat med en genomsnittlig utetemperatur på ca 3,9°C. Uppvärmning står därför för ca 60 % av byggnadernas energianvändning. Renoveringar som förbättrar värmemotståndet (isolering), och eftermontering av energieffektiva värme- och ventilationslösningar identifieras som viktiga omställningar för att minska utsläppen från energianvändning och förbättra inomhusmiljön. Renovering och nybyggnationer genererar utsläpp från användning av arbetsmaskiner men även från det byggnadsmaterial som används. Ökad resurseffektivitet med större mängd förnyelsebara material tillsammans med återbruk är viktiga aspekter i omställning av byggnadssektorn. Fastighetsägare med stort fastighetsbestånd är viktiga aktörer med stor rådighet att minska energianvändningen och klimatpåverkan, exempelvis genom kravställning av hållbara byggnadsmaterial vid ny och ombyggnation.

Påverkansområden för omställning:

- **Nybyggnation** – Verka för kravställning av förnybara, och återvinningsbara material.

Energiprogram Umeå Kommun

- **Renovering** - Verka för renoveringsåtgärder som minskar uppvärmningsbehovet i befintliga byggnader samt verka för effektivisering av befintliga byggnadstekniska installationer.
- **Återbruk** – Verka för nya cirkulära affärsmodeller för ökat återbruk.
- **Uppgradera värmekälla** - Uppmuntra och verka för effektiv uppvärmning genom ex. värmepumpar eller fjärrvärme.

Arbetsmaskiner

Arbetsmaskiner är maskiner som används för olika typer av tjänster och arbeten. Exempel är handhållna motorredskap, gatusopare, gräsklippare, hjullastare och grävmaskiner. Det är en mångfacetterad grupp av små och stora maskiner med påverkan på växthusgasutsläpp som orsakas framför allt vid byggnation av byggnader, vägarbeten och underhållsarbeten.

Användningen av eldrivna handhållna maskiner blir allt vanligare, men det finns fortfarande ett begränsat utbud av eldrivna tunga maskiner. Fossilfria arbetsmaskiner bidrar till minskade utsläpp och har även en positiv inverkan på den lokala miljön med minskat buller och förbättrad luftkvalité.

Påverkansområden för omställning:

- **Elektrifiering av arbetsmaskiner** - I samverkan med entreprenörer successiv upptrappning genom upphandling av fossilfria arbetsmaskiner/entreprenader.
- **Drivmedel** – Möjliggöra omställning mot fossilfria drivmedel

Robusthet och beredskap

Energiförsörjningen är en samhällsviktig funktion. I en allt osäkrare omvärld med en ökad hotbild är ett robust energisystem en viktig förutsättning för samhället. I omställningen mot framtidens energisystem är det viktigt att de lösningar som utvecklas och implementeras bidrar till en ökad motståndskraft. Umeå har en bra grund att stå på i det robusta system som Umeå byggt över tid likväl är det viktigt att fortsatt bevaka och arbeta med för att uppnå en god robusthet och beredskap i samhället. Detta är avgörande i dagens digitaliserade och sammankopplade energisystem. En samhällsstörning som innefattar energiförsörjningen riskerar att påverka hela samhället, från den enskilde invånaren till andra energiberoende samhällsviktiga verksamheter och näringsliv. Bygga kunskap och medvetenhet om energisystemet både utifrån hur man får energi till sina egna lampor eller värme till sitt hus och vad som behövs för omställning är viktig del av ett hållbart energisystem.

Påverkansområden för omställning:

- **Framtidssäkra infrastruktur** – Verka för flexibilitet i planering, design och utbyggnad för att tillgodose oförutsedd utveckling inom teknik, klimatförhållanden och kriser för att säkerställa långsiktig relevans och användbarhet.
- **Ökad cybersäkerhet** – Verka för en proaktiv hållning till cybersäkerhet för att öka energisystemens motståndskraft mot cyberattacker och tillförlitlighet genom att skydda både infrastrukturen och de data som systemet är beroende av.

Energiprogram Umeå Kommun

- **Systematiskt kontinuitetsarbete** – Verka för och bygga förmåga att förebygga, reagera på och återhämta sig från störningar.
- **Kunskap och medvetenhet** – Verka för att öka kunskapen och medvetenheten om hur energisystemet fungerar, inkluderar även information om beredskapsplaner och hur enskilda kan förbereda sig för långvariga avbrott i energiförsörjningen.

Samhällsekonomi

Omställningen av samhället och av energisystemet är inte bara en miljömässig nödvändighet, utan även en strategisk investering som kan ge omfattande samhällsekonomiska och sociala fördelar. Att genomföra omställningen av energisystemet på ett samhällsekonomiskt sätt innebär att man tar ett helhetsperspektiv som omfattar ekonomiska, sociala och miljömässiga aspekter. Detta tillvägagångssätt är avgörande för att uppnå en hållbar, rättvis och ekonomiskt hållbar energiomställning som tjänar hela samhället.

Omställningen av energisystemet ska ske genom ökad samhällsekonomisk nytta där nedan övergripande tillvägagångssätt är vägledande:

- **Kostnadseffektivitet- och resurseffektivitet** - Prioritera åtgärder som erbjuder den högsta samhällsekonomiska avkastningen, med fokus på resurseffektivitet och långsiktigt hållbar användning av både finansiella och naturresurser.
- **Integrerad hållbarhet** - Utforma energiomställningen för att adressera miljömässiga, ekonomiska och sociala aspekter samtidigt. Detta innebär att ta hänsyn till både nuvarande och framtida generationers behov för att säkerställa en hållbar och långsiktig tillväxt.
- **Social rättvisa och jämlikhet** - Främja en rättvis fördelning av kostnader och fördelar av energiomställningen för att främja social rättvisa. Detta inkluderar att vidta åtgärder för att minska ev. energifattigdom och säkerställa jämlik tillgång till ren energi.
- **Ekonomisk diversifiering och resiliens** - Stimulera utvecklingen av nya sektorer och affärsmodeller inom förnybar energi och energieffektivitet. En diversifiering av ekonomin för att öka dess motståndskraft mot externa kriser och främja hållbar ekonomisk utveckling.
- **Samverkan och dialog** - Främja samarbete mellan offentliga och privata sektorer, akademien och medborgarna för att accelerera innovation.

Energiprogram Umeå Kommun

Samordning, revidering och uppföljning

Energiprogrammet antas i kommunfullmäktige och kommunstyrelsen kommer därefter överta ägarskapet. Kommunstyrelsen ansvarar för samordning, genomförande och uppföljning av planen. Energiprogrammet ska utvärderas och relevans- och aktualitetsprövas under varje mandatperiod eller vid behov. Vid revidering av programmet säkerställs att nödvändiga anpassningar görs för att uppfylla gällande lagstiftning. Ett särskilt behov av att justera energiprogrammet kan uppstå i samband med att EU-direktiv inom området införlivas i svensk lagstiftning, detta för att säkerställa fortsatt överensstämmelse och aktualitet. Energiprogrammet ska vara en utgångspunkt och ett stöd för nämnders och de kommunala bolagens egen planering och genomförande av energiåtgärder. Om nämnd eller kommunalt bolag fattar beslut om en egen handlingsplan bör den utgå från detta kommunövergripande energiprogram.

I samband med att energiprogrammet antas ges kommunstyrelsen och dess verksamhet Strategiskutveckling uppdraget att samverka med nämnder och förvaltningar och bolag i arbete med att planera, genomföra och följa upp insatser inom planen. Insatserna genomförs framför allt i etablerade samverkansstrukturer. Kommunstyrelsen kommer också att samordna insatser och aktiviteter där flera nämnder, bolag och externa aktörer berörs.

För implementering och genomförande av energiprogrammet kommer en process att utvecklas för att underlätta organisering och samordning, prioritering, implementering samt uppföljning. För att möta osäkerheter och framtida förändringar är det viktigt att processen är iterativ för att skapa ett lärande. Där det är möjligt används redan etablerade samverkansformer.

Uppföljning

Energiprogrammet följs upp inom ramen för inriktningsmål och program för Klimatneutrala Umeå 2040. Uppföljningen görs enligt riktlinjerna för aktiverande styrning. Befintliga modeller inom ramen för programstyrningen kommer att tillämpas för att möjliggöra en uppföljningsstyrning av planen och utvärdera mot Umeå kommuns målsättningar. Uppföljning inom ramen för programstyrningen presenteras i programmets årliga programrapport.

Energiprogram Umeå Kommun

Kopplingar till andra styrande dokument och potentiella målkonflikter

Energiprogrammet är framtagen för att peka ut en riktning för att nå Umeå kommuns inriktningsmål som finns beskrivet i ovan avsnitt genom ett scenariobaserat tillvägagångssätt.

En analys av angränsande styrdokument (program, planer, policies och riktlinjer) på en strategisk nivå har genomförts för att identifiera kopplingar och eventuella målkonflikter mellan dem och energiprogrammet. Energiprogrammets inriktning har flera kopplingar med närliggande styrdokument och kompletterar varandra på en övergripande strategisk nivå. (Se bilaga 3) Identifierade målkonflikter som kan uppstå gäller framför allt vid utbyggnad av energinfrastruktur vilket kan komma i konflikt med skyddet av natur, vattenresurser och biologisk mångfald. Den typen av målkonflikter hanteras separat i avsnitt Miljöbedömning. Identifierade potentiella målkonflikter kring kortsiktig ekonomisk effektivitet kan stå i konflikt med långsiktiga hållbarhetsmål. Detta kan bland annat hanteras genom Umeå kommuns prioriteringsordning:

- medel före grunduppdrag
- grunduppdrag före inriktningsmål
- grunduppdrag och inriktningsmål före tilläggsuppdrag

Miljöbedömning

Enligt Lagen om kommunal energiplanering (1977:439) ska 6 kap. miljöbalken tillämpas på energiprogrammet. Miljöbalken föreskriver en miljöbedömning om planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Energiprogrammet beskriver en konkretisering av inriktningen för Umeå kommuns och andra berörda aktörers arbete för ett robust och hållbart energisystem. Bedömningen är att genomförandet av programmet inte medför några betydande negativa miljöeffekter. I stället bidrar ett genomförande av programmet till att minska klimatbelastningen och förbättra energisystemet.

Omställningens fokusområden som redovisas i planen förväntas ge en övergripande positiv inverkan på miljön och bidra till att nå såväl globala klimatmål som nationella miljökvalitetsmål. Viss lokal miljöpåverkan är att vänta. Eventuell negativ påverkan hanteras inom gängse planeringsprocess där tillståndsgivning och konsekvensbedömning är lagstadgade delar.

Energiprogram Umeå Kommun

Figurförteckning

Figur 1 Energibalansen i Umeå kommuns energisystem 2019	7
Figur 2 Fördelning tillförd energi 2040 – Ambitiöst Scenario	8
Figur 3 Fördelning tillförd energi Nuläge 2019	9
Figur 4 Energibalans Umeå kommuns energisystem 2040 På väg mot klimatmålet – Ambitiöst scenario	10
Figur 5 Vår nödvändiga förändring	11
Figur 6 Avfallstrappan	12

Bilagor

1. Energibalansen Umeå kommun 2040 - Tre framtidsscenarier, viktiga antaganden och skillnader mellan scenarierna. -2023
2. Investeringar för tillväxt och välfärd – 2023
3. Kopplingar mellan närliggande styrdokument och Umeå kommuns Energiprogram

Umeås Energiprogram: Samrådsredogörelse

Samråd

Samråd skedde mellan 26:e april 2024 och 28 juni 2024 där det efterfrågades inspel och konstruktiva synpunkter på innehållet i förslaget. Förslaget mejlades ut till remissinstanser som nämnder och bolag, universitet, myndigheter, organisationer och föreningar. Totalt inkom 18 svar.

Sammanfattning av genomförda ändringar

Här sammanfattas i punktform de ändringar som vi tar med till beslutsversionen av Umeås nya energiprogram.

- Energiplanen benämns energiprogram enl. Kommunens styrmodell och den motsvarar lagens krav på en energiplan. - styrning och ledning
- Under "Omställningens fokusområden" förtydligas "Kommunikation och dialog" genom ett eget stycke och tillägg om skolans roll - Utbildning (sid. 11)
- Fokusområde: Rubrikändring från "Elektrifiering" ändras till "Elproduktion och elförsörjning" (sid. 11)
- Fokusområde: "Ett samverkande energisystem" förtydligas att byggnader är en viktig komponent i det samverkande energisystemet för att värmdelning/kyla etc... - Bostaden. (sid. 14)
- Fokusområde: Passageraresor byter namn till "Persontransporter" – Länsstyrelsen Västerbotten. (sid. 14)
- Fokusområde: Passageraresor, påverkansområde "Mindre resande" ändras till "Möjliggöra för effektivt resande" – Bostaden (sid. 15)
- Ändrat **säkerställa**.... Till att **främja** en rättvis fördelning av kostnader och fördelar av energiomställningen för att främja social rättvisa. Detta inkluderar att vidta åtgärder för att minska ev. energifattigdom och säkerställa jämlik tillgång till ren energi. – Bostaden (sid. 17)
- Nytt fokusområde arbetsmaskiner har lagts till då detta bör vara sektorsövergripande område och inte bara innefatta bostadsbyggande. – Bostaden (sid. 16)
- Under påverkansområden Renovering adderas: "verka för effektivisering av befintliga byggnadstekniska installationer" till. – Bostaden. (sid. 13)
- Förtydligat betydelsen av fossilfria drivmedel - Drivkraft (sid. 15)
- Förtydligar järnväg och sjöfartens betydelse enl. förslag från INAB att lyfta in järnvägen och sjöfartens betydelse inom Godstransporter för att nå våra målsättningar – INAB. (sid. 15)

- Uppdaterad förändringsbild till ny version, under kapitel "Umeås energiomställning" – Umeå energi. (sid. 11)
- Förtydligande kopplat till implementering vad gäller samordning, revidering och uppföljning i ett nytt avsnitt som kallas "Samordning, revidering och uppföljning" - Äldrenämnden, Länsstyrelsen, För- och grundskolenämnden, Energimyndigheten. (sid. 18)
- Förtydligande i avsnitt "Miljöbedömning" där lokal miljöpåverkan och negativ påverkan hanteras inom gängse planeringsprocess där tillståndsgivning och konsekvensbedömning är lagstadgade delar - Miljö- och hälsoskyddsnämnden (sid. 19)
- Förslag på mindre formaliaändringar har inkommit och inkorporerats i texten där det bedömts förtydliga programmet.
- Nytt avsnitt i energiprogrammet som kortfattat beskriver hur det kopplar till andra relaterade styrdokument. Adderat en Bilaga, "Bilaga 3", där det finns underlag över en övergripande analys av kopplingar mellan energiprogrammet och olika styrdokument. - Styrning och samordning (sid. 19)
- EU-direktiv på området anpassas till svensk lagstiftning. Ytterligare en revidering av energiplanen bör därför planeras in så snart EU-direktivet blivit svensk lag. Kommande lagkrav från EU bör redan i denna version omnämnas under rubriken "Bakgrund och syfte". Detta förtydligas i avsnitt "Samordning, revidering och uppföljning" där revidering av energiprogrammet ska ske vart 4:e år eller efter behov. – TN (sid. 17)
- Nuläge, energibalans, från bilaga "Slutrapport framtidsscenario Umeå kommun 2040 [...]" (Profu) är så pass central att den bör lyftas in i själva programmet under rubriken "Nuvarande energisystem" och tillika energibalansen ambitiöst scenario under rubriken Framtidens energisystem. Diagram över Umeå kommuns energibalans tas med i programmet i Nuvarande energisystem och framtidens energisystem– TN (Sid. 7 och sid. 10)
- Analysen av energibalansen bör fördjupas och utvidgas t.ex. så inkluderas inte industrin i energiplanen. Adderat förtydligande och lite fördjupning av industrin i avsnitt om Nuvarande energisystem och Framtidens energisystem. – TN (sid. 6 och 7)
- Energiplanen bör kompletteras med ett framtidaspekt där digitalisering, IoT och AI:s roll uppmärksammas. Komplettering om digitalisering och AI med dess möjligheter kring optimering. – TN (sid. 8)

- Energiplanen utgår från avfallshierarkin vilket bör tydliggöras under rubriken "Avfallshantering" genom information med text och illustration. Bild på avfallstrappan läggs till. – TN (sid. 12)
- Under rubriken "CCU/CCS" nämns kolinlagring på två sätt, CCS och naturbaserade lösningar för lokal kolinlagring. Kolinlagring och naturbaserade lösningar för lokal kolinlagring behöver förtydligas genom definitioner. Förtydligande kring kolinlagring, där naturbaserade lösningar tas bort och fokus ligger på hur utsläpp av koldioxid genom tekniska lösningar kan minskas och användas för ex. elektrobränslen. – TN (sid. 13)
- I energiplanen behövs förtydligande för praktisk tillämpning beskriva ett fortsatt arbete utöver ambitioner och viljeinriktningar. Hur ska energiplanen användas och vad förväntas av berörda aktörer? Fler långsiktiga och kortsiktiga mål behövs t.ex. öka antalet anslutna till Umeås klimafärdplan eller systematiskt arbete med energieffektivisering. Ett nytt avsnitt som handlar om Samordning, revidering och uppföljning har lagts till där detta förtydligas. – TN (sid. 17)

Innehåll

Samråd.....	2
Sammanfattning av genomförda ändringar	2
Inkomna remisser	6
AB Bostaden.....	6
Umeåregionens brand- och räddningsnämnd.....	7
Byggnadsnämnden.....	7
Drivkraft Sverige	8
Energimyndigheten.....	9
Fritidsnämnden	10
För- och grundskolenämnden.....	11
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	12
Individ- och familjenämnden	13
INAB	14
Kulturnämnden	14
Länsstyrelsen	14
Miljö- och hälsoskyddsnämnden.....	16
Tekniska nämnden	19
Umeå Hamn	21
Umeå universitet.....	21
Valnämnden	22
Äldrenämnden	22

Inkomna remisser

AB Bostaden

AB Bostaden ställer sig bakom förslag till Energiplan för Umeå kommun och tycker att planen i sin helhet beskrivs på ett bra sätt.

Vi vill lämna följande synpunkter till en eventuell revidering och dessa presenteras i kronologisk ordning som inleds med sidnummer och rubrik:

S.10 Ett samverkande energisystem

Här borde det förtydligas att byggnader är en viktig del i samverkande energisystem eftersom de kan dela och lagra värme och el.

Kan också vara batterier i elbilar som samverkar med elsystemet.

S.10 Passagerarresor

I stället för *Mindre resande* föreslår vi att det hellre ska benämnas som att möjliggöra för effektivt resande. Det handlar om att få till en vilja hos människor att välja hur man reser på ett mer hållbart sätt utan att säga att någon ska resa mindre.

S.11 Byggnader

Generellt bara fokus på värme. Elen är inte försumbar i byggnadssektorn och bör vara med i beskrivningen.

Vi tycker att det bör läggas till ett påverkansområde som heter: Effektivisera befintliga installationer alternativt att det läggs till under *Renovering*

Kopplat till *Renovering* och *Återbruk*:

Vi har idag affärsmodeller som är cirkulära och kan byggas på som exempelvis kan handla om att byta ut saker i rätt tid för att bibehålla funktion och förlänga livslängd.

En annan del kopplat till cirkulära affärsmodeller skulle kunna handla om en stödfunktion för fastighetsägare som hjälper till med beslutsunderlag om när och hur man ska renovera utifrån perspektiven ekonomi, energi och klimat.

Uppgradera värmekälla:

Vad uppgraderar man ifrån och vad är oeffektiv uppvärmning? Finns det fler effektiva uppvärmningssätt?

Elektrifiering av arbetsmaskiner bör vara sektorsövergripande och inte bara gälla byggnader.

S.12 Samhällsekonomi

Om vi ska ta hänsyn till alla aspekter i alla beslut tror vi att det kan bli svårt att nå framgång och prioritera. Vi saknar en beskrivning av vilka åtgärder som måste göras först och hur det ska finansieras. Det beskrivs heller inte vilka åtgärder som kan ge störst effekt och till när.

Den största samhällsekonomiska effekten – hur räknas den ut? Vår oro är att denna blir alldeles för komplicerad och svårberäknad.

Inom *Social rättvisa och jämlikhet* tror vi inte att det går att säkerställa en rättvis fördelning av kostnader, fokus bör i stället vara att ta hänsyn och främja denna aspekt.

Umeåregionens brand- och räddningsnämnd

Brand- och räddningsnämnd har inga synpunkter på den reviderade energiplanen.

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden ställer sig positiv till en ny energiplan med fokus på omställning från ett fossiltungt nuläge till ett nyläge med mer och fler elektrifierade systemlösningar. Energiplanen identifierar ett flertal viktiga fokusområden där förändringar behöver ske inom främst energieffektiviseringar för att kommunen ska nå uppsatta målsättningar till 2024.

Byggnadsnämnden delar bilden av att kommunikation och dialog är två av de absolut främsta framgångsfaktorerna i det kommande omställningsarbetet. Ett omställningsarbete som i hög grad kräver beteendeförändringar av och inom flera målgrupper i samhället. Förståelse och ett ökat samt brett engagemang inom alla intressent- och målgrupper krävs för att den höga ambitionsnivån ska kunna uppnås.

I intressentdialogen har byggnadsnämndens verksamheter en viktig informativ roll men ingen direkt rådighet kring ex. kravställning av materialval eller mängd återvunnet material vid ny- eller ombyggnad då de kraven följer nationell reglering. Verksamheterna kan inte heller ställa krav på elektriska entreprenadmaskiner eller andra miljöanpassade möjligheter i entreprenader. Byggnadsnämnden delar uppfattningen att kravställningen inom ovan nämna områden bör ses över men det behöver göras på en nationell nivå för att få till en förändring i lag och föreskrifter.

Punktlistor i dokumentet bör ses över vad gäller punkter, streck och formalia.

Kommentarer och synpunkter om övriga detaljområden i underlaget lämnar byggnadsnämnden till övriga verksamheter och bolag att kommentera då detta inte inryms inom nämndens kompetens- eller verksamhetsområde.

Drivkraft Sverige

Drivkraft Sverige är branschorganisationen för bränsle- och drivmedelsbranschen

Våra medlemsföretag erbjuder hållbar mobilitet och ser till att det finns bränsle och drivmedel för hållbara resor och transporter samt bitumen till vägar i hela landet. Vi arbetar för att Sverige ska bli klimatneutralt till 2045.

Drivkraft Sverige har getts möjlighet att ge synpunkter på Umeå kommuns förslag till reviderad energiplan.

Drivkraft Sverige bedömer att den föreslagna energiplanen har tydligt uttalade mål och täcker in relevanta områden/ sektorer. Den är dock väldigt övergripande och saknar mer detaljerade förslag till åtgärder på respektive område/ sektor. Man beskriver vad som ska uppnås men inte alltid hur.

Inom transportområdet förlitar man sig i stort sett uteslutande på elektrifiering av tunga och lätta vägtransporter samt arbetsmaskiner. Elektrifiering är en viktig del av omställningen för vägtransportsektorn och arbetsmaskinerna men inte tillräckligt för att klara en "omställning mot fossilfri fordonsflotta år 2030" då den inte träffar hela fordonsbeståndet. Dessutom kommer elektrifiering att ta olika lång tid för olika fordonskategorier. Hållbara biodrivmedel måste användas i betydligt högre utsträckning än vad som anges i bilaga 1 för att nå kommunens 2030 mål för fordonsflottan som är väldigt utmanande.

Slutligen anser vi att scenarierna för transportområdet bör kopplas tydligare till målen för transportsektorn/fordonsflottan i energiplanen.

Energimyndigheten

Energimyndigheten har precis släppt en webbaserad vägledning för kommunal energiplanering som återfinns här: [Vägledning för kommunal energiplanering \(energimyndigheten.se\)](https://www.energi.se/planering)

Energimyndigheten ser positivt på att Umeå kommun har aktualiserat sin energiplan. Vi menar att en energiplan kan ses som ett projekt inom en kontinuerlig och framåtblickande energiplanering. För att möjliggöra en kontinuerlig planering rekommenderas bestående arbetsgrupp/nätverk. Utöver energistrategisk kompetens kan ett sådant nätverk behöva kompetens inom samhällsplanering, miljö och klimat, miljötillsyn, näringslivsutveckling, trafikfrågor och hållbart resande, totalförsvaret, beteendeförändringar, kommunikation och teknisk infrastruktur.

Energimyndigheten saknar lite mer fördjupning och detaljer om hur kommunen ska bidra till genomförande av energiomställningen, inklusive den storskaliga elektrifieringen. Nedan följer synpunkter på energiplanen:

Energimyndigheten föreslår att undersöka följande parametrar för att få en bild av det nuvarande energisystemet:

- Lokalnätens abonnerade effekt, och effektprofiler som visar om och när läget är ansträngt i näten samt lokalisera eventuella flaskhalsar för energioverföring.
- Generell utveckling i samhället, till exempel vad gäller befolkningsantal, nya bostadsområden, andel elektrifierade fordon och laddinfrastruktur.
- Industrins utveckling, till exempel vad gäller nya etableringar, omställning och expansion.

Exempel på frågor som behöver besvaras för den framtida utvecklingen:

- Vad kommer en ökad elektrifiering innebära i det lokala perspektivet utifrån den strukturomvandling samhället står inför?
- Inom vilka områden finns det potential för effektivare energianvändning?
- Räcker kapaciteten i elnätet till för industrins framtida elbehov?
- Finns det strategiska platser identifierande inom kommunen för kommande behov av laddinfrastruktur?
- Vad säger lokala och regionala scenarier och prognoser om energiproduktionen, distributionen och användningen på sikt?
- Bygger vi in nya risker och sårbarheter i samhället som vi behöver ta hänsyn till?
- Hur ser diversifieringen av energianvändningen ut i framtiden?

Av miljöbedömningsförordningen framgår det att en energiplan omfattas av krav på att göra en strategisk miljöbedömning om energiplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Energimyndigheten skulle gärna se att det finns fler konkreta åtgärder beskrivna med tydliga roller och tidplan för genomförande. Det kan bland annat handla om åtgärder för utbyggd elproduktion.

Fritidsnämnden

Planens syfte är att peka ut strategiska inriktningar för energisystemet som möjliggör att kommunen når sina inriktningsmål. Planen omfattar tillförsel, distribution och användning av energi. För fritidsförvaltningens del berörs vi av den sista delen av kedjan, användning.

Tre områden är identifierade där vi berörs

1. Hyresgäst i anläggningar med stor energiförbrukning
2. Elektrifiering av fordonsflottan
3. Sopsortering

Hyresgäst i anläggningar med stor energiförbrukning

Förvaltningen är hyresgäst i ett flertal anläggningar som förbrukar betydligt mera energi än genomsnittet (simhallar, ishallar och ridhus). Som hyresgäst är ansvaret att bedriva verksamheten så energieffektivt som möjligt. Detta står i kontrast med att den enskilt största påverkan på energiförbrukningen är säsongslängderna. Längden på till exempel säsongerna för is inne och ute, uppvärmning av fotbollsplaner, konstsnö och tempererade bad.

Kortare säsongslängder får emellertid stora konsekvenser för föreningslivet. Om vi begränsar idrottens möjligheter att träna och framför allt tävla kommer vissa idrotter att upphöra på sikt. Från föreningslivets sida finns tvärtom förslag på utökade säsongslängder med framför allt en åretruntöppen ishall. På liknande sätt kan energi sparas om temperaturerna sänks och säsongerna kortas i våra tempererade badanläggningar men då minskar antalet badande och kundnöjdheten sjunker.

Ett flertal av dessa stora anläggningar har äldre teknik och har behov av klimatsmarta fastighetsinvesteringar som skulle sänka energiförbrukningen och minska driftstörningarna.

Även med användning av den effektivaste tekniken är största möjligheten att minska energiförbrukningen en förkortning av säsongslängderna. Förutom i anläggningar med klimatskal förbrukas energi i större omfattning vid tillskapandet av konstgjorda klimat i form av konstsnö och konstis.

Elektrifiering av fordonsflottan

Den andra punkten i planen som berör fritidsförvaltningen är elektrifiering av fordonsflottan. Idag väljs vid leasing av personbilar ett alternativ med eldrift när det är möjligt utifrån kostnad. En hårdare styrning mot eldrift behöver finansieras.

Utbudet av arbetsmaskiner med eldrift ökar men kostnaderna är höga och kapaciteten begränsad.

För att få en helt elektrifierad fordonsflotta krävs en omfattande ökning av såväl investeringsbudget som driftbudget. På sikt minskar kostnaderna och kapaciteten ökar.

Sopsortering

Den tredje punkten är avfallssortering. Kravet är att minska andelen sopor som går till energiåtervinning genom att sortera allt avfall så andelen materialåtervinning ökar. Lagstiftning införs på området vilket bland annat innebär att investeringar kommer att göras i sopkärl som underlättar sortering även inom friluftslivet.

För fasta anläggningar finns den interna gränsdragningen att fastighetsägaren tillhandahåller sopkärl för sortering av verksamhetssopor.

Interna beslut inom förvaltningen

Inga förändringar av säsongslängder eller badtemperaturer men vi följer utvecklingen och tar nya beslut årsvis. Eldrivna fordon och maskiner prioriteras i mån av utrymme i budget baserat på bedömning av livscykelkostnad. Förslag om åtgärder läggs löpande in i verksamhetsplaneringen.

För- och grundskolenämnden

För- och grundskolenämnden har valt att yttra sig över de förslag i energiplanen som är relevanta för nämndens ansvarsområde.

Inledningsvis ser nämnden positivt på revideringsförslaget då den syftar till att peka ut strategiska inriktningar för energisystem som möjliggör att kommunen når sina inriktningsmål och det framtida energisystemets roll i omställningen mot klimatmålen.

Nämnden delar också förslaget på föreslagna påverkansområden med följande medskick:

I förslaget på energiplan framställs strategier för att möta Umeås energibehov enligt Umeås vision om tillväxt. Utmaningen är att ställa om från dagens energisystem till ett fossilfritt system år 2040. För att klara detta arbete anser nämnden det kan vara av särskild vikt att energiplanen kompletteras med en aktivitetsplan som tar avstamp i hur den beskrivna beteendeförändringen ska komma till stånd. Grunden för beteendet att hushålla med naturens resurser och minska klimatpåverkan utformas till stor del i skolan. Skolans läroplaner ger barn och elever insikter så att de själva kan medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan och förstå hur samhällets funktioner och människans sätt att leva kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Att bibehålla beteendet och agera utifrån dessa insikter i vuxen ålder kan vara svårt när det ställs mot andra intressen. Till exempel att välja tåg framför fossildriven bil trots att restiden ökar eller lägga tid på att laga sina saker trots att det är billigare att köpa nytt. Nämnden framhåller därför att energiplanen bör kompletteras med en aktivitetsplan som beskriver vilka åtgärder, med särskilt sikte på beteendeförändringar, som ska genomföras och av vem.

För- och grundskolenämnden ser också att en samordning med andra planer såsom åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål 2022-2025 skulle öka energiplanens genomslagskraft då flera av miljöåtgärderna har beröringspunkter med energiplanens fokusområden. Arbetet med miljöåtgärderna har redan påbörjats och intern organisation skapats för att bland annat upprätta intern hantering av möbler i syfte att främja återbruk. I övrigt förespråkas att nyttja redan befintliga strukturer för verksamheternas eget arbete med avfallssortering, minskat resande samt samordnad varudistribution.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har valt att yttra sig över de förslag i energiplanen som är relevanta för nämndens ansvarsområde.

Inledningsvis ser nämnden positivt på revideringsförslaget då den syftar till att peka ut strategiska inriktningar för energisystem som möjliggör att kommunen når sina inriktningsmål och det framtida energisystemets roll i omställningen mot klimatmålen. Nämnden delar också förslaget på föreslagna påverkansområden med följande medskick:

I förslaget på energiplan framställs strategier för att möta Umeås energibehov enligt Umeås vision om tillväxt. Utmaningen är att ställa om från dagens energisystem till ett fossilfritt system år 2040. För att klara detta arbete anser nämnden det kan vara

av särskild vikt att energiplanen kompletteras med en aktivitetsplan som tar avstamp i hur den beskrivna beteendeförändringen ska komma till stånd. Grunden för beteendet att hushålla med naturens resurser och minska klimatpåverkan utformas till stor del i skolan. Skolans läroplaner ger eleverna insikter så att de själva kan medverka till att hindra skadlig miljöpåverkan och förstå hur samhällets funktioner och människans sätt att leva kan anpassas för att skapa hållbar utveckling. Att bibehålla beteendet och agera utifrån dessa insikter i vuxen ålder kan vara svårt när det ställs mot andra intressen. Till exempel att välja tåg framför fossildriven bil trots att restiden ökar eller lägga tid på att laga sina saker trots att det är billigare att köpa nytt. Nämnden framhåller därför att energiplanen bör kompletteras med en aktivitetsplan som beskriver vilka åtgärder, med särskilt sikte på beteendeförändringar, som ska genomföras och av vem.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ser också att en samordning med andra planer såsom åtgärdsprogram för Umeå kommuns miljömål 2022-2025 skulle öka energiplanens genomslagskraft då flera av miljöåtgärderna har beröringspunkter med energiplanens fokusområden. Arbetet med miljöåtgärderna har redan påbörjats och intern organisation

skapats för att bland annat upprätta intern hantering av möbler i syfte att främja återbruk. I övrigt förespråkas att nyttja redan befintliga strukturer för verksamheternas eget arbete med avfallssortering, minskat resande samt samordnad varudistribution.

Individ- och familjenämnden

Individ- och familjenämnden ser positivt på att planen tar upp aspekter som social hållbarhet och rättvis fördelning av kostnader. Nämnden ser också positivt på skrivningen om att vidta åtgärder för att minska energifattigdom och säkerställa jämlik tillgång till ren energi.

Nämnden ställer sig också positiv till revideringens förslag kring omställning för mindre fossilberoende resande. Vad nämnden också vill understryka är vikten av att i sammanhanget ta hänsyn till boendestöd och hemtjänstens arbetssätt och förutsättningar för att utföra sitt arbete. Det är också angeläget att vara medveten om energianvändningen i Stöd och omsorgs nya såväl som befintliga lokaler.

Individ- och familjenämnden anser inte att det finns något ytterligare att tillägga utifrån nämndens perspektiv och ser därför inte att planens innehåll och riktning behöver förändras.

INAB

INAB tackar för möjligheten att lämna synpunkter på rubricerad plan. Energiplanen är strukturerat och innehåller ett tydligt och väl illustrerat underlag. Sammantaget kan sägas att remissmaterialet och de beskrivningar som tagits fram som underlag visar på behovet av samarbeten och samordning för att Umeå kommun ska nå uppsatta mål.

Godstransporter

Järnvägstrafiken samt sjöfarten ärr avgörande för att nå de miljömål som finns uppsatta. Dessa båda transportslags behov samt påverkan på energisystemet har ej behandlats i förslag till Energiplan för Umeå kommun. Avsaknaden av detta gör att helhetsbilden uteblir för godstrafiken.

Kulturnämnden

Kulturnämnden nämnden beslutar att ställa sig bakom förslaget till reviderad energiplan för Umeå kommun. Inga synpunkter.

Länsstyrelsen

Enligt lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. För att nå Umeå kommuns övergripande målsättningar om klimatneutralitet och en hållbar och transporteffektiv stad krävs ett robust energisystem, där det rådande geopolitiska läget måste tas hänsyn till. Energiplanen tar också avstamp i behovet av omställning av industrin och en hög elektrifieringstakt.

Länsstyrelsen Västerbotten anser att Umeå kommuns reviderade energiplan är ambitiös och välstrukturerad, och omfattar de mest centrala frågeställningar för kommunens energiomställning och utveckling. Den är välgrundad i dagens klimat- och energipolitik, och innehåller många av de strategiska verktyg som kan anses tillräckligt kraftfulla för att nå målen. Planen analyserar tre olika framtidsscenarioer – Business as usual, På väg mot klimatmålet, och Ambitiöst scenario – och tar avstamp i att endast det senaste scenariot når Umeås klimatmål.

Planen ger en bra överblick och grund för vidare energiplanering men saknar konkretion. För att underlätta ett koordinerat och effektivt genomförande via kommunens verksamheter och bolag, rekommenderas en fortsatt vidareutveckling av planens olika insatsområden. Antigen som del av energiplanen eller genom att en tillhörande handlingsplan tas fram.

Inspel på områden som skulle kunna utvecklas:

- För att energiplanen ska kunna utgöra ett effektivt stöd för kommunens översiktsplanering och vice versa, behöver den *geografiska dimensionen* i energiplanen stärkas. Hur ser kommunens energi-infrastruktur ut i dagsläget, inom vilka delar finns begränsningar eller utvecklingspotential? För att även kunna överblicka och prioritera nödvändiga insatser kopplat till den fysiska planeringen i ett tidsperspektiv, bör planen kompletteras med en tydligare *kvantifiering* av kommunens energibehov och kapacitetshöjande insatser på kort och lång sikt. Även pågående eller kommande planeringsinsatser enligt kommunens nyligen antagna planeringsstrategi för översiktsplaneringen bör lyftas fram. Exempelvis pågående fördjupningsarbete gällande sol- och vindkraft.
- Ur perspektivet samhällsskydd och beredskap finns det endast ett kort avsnitt som berör robusthet och beredskap. Motståndskraften i våra energisystem är mycket viktig och det bör lyftas ytterligare hur omställningen kan ske med förstärkt förmåga och förbättrat skydd mot störningar av olika slag, såväl fredstida hot och risker som en förhöjd hotnivå, ytterst i form av väpnad konflikt. Planen nämner energilagring, men Länsstyrelsen skulle gärna se ett djupare resonemang kring reservkraft och redundans, lagring och olika lösningar för detta.
- Ansvar och rådighet för de insatser och ändringar som krävs inom kommunen och dess bolag skulle med fördel behöva tydliggöras, samt eventuella övriga nyckelaktörer med rådighet i frågorna. Länsstyrelsen saknar därutöver resonemang om tidsramar för insatser som krävs för att kunna säkerställa att energisystemet bidrar till den klimatomställning som önskas för att nå målen.
- När det gäller samhällsnytta nämns ett antal principer/tillvägagångssätt för omställningen av energisystemet. Flera av dessa skulle även behöva appliceras på energiplanens innehåll i sig för en tydligare prioritering av insatser. Generella skrivningar om att "stimulera utveckling" och "främja samarbete" kan gärna förtydligas eller exemplifieras.

Konkreta inspel till planens nuvarande form:

- Energisystemet slutar inte vid kommungränsen, utan måste samverka med utvecklingen i kringliggande kommuner och länet som helhet. Finns behov av mellankommunal samverkan som behöver lyftas eller tydliggöras?
- Kommunen bör överväga att även involvera Svenska Kraftnät i kommunens energiplanering. Det gäller kanske särskilt om planen påverkar eller är

beroende av utveckling kopplat till transmissionsnätet för el, eller relaterade beredskapsfrågor.

- I planen beskrivs olika fokusområden som Umeå behöver adressera för att möjliggöra en omställning i linje med Umeås inriktningsmål. Här är passagerarresor ett av de utpekade fokusområdena. För att inkludera även gång och cykelresor föreslår Länsstyrelsen att dessa resor benämns persontransporter.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden lämnar följande synpunkter.

Nämnden ser positivt på att kommunen tar fram en ny energiplan där målsättningen är en omställning till ett ambitiöst scenario för "Ett klimatneutralt Umeå 2040" med omfördelning av energitillförsel från ett fossiltungt nuläge till en mer elektrifierad systemlösning som sker med utfasning av fossila energibärare kombinerat med energieffektiviseringslösningar.

Energiplanen beskriver ett antal övergripande och genomgående fokusområden där kommentarer, förtydliganden och risker beskrivs i nedanstående avsnitt.

Energiproduktion och energisystem

Mot bakgrund av behovet av en snabb och flexibel energiomställning samt gällande och kommande krav utifrån EU lagstiftning som "Fit for 55" och kommande energibyggnadsdirektiv **blir det viktigt att betrakta energiplanen och dess genomgående fokusområden som ett levande dokument som uppdateras löpande och utifrån lagstiftning vartannat år.**

Energiplanen berör bara vagt lösningar för energidelning och förändrade energisystem. Lager för t.ex. vätgas och batterilösningar berörs inte tydligt och bör formuleras utifrån en möjlig strategi kopplat till ett ambitiöst scenario.

För att lyckas med omställningen är elektrifieringen en avgörande del och som en följd därför väntas också elbehovet öka. Det blir då viktigt att den tillkommande elproduktionen är fossilfri ex. från vind och sol.

Robusthet och beredskap

Energimyndigheten väntas komma med en vägledning kring vad den kommunala Energiplanen ska innehålla gällande Energiberedskap. **Det är viktigt att kommunen arbetar med och planerar för eventuella risker och sårbarheter kopplat till sin energiförsörjning.** Detta då energiförsörjningen är samhällsviktig och skyddsvärd vilket skapar behov att planera för riskhändelser. Hotbilden mot Sverige har ökat de senaste åren och arbetet med att återuppbygga civilförsvaret med hjälp av så kallade "civilområden" är ett steg i detta (Sverige delas in i 6 civilområden). Ytterligare en faktor som påverkar energisystemets sårbarhet är att **elektrifieringen** gör fler branscher beroende av ett fungerande elsystem. **Transporter och industri** har till **exempel** historiskt sett fått sin energiförsörjning tillgodosedd utanför elsystemet, men kommer i och med omställningen att i högre grad vara beroende av ett fungerande elsystem.

Arbetet med energiberedskap kan ligga inom ramen för arbetet med energiplanen, men det kan också vara så att det finns andra styrdokument och processer där detta område passar bättre in, till exempel i arbetet med en risk- och sårbarhetsanalys. Kommunen behöver analysera och bestämma vilket dokument som passar bäst för att ta upp dessa frågor utifrån kommunens specifika förutsättningar.

Exempel på områden att diskutera som rör beredskap kring energiförsörjning är:

- Hur ser elsystemet ut i kommunen? Hur kan produktion, distribution och användning påverkas vid en riskhändelse?
- Hur ser fjärrvärmesystemet ut i kommunen? Är kommunen beroende av en stor anläggning eller finns flera mindre anläggningar?

- Hur ser kommunens tillgång till reservkraft ut?

Detta bör bekräftas efter Umeås plan för civil beredskap vid kommande revidering då framtagna riktlinjer från Energimyndigheten finns tillhanda.

Miljökonsekvenser och Miljöbedömning

Umeå vill genomföra ett ambitiöst scenario med ändrad energimix från 2019 till 2040. Det är viktigt för att åstadkomma minskade utsläpp och minskad sårbarhet.

Detta scenario kan samtidigt leda till storskalig miljöpåverkan inom kommunens gränser.

Vind- och solkraft i stor skala kan bland annat påverka:

- jordbruket, rennäringen/livsmedelsförsörjningen inklusive fiske
- naturvärden inklusive vatten inom kommunens territoriella gränser
- kulturvärden

Därmed bedömer miljö- och hälsoskyddsnämnden att energiplanen kan medföra risk för betydande miljöpåverkan vilket måste behöva undersökas vidare. Faktorerna ovan bör bedömas med ett helhetsperspektiv samt var och en av de olika punkterna ovan.

Lag om kommunal energiplanering. Senaste ändring: t.o.m. SFS 2017:1031:

3 §

I varje kommun skall det finnas en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi i kommunen. I en sådan plan skall finnas en analys av vilken inverkan den i planen upptagna verksamheten har på miljön, hälsan och hushållningen med mark och vatten och andra resurser.

8 §

Om en plan som upprättas enligt denna lag kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning göras, beslut fattas, information lämnas samt övervakning och samordning ske enligt 6 kap. 9–19 och 46 §§ miljöbalken.

Frågan om huruvida planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan ska avgöras i ett särskilt beslut enligt 6 kap. 7 och 8 §§ miljöbalken efter att kommunen har gjort en undersökning enligt 6 kap. 6 § miljöbalken och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den bestämmelsen. En sådan undersökning behöver inte göras och ett sådant beslut behöver inte fattas om frågan om betydande miljöpåverkan är avgjord genom föreskrifter som regeringen har meddelat med stöd av 6 kap. 4 § miljöbalken.

Tekniska nämnden

Teknik- och fastighetsförvaltningen har fått möjlighet att yttra sig över förslag på reviderad energiplan för Umeå kommun, härnäst benämnd som energiplan.

Förslaget på den reviderade energiplanen för Umeå kommun är väl genomarbetat, men har förbättringspotential. Utifrån tillgänglig information som tekniska nämnden delgivits kommer den föreslagna planen betraktas som ett program enligt Umeå kommun beslutade riktlinjer för styrande dokument (KS-2023/00155). Energiplanen har därför granskats som ett program och remissvaret formulerats därefter.

Yttrande

Fastighet har samordnat Teknik- och fastighetsförvaltningens synpunkter och yttrar enligt nedan:

- Energiplanen kommer påtagligt påverkas av hur EU-direktiv på området anpassas till svensk lagstiftning. Ytterligare en revidering av energiplanen bör

därför planeras in så snart EU-direktivet blivit svensk lag. Kommande lagkrav från EU bör redan i denna version

- I energiplanen behövs förtydligande för praktisk tillämpning beskriva ett fortsatt arbete utöver ambitioner och viljeinriktningar. Hur ska energiplanen användas och vad förväntas av berörda aktörer? Fler långsiktiga och kortsiktiga mål behövs t.ex. öka antalet anslutna till Umeås klimatkraftplan eller systematiskt arbete med energieffektivisering.
- Nuläge, energibalans, från bilaga "Slutrapport framtidsscenarioer Umeå kommun 2040 [...] (Profu) är så pass central att den bör lyftas in i själva programmet under rubriken "Nuvarande energisystem" och tillika energibalansen ambitiöst scenario under rubriken Framtidens energisystem. Uppföljning i form av uppdatering och analys av energibalansen med jämna mellanrum är rimligt vilket bör tilläggas i energiplanen.
- Analysen av energibalansen bör fördjupas och utvidgas t.ex. så inkluderas inte industrin i energiplanen.
- Energiplanen bör kompletteras med ett framtidaspekt där digitalisering, IoT och AI:s roll uppmärksammas.

Nedanstående punkter är förslag till mindre ändringar.

- Delen under rubriken "Umeå kommuns vision och mål" bör vara en bilaga i stället för en del av energiplanen. Inriktningsmål 4 Umeå ska vara klimatneutralt till 2040 kan med fördel omnämnas i inledningen.
- Energiplanen utgår från avfallshierarkin vilket bör tydliggöras under rubriken "Avfallshantering" genom information med text och illustration. Hänvisningen till att energiåtervinning är näst längst ner på avfallstrappan och återbruk högre upp blir tydligare om det visas med en illustration.
- Återbruk ska benämnas som förstahandsalternativ och återvinning som andrahandsalternativ. Påverkansområdet "Nybyggnation – Verka för kravställning av förnybara, och återvinningsbara material." bör formuleras om enligt följande: Nybyggnation – Verka för kravställning av återbrukade och demonterbara material/produkter samt material/produkter som är förnybara och

- Under rubriken "CCU/CCS" nämns kolinlagring på två sätt, CCS och naturbaserade lösningar för lokal kolinlagring. Kolinlagring och naturbaserade lösningar för lokal kolinlagring behöver förtydligas genom definitioner.
- Påverkansområdet: "*Mindre* transporter - Verka för effektiva logistikkedjor med korta avstånd, ex. genom centralpunktsleverans och hög nyttjandegrad av fordon." bör omformuleras till "*Färre* transporter - Verka för effektiva logistikkedjor med korta avstånd, ex. genom centralpunktsleverans och hög nyttjandegrad av fordon."
- Sidnummer saknas i den föreslagna reviderade energiplanen och behöver åtgärdas så att sidnummer finns.

Umeå Hamn

Umeå Hamn AB tackar för möjligheten att lämna synpunkter på rubricerad plan. Energiplanen är strukturerat och innehåller ett tydligt och väl illustrerat underlag.

Godstransporter

Sjöfarten samt järnvägen är avgörande för att nå de miljömål som finns uppsatta. Dessa båda transportslags behov samt påverkan på energisystemet har ej behandlats i förslag till Energiplan för Umeå kommun. Avsaknaden av detta gör att helhetsbilden uteblir för godstrafiken.

Umeå universitet

Umeå Universitet har valt att inte lämna några synpunkter på den reviderade energiplanen.

Valnämnden

Kommunstyrelsens planeringsutskott beslutade 2024-04-23 att skicka Energiplan Umeå kommun på remiss. Energiplanen fokuserar på strategier för att möta energibehov enligt Umeå kommuns vision och inriktningsmål. I och med klimatkrisen och förändrade geopolitiska förhållanden, syftar planen till att skapa ett robust energisystem. Den innefattar både nuvarande energisystem och ett scenario för framtiden.

För att kunna genomföra val behöver valnämnden ändamålsenliga lokaler, personal i form av röstmottagare och valmaterial. Nämnden har i samband med val ett stort behov av transporter som är ett område som särskilt pekas ut i planen när det gäller minskad användning av fossil energi. Transportbehovet har nämnden svårt att påverka. Utifrån energiplanen är det framför allt punkterna om fossilfria drivmedel och möjligheten att genom upphandling öka andelen fossilfria transporter som berör nämndens verksamhet och som nämnden biträder.

Valnämnden har i övrigt inga synpunkter på energiplanens innehåll och inriktning.

Äldrenämnden

Äldrenämnden ser positivt på att planen tar upp aspekter som social hållbarhet och rättvis fördelning av kostnader. Nämnden ser också positivt på skrivningen om att vidta åtgärder för att minska energifattigdom och säkerställa jämlik tillgång till ren energi.

Nämnden ställer sig också positiv till revideringens förslag kring omställning för ett mindre fossilberoende resande. Vad nämnden vill understryka är vikten av att i sammanhanget ta hänsyn till hemtjänstens och hemsjukvårdens arbetssätt och förutsättningar för att utföra sitt arbete. Vidare ser nämnden att tillgängliga transporter, inte minst i form av kollektivtrafik, till och från arbetet i alla delar av kommunen är en nyckel i att klara av kompetensförsörjningen i äldreomsorgen.

Nämnden ser positivt på möjligheten till mer energieffektiva lokaler genom renoveringar och investeringar. Samtidigt vill nämnden poängtera att renoveringar, inte minst hos enskilda, behöver ske med hänsyn till den sociala hållbarheten. Nämnden ser en risk i att en allt för hög renoveringstakt skulle kunna medföra negativa ekonomiska och sociala följder för vissa av nämndens målgrupper.

Vidare menar nämnden att energiplanen med fördel skulle kunna konkretiseras i de delar som gäller ansvarsfördelning, både inom kommunen och externt gentemot andra aktörer. För att kunna genomföra planen skulle varje nämnd tydligare behöva

förstå vilka förväntningar som finns och hur energiplanen ska implementeras i respektive förvaltning. Nämnden anser också att ett kort avsnitt om vilka skyldigheter som kommunen har i förhållande till regionen, statliga myndigheter, och övriga aktörer, skulle klargöra vilka frågor kommunen har rådighet över och inte.

Äldrenämnden anser inte att det finns något ytterligare att tillägga utifrån nämndens perspektiv och ser därför inte att planens innehåll och riktning behöver förändras utöver det som nämnts.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

§ 17

Diariennr: KS-2024/00386

Antagande: Energiprogram Umeå kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktig beslutar

att anta Umeå kommuns nya Energiprogram som ersätter
"Energiprogram för hållbar utveckling" från 2003.

Reservation

Anders Ågren (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Lars Forsgren (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Enligt Lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Umeå kommuns övergripande målsättningar om klimatneutralitet tillsammans med översiktsplanens intentioner om en hållbar och transporteffektiv stad ställer höga krav på hållbar produktion och konsumtion av energi. För att nå kommunens ambitioner krävs en omställning mot ett robust energisystem som kan ses som en möjliggörare för omställning. Kommunens senaste energiplan antogs 2003. Sedan dess har mycket hänt i vår omvärld som inneburit att kommunen befinner sig i en ny situation där en fungerande och robust energiförsörjning är en förutsättning. Detta både utifrån ett förändrat geopolitiskt läge och med hänsyn till klimatkrisen som driver på industrins omställning och som verkar för en hög elektrifieringstakt.

Mot bakgrund av ovanstående finns anledning av att revidera tidigare energiplan för att tydliggöra det framtida energisystemets roll i omställningen mot våra gemensamma tillväxt- och klimatmål.

Förslaget har tagits fram i samverkan med kommunens verksamheter och bolag. Arbetsgruppen som jobbat fram förslaget består av kompetenser från Strategisk Utveckling, Umeå Energi och Näringsliv.

Ett samråd skedde mellan 26:e april 2024 och 28 juni 2024 där det efterfrågades inspel och konstruktiva synpunkter på innehållet i förslaget. Förslaget mejlades ut till alla nämnder och kommunala bolag, universitet, regionala och nationella berörda myndigheter, organisationer och föreningar. Totalt inkom 18 yttranden. Inkomna yttranden och en summering av medtagna ändringar från de finns i dokumentet ”Samrådsredogörelse Energiprogram”

Större justeringar efter inkomna yttranden:

- Förtydligande angående implementering vad gäller samordning, revidering och uppföljning i ett nytt avsnitt som kallas ”Samordning, revidering och uppföljning”
- Nytt påverkansområde för arbetsmaskiner har lagts till då detta bör vara sektorsövergripande område och inte bara innefatta bostadsbyggande
- Förtydligar järnväg och sjöfartens betydelse enl. förslag från INAB att lyfta in järnvägen och sjöfartens betydelse inom Godstransporter för att nå våra målsättningar
- Energiplanen benämns Energiprogram enl. Kommunens styrmodell och den motsvarar lagens krav på en energiplan.

Energiprogrammet ingår i befintlig programstyrning och kommer följas upp inom ramen för inriktningsmål och program för Klimatneutrala Umeå 2040.

En övergripande analys har genomförts över kopplingar till relevanta styrdokument i Umeå kommun, den visar på att det finns få målkonflikter, potentiella målkonflikter hanteras genom befintliga planeringsprocesser och strategier.

Beslutsunderlag

Slutversion ”Umeå kommuns Energiprogram”

Samrådsredogörelse Energiprogram

Bilagor till energiplanen

- Slutrapport Framtidsscenarier Umeå kommun 2040_Kompletterande scenarier 2023.pdf

- Investeringar för tillväxt och välfärd 2023.pptx
- Kopplingar mellan närliggande styrdokument och Umeå kommuns Energiprogram.pdf

Beredningsansvariga

Erik Eklund

Lars Mikaelsson

Ebba Sundström

Agneta Filén

Planeringsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) – bifall till förslaget med nedanstående ändringar och tillägg:

Sid 3. Rad 4. Ordet "förnybar" byts ut mot "fossilfri"

Tillägg efter rad 8. Nytt stycke:

"Det energipolitiska målet på nationell nivå har ändrats till 100 procent fossilfritt (i stället för 100 procent förnybart) år 2045. Det möjliggör att Sverige kan utveckla mer kärnkraft. Förbudet mot att det endast får finnas 10 reaktorer samt förbudet mot att de endast får finnas på någon av de tre befintliga platserna togs bort den 1 januari 2024. Det innebär att man borde börja planera för att på sikt även etablera kärnkraft i norra Sverige."

Sid 7.

Tredje stycket, rad 1. Ordet "förnybar" byts ut mot "fossilfri"

Sid 11.

Första stycket, rad 5. Ordet "förnyelsebar" byts ut mot "fossilfri"

Sid 12.

Rad 1. Tillägg av ordet "kärnkraft" i meningen "Det är då viktigt att denna tillkommande elproduktion är fossilfri, ex från kärnkraft, vind och sol."

Tillägg med en punkt, under Påverkansområden för elproduktion och elförsörjning:

Kärnkraft – Ge förutsättningar för etablering av kärnkraft i länet.

Sid 13. Under rubriken Persontransporter

Tredje meningen skrivs om enligt följande: "För att åstadkomma detta behövs en förflyttning från fossilberoende transporter till hållbara färdmedel som fossilbränsle fria bilar samt gång, cykel och kollektivtrafik m.m.

Under Påverkansområde för passageraresor.

Punkt 3 utgår.

Fjärde punkten ändras till **Mindre utsläpp**.

Janet Ågren (S) och **Mikael Berglund (S)** – bifall till tjänsteskrivelsens förslag och avslag till Anders Ågrens yrkande.

Ellen Ström (V) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Mattias Larsson (C) - bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till Anders Ågrens ändringsyrkanden. Planeringsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Anders Ågren (M) och Ulrik Berg (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Janet Ågren (S) och **Mattias Larsson (C)** – Bifall till planeringsutskottets förslag.

Anders Ågren (M) – Att godkänna förslaget, med nedanstående ändringar och tillägg:

Sid 3. Rad 4. Ordet "förnybar" byts ut mot "fossilfri"

Tillägg efter rad 8. Nytt stycke:

"Det energipolitiska målet på nationell nivå har ändrats till 100 procent fossilfritt (istället för 100 procent förnybart) år 2045. Det möjliggör att Sverige kan utveckla mer kärnkraft. Förbudet mot att det endast får finnas 10 reaktorer samt förbudet mot att de endast får finnas på någon av de tre befintliga platserna togs bort den 1 januari 2024. Det innebär att man borde börja planera för att på sikt även etablera kärnkraft i norra Sverige."

Sid 7. Tredje stycket, rad 1. Ordet "förnybar" byts ut mot "fossilfri"

Sid 11. Första stycket, rad 5. Ordet "förnyelsebar" byts ut mot "fossilfri"

Sid 12. Rad 1. Tillägg av ordet "kärnkraft" i meningen "Det är då viktigt att denna tillkommande elproduktion är fossilfri, ex från kärnkraft, vind och sol."

Tillägg med en punkt, under Påverkansområden för elproduktion och elförsörjning:

Kärnkraft – Ge förutsättningar för etablering av kärnkraft i länet.

Sid 14. Under rubriken Persontransporter

Tredje meningen skrivs om enligt följande: "För att åstadkomma detta behövs en förflyttning från fossilberoende transporter till hållbara färdmedel som **fossilbränsle fria bilar samt** gång, cykel och kollektivtrafik m.m.

Under Påverkansområde för passageraresor.

Punkt 3 utgår.

Fjärde punkten ändras till **Mindre utsläpp**.

Sid 15. Under rubriken Godstransporter

Under påverkansområden för omställning:

Tredje punkten ändras till **Mindre utsläpp**.

Sid 16. Under rubriken Arbetsmaskiner

Under påverkansområden för omställning

Andra punkten ändras till **Mindre utsläpp**.

Lars Forsgren (SD) – Återremiss med motiveringen "Att

Energiprogrammet omarbetas för att prioritera principerna om kostnadseffektivitet, teknikneutralitet och driftsäkerhet högre. Visioner och målsättningar om koldioxidminskningar bör arbetas bort om dessa åtgärder inte är antingen kostnadseffektiva eller tvingande av eventuell lagstiftning. Energiprogrammet bör även eftersträva lösningar för att motsvara kommunmedborgarnas och kundernas behov av energi, inte försöka påverka människors liv."

Propositionsordning som godkänns

Ärendet ska avgöras idag *mot* att ärendet ska återremitteras.

Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Bifall till planeringsutskottets förslag *mot* Anders Ågrens (M) förslag.

Ordföranden finner att kommunstyrelsens beslutar att bifalla planeringsutskottets förslag.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

Reservation

Anders Ågren (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Lars Forsgren (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Erik Eklund och Mikael Brändström

Umeå kommun
Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag
2025-01-07

§ 2

Diariennr: KS-2024/00386

Antagande: Energiprogram Umeå kommun

Förslag till beslut

Kommunfullmäktig beslutar

att anta Umeå kommuns nya Energiprogram som ersätter
"Energiprogram för hållbar utveckling" från 2003.

Reservation

Anders Ågren (M) och Ulrik Berg (M) reserverar sig mot beslutet till
förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

Enligt Lagen om kommunal energiplanering ska varje kommun ha en aktuell plan för tillförsel, distribution och användning av energi. Umeå kommuns övergripande målsättningar om klimatneutralitet tillsammans med översiktsplanens intentioner om en hållbar och transporteffektiv stad ställer höga krav på hållbar produktion och konsumtion av energi. För att nå kommunens ambitioner krävs en omställning mot ett robust energisystem som kan ses som en möjliggörare för omställning. Kommunens senaste energiplan antogs 2003. Sedan dess har mycket hänt i vår omvärld som inneburit att kommunen befinner sig i en ny situation där en fungerande och robust energiförsörjning är en förutsättning. Detta både utifrån ett förändrat geopolitiskt läge och med hänsyn till klimatkrisen som driver på industrins omställning och som verkar för en hög elektrifieringstakt.

Mot bakgrund av ovanstående finns anledning av att revidera tidigare energiplan för att tydliggöra det framtida energisystemets roll i omställningen mot våra gemensamma tillväxt- och klimatmål. Förslaget har tagits fram i samverkan med kommunens verksamheter och bolag. Arbetsgruppen som jobbat fram förslaget består av kompetenser från Strategisk Utveckling, Umeå Energi och Näringsliv.

Umeå kommun

Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag

2025-01-07

Ett samråd skedde mellan 26:e april 2024 och 28 juni 2024 där det efterfrågades inspel och konstruktiva synpunkter på innehållet i förslaget. Förslaget mejlades ut till alla nämnder och kommunala bolag, universitet, regionala och nationella berörda myndigheter, organisationer och föreningar. Totalt inkom 18 yttranden. Inkomna yttranden och en summering av medtagna ändringar från de finns i dokumentet ”Samrådsredogörelse Energiprogram”

Större justeringar efter inkomna yttranden:

- Förtydligande angående implementering vad gäller samordning, revidering och uppföljning i ett nytt avsnitt som kallas ”Samordning, revidering och uppföljning”
- Nytt påverkansområde för arbetsmaskiner har lagts till då detta bör vara sektorsövergripande område och inte bara innefatta bostadsbyggande
- Förtydligar järnväg och sjöfartens betydelse enl. förslag från INAB att lyfta in järnvägen och sjöfartens betydelse inom Godstransporter för att nå våra målsättningar
- Energiplanen benämns Energiprogram enl. Kommunens styrmodell och den motsvarar lagens krav på en energiplan.

Energiprogrammet ingår i befintlig programstyrning och kommer följas upp inom ramen för inriktningsmål och program för Klimatneutrala Umeå 2040.

En övergripande analys har genomförts över kopplingar till relevanta styrdokument i Umeå kommun, den visar på att det finns få målkonflikter, potentiella målkonflikter hanteras genom befintliga planeringsprocesser och strategier.

Beslutsunderlag

Slutversion ”Umeå kommuns Energiprogram”

Samrådsredogörelse Energiprogram

Bilagor till energiplanen

- Slutrapport Framtidsscenarioer Umeå kommun 2040_Kompletterande scenarier 2023.pdf
- Investeringar för tillväxt och välfärd 2023.pptx
- Kopplingar mellan närliggande styrdokument och Umeå kommuns Energiprogram.pdf

Umeå kommun
Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag
2025-01-07

Beredningsansvariga

Erik Eklund
Lars Mikaelsson
Ebba Sundström
Agneta Filén

Planeringsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M) – bifall till förslaget med nedanstående ändringar och tillägg:

Sid 3. Rad 4. Ordet "förnybar" byts ut mot "fossilfri"

Tillägg efter rad 8. Nytt stycke:

"Det energipolitiska målet på nationell nivå har ändrats till 100 procent fossilfritt (i stället för 100 procent förnybart) år 2045. Det möjliggör att Sverige kan utveckla mer kärnkraft. Förbudet mot att det endast får finnas 10 reaktorer samt förbudet mot att de endast får finnas på någon av de tre befintliga platserna togs bort den 1 januari 2024. Det innebär att man borde börja planera för att på sikt även etablera kärnkraft i norra Sverige."

Sid 7.

Tredje stycket, rad 1. Ordet "förnybar" byts ut mot "fossilfri"

Sid 11.

Första stycket, rad 5. Ordet "förnyelsebar" byts ut mot "fossilfri"

Sid 12.

Rad 1. Tillägg av ordet "kärnkraft" i meningen "Det är då viktigt att denna tillkommande elproduktion är fossilfri, ex från kärnkraft, vind och sol."

Tillägg med en punkt, under Påverkansområden för elproduktion och elförsörjning:

Kärnkraft – Ge förutsättningar för etablering av kärnkraft i länet.

Sid 13. Under rubriken Persontransporter

Tredje meningen skrivs om enligt följande: "För att åstadkomma detta behövs en förflyttning från fossilberoende transporter till hållbara färdmedel som fossilbränslefria bilar samt gång, cykel och kollektivtrafik m.m.

Under Påverkansområde för passageraresor.

Punkt 3 utgår.

Fjärde punkten ändras till **Mindre utsläpp**.

Umeå kommun

Kommunstyrelsens planeringsutskott

Protokollsutdrag2025-01-07

Janet Ågren (S) och **Mikael Berglund (S)** – bifall till tjänsteskrivelsens förslag och avslag till Anders Ågrens yrkande.

Ellen Ström (V) – bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Mattias Larsson (C) - bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Propositionsordning som godkänns

Ordförande ställer bifall till tjänsteskrivelsens förslag mot bifall till Anders Ågrens ändringsyrkanden. Planeringsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Anders Ågren (M) och Ulrik Berg (M) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till

Erik Eklund och Mikael Brändström

Tjänsteskrivelse

2024-12-20

Kommunstyrelsens
näringslivs- och arbetsutskott

Diariennr: KS-2024/01018

Lönepolicy och riktlinjer för lönestrategiskt arbete 2024

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

- att anta lönepolicy i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsen beslutar

- att fastställa riktlinjen för lönestrategiskt arbete under förutsättning att kommunfullmäktige antar lönepolicy.

Ärendebeskrivning

2022 förde personalnämnden dialog med förvaltningen inom KS om behov av att ta fram en lönestrategi. Det konstaterades att Umeå kommun saknade en riktlinje för det lönestrategiska arbetet. 2023 tog personalnämnden med detta i sin verksamhetsplan och under 2023 planerade förvaltningen arbetet och i detta dialoger med samtliga förvaltningsledningar. Detta genomfördes under början av 2024. I samband med detta framkom också behovet av att se över lönepolicyn för att få tydlighet mellan policy relaterat till riktlinjen. Under hösten har dokumenten fortsatt reviderats utifrån de synpunkter och förslag som har framkommit under processen. De två styrande dokumenten gäller för Umeå kommuns nämnder inkl. gemensamma nämnder. Policyn beskriver i huvudsak förhållningssätt och vägledande principer, medan riktlinjen handlar om tillämpning samt roll- och ansvarsfördelning. Lönepolicyn och Riktlinjen för lönestrategiskt arbete har informerats om i centrala samverkansgruppen, CSG, den 28 november 2024.

Beslutsunderlag

Lönepolicy

Riktlinje för lönestrategiskt arbete

Personalnämndens protokoll 2024-12-03

Beredningsansvariga

Stefan Larsson

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/01018

Karin Ahnqvist

Beslutet ska skickas till

Linda Taavo

Styrande dokument

Karin Ahnqvist

HR-direktör

Stefan Larsson

Förhandlare

Lönepolicy i Umeå kommun

Lönepolicyn är Umeå kommuns övergripande styrdokument inom det lönepolitiska området. Lönebildning är den process som sammantaget skapar den mångfald av aktiviteter och ställningstaganden Umeå kommun därmed åstadkomma en ändamålsenlig lönestruktur för att trygga kompetensförsörjningen. Samtliga nämnder och förvaltningar i Umeå kommun med tillhörande verksamheter omfattas av lönepolicyn och ska följa denna.

Lönepolitiken i Umeå kommun grundar sig i följande utgångspunkter:

- Umeå kommun ska tillämpa en gemensam lönepolitik och uppträda som en arbetsgivare i förhållande till sina medarbetare och de fackliga organisationerna
- Lönepolitiken ska bidra till en långsiktig lönebildning för Umeå i framkant som hållbar tillväxtkommun som speglas i önskvärda lönestrukturer
- Umeå kommuns lönepolitik ska säkerställa kompetensförsörjningen och samtidigt harmonisera med kommunens ekonomiska förutsättningar
- Lönepolitiken ska bidra till att kommunen uppfyller sina uppdrag
- Utbildning som är adekvat och kopplad till krav och behov i yrkesrollen ska löna sig över tid
- En relevant löneutveckling under yrkeslivet grundat på fastställda lönekriterier ska eftersträvas
- Osakliga löneskillnader ska inte förekomma och ett kontinuerligt arbete bedrivs för att förebygga och åtgärda detta
- Lönepolitiken ska fungera som ett styrmedel som både stimulerar till ökad kvalitet och att verksamheterna når uppsatta mål
- Skapa tydlighet gällande sambandet mellan lön, motivation och resultat för medarbetarna och därmed inspirera till goda arbetsinsatser och arbetsglädje

Tillämpning

Lönepolicyn sätter ramarna och riktningen för det lönestrategiska arbetet i Umeå kommun. Som ett stöd för att nå målen i lönepolicyn är riktlinjen för lönestrategiskt arbete framtagen, som beskriver vilka principer, utgångspunkter och lönestrategiska prioriteringar som är nödvändiga för ett långsiktigt lönepolitiskt arbete.

Beslutad av: Kommunfullmäktige	Diarienummer: PN-2024/00028	Datum och paragraf för beslut: 53/24 2024-12-03
Dokumenttyp: Policy	Reviderad:	Dokumentansvarig: SLK HR, Förhandlingschef

Riktlinje för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun

Beslutad av:
Kommunstyrelsen

Dokumenttyp:
Riktlinje

Diarienummer:
PN-2024/00028

Reviderad:

Datum och paragraf för beslutet:
PN 53/24 2024-12-03

Dokumentansvarig:
SLK HR, Förhandlingschef

Bakgrund

Personalnämnden förde 2022 en dialog om att det utöver lönepolicyn behöver tas fram en riktlinje för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun. I Personalnämndens verksamhets- och internkontrollplan för 2023 beslutades att en lönestrategi skulle tas fram. Riktlinjen tar sin utgångspunkt i lönepolicyn med ett konkretiserat behov av att ta fram och fastställa huvudsakliga utgångspunkter för att tydligare och mer långsiktigt arbeta med lönebildning och strategier för lönebildning. Arbetet med riktlinjen påbörjades därefter under hösten 2023. Lönepolitik är utöver exempelvis arbetsmiljö, arbetsbelastning, ledarskap och kompetensutveckling en viktig faktor för att trygga kompetensförsörjningen i Umeå kommun. Riktlinjen är med utgångspunkt i Umeå kommuns lönepolicy ett långsiktigt förhållningssätt för att åstadkomma på marknaden konkurrenskraftiga löner samt en önskvärd lönestruktur. Det kan inte nog betonas hur viktigt det är att Umeå kommun bedriver en gemensam sammanhållen lönepolitik. I Umeå kommun är kommunstyrelsen anställningsmyndighet och därmed ska *en* gemensam arbetsgivar- och lönepolitik bedrivas.

Riktlinjens sammanhang och målgrupper

Riktlinjen är ett av tre övergripande styrinstrument och beskriver hur vi förverkligar och når målen med lönepolitiken.

- Lönepolicyn beskriver våra visioner och mål för lönepolitiken där målgruppen främst är politisk ledning.
- Riktlinjen för lönestrategiskt arbete utgår från lönepolicyn där målgrupp är nämnder och förvaltningsledningar.
- Vägledning för lönebildning har främst chefer som målgrupp och fungerar som ett stöd och som en handbok.

De tre dokumenten bildar gemensamt viktiga grundstenar för att nå en gemensam sammanhållen lönepolitik som bidrar till att trygga kompetensförsörjningen i Umeå kommun.

Syfte

En gemensam och sammanhållen lönepolitik är en av de viktigare faktorerna för att klara kompetensförsörjningen i Umeå kommun. Riktlinjen för lönestrategiskt arbete med utgångspunkt i detta syftar till att tydliggöra övergripande styrning, viljeinriktning och utgångspunkter för det strategiska arbetet med lön och lönebildning. Lönebildningsarbetet i Umeå kommun utgår från gällande lönepolicy. Riktlinjen är en beskrivning av ställningstaganden och utgångspunkter som nämnder och förvaltningar har att förhålla sig till i arbetet med en långsiktig strategisk lönebildning. Detta är viktigt för att klara kompetensförsörjning och åstadkomma konkurrenskraftiga löner relaterade till omgivande arbetsmarknad.

Riktlinjens koppling till lagar och kollektivavtal

De lagar och kollektivavtal som styr och påverkar lönebildning är i huvudsak följande:

Huvudöverenskommelser (HÖK) med tillhörande löneavtal för respektive avtalsområde

Tillämpliga kollektivavtal som reglerar lön och ersättningar

Diskrimineringslagen, särskilt 3 kap 8, 9, 10 §§

EU Lönetransparensdirektiv 2023/970

Lönebildningsområdet finns till delar också i annan lagstiftning än som nämns ovan.

Riktlinjen som styrinstrument

I riktlinjen för lönestrategiskt arbete finns ställningstaganden, utgångspunkter och avvägningar för att åstadkomma konkurrenskraftiga lönerelationer och löneökningsbehov utifrån verksamhetens resultat. Faktorer som i huvudsak påverkar lönebildning är ekonomiska förutsättningar, personal- och kompetensförsörjningsbehov, relevant lagstiftning samt kollektivavtal med tillhörande löneavtal. Lönebildning i Umeå kommun ska utgå från dessa faktorer och utgör en grund för ett kommunövergripande gemensamt och ansvarsfullt framtagande av behov gällande lönerelationer och löneökningar.

Lönestrategiska satsningar fastställs årligen enligt delegationsordningen av förhandlingschef efter HR-chefs beredning i förvaltningens ledningsgrupp. Detta sker i enlighet med årshjul för lönebildning och med utgångspunkt i riktlinjen. En årlig uppdatering görs av yrkesgrupper med behov av att särskilt beakta i löneöversyn i ett- eller flerårsperspektiv. Detta med koppling till denna riktlinje.

Kommungemensam lönepolitik

Umeå Kommun är en arbetsgivare och ska utifrån det bedriva en gemensam och sammanhållen arbetsgivarpolitik. En förutsättning för det är att yrkesgrupper som är förvaltningsgemensamma ska hanteras likartat för att upprätthålla en gemensam lönepolitik. De gemensamma utgångspunkterna ska hanteras i ett sammantaget gemensamt löneutrymme i kommunen. Det innebär att gemensamma analyser och konsekvensbedömningar om nivåer ska vara lika för samma yrkesgrupp oavsett förvaltning.

Vilka berörs av riktlinjen

Samtliga nämnder och förvaltningar i Umeå kommun med tillhörande verksamheter berörs av riktlinjen och har att följa denna i det årliga arbetet med lönebildning och löneöversyn.

Gemensamma lönestrategiska utgångspunkter

- Umeå kommun ska som stor tillväxtkommun ha en långsiktigt ekonomiskt hållbar lönebildning. För att vara i framkant behöver lönebildning genomsyra alla delar av personal- och kompetensförsörjningsresan.
- Nämndernas kompetensförsörjningsplaner och kommunens övergripande kompetensförsörjningsplan och analys av dessa utgör en viktig grund i det lönestrategiska arbetet.
- Förutom strategiskt arbete med lönebildning är det av stor vikt att utveckla arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare inom områdena arbetsmiljö, arbetsbelastning, ledarskap och kompetensutveckling.
- Vid behov av att tydligt prioritera lönestrategiska satsningar ska lagstadgad och samhällsviktig verksamhet prioriteras före verksamheter som kommunen inte behöver tillhandahålla.
- Åtgärder och handlingsplan utifrån genomförd lönekartläggning förankras med berörd förvaltning.
- En önskvärd lönestruktur och lönespridning för respektive yrkesgrupp ska eftersträvas. Inom yrkesgruppen är en lönespridning viktig för att åstadkomma en löneutveckling över tid och som också beaktar prestation vid individuell lönesättning. En önskvärd lönestruktur mellan yrkesgrupper ska åstadkommas med aktuell arbetsvärdering som grund.
- Lönestrukturer för yrkesgrupper som återfinns inom flera förvaltningar ska hållas samman gemensamt.

- I arbetet med önskvärd lönestruktur ska utbildning löna sig vilket föranleder analys och att eventuella åtgärder behöver vidtas såväl på strukturell nivå och på grupp- samt individnivå.
- Grunden för bedömning av prestation vid individuell lönesättning är fastställda lönekriterier.

Yrkesgrupper i behov av särskilda lönestrategiska satsningar

Det finns ett antal yrkesgrupper som bedöms vara i behov av särskilda lönesatsningar för att trygga kompetensförsörjningen i Umeå kommun och att åstadkomma en önskvärd lönestruktur. Dessa yrkesgrupper kan delas in enligt följande utifrån lönestrategiska bedömningar:

- Yrkesgrupper som vid rekrytering över tid tydligt är marknadsutsatta eller marknadspåverkade.
- Yrkesgrupper med stora svårigheter att både rekrytera och behålla medarbetare.
- Svårrekryterad spets- eller nyckelkompetens.
- Yrkesgrupper med krav på utbildning där det också råder arbetskraftsbrist.
- Yrkesgrupper som i aktuell lönekartläggning visar på osakliga löneskillnader utifrån kön och är upptagna i handlingsplan för jämställda löner.

Underlag för bedömningar

De ställningstaganden som formuleras i riktlinjen bygger på ett flertal strategiska bedömningar. En del av dessa nämnda utgångspunkter bidrar till att skapa oss en bild av löneläget i Umeå kommun relaterat till vår omvärld. Det är med hjälp av lönestatistik och olika arbetsmarknadsprognoser vi gör våra ställningstaganden om vilka lönerelationer vi vill åstadkomma för olika yrkesgrupper.

Partsgemensamma Huvudöverenskommelser

De partsgemensamma Huvudöverenskommelserna med tillhörande löneavtal utgör grunderna i Umeå kommuns lönebildning. Det är av stor betydelse att värna den svenska modellen och beakta innehållet i löneavtalen. Arbetsgivaren har ett stort ansvar att förvalta dessa avtal. Detta möjliggör en lokal lönebildning utifrån Umeå kommuns förutsättningar beträffande lokal arbetsmarknad, behov av kompetens och ekonomiska förutsättningar.

Prognoser och analysunderlag

Som grund för att ringa in behov av lönesatsningar och kartlägga lönelägen i kommunen ligger systematiska löneanalyser, prognoser och underlag. Dessa är i huvudsak följande:

- Ekonomi- och budgetförutsättningar
- Analysmodell i Umeå kommun - tillgång samt efterfrågan på arbetskraft och rekryteringsbehov i Umeå kommun
- Märket och SKR:s löneprognoser och analyser
- Arbetsmarknadsprognoser, nationella och regionala
- De större bolagen inom Umeå kommunkoncern.
- Storleksmässigt jämförbara kommuner i Sverige.
- SKR:s Lönestatistik samt regional lönestatistik
- Löneanalyser från kommunens årliga lönekartläggning utifrån kön.

Relaterade styrdokument

Umeå kommuns lönepolicy är överordnad riktlinjen för lönestrategiskt arbete. Därtill finns vägledning för lönebildning som ett stödjande dokument för chefer.

Övriga styrande dokument

- Nämndernas kompetensförsörjningsplaner
- Kommunens övergripande kompetensförsörjningsplan
- Riktlinje för planeringsprocess – budget och investeringar
- Delegationsordning

Uppföljning

Riktlinjen är långsiktig och revideras vid behov utifrån lagstiftning, kollektivavtal samt andra påverkansfaktorer och relevanta beslut i Umeå kommun och omvärlden med bäring på lönebildning i kommunen.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2024-12-03

§ 53

Diariennr: PN-2024/00028

Lönepolicy samt Riktlinje för lönestrategiskt arbete, Umeå kommun

Beslut

Personalnämnden beslutar föreslå kommunfullmäktige

att fastställa Lönepolicy, Umeå kommun.

att ge kommunstyrelsen i uppdrag att, vid behov, fastställa Riktlinje för lönestrategiskt arbete, Umeå kommun.

Personalnämnden beslutar föreslå kommunstyrelsen

att, under förutsättning att kommunfullmäktige fastställer Lönepolicy, Umeå kommun, fastställa Riktlinje för lönestrategiskt arbete, Umeå kommun.

Reservation

Lennart Arvidsson (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Ärendebeskrivning

2022 förde personalnämnden dialog med förvaltningen inom KS om behov av att ta fram en lönestrategi. Det konstaterades att Umeå kommun saknade en riktlinje för det lönestrategiska arbetet. 2023 tog personalnämnden med detta i sin verksamhetsplan och under 2023 planerade förvaltningen arbetet och i detta dialoger med samtliga förvaltningsledningar. Detta genomfördes under början av 2024. I samband med detta framkom också behovet av att se över lönepolicyn för att få tydlighet mellan policy relaterat till riktlinjen.

Under hösten har dokumenten fortsatt reviderats utifrån de synpunkter och förslag som har framkommit under processen.

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2024-12-03

De två styrande dokumenten gäller för Umeå kommuns nämnder inkl. gemensamma nämnder.

Policyn beskriver i huvudsak förhållningssätt och vägledande principer, medan riktlinjen handlar om tillämpning samt roll- och ansvarsfördelning.

Beslutsunderlag

Lönepolicy, Umeå kommun

Riktlinje för lönestrategiskt arbete, Umeå kommun

Beredningsansvariga

Stefan Larsson, SLK HR

Linda Taavo, SLK HR

Personalnämndens beslutsordning

Yrkanden

Carin Nilsson (S), Tomas Wennström (S) och Mikael Thyni (M) – bifall till förvaltningens förslag

Lennart Arvidsson (V) - Att det i förslaget till lönepolicy för Umeå kommun ska förtydligas att anställdas löneutveckling ska vara tydligt förankrad i rådande lönekriterier.

Att det i förslaget till lönepolicy för Umeå kommun ska framgå att lön och lönepolitiken i Umeå ska främja jämställda löner och minskade ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män.

Att det i förslaget till riktlinjer för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun under avsnittet för lönestrategiska satsningar ska läggas till satsningar riktade till låglöneyrken.

Att det i förslaget till riktlinjer för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun under avsnittet för gemensamma lönestrategiska utgångspunkter ska läggas till en punkt som beskriver att företrädare för avtalsbärande lokal arbetstagarorganisation skall beredas möjlighet att i samband med årlig lönerevision granska och yttra sig över korrelationen mellan prestation enligt lönekriterier för individuell lönesättning och föreslagen fördelning av löneutrymme.

Propositionsordning som godkänns

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun
Personalnämnden

Protokollsutdrag
2024-12-03

Ordföranden ställer bifall till förvaltningens förslag mot bifall till Lennart Arvidssons tilläggsförslag. Personalnämnden beslutar enligt förvaltningens förslag.

Reservation

Lennart Arvidsson (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget förslag.

Beslutet ska skickas till

ksdiarium@umea.se

[Ange KS-2024/01018 i ämnesraden](#)

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

§ 15

Diariennr: KS-2024/01018

Lönepolicy och riktlinjer för lönestrategiskt arbete 2024

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta lönepolicy i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsen beslutar

att fastställa riktlinjen för lönestrategiskt arbete under
förutsättning att kommunfullmäktige antar lönepolicy.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Se reservationstext under kommunstyrelsens beslutsordning

Ärendebeskrivning

2022 förde personalnämnden dialog med förvaltningen inom KS om behov av att ta fram en lönestrategi. Det konstaterades att Umeå kommun saknade en riktlinje för det lönestrategiska arbetet. 2023 tog personalnämnden med detta i sin verksamhetsplan och under 2023 planerade förvaltningen arbetet och i detta dialoger med samtliga förvaltningsledningar. Detta genomfördes under början av 2024. I samband med detta framkom också behovet av att se över lönepolicyn för att få tydlighet mellan policy relaterat till riktlinjen. Under hösten har dokumenten fortsatt reviderats utifrån de synpunkter och förslag som har framkommit under processen. De två styrande dokumenten gäller för Umeå kommuns nämnder inkl. gemensamma nämnder. Policyn beskriver i huvudsak förhållningssätt och vägledande principer, medan riktlinjen handlar om tillämpning samt roll- och ansvarsfördelning. Lönepolicyn och Riktlinjen för lönestrategiskt arbete har informerats om i centrala samverkansgruppen, CSG, den 28 november 2024.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

Beslutsunderlag

Lönpolicy
Riktlinje för lönestrategiskt arbete
Personalnämndens protokoll 2024-12-03

Beredningsansvariga

Stefan Larsson
Karin Ahnqvist

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning

Yrkanden

Tomas Wennström (S) – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.

Bore Sköld (V) – Bifall till följande fyra tillägg:

1. Att det i förslaget till lönpolicy för Umeå kommun under utgångspunkter, skrivs in att anställdas löneutveckling ska vara förankrad i fastställda lönekriterier.
2. Att det i förslaget till lönpolicy för Umeå kommun under utgångspunkter, skrivs in att lön och lönepolitiken i Umeå ska främja jämställda löner och minskade ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män.
3. Att det i förslaget till riktlinjer för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun under avsnittet för lönestrategiska satsningar ska läggas till satsningar riktade till låglöneyrken.
4. Att det i förslaget till riktlinjer för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun under avsnittet för gemensamma lönestrategiska utgångspunkter ska läggas till en punkt som beskriver att företrädare för avtalsbärande lokal arbetstagarorganisation skall beredas möjlighet, att i samband med årlig lönerevision, granska och yttra sig över korrelationen mellan prestation enligt lönekriterier för individuell lönesättning och föreslagen fördelning av löneutrymme.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag.
Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet bifaller tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.
Hur Umeå kommun arbetar lönestrategiskt är inte enbart en reflektion av parternas överenskommelser, utan är också ett led i ett normerande arbete för att minska oskäliga skillnader i lön mellan kvinnor och män.
Som ett led i att motarbeta detta behövs en större tydlighet i kopplingen mellan löneutveckling och kriterier, där facklig part behöver inkluderas i ett tidigare skede.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Tomas Wennström (S) – Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Bore Sköld (V) – Bifall till följande fyra tillägg:

1. Att det i förslaget till lönepolicy för Umeå kommun under utgångspunkter, skrivs in att anställdas löneutveckling ska vara förankrad i fastställda lönekriterier.
2. Att det i förslaget till lönepolicy för Umeå kommun under utgångspunkter, skrivs in att lön och lönepolitiken i Umeå ska främja jämställda löner och minskade ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män.
3. Att det i förslaget till riktlinjer för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun under avsnittet för lönestrategiska satsningar ska läggas till satsningar riktade till låglöneyrken.
4. Att det i förslaget till riktlinjer för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun under avsnittet för gemensamma lönestrategiska utgångspunkter ska läggas till en punkt som beskriver att företrädare för avtalsbärande lokal arbetstagarorganisation skall beredas möjlighet, att i samband med årlig lönerevision, granska och yttra sig över korrelationen mellan prestation enligt lönekriterier för individuell lönesättning och föreslagen fördelning av löneutrymme.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till näringslivs- och arbetsutskottets förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen bifaller näringslivs- och arbetsutskottets förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.
Hur Umeå kommun arbetar lönestrategiskt är inte enbart en reflektion av

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

parternas överenskommelser, utan är också ett led i ett normerande arbete för att minska oskäligen skillnader i lön mellan kvinnor och män. Som ett led i att motarbeta detta behövs en större tydlighet i kopplingen mellan löneutveckling och kriterier, där facklig part behöver inkluderas i ett tidigare skede.

Beslutet ska skickas till
Linda Taavo
Styrande dokument

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

§ 14

Diariennr: KS-2024/01018

**Lönpolicy och riktlinjer för lönestrategiskt arbete
2024****Förslag till beslut**

Kommunfullmäktige beslutar

- att anta lönpolicy i enlighet med förslaget.

Kommunstyrelsen beslutar

- att fastställa riktlinjen för lönestrategiskt arbete under förutsättning att kommunfullmäktige antar lönpolicy.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden. Hur Umeå kommun arbetar lönestrategiskt är inte enbart en reflektion av parternas överenskommelser, utan är också ett led i ett normerande arbete för att minska oskäligen skillnader i lön mellan kvinnor och män. Som ett led i att motarbeta detta behövs en större tydlighet i kopplingen mellan löneutveckling och kriterier, där facklig part behöver inkluderas i ett tidigare skede.

Ärendebeskrivning

2022 förde personalnämnden dialog med förvaltningen inom KS om behov av att ta fram en lönestrategi. Det konstaterades att Umeå kommun saknade en riktlinje för det lönestrategiska arbetet. 2023 tog personalnämnden med detta i sin verksamhetsplan och under 2023 planerade förvaltningen arbetet och i detta dialoger med samtliga förvaltningsledningar. Detta genomfördes under början av 2024. I samband med detta framkom också behovet av att se över lönpolicyn för att få tydlighet mellan policy relaterat till riktlinjen. Under hösten har dokumenten fortsatt reviderats utifrån de synpunkter och förslag som har framkommit under processen. De två styrande dokumenten gäller för

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

Umeå kommuns nämnder inkl. gemensamma nämnder. Policyn beskriver i huvudsak förhållningssätt och vägledande principer, medan riktlinjen handlar om tillämpning samt roll- och ansvarsfördelning. Lönpolicy och Riktlinjen för lönestrategiskt arbete har informerats om i centrala samverkansgruppen, CSG, den 28 november 2024.

Beslutsunderlag

Lönpolicy

Riktlinje för lönestrategiskt arbete

Personalnämndens protokoll 2024-12-03

Beredningsansvariga

Stefan Larsson

Karin Ahnqvist

Näringslivs- och arbetsutskottets beslutsordning**Yrkanden****Tomas Wennström (S)** – Bifall till tjänsteskrivelsens förslag.**Bore Sköld (V)** – Bifall till följande fyra tillägg:

1. Att det i förslaget till lönpolicy för Umeå kommun under utgångspunkter, skrivs in att anställdas löneutveckling ska vara förankrad i fastställda lönekriterier.
2. Att det i förslaget till lönpolicy för Umeå kommun under utgångspunkter, skrivs in att lön och lönepolitiken i Umeå ska främja jämställda löner och minskade ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män.
3. Att det i förslaget till riktlinjer för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun under avsnittet för lönestrategiska satsningar ska läggas till satsningar riktade till låglöneyrken.
4. Att det i förslaget till riktlinjer för lönestrategiskt arbete i Umeå kommun under avsnittet för gemensamma lönestrategiska utgångspunkter ska läggas till en punkt som beskriver att företrädare för avtalsbärande lokal arbetstagarorganisation skall beredas möjlighet, att i samband med årlig lönerevision, granska och yttra sig över korrelationen mellan prestation enligt lönekriterier för individuell lönesättning och föreslagen fördelning av löneutrymme.

Propositionsordning som godkänns

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag.
Ordföranden finner att näringslivs- och arbetsutskottet bifaller
tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.
Hur Umeå kommun arbetar lönestrategiskt är inte enbart en reflektion av
parternas överenskommelser, utan är också ett led i ett normerande
arbete för att minska oskäligen skillnader i lön mellan kvinnor och män.
Som ett led i att motarbeta detta behövs en större tydlighet i kopplingen
mellan löneutveckling och kriterier, där facklig part behöver inkluderas i
ett tidigare skede.

Beslutet ska skickas till

Linda Taavo

Styrande dokument

Tjänsteskrivelse

2024-12-09

Arvodeskommittén

Diariennr: KS-2024/01076

OPF-KR 2025 (tidigare OPF-KL 2018), omställningsstöd och pension för förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta Omställnings- och pensionsbestämmelser OPF-KR 25

att anta tillämpningsanvisningar OPF-KR25.

Ärendebeskrivning

En översyn av omställningsstöd och pension för förtroendevalda pågår vid SKR. Förändringar som föreslås och beslutas av kommunfullmäktige föreslås utifrån detta få dokumentnamn bestämmelser samt tillämpningar omställningsstöd och pension för förtroendevalda OPF-KR 25 fr.o.m. 2025-01-01.

Den 1 januari 2024 ändrades pensionsavtalet KAP-KR för anställda inom kommunal sektor gällande pensionsavsättning. Pensionsavsättningen är med detta 6 % upp till 7,5 inkomstbasbelopp (IBB) mot tidigare 4,5 % samt 31,5 % över 7,5 IBB mot tidigare 30 %.

Mot denna bakgrund föreslås en förändring i Bestämmelser OPF-KR25: att pensionsavsättningen höjs för förtroendevalda och att detta gäller fr.o.m. 2025-01-01. Pensionsavsättningen föreslås då vara 6 % upp till 7,5 IBB samt 31,5 % över 7,5 % IBB.

En förändring gällande ett förtydligade i tillämpningsanvisningar OPF-KR 25 föreslås enligt följande under avsnitt "Samordning och utbetalning av ekonomiskt stöd": Omställningsstödet samordnas och sammanräknas med övrig inkomst över ett inkomstbasbelopp år två och tre. Mellanskillnad mellan inkomst och omställningsstöd utbetalas per månad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse

Bestämmelser omställningsstöd och pension förtroendevalda OPF-KR 25

Tillämpningsanvisningar omställningsstöd och pension förtroendevalda
OPF-KR 25

Tjänsteskrivelse

Dnr: KS-2024/01076

Beredningsansvariga

Stefan Larsson

Karin Ahnqvist

Beslutet ska skickas till

Linda Thelberg

Karin Ahnqvist

HR-direktör

Stefan Larsson

förhandlingschef

2024-12-13

Bestämmelser om omställningsstöd och pension för förtroendevalda (OPF-KR 25)

Allmänt om bestämmelserna

OPF-KR 25 innehåller omställningsstöd, pensionsbestämmelser samt familjeskydd för förtroendevalda som avses i 4 kap. § 1 kommunallagen. OPF-KR 25 antas lokalt av Kommunfullmäktige.

OPF-KR 25 indelas i fyra kapitel:

1. Inledande bestämmelser

- Pensionsmyndighet
- Ändringar av och tillägg till bestämmelserna

2. Omställningsstöd

- Aktiva omställningsinsatser
- Ekonomiskt omställningsstöd
- Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

3. Pensionsbestämmelser

- Avgiftsbestämd pensionsbehållning
- Sjukpension
- Efterlevandeskydd

4. Familjeskydd

Kapitel 1

Inledande bestämmelser

§ 1 Pensionsmyndighet

I anslutning till att OPF-KR-25 antas ska en pensionsmyndighet utses. Pensionsmyndigheten har i uppgift att tolka och tillämpa bestämmelserna i OPF-KR 25. Pensionsmyndighet i Umeå kommun är arvodeskommittén

Ändringar av och tillägg till bestämmelserna

Förtroendevald är skyldig att följa de ändringar av och de tillägg till dessa bestämmelser som kommunen från tid till annan beslutar.

Kapitel 2

Bestämmelser om omställningsstöd för förtroendevalda

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelserna tillämpas på förtroendevald som väljs för första gången i samband med valet 2014 eller senare, eller som i tidigare uppdrag inte omfattas av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Bestämmelser om omställningsstöd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 % av heltid.

§ 2 Omställningsstöd

Omställningsstöd syftar till att under en begränsad tid underlätta övergången till arbetslivet när en förtroendevald lämnat sitt (sina) uppdrag. Omställningsstöd kan bestå av aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Omställningsstöd förutsätter att den förtroendevalde själv aktivt verkar för att få ett nytt arbete.

§ 3 Aktiva omställningsinsatser

Möjlighet till aktiva omställningsinsatser har förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag och som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst fyra års sammanhängande uppdragstid och som inte uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder när han eller hon lämnar sitt (sina) uppdrag.

Umeå kommun har att utifrån den förtroendevaldes individuella förutsättningar ta ställning till lämpliga aktiva omställningsinsatser samt vilken kostnadsram som ska gälla. De åtgärder som erbjuds kan exempelvis, som på arbetsmarknaden i övrigt, bestå av rådgivningsinsatser och kompletterande utbildning (se tillämpningsanvisning förtroendevalda OPF- KR 25 Umeå kommun 2025, KS 2024 01076-1).

§ 4 Ekonomiskt omställningsstöd

Rätt till ekonomiskt omställningsstöd har förtroendevald som lämnat sitt (sina) uppdrag efter minst ett års sammanhängande uppdragstid.

För varje år i uppdraget utges ett ekonomiskt omställningsstöd om tre månader. Ekonomiskt omställningsstöd utges i högst tre år.

Det ekonomiska omställningsstödet utges med 85 procent under de två första åren och med 60 procent under år tre.

Det ekonomiska omställningsstödet beräknas på den förtroendevaldes genomsnittliga månadsarvode gånger tolv under det senaste året. Det innebär de senaste tolv månaderna före den förtroendevalde avslutar uppdraget.

Ekonomiskt omställningsstöd utges av Umeå kommun som längst till och med kalendermånaden innan den förtroendevalde uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

Rätten att erhålla ekonomiskt omställningsstöd upphör om den förtroendevalde på nytt blir innehavare av uppdrag med sammanlagt minst 40 av heltid hos kommunen, landsting/region eller kommunalförbund, får uppdrag i riksdagen eller regeringen eller får förvärvsarbete i minst motsvarande omfattning.

§ 5 Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av heltid och som lämnat sitt uppdrag efter minst åtta års sammanhängande uppdragstid.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges till förtroendevald tidigast från 61 års ålder och endast i omedelbar anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd enligt § 4 upphört.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges av kommunen efter årsvis ansökan från den förtroendevalde. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd motsvarar 60 % av den förtroendevaldes årsarvode året innan avgångstidpunkten.

För att uppbära förlängt ekonomiskt omställningsstöd krävs egen aktivitet från den förtroendevalde i syfte att hitta annan försörjning.

Det förlängda ekonomiska omställningsstödet upphör vid 69 års ålder(LAS §32a).

§ 6 Samordning

Det första årets utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd samordnas inte med förvärvsinkomster. De följande åren undantas årligen ett prisbasbelopp från samordning. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd samordnas inte upp till ett prisbasbelopp.

§ 7 Uppgiftsskyldighet

En förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna omställningsstöd, ekonomiskt omställningsstöd och förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Har förtroendevald erhållit omställningsstöd, ekonomiskt omställningsstöd eller förlängt ekonomiskt omställningsstöd obehörigen eller med för högt belopp genom oriktiga uppgifter, underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldighet eller på annat sätt eller har förtroendevald i annat fall bort inse att utbetalningen var oriktig, ska det för mycket utbetalda beloppet återbetalas.

Pensionsmyndigheten kan – om särskilda skäl föreligger – besluta att helt eller delvis avstå från efterkrav.

Pensionsmyndigheten kan – om särskilda skäl föreligger – besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

§ 8 Ansökan om omställningsstöd

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3–5 ska göras skriftligt enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar.

Ansökan om omställningsstöd enligt §§ 3–5 ska göras i anslutning till att den förtroendevalde lämnar/minskar sitt (sina) uppdrag.

§ 9 Utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd

Om rätt till ekonomiskt omställningsstöd föreligger bör den förtroendevalde få sådant omställningsstöd utbetald inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Kapitel 3

Pensionsbestämmelser

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om pension gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen.

Bestämmelserna gäller för förtroendevalda som tillträtt i samband med valet 2014 eller senare. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt, även förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

Pensionsbestämmelserna tillämpas för förtroendevald, oavsett uppdragets omfattning, om inte annat anges.

Pensionsbestämmelserna gäller inte för förtroendevald som vid tillträdet av sitt (sina) uppdrag har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder.

§ 2 Pensionsförmånernas omfattning

Pensionsförmåner enligt dessa bestämmelser är:

- a. avgiftsbestämd ålderspension
- b. sjukpension
- c. efterlevandeskydd

§ 3 Avgiftsbestämd ålderspension

En förtroendevald har rätt till avgiftsbestämd ålderspension enligt §§ 4 – 9.

§ 4 Pensionsgrundande inkomst

En förtroendevalds pensionsgrundande inkomst beräknas per kalenderår och begränsas till högst 30 inkomstbasbelopp.

Den pensionsgrundande inkomsten utgörs av den förtroendevaldes årsarvode, sammanträdesersättningar samt andra i det pensionsgrundande uppdraget (uppdragen) utgivna kontanta ersättningar.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid och som under ledighet till följd av sjukdom, olycksfall, arbetsskada eller föräldraledighet och på grund av sådan ledighet fått avdrag från sitt arvode, ska den pensionsgrundande inkomsten räknas om (höjas) med vad som avdragits.

I den pensionsgrundande inkomsten ska inte ingå ersättning som betalas ut till förtroendevald enligt 4 kap 12 § kommunallagen för förlorad arbetsinkomst, semesterförmån eller tjänstepensionsförmån eller ersättning som utgör traktamente eller kostnadsersättning.

§ 5 Pensionsavgifter

Pensionsavgiften beräknas i procent på den förtroendevaldes pensionsgrundande inkomst enligt § 4.

Pensionsavgiften är 6 procent på den pensionsgrundande inkomsten upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp fr.o.m. 2025-01-01.

Pensionsavgiften är 31,5 procent fr.o.m. 2025-01-01 på de delar av den pensionsgrundande inkomsten som överstiger 7,5 inkomstbasbelopp, intill dess den förtroendevalde har uppnått motsvarande i 32 a § LAS angiven ålder. Därefter är pensionsavgiften 6 procent på hela den pensionsgrundande inkomsten.

För förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid med sammanlagt minst 40 procent av heltid, och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB) och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen befrias från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång, ska pensionsavgift tillgodoräknas under tid då den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken (SFB).

Anmärkning

Pensionsavgift ska avsättas i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen). Pensionsavgiften beräknas på den pensionsgrundande inkomsten året före den förtroendevalde beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning. Pensionsavgiften avsätts till den förtroendevaldes pensionsbehållning.

Förtroendevald tillgodoräknas pensionsavgift från kommunen endast om den för kalenderåret är högre än 3 procent av samma års inkomstbasbelopp. Då förtroendevald inte tillgodoräknas pensionsavgift betalar kommunen motsvarande belopp direkt till den förtroendevalde i form av ersättning som inte är pensionsgrundande.

Belopp understigande 236 kr avseende ett kalenderår utbetalas inte. Från och med år 2025 uppräknas nivån 236 kr årligen med förändringen av inkomstbasbeloppet.

§ 6 Pensionsbehållning

Pensionsavgiften för ett kalenderår avsätts senast den 31 mars följande år till en pensionsbehållning hos kommunen där den förtroendevalde har innehaft uppdrag. Med pensionsbehållning avses summan av de årliga pensionsavgifter som intjänats hos kommunen.

Pensionsbehållningen innehåller ett efterlevandeskydd enligt § 11.

Den förtroendevalde kan erbjudas möjlighet att välja bort efterlevandeskyddet i anslutning till ansökan om uttag.

§ 7 Information

Pensionsmyndigheten ska lämna information till den förtroendevalde om hans eller hennes pensionsbehållning, pensionsgrundande inkomst och avsättning av pensionsavgift.

§ 8 Utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension

Utbetalning av avgiftsbestämd ålderspension, dvs pensionsbehållningen enligt § 6, sker månadsvis och tidigast från den tidpunkt den förtroendevalde kan få allmän pension utbetalad, och i övrigt enligt överenskommelse mellan den förtroendevalde och pensionsmyndigheten.

Ansökan om avgiftsbestämd ålderspension ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten fastställt. Den förtroendevalde bör få pension utbetalad inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

Avgiftsbestämd ålderspension kan utbetalas som engångsersättning till förtroendevald om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 % av inkomstbasbeloppet året innan utbetalning av förmånen börjar.

§ 9 Uppgiftsskyldighet

Förtroendevald är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att kunna fastställa rätten till och beräkna avsättning till pensionsbehållning. Lämnas inte sådana uppgifter kan pensionsmyndigheten besluta att avsättningen ska minskas i skälighetsomfattning.

Om förtroendevald genom att lämna oriktiga uppgifter inte fullgör sin uppgiftsskyldighet eller på annat sätt orsakar att för hög pensionsavgift avsätts, kan detta belopp återkrävas eller avräknas på kommande avsättningar av pensionsavgift.

Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

§ 10 Sjukpension

Sjukpension betalas ut till förtroendevald med uppdrag på heltid eller betydande del av heltid med sammanlagt minst 40 procent av heltid och som får rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt socialförsäkringsbalken och som en följd härav med stöd av 4 kap. 6 § kommunallagen från sitt uppdrag före mandatperiodens utgång.

Sjukpensionen grundas och beräknas på det genomsnittliga månadsarvodet som den förtroendevalde hade kalenderåret före insjuknandetidpunkten gånger tolv. Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om annat beräkningsunderlag.

Sjukpensionens nivå motsvarar nivån för den månadsersättning som utgår till anställda enligt AGS-KL.

Sjukpension utges under tid som den förtroendevalde har rätt till sjuk- eller aktivitetsersättning enligt SFB. Upphör rätten till sjuk- eller aktivitetsersättning upphör också rätten till sjukpension.

Anmärkningar

1. Sjukpensionen utges i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget (uppdragen).
2. Sjukpensionen ska värdesäkras på motsvarande sätt som i de bestämmelser som gäller för utbetalning av månadsersättning enligt AGS-KL.

Förtroendevald som befrias/frånträder sitt uppdrag p g a sjukdom har rätt till efterskydd under 270 kalenderdagar. Efterskyddet innebär att rätt till sjukpension föreligger om förtroendevald under efterskyddstid beviljas sjuk- eller aktivitetsersättning.

Den förtroendevaldes rätt till efterskydd upphör om den förtroendevalde tillträder en anställning eller annat uppdrag, förenat med pensionsrätt.

Pensionsmyndigheten kan i särskilt fall fatta beslut om förlängd efterskyddstid.

§ 11 Efterlevandeskydd

Efterlevandeskydd enligt § 6 innebär att den förtroendevaldes pensionsbehållning betalas till efterlevande make/maka, registrerad partner, sambo eller barn vid förtroendevalds dödsfall. Efterlevandeskydd betalas i första hand till efterlevande make/maka, registrerad partner och sambo. I andra hand betalas efterlevandeskydd till barn.

Om det finns flera barn med rätt till efterlevandeskydd ska pensionsbehållningen delas lika mellan dessa barn.

Vid dödsfall utbetalas värdet av pensionsbehållningen, enligt § 6, till förmånsberättigad efterlevande under fem år.

Efterlevandeskydd kan utbetalas som en engångsersättning till efterlevande om värdet av pensionsbehållningen är högst 150 % av inkomstbasbeloppet året före utbetalning av förmånen börjar.

§ 12 Vissa inskränkningar i rätten till pensionsförmån

Angående påföljd i pensionsförmånshänseende för den som uppsåtligen framkallat förtroendevalds arbetsoförmåga eller död ska gälla vad som anges i 18, 19, 20 a och 100 a §§ lagen om försäkringsavtal.

§ 13 Finansiering

För utfästelser enligt dessa bestämmelser svarar kommunen.

§ 14 Ansökan om och utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd

Utbetalning av sjukpension och efterlevandeskydd sker månadsvis.

Ansökan om sjukpension och efterlevandeskydd ska göras enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten utfärdar. Den förtroendevalde eller förmånsberättigade bör få sjukpension eller efterlevandeskydd utbetald inom tre månader efter det att pensionsmyndigheten tagit emot sådan ansökan.

§ 15 Uppgiftsskyldighet m.m.

Förtroendevald eller hans eller hennes efterlevande är skyldig att lämna de uppgifter som pensionsmyndigheten begär för att fastställa rätten till sjukpension och efterlevandeskydd.

Förtroendevald eller efterlevande som inte fullgör de skyldigheter pensionsmyndigheten fastställt förverkar rätten till förmåner och kan inte genom att senare fullgöra skyldigheten återfå rätten till förverkat belopp mer än sex månader tillbaka.

Pensionsmyndigheten kan dock medge undantag.

Kapitel 4

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

§ 1 Tillämpningsområde m.m.

Bestämmelser om familjeskydd gäller för förtroendevald som avses i 4 kap. 1 § kommunallagen och som fullgör uppdrag hos kommunen på heltid eller betydande del av heltid, med sammanlagt minst 40 procent av heltid.

Bestämmelserna om familjeskydd träder ikraft vid den tidpunkt då OPF-KR 25 antas av fullmäktige, eller från den tidigare tidpunkt som fullmäktige beslutar.

Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt även för förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda.

§ 2 Rätt till familjeskydd

En förtroendevalds efterlevande har rätt till

- Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande vuxen och
- Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall till efterlevande barn.

§ 3 Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall

En förtroendevalds efterlevande har rätt till familjeskydd om den förtroendevalde avlider:

- a) under tid då han eller hon uppfyller förutsättningarna enligt § 1,
- b) under tid då han eller hon får sjukpension enligt Pensionsbestämmelser § 10 Rätten till familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall gäller också om den förtroendevalde avlider:
- c) inom sex månader efter det att den förtroendevalde befrias/frånträder sitt uppdrag.

En förtroendevalds efterlevande har inte rätt till familjeskydd enligt punkterna

- b) – c) om den förtroendevalde vid tidpunkten för dödsfallet hade en anställning eller uppdrag med pensionsrätt och den förtroendevalde genom anställning eller uppdrag hade motsvarande skydd för efterlevande.

§ 4 Familjeskydd till efterlevande vuxen

Familjeskydd till efterlevande vuxen betalas ut till den förtroendevaldes make, maka, sambo och registrerad partner som den avlidne hade vid tidpunkten för dödsfallet.

§ 5 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande vuxen

En efterlevande vuxen, med rätt till familjeskydd till efterlevande vuxen enligt ovan, har rätt till förmån i fem års tid.

Från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år motsvarar den månatliga förmånens värde 1,1 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Familjeskydd till efterlevande vuxen ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 6 Familjeskydd till efterlevande barn

Familjeskydd till efterlevande barn betalas ut till den förtroendevaldes arvsberättigade barn till och med månaden innan barnet fyller arton år.

Rätten till familjeskydd till efterlevande barn gäller även för den tid då barnet har rätt till barnpension enligt SFB.

Rätt till familjeskydd till efterlevande barn har även det barn som den förtroendevalde med socialnämndens medgivande tagit emot i sitt hem för vård och fostran i adoptionssyfte.

§ 7 Beräkning och utbetalning av familjeskydd till efterlevande barn

Ett efterlevande barn, med rätt till familjeskydd enligt ovan, har, från och med månaden efter att den förtroendevalde avlidit och fram till och med slutet av samma år, rätt till en månatlig förmån motsvarande 0,5 inkomstbasbelopp delat med tolv. Förmånen ska därefter årligen räknas upp med förändringen av prisbasbeloppet.

Det sammanlagda månatliga förmånsvärdet av familjeskydd till efterlevandes samtliga barn kan dock aldrig överstiga värdet av 1,5 inkomstbasbelopp, det år dödsfallet inträffade, delat med tolv.

Vid fler än tre efterlevande barn bestäms den månatliga förmånens värde till vart och ett av de efterlevande barnen till motsvarande en tolfedel av värdet av 1,5 inkomstbasbelopp året då den förtroendevalde avled delat med antalet efterlevande barn med rätt till familjeskydd till efterlevande barn, därefter årligen uppräknat med förändringen av prisbasbeloppet.

Om ett efterlevande barn till en förtroendevald framställer anspråk på familjeskydd till efterlevande barn först efter det att sådan förmån har börjat betalas ut, ska redan utbetalda förmåner inte omfördelas mellan barnen.

Familjeskydd vid den förtroendevaldes dödsfall till efterlevande barn ska utbetalas månadsvis och i lika stora delar.

§ 8 Utbetalning av förmåner

Familjeskyddet betalas ut till den förtroendevaldes efterlevande månadsvis, senast tre månader efter det att kommunen har tagit emot ett fullständigt underlag för utbetalningen.

Om den förtroendevalde har befriats/frånträtt sitt uppdrag och den förtroendevalde omfattas av familjeskydd, ska den som gör anspråk på förmån, anmäla dödsfall enligt anvisningar från pensionsmyndigheten.

När anmälan inkommit, anses kommunen ha fått kännedom om dödsfallet.

För att rätten till förmån ska kunna bedömas ska den som gör anspråk på förmån lämna de uppgifter som begärs av pensionsmyndigheten samt låta pensionsmyndigheten hämta in uppgifter om den förtroendevalde från nuvarande och tidigare arbetsgivare, uppdragsgivare, Skatteverket, Försäkringskassan eller försäkringsinrättning.

Om efterlevande lämnar oriktiga uppgifter som leder till att för högt familjeskydd utbetalas, kan det för högt utbetalda beloppet avräknas från kommande utbetalningar eller helt eller delvis återkrävas. Detta gäller under förutsättning att efterlevande insett eller borde ha insett att lämnade uppgifter var oriktiga.

Pensionsmyndigheten kan besluta att helt eller delvis efterge beloppet.

Pensionsmyndigheten kan besluta att en efterlevande förlorar sin rätt till familjeskydd med anledning av att han eller hon uppsåtligen har framkallat den förtroendevaldes död. Omständigheterna ska vara sådana som anges i 12 kap. 8 § första stycket FAL.

Tillämpningsanvisning Förtroendevalda

OPF-KR 25 Umeå kommun

Allmänt

OPF-KR gäller för förtroendevalda som tillträtt sitt förtroendeuppdrag för första gången i samband med valet 2014 eller senare, eller som i tidigare uppdrag inte har omfattats av Bestämmelser om pension och avgångsersättning för förtroendevalda PBF eller andra pensionsbestämmelser för förtroendevalda och inte heller uppnått 67 års ålder.

Ledamöter i styrelser för kommunens bolag omfattas av PBF, OPF-KR eller andra pensionsbestämmelser i dessa uppdrag under förutsättning att avgifter från bolagen betalats in till Umeå kommun.

Pensionsmyndighet

Arvodeskommittén är pensionsmyndighet och ansvarar för tolkning och tillämpning av OPF-KR:s regler.

Omställningsstöd

För att underlätta övergången till arbetslivet kan förtroendevalda som har haft uppdrag på minst 40 procent av heltid (40% uttolkning av kommunallagen) få hjälp med omställningsstöd som består av tre delar – aktiva omställningsinsatser, ekonomiskt omställningsstöd samt förlängt ekonomiskt omställningsstöd.

Aktiva omställningsinsatser

Förtroendevald som avslutar sitt (sina) uppdrag som totalt uppgått till 40 procent av en heltid efter fyra sammanhängande år, kan få hjälp i omställning till nytt arbete om han eller hon inte fyllt 66 år.

Förtroendevalda kan erbjudas möjlighet till aktiv omställningsinsats på liknande sätt och i liknande omfattning som gäller för anställda i kommunen.

Exempel på aktiva åtgärder:

- Hjälp att skriva CV
- Rådgivning och vägledning
- Viss kompletterande utbildning
- Finansiering av kurslitteratur
- Hjälp att starta eget företag
- Studier

De aktiva insatserna kan som längst pågå under ett år efter det att förtroendeuppdraget upphört och göras utifrån individuella förutsättningar och behov.

Personalfunktionen beslutar i samråd med den före detta förtroendevalde om vilka omställningsinsatser denne ska omfattas av, till ett värde upp till 25 000 kr.

Ekonomiskt omställningsstöd

Förtroendevalda som avslutar uppdrag som totalt uppgått till 40 procent av en heltid, kan efter minst ett års sammanhängande uppdragstid få ekonomiskt omställningsstöd.

Längden på det ekonomiska omställningsstödet avgörs av uppdragets längd. Varje års uppdrag på minst 40 procent av heltid ger tre månaders stöd under högst tre år.

Det ekonomiska omställningsstödet samordnas inte med övriga inkomster under det första året. Under år två och tre samordnas inkomster/ersättningar över ett inkomstbasbelopp med omställningsstödet.

År	Nivå	Samordning med förvärvsinkomst
1	85 procent	Ingen samordning.
2	85 procent	Ej upp till ett inkomstbasbelopp
3	60 procent	Ej upp till ett inkomstbasbelopp

Ekonomiskt omställningsstöd stöd kan utges längst till uppnådd ålder enligt Lag om anställningsskydd 32a §, för närvarande 69 år.

Ersättningen betalas ut efter ansökan i efterskott. Perioden börjar löpa första dagen efter att förtroendeuppdraget upphör.

Den förtroendevalde kan som mest få tre månaders retroaktiv utbetalning.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd gäller för förtroendevald som innehaft ett eller flera uppdrag med sammanlagt minst 40 procent av heltid och som lämnat sitt uppdrag efter minst åtta års sammanhängande uppdragstid.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges till förtroendevald tidigast från 61 års ålder och endast i omedelbar anslutning till att ekonomiskt omställningsstöd upphört. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd kan utges av kommunen efter årsvis ansökan från den förtroendevalde. Förlängt ekonomiskt omställningsstöd motsvarar 60 % av den förtroendevaldes årsarvode året innan avgångstidpunkten.

För att uppbära förlängt ekonomiskt omställningsstöd krävs egen aktivitet från den förtroendevalde i syfte att hitta annan försörjning.

Förlängt ekonomiskt omställningsstöd samordnas inte upp till ett inkomstbasbelopp.

Samordning och utbetalning av ekonomiskt omställningsstöd

Vid ekonomiskt omställningsstöd fordras egen aktivitet från den förtroendevalde i syfte att hitta annan försörjning.

Exempel på egen aktivitet:

- Inskriften på arbetsförmedlingen
- Uppfyller villkor för ersättning enligt lagen om arbetslöshetsförsäkring
- Arbete eller annat uppdrag som genererar inkomst
- Avlönat arbete (se samordning enligt ovan)
- Studier i syfte att finna ett arbete. Studier omfattar även tid mellan terminer om studier bedrivs över flera terminer. Om förvärvsinkomst erhålls vid sidan av studier gäller samordningsregler enligt ovan.
- Egen aktivitet ska redovisas till personalfunktionen innan första utbetalning sker av ekonomiskt omställningsstöd.

Samordning innebär att:

Omställningsstödet samordnas och sammanräknas med övrig inkomst över ett inkomstbasbelopp år två och tre. Mellanskillnad mellan inkomst och omställningsstöd utbetalas per månad.

Omställningsstödet upphör om den förtroendevalde får nytt arbete med stadigvarande lika eller högre inkomst än det ekonomiska omställningsstödet.

Underlag för samordning skall inkomma senast den 10:e varje månad. Inkommet underlag för föregående månad samordnas med nästkommande utbetalning. Uteblivet underlag innebär in-
dragen ersättning.

Den förtroendevalde ska lämna inkomstuppgift även om förvärvsinkomsten är noll kronor. Inlämnad inkomstuppgift är en förutsättning för att ekonomiskt omställningsstöd ska betalas ut.

Egna företagares inkomst likställs med sjukpenninggrundande inkomst. (SGI).

All ekonomisk ersättning är preliminär och avräkning och/eller återkrav kan komma att ske vid senare utbetalningstillfälle.

Omställningsstöden jämföras med inkomst av tjänst och är pensionsgrundande för allmän pension.

Förtroendevalda med uppdrag på mindre än 40 procent av en heltid får ersättning för förlorad tjänstepensionsförmån enligt schablon. Detta regleras i arvodesbestämmelserna OPF-KR.

Sjukpension

Sjukpension utges i förhållande till nedsatt arbetsförmåga i uppdraget/uppdragen till förtroendevald med uppdrag på minst 40 procent av en heltid. På grund av sjukersättning kan den förtroendevalde ha rätt till ersättning enligt AGS-KL (avtalsgruppsjukförsäkring) som gäller alla anställda.

Efterlevandeskydd

Pensionsbehållningen innehåller ett obligatoriskt efterlevandeskydd som kan väljas bort vid utbetalning, men inte dessförinnan. Vid förtroendevalds dödsfall betalas det sparade kapital som finns i pensionsbehållningen ut till i första hand make/maka, registrerad partner, sambo och i andra hand till barn (under 20 år). Avseende definitionen av sambo hänvisas till sambolagen. Beloppets storlek bestäms av hur stor pensionsbehållningen är innan dödsfallet och om den avgiftsbestämda pensionen har börjat betalas ut till den förtroendevalde eller inte

Familjeskydd

Familjeskydd vid förtroendevalds dödsfall syftar till att efterlikna skyddet som övriga anställda inom kommunen har.

Med ”familjeskydd” avses en fastställd förmån som vid dödsfall utbetalas till den förtroendevaldas efterlevande. Familjeskydd gäller för förtroendevald med uppdrag på minst 40 % av en heltid.

Bestämmelserna om familjeskydd träder ikraft i samband med valet 2018 eller vid den senare tidpunkt då OPF-KR 25 antas av fullmäktige. Bestämmelserna gäller från samma tidpunkt, även förtroendevalda som i tidigare uppdrag inte omfattats av PBF, PRF-KL eller andra omställnings- och pensionsbestämmelser för förtroendevalda. Familjeskydd består av två delar, dels familjeskydd till efterlevande vuxen och dels familjeskydd till efterlevande barn. Med barn avses arvsberättigat barn eller det barn som den förtroendevalde tagit emot i sitt hem i adoptionssyfte.

Om den förtroendevalde har en samtidig anställning med rätt till annat motsvarande skydd ska rätten till familjeskydd bedömas av pensionsmyndigheten

Ansökan

Ansökan om omställningsstöd skall göras på blankett ”Ansökan om omställningsstöd enligt OPF-KR” som finns på Intranätet-Insidan samt hos personalfunktionen.

Ansökan omfattar både omställningsinsats och/eller ekonomiskt omställningsstöd och ska vara personalkontoret pensionshandläggare tillhanda för vidare handläggning senast tre månader efter det att förtroendeuppdraget har upphört

För att få rätt till sjukpension efterlevande - och familjeskydd krävs en skriftlig ansökan, enligt de anvisningar som pensionsmyndigheten tagit fram.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

§ 16

Diariennr: KS-2024/01076

OPF-KR 2025 (tidigare OPF-KL 2018), omställningsstöd och pension för förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta omställnings- och pensionsbestämmelser OPF-KR 25

att anta tillämpningsanvisningar OPF-KR25.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Se reservationstext under kommunstyrelsens beslutsordning.

Lars Forsgren (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

En översyn av omställningsstöd och pension för förtroendevalda pågår vid SKR. Förändringar som föreslås och beslutas av kommunfullmäktige föreslås utifrån detta få dokumentnamn bestämmelser samt tillämpningar omställningsstöd och pension för förtroendevalda OPF-KR 25 fr.o.m. 2025-01-01.

Den 1 januari 2024 ändrades pensionsavtalet KAP-KR för anställda inom kommunal sektor gällande pensionsavsättning. Pensionsavsättningen är med detta 6 % upp till 7,5 inkomstbasbelopp (IBB) mot tidigare 4,5 % samt 31,5 % över 7,5 IBB mot tidigare 30 %.

Mot denna bakgrund föreslås en förändring i Bestämmelser OPF-KR25:

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

att pensionsavsättningen höjs för förtroendevalda och att detta gäller fr.o.m. 2025-01-01. Pensionsavsättningen föreslås då vara 6 % upp till 7,5 IBB samt 31,5 % över 7,5 % IBB.

En förändring gällande ett förtydligade i tillämpningsanvisningar OPF-KR 25 föreslås enligt följande under avsnitt ”Samordning och utbetalning av ekonomiskt stöd”: Omställningsstödet samordnas och sammanräknas med övrig inkomst över ett inkomstbasbelopp år två och tre. Mellanskillnad mellan inkomst och omställningsstöd utbetalas per månad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse

Bestämmelser omställningsstöd och pension förtroendevalda OPF-KR 25
Tillämpningsanvisningar omställningsstöd och pension förtroendevalda OPF-KR 25

Beredningsansvariga

Stefan Larsson
Karin Ahnqvist

Arvodeskommitténs beslutsordning

Yrkanden

Jan-Olov Carlsson (V) – att lydelsen i bestämmelser och tillämpningsanvisningar för OPF-KR 2025 ändras så att ekonomiskt omställningsstöd samordnas även under det första året och att ändringen träder i kraft från nästa mandatperiod samt att SLK får i uppdrag att se över bestämmelser för omställningsstöd relaterat till OPF-KR 2025 och tar fram förslag till hur villkoren i dessa kan likställas med arbetslöshetsförsäkringen vid förvärvsarbete.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Jan-Olov Carlssons (V) förslag.
Ordföranden finner att arvodeskommittén beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Jäv

Janet Ågren (S), Tomas Wennström (S), Lena Andersson (M) och Bore Sköld (V) deltar inte i handläggning eller beslut på grund av jäv.

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

Reservation

Jan-Olov Carlsson (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är anmärkningsvärt att politiker under första året med omställningsstöd tillåts lyfta höga ersättningar i omställningsstöd samtidigt som de förvärvsarbetar och tjänar lön. Det är inte okej att regelverket tillåts bli avsevärt mer gynnsamt för politiker än för vanligt folk.

Kommunstyrelsens beslutsordning

Yrkanden

Anders Ågren (M), Mattias Larsson (C) och Hans Lindberg (S) – Bifall till arvodeskommitténs förslag.

Bore Sköld (V) – Att lydelsen i bestämmelser och tillämpningsanvisningar för OPF-KR 2025 ändras så att ekonomiskt omställningsstöd samordnas även under det första året och att ändringen träder i kraft från nästa mandatperiod samt att SLK får i uppdrag att se över bestämmelser för omställningsstöd relaterat till OPF-KR 2025 och tar fram förslag till hur villkoren i dessa kan likställas med arbetslöshetsförsäkringen vid förvärvsarbete.

Lars Forsgren (SD) – Avslag till antagandet av OPF-KR 2025 och bifall till eget förslag att förtroendevalda i enlighet med Kommunallagen kap 4§ med ett uppdrag på 0,4 i minst ett sammanhängande år har rätt till max 3 månaders ersättning efter avslutat uppdrag. Nivån på ersättningen är 100 procent och utan villkor. Pensioner och andra avgifter behandlas som under tjänstgöring.

Propositionsordning som godkänns

Bifall till arvodeskommitténs förslag *mot* Bore Skölds (V) förslag *mot* Lars Forsgrens (SD) förslag. Ordföranden finner att kommunstyrelsen beslutar enligt arvodeskommitténs förslag.

Reservation

Bore Sköld (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är anmärkningsvärt att politiker under första året med omställningsstöd tillåts lyfta höga ersättningar i omställningsstöd samtidigt som de förvärvsarbetar och tjänar lön. Det är inte okej att

Umeå kommun
Kommunstyrelsen

Protokollsutdrag
2025-01-14

regelverket tillåts bli avsevärt mer gynnsamt för politiker än för vanligt folk.

Lars Forsgren (SD) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande.

Beslutet ska skickas till
Linda Thelberg

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

§ 1

Diariennr: KS-2024/01076

OPF-KR 2025 (tidigare OPF-KL 2018), omställningsstöd och pension för förtroendevalda

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att anta omställnings- och pensionsbestämmelser OPF-KR 25

att anta tillämpningsanvisningar OPF-KR25.

Jäv

Janet Ågren (S), Tomas Wennström (S), Lena Andersson (M) och Bore Sköld (V) deltar inte i handläggning eller beslut på grund av jäv.

Reservation

Jan-Olov Carlsson (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Se skriftlig reservationstext under arvodeskommitténs beslutsordning.

Ärendebeskrivning

En översyn av omställningsstöd och pension för förtroendevalda pågår vid SKR. Förändringar som föreslås och beslutas av kommunfullmäktige föreslås utifrån detta få dokumentnamn bestämmelser samt tillämpningar omställningsstöd och pension för förtroendevalda OPF-KR 25 fr.o.m. 2025-01-01.

Den 1 januari 2024 ändrades pensionsavtalet KAP-KR för anställda inom kommunal sektor gällande pensionsavsättning. Pensionsavsättningen är med detta 6 % upp till 7,5 inkomstbasbelopp (IBB) mot tidigare 4,5 % samt 31,5 % över 7,5 IBB mot tidigare 30 %.

Mot denna bakgrund föreslås en förändring i Bestämmelser OPF-KR25:

Umeå kommun**Protokollsutdrag**Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

att pensionsavsättningen höjs för förtroendevalda och att detta gäller fr.o.m. 2025-01-01. Pensionsavsättningen föreslås då vara 6 % upp till 7,5 IBB samt 31,5 % över 7,5 % IBB.

En förändring gällande ett förtydligade i tillämpningsanvisningar OPF-KR 25 föreslås enligt följande under avsnitt "Samordning och utbetalning av ekonomiskt stöd": Omställningsstödet samordnas och sammanräknas med övrig inkomst över ett inkomstbasbelopp år två och tre. Mellanskillnad mellan inkomst och omställningsstöd utbetalas per månad.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse

Bestämmelser omställningsstöd och pension förtroendevalda OPF-KR 25

Tillämpningsanvisningar omställningsstöd och pension förtroendevalda OPF-KR 25

Beredningsansvariga

Stefan Larsson

Karin Ahnqvist

Arvodeskommitténs beslutsordning**Yrkanden**

Jan-Olov Carlsson (V) – att lydelsen i bestämmelser och tillämpningsanvisningar för OPF-KR 2025 ändras så att ekonomiskt omställningsstöd samordnas även under det första året och att ändringen träder i kraft från nästa mandatperiod samt att SLK får i uppdrag att se över bestämmelser för omställningsstöd relaterat till OPF-KR 2025 och tar fram förslag till hur villkoren i dessa kan likställas med arbetslöshetsförsäkringen vid förvärvsarbete.

Propositionsordning som godkännsBifall till tjänsteskrivelsens förslag *mot* Jan-Olov Carlssons (V) förslag.

Ordföranden finner att arvodeskommittén beslutar enligt tjänsteskrivelsens förslag.

Reservation

Jan-Olov Carlsson (V) reserverar sig mot beslutet till förmån för eget yrkande. Det är anmärkningsvärt att politiker under första året med omställningsstöd tillåts lyfta höga ersättningar i omställningsstöd

Umeå kommun

Protokollsutdrag

Kommunstyrelsens näringslivs- och arbetsutskott 2025-01-07

samtidigt som de förvärvsarbetar och tjänar lön. Det är inte okej att regelverket tillåts bli avsevärt mer gynnsamt för politiker än för vanligt folk.

Beslutet ska skickas till

Linda Thelberg

Tjänsteskrivelse

2025-01-03

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2024/01064

Fyllnadsval; ledamot i kommunstyrelsen och ersättare i krisledningsnämnden och Umeå kommunföretag ABs styrelse; Nils Seye Larsen (MP)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Mariam Salem (MP) till ledamot i kommunstyrelsen

Att utse Mariam Salem (MP) till ersättare i krisledningsnämnden.

Att utse Mariam Salem (MP) till ersättare i Umeå kommunföretag AB

Att utse Arvid Lundberg (MP) till ersättare i kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beviljade 16 december 2024 Nils Seye Larsen (MP) begäran om entledigande från uppdragen ledamot i kommunstyrelsen, ledamot och ordförande i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott, ersättare i kommunstyrelsens planeringsutskott, näringslivs- och arbetsutskott, valutskott och budgetberedning samt ersättare i krisledningsnämnden och ersättare i Umeå kommunföretag AB:s styrelse.

Kommunstyrelsen utser ny ledamot och ordförande i hållbarhetsutskottet, ersättare i kommunstyrelsens övriga utskott och budgetberedning vid sitt sammanträde 11 februari 2025.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Mariam Salem

Arvid Lundberg

Lönesupport, troman

Umeå kommunföretag AB

Förnamn, Efternamn

Befattning

Sofia Gustafsson

Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2025-01-27

§ 1

Diariennr: KS-2024/01064

Fyllnadsval; Ledamot i kommunstyrelsen och ersättare i krisledningsnämnden och Umeå Kommunföretag AB styrelse; Nils Seye Larsen (MP)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Mariam Salem (MP) till ledamot i kommunstyrelsen

Att utse Mariam Salem (MP) till ersättare i krisledningsnämnden.

Att utse Mariam Salem (MP) till ersättare i Umeå kommunföretag AB

Att utse Arvid Lundberg (MP) till ersättare i kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beviljade 16 december 2024 Nils Seye Larsen (MP) begäran om entledigande från uppdragen ledamot i kommunstyrelsen, ledamot och ordförande i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott, ersättare i kommunstyrelsens planeringsutskott, näringslivs- och arbetsutskott, valutskott och budgetberedning samt ersättare i krisledningsnämnden och ersättare i Umeå kommunföretag AB:s styrelse.

Kommunstyrelsen utser ny ledamot och ordförande i hållbarhetsutskottet, ersättare i kommunstyrelsens övriga utskott och budgetberedning vid sitt sammanträde 11 februari 2025.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Mariam Salem

Arvid Lundberg

Lönesupport, troman

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag

2025-01-27

Umeå kommunföretag AB

Justerares sign:

Utdraget bestyrks:

Tjänsteskrivelse

2025-01-03

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2024/01073

Fyllnadsval; Ersättare i jämställdhetsutskottet och Norrlandsoperan AB; Helena Smith (S)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Titti Ådén (S) till ersättare i kommunfullmäktiges
jämställdhetsutskott

Att utse Klara Eriksson (S) till ersättare i Norrlandsoperan AB

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beviljade 16 december 2024 Helena Smiths (S)
begäran om entledigande från uppdragen som ersättare i
kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott och Norrlandsoperan AB.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Titti Ådén

Klara Eriksson

Lönesupport, troman

Norrlandsoperan

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2025-01-27

§ 2

Diariennr: KS-2024/01073

Fyllnadsval; Ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott och Norrlandsoperan AB; Helena Smith (S)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Titti Ådén (S) till ersättare i kommunfullmäktiges
jämställdhetsutskott

Att utse Klara Eriksson (S) till ersättare i Norrlandsoperan AB

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige beviljade 16 december 2024 Helena Smiths (S)
begäran om entledigande från uppdragen som ersättare i
kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott och Norrlandsoperan AB.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Titti Ådén

Klara Eriksson

Lönesupport, troman

Norrlandsoperan

Tjänsteskrivelse

2025-01-08

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2025/00042

Avsägelse; Ersättare i kommunstyrelsen och ledamot i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott; Anders Norqvist (L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Anders Norqvist (L) begärt entledigande från uppdragen som ersättare i kommunstyrelsen och ledamot i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

att till ersättare i kommunstyrelsen utse Hanna Lundin Jernberg (L)

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) har avsagt sig uppdraget som ersättare i kommunstyrelsen och ledamot i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott.

Kommunstyrelsen utser ny ledamot i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott vid sammanträdet den 11 februari 2025.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Anders Norqvist
Hanna Lundin Jernberg
Lönesupport, troman

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2025-01-27

§ 3

Diariennr: KS-2025/00042

Avsägelse; Ersättare i kommunstyrelsen och ledamot i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott; Anders Norqvist (L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Anders Norqvist (L) begärt entledigande från uppdragen som ersättare i kommunstyrelsen och ledamot i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

att till ersättare i kommunstyrelsen utse Hanna Lundin Jernberg (L)

Ärendebeskrivning

Anders Norqvist (L) har avsagt sig uppdraget som ersättare i kommunstyrelsen och ledamot i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott.

Kommunstyrelsen utser ny ledamot i kommunstyrelsens hållbarhetsutskott vid sammanträdet den 11 februari 2025.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Anders Norqvist
Hanna Lundin Jernberg
Lönesupport, troman

Tjänsteskrivelse

2025-01-16

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/00070

Avsägelse; Ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden; Patrik Esperí (S)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Patrik Esperí (S) begärt entledigande från uppdraget som ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen:

Att utse Jari Prosi (S) till ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Att utse Said Kalash(S) till siste manliga ersättare i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Ärendebeskrivning

Patrik Esperí (S) avsäger sig uppdraget som ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Patrik Esperí

Lönesupport, troman

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förnamn, Efternamn

Befattning

Sofia Gustafsson

Nämndsekreterare

Umeå kommun
Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag
2025-01-27

§ 5

Diariennr: KS-2025/00070

Avsägelse; Ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden; Patrik Esperí (S)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Patrik Esperí (S) begärt entledigande från uppdraget som ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen:

Att utse Jari Prosi (S) till ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Att utse Said Kalash (S) till siste manliga ersättare i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Ärendebeskrivning

Patrik Esperí (S) avsäger sig uppdraget som ledamot i miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Patrik Esperí

Lönesupport, troman

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Tjänsteskrivelse

2025-01-16

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2025/00074

Avsägelse; Ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Veronica Kerr (KD) begärt entledigande från uppdraget som ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Lukas Nilsson (KD) till ny ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott.

Ärendebeskrivning

Veronica Kerr (KD) avsäger sig uppdraget som ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Veronica Kerr
Lukas Nilsson
Lönesupport, troman
JUSK

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Umeå kommun

Kommunfullmäktiges valberedning

Protokollsutdrag

2025-01-27

§ 4

Diariennr: KS-2025/00074

Avsägelse; Ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott; Veronica Kerr (KD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Veronica Kerr (KD) begärt entledigande från uppdraget som ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott.

Kommunfullmäktige beslutar enligt förslag från valberedningen

Att utse Lucas Nilsson (KD) till ny ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott.

Ärendebeskrivning

Veronica Kerr (KD) avsäger sig uppdraget som ersättare i kommunfullmäktiges jämställdhetsutskott.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Veronica Kerr

Lucas Nilsson

Lönesupport, troman

JUSK

Tjänsteskrivelse

2025-01-07

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/00041

Avsägelse; Ersättare i kommunfullmäktige; Katrin Larsson (SD)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Katrin Larsson (SD) begärt entledigande från uppdraget som ersättare i kommunfullmäktige.

Ärendebeskrivning

Katrin Larsson (SD) har avsagt sig uppdraget som ersättare i kommunfullmäktige.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Katrin Larsson

Lönesupport, troman

Länsstyrelsen

Förnamn, Efternamn

Befattning

Sofia Gustafsson

Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2025-01-23

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2025/00097

Avsägelse; Ersättare i för- och grundskolenämnden; Ellen Kling Örestig (V)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Ellen Kling Örestig (V) begärt entledigande från uppdraget som ersättare i för- och grundskolenämnden.

Ärendebeskrivning

Ellen Kling Örestig (V) avsäger sig uppdraget som ersättare i för- och grundskolenämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Ellen Kling Örestig
Lönesupport, troman
För- och grundskolenämnden

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2025-01-23

Kommunfullmäktiges
valberedning

Diariennr: KS-2025/00098

Avsägelse; Ersättare i kulturnämnden; Daniel Fagraeus (L)

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

att bevilja Daniel Fagraeus (L) begärt entledigande från uppdraget som
ersättare i kulturnämnden.

Ärendebeskrivning

Daniel Fagraeus (L) avsäger sig uppdraget som ersättare i kulturnämnden.

Beredningsansvariga

Sofia Gustafsson

Beslutet ska skickas till

Daniel Fagraeus
Lönesupport, troman
Kulturnämnden

Förnamn, Efternamn
Befattning

Sofia Gustafsson
Nämndsekreterare

Tjänsteskrivelse

2025-01-23

Kommunfullmäktige

Diariennr: KS-2025/00099

Anmälningssärenden 2025-01-27

Motioner

Motion 4/2025: Avskaffa ensamarbetet i förskolan; Tobias Holmbom och Bore Sköld (V). Diarienummer: KS-2025/00093

Motion 3/2025: Låna en kulturupplevelse; Maja Westling Palmberg (C). Diarienummer: KS-2025/00060

Motion 2/2025: Utökad rätt till förskola för barn till föräldralediga; Maja Westling Palmberg (C). Diarienummer: KS-2025/00059

Motion 1/2025: Framtidssäkra Umeås mobilitet genom bättre samordning; Mattias Larsson och Maja Westling Palmberg (C). Diarienummer: KS-2025/00057

Ej verkställda beslut

SoL äldrenämnden 2024. KS-2024/00021-9

SoL individ- och familjenämnden. 2024 KS-2024/00021-8

LSS individ- och familjenämnden 2024. KS-2024/00021-7

Skrivelser

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har den 20 december 2024 beslutat om överenskommelse ny socialtjänstlag 2025.

Brev från talmannen: Informera gärna om fanor, flaggor och ordnar

Beslut om efterträdarval i kommunfullmäktige

Ny ledamot: Johan Asplund (MP)

Avgången ledamot: Nils Seye Larsen (MP)

Ny ersättare: Ulrika Moberg Edman (MP)

Diarienummer: KS-2024/01064-10

Motion till Umeå kommunfullmäktige, 2025-01-21

Avskaffa ensamarbetet i förskolan

På många arbetsplatser innebär ensamarbete en betydande belastning för personalens arbetsmiljö. Inom förskolan innebär det att ensam ha ansvaret för en grupp barn - någonting som är olämpligt av många skäl. Det kan försämrade tryggheten för såväl personal som barn, och kan leda till ökad stress och sämre psykisk hälsa. Det innebär att inget oförutsett som kräver den anställdes fulla uppmärksamhet får ske under den tiden. Det innebär också att pedagogen inte ens kan gå på toaletten utan att denne tvingas lämna barnen utan uppsyn. Dessutom medför ensamarbete en ökad risk för att barn kan utsättas för skadliga handlingar, inklusive sexuella övergrepp, eftersom det saknas kollegor som kan agera som skyddande närvaro. Avsaknaden av medarbetare kan därtill leda till ökad oro hos vårdnadshavare och ett eventuellt misstänkliggörande av den personal som arbetar ensam med barnen. Att ha en kollega på plats kan i sådana fall fungera som en trygghet för den anställde.

När en olycka inträffar, en brand utbryter, eller en dörr går i baklås, kan det leda till ödesdigra konsekvenser för den personal som ensam ska lösa situationen och samtidigt ha uppsikt över en barngrupp. Trots dessa risker förekommer ensamarbete regelbundet i förskolor i Umeå kommun. Detta kan delvis förklaras av organisatoriska utmaningar som långa öppettider och begränsade ekonomiska och personella resurser, men det får inte utgöra en ursäkt för att riskera såväl personalens som barnens säkerhet. Där det inte går att lösa extra bemanning på ett naturligt sätt mellan avdelningar behöver Umeå kommun säkra upp med en till vuxen.

Vi i Vänsterpartiet anser att Umeå kommun måste ta ett tydligt ansvar för att förbättra arbetsmiljön för förskolans personal och skydda barnens trygghet. Att avskaffa ensamarbete vid öppning och stängning är en konkret och nödvändig åtgärd för att uppnå detta. Principen ska vara att minst två personer alltid ska finnas på plats under förskolans öppettider. Detta skulle leda till minskad stress och psykisk påfrestning för personalen och ett minskat misstänkliggörande av personal. Det minskar även föräldrars oro och förekomsten av otrygga situationer för barnen.

Vänsterpartiet yrkar:

att Umeå kommunfullmäktige ålägger för- och grundskolenämnden att avskaffa ensamarbete i kommunala förskolor och garanterar att personalstyrkan aldrig får vara färre än två.

Tobias Holmbom
Bore Sköld
Vänsterpartiet

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

LÅNA EN KULTURUPPLEVELSE

Biblioteken är en viktig del av det offentliga rummet och en plats där människor kan ta del av både kunskap och kultur. I Göteborg har man tagit ett innovativt steg och infört möjligheten att låna kulturupplevelser via biblioteken. Detta innebär att invånarna exempelvis kan låna biljetter till teater-, opera- eller konsertbesök, vilket gör kultur tillgängligt för fler och stärker bibliotekens roll som kulturförmedlare.

Umeå, som en kommun med ett rikt kulturutbud och en stark identitet som kulturhuvudstad, har goda förutsättningar att ta efter detta framgångsrika koncept. Genom att låta biblioteken bli en kanal för kulturupplevelser kan vi sänka trösklarna för kulturkonsumtion och bidra till ökad delaktighet i stadens kulturliv.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

- att Umeå kommun inför konceptet "Låna en kulturupplevelse" med inspiration från Göteborg och andra städer med liknande upplägg,
- att Kulturnämnden får i uppdrag att besluta om vilka kulturupplevelser som ska erbjudas.

Umeå 11 januari 2025

Maja Westling Palmberg, Centerpartiet

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

UTÖKAD RÄTT TILL FÖRSKOLA FÖR BARN TILL FÖRÄLDRALEDIGA

Förskolan är en viktig del av barns tidiga lärande och utveckling. Den erbjuder en pedagogisk verksamhet som lägger grunden för skolstarten genom att stimulera språk, sociala färdigheter och ett livslångt lärande. Barn i förskolan ges möjlighet att utforska, leka och lära tillsammans med andra, vilket stärker både deras självförtroende och förmåga att samarbeta.

I dagsläget har barn till föräldralediga i Umeå kommun rätt till 15 timmars förskola per vecka, vilket begränsar deras tillgång till denna viktiga miljö. När barns tid i förskolan reduceras riskerar de att gå miste om kontinuiteten i det pedagogiska arbetet och möjligheterna att bygga relationer med sina jämnåriga. Detta är särskilt viktigt för barns språkutveckling och för att skapa ett tryggt sammanhang där de kan växa och utvecklas i sin egen takt. Forskning visar att en högkvalitativ förskola är en av de mest betydelsefulla faktorerna för barns framtida skolresultat och utveckling. Flera kommuner i Sverige, såsom Timrå och många i Stockholmsregionen, har redan infört 30 timmars förskola per vecka för barn till föräldralediga. Umeå kommun bör följa deras exempel och säkerställa att barn får den bästa möjliga starten på sin utbildningsresa.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

att utöka rätten till förskola för barn till föräldralediga från 15 timmar per vecka till 30 timmar per vecka.

Umeå 11 januari 2025

Maja Westling Palmberg, Centerpartiet

MOTION TILL KOMMUNFULLMÄKTIGE I UMEÅ KOMMUN

FRAMTIDSSÄKRA UMEÅS MOBILITET GENOM BÄTTRE SAMORDNING

Bilen har gett oss människor stora friheter och haft en genomgripande påverkan på planeringen och utformningen av Sveriges kommuner under 1900-talet. Med växande städer följer dock trängsel och luftkvalitetsproblem, vilket även är fallet i Umeå. Samtidigt kommer många umebor även i framtiden att vara beroende av bilen för att få vardagen att fungera. Det är ett faktum vi inte kan blunda för. Därför måste vi planera med smarta och flexibla lösningar.

Flexibilitet är en nyckel för framtidens samhällen. För att möta framtidens utmaningar behövs lösningar som kombinerar enkelhet och hållbarhet utan att exkludera någon.

Inom Umeå kommunkoncern finns idag två viktiga verksamheter som stödjer människors transporter: Ultra och UPAB. Ultra sköter kollektivtrafiken och UPAB ansvarar för parkering, som är en väsentlig del av kommunens infrastruktur. Det finns en stor potential i att samordna deras arbete på ett bättre sätt för att främja mobilitet och hållbara transporter.

Ett exempel på vad samordningen kan innebära är att göra det möjligt att parkera i ett parkeringshus och sedan åka buss med samma biljett. Smidiga lösningar som dessa gör det enklare och mer attraktivt för umeborna att välja hållbara färdssätt.

För att framtidssäkra Umeås mobilitet krävs en ökad samordning mellan dessa verksamheter. Det är först när alla hänger med som vi får en hållbar framtid på riktigt.

Centerpartiet föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

att uppdra åt Umeå kommunkoncern att samordna verksamheterna inom Ultra och UPAB med fokus på att främja hållbar mobilitet.

Umeå 10 januari 2025

Mattias Larsson, Centerpartiet
Maja Westling Palmberg, Centerpartiet

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2024-12-19

§ 134

Diarienumr.: ÄN-2024/00034

Statistikrapporter ej verkställda beslut SoL kvartal 3

Beslut

Äldrenämnden godkänner statistikrapporten över ej verkställda beslut enligt SoL fram till 2024-09-30.

Äldrenämnden överlämnar statistikrapporten till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Ärendebeskrivning

Från och med 2006-07-01 gäller, enligt 16 kap 6h § Socialtjänstlagen (SoL), följande beträffande ej verkställda gynnande beslut:

”Socialnämnden skall till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Nämnden skall till fullmäktige även lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Rapportering enligt denna paragraf skall ske en gång per kvartal.”

Beslutsunderlag

Statistikrapport SoL ÄN 2024-09-30

Beredningsansvariga

Emil Fridolfsdahl, nämndsekreterare

Umeå kommun
Äldrenämnden

Protokollsutdrag
2024-12-19

Beslutet ska skickas till
Kommunfullmäktige
Kommunrevisionen

Ej verkställda gynnande beslut enligt Socialtjänstlagen inom äldrenämndens ansvarsområde 2024-09-30 (kvartal 3)

Ledsagning

Beslut		Kön		Startdatum	Slutdatum
Beslut som ej verkställts:	Väntetid	Kvinna	Man		
	4 mån, 17 dgr	x		2024-05-13	2024-09-30
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Annat kön			
	3 mån, 30 dgr	x		2024-05-31	2024-09-30
Beslut: 2					

Särskilt boende

Beslut		Kön		Startdatum	Slutdatum
Beslut som ej verkställts:	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 16 dgr		x	2024-06-14	2024-09-30
	8 mån, 7 dgr		x	2024-01-23	2024-09-30
Beslut som verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	5 mån, 26 dgr		x	2024-04-15	2024-10-11
	3 mån, 6 dgr		x	2024-04-18	2024-07-24
	3 mån, 5 dgr		x	2024-06-14	2024-09-19
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	4 mån, 28 dgr		x	2024-05-24	2024-10-22
	3 mån, 28 dgr	x		2024-06-19	2024-10-17
Beslut: 7					

Korttidsboende

Beslut		Kön		Startdatum	Slutdatum
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	7 mån, 26 dgr		x	2024-02-04	2024-09-30
Beslut: 1					

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2024-12-18

§ 278

Diariennr: IFN-2024/00034

Statistikrapporter ej verkställda beslut SoL individ- och familjenämnden 2024

Beslut

Individ- och familjenämnden godkänner statistikrapporten över ej verkställda beslut enligt SoL.

Individ- och familjenämnden överlämnar statistikrapporten till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Ärendebeskrivning

Från och med 2006-07-01 gäller, enligt 16 kap 6h § socialtjänstlagen, följande beträffande ej verkställda gynnande beslut:

”Socialnämnden skall till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Nämnden skall till fullmäktige även lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Rapportering enligt denna paragraf skall ske en gång per kvartal.”

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-12-18

Statistikrapport SoL 2024-09-30

Beredningsansvarig

Nämndsekreterare Rose-Marie Lång Bäckström

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunrevisionen

Ej verkställda gynnande beslut enligt Socialtjänstlagen inom individ- och familjenämndens område 2024-09-30

SOL FUNK

Daglig verksamhet

Beslut:		Kön	Startdatum	Slutdatum
Summa beslut: 0				

SOL FUNK

Kontaktperson

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	7 mån, 22 dgr	x		2024-02-08	2024-09-30
	7 mån, 4 dgr	x		2024-02-26	2024-09-30
	3 mån, 18 dgr		x	2024-06-12	2024-09-30
	7 mån, 4 dgr	x		2024-02-26	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	11 mån, 16 dgr		x	2023-08-28	2024-08-13
	15 mån, 1 dgr		x	2023-06-29	2024-09-30
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	16 mån, 25 dgr		x	2023-05-05	2024-09-30
Summa beslut: 7					

SOL FUNK

Bostad

Beslut:		Kön	Startdatum	Slutdatum
---------	--	-----	------------	-----------

Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	12 mån, 7 dgr	x		2023-08-21	2024-08-28
Summa beslut: 1					

SOL FUNK

Ledsagning

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	17 mån, 18 dgr	x		2023-04-12	2024-09-30
	9 mån, 10 dgr	x		2023-12-20	2024-09-30
	3 mån, 10 dgr	x		2024-06-20	2024-09-30
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	4 mån, 23 dgr	x		2024-05-07	2024-09-30
	31 mån, 30 dgr		x	2022-01-31	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	5 mån, 27 dgr		x	2024-03-13	2024-09-09
Summa beslut: 6					

SOL IFO

Kontaktperson

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	7 mån, 4 dgr	x		2024-02-26	2024-09-30
	5 mån, 22 dgr		p	2024-04-08	2024-09-30

Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	6 mån, 25 dgr	f		2024-03-05	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	11 mån, 22 dgr		p	2023-09-06	2024-08-28
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	18 mån, 27 dgr		p	2023-02-20	2024-09-16
	11 mån, 11 dgr	f		2023-06-30	2024-06-10
Summa beslut: 6					

SOL IFO

Kontaktfamilj

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	6 mån, 25 dgr	f		2024-03-05	2024-09-30
	7 mån, 1 dgr	f		2024-02-29	2024-09-30
	7 mån, 1 dgr		p	2024-02-29	2024-09-30
	17 mån, 0 dgr		p	2023-04-30	2024-09-30
	19 mån, 27 dgr		p	2023-02-03	2024-09-30
	19 mån, 27 dgr		p	2023-02-03	2024-09-30
	20 mån, 17 dgr		p	2023-01-13	2024-09-30
	21 mån, 16 dgr		p	2022-12-14	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 23 dgr		p	2024-06-14	2024-10-07
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 22 dgr	f		2024-05-15	2024-09-06

	3 mån, 12 dgr		p	2024-04-24	2024-08-05
Summa beslut: 11					

SOL IFO
Öppenvård

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 4 dgr		p	2024-06-12	2024-09-16
	3 mån, 5 dgr	x		2024-04-25	2024-07-30
Summa beslut: 2					

SOL IFO
Ledsagning

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Summa beslut: 0					

SOL IFO
Bostad

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 20 dgr	x		2024-06-10	2024-09-30
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 5 dgr	x		2024-05-02	2024-08-07
Beslut från annan rapporteringsperiod. Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	8 mån, 26 dgr	x		2023-06-30	2024-03-27

Summa beslut: 3

SOL IFO
Familjehem

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	13 mån, 1 dgr	f		2023-08-29	2024-09-30
Summa beslut: 1					

SOL IFO
Ekonomiskt bistånd

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
glasögon	3 mån, 27 dgr	x		2024-06-03	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	19 mån, 23 dgr	x		2023-01-16	2024-09-08
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
synundersökn, glasögon	5 mån, 23 dgr		x	2024-01-08	2024-07-01
glasögon	3 mån, 16 dgr	x		2024-06-04	2024-09-20
synundersökn, glasögon	6 mån, 24 dgr	x		2024-01-22	2024-08-15
synundersökn, glasögon	3 mån, 28 dgr		x	2024-03-25	2024-07-23
tandvård	3 mån, 5 dgr	x		2024-05-23	2024-08-28
Summa beslut: 7					

Umeå kommun
Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag
2024-12-18

§ 279

Diariennr: IFN-2024/00035

Statistikrapporter ej verkställda beslut LSS individ- och familjenämnden 2024

Beslut

Individ- och familjenämnden godkänner statistikrapporten över ej verkställda beslut enligt LSS.

Individ- och familjenämnden överlämnar statistikrapporten till kommunfullmäktige och kommunens revisorer.

Ärendebeskrivning

Från och med 2008-07-01 gäller, enligt 28 h § lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), följande beträffande ej verkställda gynnande beslut.

”Socialnämnden ska till fullmäktige lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 9 § som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Nämnden ska vidare ange vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut.

Nämnden ska till fullmäktige även lämna en statistikrapport över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 9 § som inte har verkställts på nytt inom tre månader från den dag då verkställigheten avbröts. Nämnden ska vidare ange vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Rapportering enligt denna paragraf ska ske en gång per kvartal.”

Individ- och familjenämndens beslutsordning

Individ- och familjenämnden beslutar i enlighet med tjänsteskrivelsens förslag till beslut.

Beslutsunderlag

Umeå kommun

Individ- och familjenämnden

Protokollsutdrag

2024-12-18

Statistikrapport LSS 2024-09-30

Beredningsansvarig

Nämndsekreterare Rose-Marie Lång Bäckström

Beslutet ska skickas till

Kommunstyrelsen

Kommunrevisionen

Ej verkställda gynnande beslut enligt LSS inom individ- och familjenämndens ansvarsområde 2024-09-30

Daglig verksamhet

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	5 mån, 1 dgr		x	2024-04-29	2024-09-30
	3 mån, 13 dgr		x	2024-06-17	2024-09-30
	10 mån, 14 dgr		x	2023-11-16	2024-09-30
	3 mån, 17 dgr	x		2024-06-13	2024-09-30
	3 mån, 16 dgr		x	2024-06-14	2024-09-30
	3 mån, 3 dgr	x		2024-06-27	2024-09-30
	4 mån, 28 dgr	x		2024-05-02	2024-09-30
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 10 dgr	x		2024-06-20	2024-09-30
	9 mån, 25 dgr		x	2023-12-05	2024-09-30
	5 mån, 29 dgr	x		2024-04-01	2024-09-30
	3 mån, 10 dgr	x		2024-06-20	2024-09-30
	22 mån, 21 dgr	x		2022-11-09	2024-09-30
	6 mån, 18 dgr		x	2024-03-12	2024-09-30
	35 mån, 12 dgr		x	2021-10-18	2024-09-30
	4 mån, 16 dgr	x		2024-05-14	2024-09-30
	10 mån, 6 dgr		x	2023-11-24	2024-09-30
	6 mån, 18 dgr		x	2024-03-12	2024-09-30
	5 mån, 26 dgr		x	2024-04-04	2024-09-30
	6 mån, 24 dgr	x		2024-03-06	2024-09-30
	5 mån, 0 dgr		x	2024-04-30	2024-09-30
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	5 mån, 30 dgr		x	2024-02-21	2024-08-20
Beslut från annan rapporteringsperiod. Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 15 dgr		x	2024-06-15	2024-09-30
Summa beslut: 22					

Kontaktperson

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som ej verkställt inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	4 mån, 7 dgr		x	2024-05-23	2024-09-30
	6 mån, 22 dgr	x		2024-03-08	2024-09-30
	4 mån, 29 dgr		p	2024-05-01	2024-09-30
	6 mån, 16 dgr		x	2024-03-14	2024-09-30
	2 mån, 22 dgr	f		2024-07-08	2024-09-30
	4 mån, 0 dgr		p	2024-05-30	2024-09-30
	29 mån, 5 dgr	f		2022-04-25	2024-09-30
	17 mån, 27 dgr		p	2023-04-03	2024-09-30
	6 mån, 10 dgr		p	2024-03-20	2024-09-30
	16 mån, 1 dgr	f		2023-05-29	2024-09-30
	17 mån, 27 dgr	f		2023-04-03	2024-09-30
	20 mån, 21 dgr		x	2023-01-09	2024-09-30
	15 mån, 15 dgr		x	2023-06-15	2024-09-30
	14 mån, 18 dgr	x		2023-07-12	2024-09-30
	12 mån, 23 dgr		x	2023-09-07	2024-09-30
	7 mån, 30 dgr	x		2024-01-31	2024-09-30
	7 mån, 3 dgr	x		2024-02-27	2024-09-30
	15 mån, 4 dgr		x	2023-06-26	2024-09-30
	16 mån, 8 dgr		x	2023-05-22	2024-09-30
	4 mån, 6 dgr		p	2024-05-24	2024-09-30
	75 mån, 22 dgr		x	2018-06-08	2024-09-30
	16 mån, 22 dgr	x		2023-05-08	2024-09-30
	5 mån, 27 dgr	x		2024-04-03	2024-09-30
	7 mån, 29 dgr	x		2024-02-01	2024-09-30
	12 mån, 2 dgr		x	2023-09-28	2024-09-30
	18 mån, 17 dgr		x	2023-03-13	2024-09-30
	10 mån, 14 dgr		x	2023-11-16	2024-09-30
	23 mån, 19 dgr	x		2022-10-11	2024-09-30
	6 mån, 9 dgr	x		2024-03-21	2024-09-30
	14 mån, 26 dgr		x	2023-07-04	2024-09-30
	8 mån, 7 dgr	x		2024-01-23	2024-09-30
	18 mån, 9 dgr	f		2023-03-21	2024-09-30
	4 mån, 9 dgr	f		2024-05-21	2024-09-30
	18 mån, 6 dgr	f		2023-03-24	2024-09-30
	7 mån, 8 dgr		p	2024-02-22	2024-09-30
	4 mån, 6 dgr		p	2024-05-24	2024-09-30
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader	Väntetid	Kvinna	Man		
	10 mån, 3 dgr	f		2023-11-27	2024-09-30
	5 mån, 10 dgr	x		2024-04-20	2024-09-30
	32 mån, 16 dgr		p	2022-01-14	2024-09-30

	20 mån, 28 dgr		x	2023-01-02	2024-09-30
	11 mån, 27 dgr		x	2023-10-03	2024-09-30
	7 mån, 1 dgr		x	2024-02-29	2024-09-30
	50 mån, 29 dgr		x	2020-07-01	2024-09-30
	4 mån, 0 dgr	x		2024-05-30	2024-09-30
	48 mån, 29 dgr	x		2020-09-01	2024-09-30
	40 mån, 5 dgr	x		2021-05-25	2024-09-30
	13 mån, 0 dgr		x	2023-08-30	2024-09-30
	20 mån, 0 dgr	x		2023-01-30	2024-09-30
	21 mån, 24 dgr		x	2022-12-06	2024-09-30
	12 mån, 30 dgr		x	2023-08-31	2024-09-30
	32 mån, 18 dgr		x	2022-01-12	2024-09-30
	10 mån, 30 dgr	x		2023-10-31	2024-09-30
	7 mån, 17 dgr	f		2024-02-13	2024-09-30
	6 mån, 22 dgr	f		2024-03-08	2024-09-30
	5 mån, 5 dgr	x		2024-04-25	2024-09-30
	6 mån, 2 dgr		x	2024-03-28	2024-09-30
	38 mån, 8 dgr	x		2021-07-22	2024-09-30
	4 mån, 22 dgr		x	2024-05-08	2024-09-30
	32 mån, 2 dgr	x		2022-01-28	2024-09-30
	11 mån, 18 dgr	x		2023-10-12	2024-09-30
	17 mån, 18 dgr		x	2023-04-12	2024-09-30
	30 mån, 2 dgr	x		2022-03-28	2024-09-30
	5 mån, 1 dgr		x	2024-04-29	2024-09-30
	27 mån, 30 dgr		x	2022-05-31	2024-09-30
	12 mån, 30 dgr	x		2023-08-31	2024-09-30
	35 mån, 2 dgr		x	2021-10-28	2024-09-30
	30 mån, 20 dgr		x	2022-03-10	2024-09-30
	4 mån, 13 dgr		x	2024-05-17	2024-09-30
	29 mån, 30 dgr	x		2022-03-31	2024-09-30
	7 mån, 29 dgr		x	2024-02-01	2024-09-30
	7 mån, 1 dgr		x	2024-02-29	2024-09-30
	3 mån, 12 dgr		x	2024-06-18	2024-09-30
	3 mån, 12 dgr		x	2024-06-18	2024-09-30
	19 mån, 4 dgr		x	2023-02-26	2024-09-30
	53 mån, 0 dgr	x		2020-04-30	2024-09-30
	19 mån, 2 dgr	x		2023-02-28	2024-09-30
	24 mån, 30 dgr		x	2022-08-31	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	26 mån, 11 dgr		x	2022-05-06	2024-07-17
	10 mån, 0 dgr		x	2023-11-30	2024-09-30
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	20 mån, 25 dgr		p	2022-10-18	2024-07-13
	13 mån, 19 dgr	x		2023-06-26	2024-08-14
	38 mån, 17 dgr		x	2021-06-24	2024-09-10

	47 mån, 25 dgr		x	2020-09-14	2024-09-08
	6 mån, 16 dgr	x		2024-02-18	2024-09-03
	22 mån, 1 dgr		p	2022-11-02	2024-09-03
	17 mån, 5 dgr	f		2023-03-27	2024-09-01
	77 mån, 19 dgr	x		2018-02-21	2024-08-09
	10 mån, 27 dgr	x		2023-10-05	2024-09-01
	20 mån, 25 dgr		p	2022-10-18	2024-07-13
	17 mån, 11 dgr	x		2023-03-29	2024-09-09
	12 mån, 13 dgr		x	2023-09-13	2024-09-26
Beslut från annan rapporteringsperiod. Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	29 mån, 15 dgr		x	2021-12-09	2024-05-24
Summa beslut: 92					

Ledsagarservice

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	20 mån, 19 dgr		x	2023-01-11	2024-09-30
	10 mån, 28 dgr	f		2023-11-02	2024-09-30
	3 mån, 11 dgr		p	2024-06-19	2024-09-30
	2 mån, 5 dgr	f		2024-07-25	2024-09-30
	3 mån, 12 dgr	x		2024-06-18	2024-09-30
	7 mån, 22 dgr		x	2024-02-08	2024-09-30
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader	Väntetid	Kvinna	Man		
	19 mån, 2 dgr	x		2023-02-28	2024-09-30
	32 mån, 14 dgr		x	2022-01-16	2024-09-30
	11 mån, 15 dgr	x		2023-10-15	2024-09-30
	4 mån, 29 dgr		x	2024-05-01	2024-09-30
	17 mån, 30 dgr		p	2023-03-31	2024-09-30
	32 mån, 12 dgr		x	2022-01-18	2024-09-30
	31 mån, 22 dgr		x	2022-02-08	2024-09-30
	6 mån, 24 dgr		x	2024-03-06	2024-09-30
	34 mån, 1 dgr		x	2021-11-29	2024-09-30
	22 mån, 13 dgr		x	2022-11-17	2024-09-30
	8 mån, 7 dgr	x		2024-01-23	2024-09-30
	35 mån, 29 dgr	x		2021-10-01	2024-09-30
	22 mån, 30 dgr		x	2022-10-31	2024-09-30
	13 mån, 2 dgr		x	2023-08-28	2024-09-30
	5 mån, 21 dgr		x	2024-04-09	2024-09-30
	24 mån, 29 dgr	x		2022-09-01	2024-09-30
	11 mån, 27 dgr		x	2023-10-03	2024-09-30
	10 mån, 0 dgr	x		2023-11-30	2024-09-30

	49 mån, 3 dgr	x		2020-08-27	2024-09-30
	12 mån, 29 dgr		x	2023-09-01	2024-09-30
	4 mån, 0 dgr		x	2024-05-30	2024-09-30
	24 mån, 29 dgr	x		2022-09-01	2024-09-30
	19 mån, 2 dgr	x		2023-02-28	2024-09-30
	4 mån, 0 dgr		p	2024-05-30	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	33 mån, 22 dgr	x		2021-11-24	2024-09-15
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	24 mån, 29 dgr	x		2022-09-01	2024-09-30
	19 mån, 2 dgr	x		2023-02-28	2024-09-30

Summa beslut: 33

Bostad vuxna

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	5 mån, 5 dgr		x	2024-04-25	2024-09-30
	3 mån, 20 dgr		x	2024-06-10	2024-09-30
	5 mån, 22 dgr	x		2024-04-08	2024-09-30
	5 mån, 1 dgr		x	2024-04-29	2024-09-30
	3 mån, 23 dgr	x		2024-06-07	2024-09-30
	3 mån, 16 dgr	x		2024-06-14	2024-09-30
	4 mån, 0 dgr		x	2024-05-30	2024-09-30
	3 mån, 30 dgr		x	2024-05-31	2024-09-30
	4 mån, 7 dgr		x	2024-05-23	2024-09-30
	3 mån, 2 dgr	x		2024-06-28	2024-09-30
	3 mån, 16 dgr		x	2024-06-14	2024-09-30
	3 mån, 20 dgr		x	2024-06-10	2024-09-30
	3 mån, 16 dgr	x		2024-06-14	2024-09-30
	9 mån, 29 dgr		x	2023-12-01	2024-09-30
	124 mån, 17 dgr	x		2014-05-13	2024-09-30
	6 mån, 29 dgr		x	2024-03-01	2024-09-30
	16 mån, 11 dgr	x		2023-05-19	2024-09-30
	10 mån, 23 dgr	x		2023-11-07	2024-09-30
	7 mån, 29 dgr		x	2024-02-01	2024-09-30
	7 mån, 30 dgr		x	2024-01-31	2024-09-30
	8 mån, 7 dgr	x		2024-01-23	2024-09-30
	7 mån, 25 dgr	x		2024-02-05	2024-09-30
	7 mån, 23 dgr		x	2024-02-07	2024-09-30
	8 mån, 0 dgr		x	2024-01-30	2024-09-30
	15 mån, 8 dgr	x		2023-06-22	2024-09-30
	12 mån, 29 dgr		x	2023-09-01	2024-09-30
	9 mån, 16 dgr	x		2023-12-14	2024-09-30

	6 mån, 18 dgr	x		2024-03-12	2024-09-30
	42 mån, 11 dgr	x		2021-03-19	2024-09-30
	8 mån, 18 dgr	x		2024-01-12	2024-09-30
	21 mån, 15 dgr	x		2022-12-15	2024-09-30
	37 mån, 7 dgr		x	2021-08-23	2024-09-30
	39 mån, 18 dgr		x	2021-06-12	2024-09-30
	19 mån, 27 dgr	x		2023-02-03	2024-09-30
	16 mån, 8 dgr	x		2023-05-22	2024-09-30
	16 mån, 4 dgr		x	2023-05-26	2024-09-30
	15 mån, 21 dgr	x		2023-06-09	2024-09-30
	28 mån, 24 dgr	x		2022-05-06	2024-09-30
	29 mån, 11 dgr	x		2022-04-19	2024-09-30
	12 mån, 4 dgr	x		2023-09-26	2024-09-30
	12 mån, 12 dgr	x		2023-09-18	2024-09-30
	11 mån, 28 dgr		x	2023-10-02	2024-09-30
	10 mån, 6 dgr	x		2023-11-24	2024-09-30
	27 mån, 20 dgr	x		2022-06-10	2024-09-30
	10 mån, 10 dgr		x	2023-11-20	2024-09-30
	19 mån, 16 dgr		x	2023-02-14	2024-09-30
	12 mån, 22 dgr	x		2023-09-08	2024-09-30
	18 mån, 1 dgr		x	2023-03-29	2024-09-30
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader	Väntetid	Kvinna	Man		
	12 mån, 29 dgr		x	2023-09-01	2024-09-30
	35 mån, 29 dgr		x	2021-10-01	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
Avser avbrott i verkst	4 mån, 23 dgr		x	2024-05-01	2024-09-24
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	3 mån, 24 dgr	x		2024-04-08	2024-08-01
Beslut från annan rapporteringsperiod. Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	16 mån, 11 dgr		x	2023-05-15	2024-09-26
	19 mån, 23 dgr		x	2023-02-01	2024-09-24
	23 mån, 7 dgr		x	2022-10-13	2024-09-20
	29 mån, 6 dgr	x		2022-04-05	2024-09-11
	18 mån, 26 dgr	x		2022-12-15	2024-07-11
Beslut från annan rapporteringsperiod. Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	18 mån, 26 dgr		x	2023-02-21	2024-09-16

	16 mån, 12 dgr		x	2023-05-11	2024-09-23
	12 mån, 7 dgr	x		2023-09-18	2024-09-25
Avser avbrott i verkst	33 mån, 29 dgr		x	2021-12-01	2024-09-30
Avser avbrott i verkst	6 mån, 8 dgr		x	2024-03-01	2024-09-09
	20 mån, 17 dgr		x	2022-12-15	2024-09-01
	12 mån, 14 dgr	x		2023-07-18	2024-08-01
	21 mån, 0 dgr	x		2022-12-01	2024-09-01
	27 mån, 29 dgr		x	2022-05-03	2024-09-01
	25 mån, 23 dgr	x		2022-06-20	2024-08-12
Summa beslut: 67					

Korttidsvistelse

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader	Väntetid	Kvinna	Man		
	21 mån, 21 dgr		p	2022-12-09	2024-09-30
	21 mån, 21 dgr		p	2022-12-09	2024-09-30
	4 mån, 23 dgr		p	2024-05-07	2024-09-30
	5 mån, 2 dgr	x		2024-04-28	2024-09-30
	10 mån, 8 dgr	x		2023-11-22	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	5 mån, 11 dgr	f		2024-02-05	2024-07-16
	3 mån, 23 dgr		p	2024-03-22	2024-07-15
	10 mån, 24 dgr		x	2023-11-06	2024-09-30
	10 mån, 7 dgr		x	2023-11-23	2024-09-30
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	8 mån, 6 dgr		p	2023-12-06	2024-08-12
Summa beslut: 10					

Avlösarservice

Beslut:		Kön		Startdatum	Slutdatum
Gynnande beslut som ej verkställts inom 3 månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	6 mån, 12 dgr		p	2024-03-18	2024-09-30
	7 mån, 1 dgr		p	2024-02-29	2024-09-30
	5 mån, 14 dgr		p	2024-04-16	2024-09-30
	7 mån, 28 dgr		p	2024-02-02	2024-09-30
	6 mån, 25 dgr		p	2024-03-05	2024-09-30
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader	Väntetid	Kvinna	Man		
	10 mån, 1 dgr		p	2023-11-29	2024-09-30

	12 mån, 12 dgr		p	2023-09-18	2024-09-30
	10 mån, 19 dgr		p	2023-11-11	2024-09-30
	11 mån, 24 dgr		p	2023-10-06	2024-09-30
	54 mån, 0 dgr		p	2020-03-30	2024-09-30
	4 mån, 26 dgr		p	2024-05-04	2024-09-30
	7 mån, 8 dgr		p	2024-02-22	2024-09-30
	3 mån, 3 dgr	f		2024-06-27	2024-09-30
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man		
	10 mån, 17 dgr	f		2023-10-31	2024-09-17
Beslut som har verkställts senare än tre månader:	Väntetid	Kvinna	Man		
	7 mån, 4 dgr		p	2024-02-02	2024-09-06
Summa beslut: 15					

Boende barn och unga

Beslut:		Kön	Startdatum	Slutdatum
Summa beslut: 0				

Korttidstillsyn

Beslut:		Kön	Startdatum	Slutdatum
Avbrott i verkställighet och där biståndet inte åter verkställts inom 3 månader	Väntetid	Kvinna	Man	
	13 mån, 13 dgr	f		2023-08-17
	19 mån, 20 dgr		p	2023-02-10
Beslut som avslutats utan verkställighet:	Väntetid	Kvinna	Man	
	16 mån, 27 dgr	f		2023-04-27
Summa beslut:3				

Personlig assistans

Beslut:		Kön	Startdatum	Slutdatum
Summa beslut:0				

Kommunstyrelserna

Meddelande från styrelsen – Överenskommelse mellan staten och SKR omställning till en långsiktigt hållbar socialtjänst 2025–2026

Förbundsstyrelsens beslut

Styrelsen för Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har vid sammanträde den 20 december 2024 beslutat

att godkänna överenskommelsen mellan staten och SKR om omställning till en långsiktigt hållbar socialtjänst 2025-2026

att i en skrivelse informera kommuner om överenskommelsen.

Bakgrund

Regeringen har i lagrådsremissen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (S2024/01345) lämnat förslag till en ny socialtjänstlag. Regeringen har i lagrådsremissen Ett stärkt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden lämnat kompletterande förslag som tydliggör att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet (S2024/02007).

Den nya socialtjänstlagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. För en hållbar socialtjänst anges som nya övergripande mål för verksamhetens inriktning att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig. Enligt förslaget ska kommunen ansvara för planering av insatser och i planeringen särskilt väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser. Kommunen föreslås få befogenhet att erbjuda vissa socialtjänstinsatser utan individuell behovsprövning och bli skyldig att bedriva verksamheten i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Under 2024 har kommunerna haft möjlighet att använda statsbidrag, 200 miljoner som fördelades lika mellan kommunerna, för att med stöd av Socialstyrelsen och SKR genomföra läges- och behovsanalyser inför att den nya lagen börjar gälla. Analyserna blir en viktig utgångspunkt för det lokala omställnings- och utvecklingsarbetet.

För att stödja kommunerna i omställningen till en långsiktigt hållbar socialtjänst

ingår SKR och staten denna överenskommelse.

Inriktning 2025-2026

De prioriterade områdena i 2024 års överenskommelse - en mer förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst samt en kunskapsbaserad socialtjänst – ligger fast med vissa tillägg och förtydliganden.

Parterna är överens om att SKR ska stödja socialtjänstens omställning genom att främja

- kommunernas strategiska arbete inklusive utveckling av ledning, styrning, uppföljning och intern samverkan samt former för socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen,
- utveckling och spridning av lätt tillgängliga och förebyggande insatser och arbetssätt som bygger på bästa tillgängliga kunskap inklusive för personer med funktionsnedsättningar,
- stödja pågående utvecklingsarbeten på nationell nivå och strukturer för att stödja socialtjänsten inom det brottsförebyggande området,
- samverkan med förskola och skola, såväl kommunala som enskilda huvudmän, samt hälso- och sjukvården samt avtalssamverkan mellan kommuner,
- erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande mellan kommuner, inklusive i frågor om digitalisering, samt verka för uppföljning och analyser som är av intresse för flera kommuner,
- erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan kommuner i frågor om bemötande av personer som påverkats av extremistiska miljöer,
- utvecklingen av regionala samverkans- och stödstrukturer som stödfunktioner för en kunskapsbaserad socialtjänst,
- kommuners delaktighet i dialogen med statliga myndigheter om utveckling och tillämpning av kunskapsstöd,
- kommuners arbete med uppdrag till idéburna aktörer som utförare av socialtjänstinsatser och samverkan med sådana aktörer.

Överenskommelsen redovisas i sin helhet i **bilaga 1**.

Medel till SKR

För överenskommelsen får SKR 20 miljoner kronor (16 miljoner inkl. moms) per år under 2025-2026.

Medel till kommuner

Utöver medel till överenskommelsen med SKR har regeringen aviserat omställningsstöd till kommunerna. Regeringen beräknar att avsätta 1,2 miljarder kronor 2025 och 2,2 miljarder kronor årligen för 2026–2028, under förutsättning att

Sveriges
Kommuner
och Regioner

2024-12-20

Vårt dnr
SKR2024/01919

riksdagen anvisar medel för det aktuella anslaget. Dessa medel fördelas direkt till kommunerna.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Henriksson
Ordförande

Regeringskansliet
Socialdepartementet

**Sveriges
Kommuner
och Regioner**

Omställning till en långsiktigt hållbar socialtjänst 2025–2026

**Överenskommelse mellan staten och
Sveriges Kommuner och Regioner**

Innehåll

Inledning	3
1.1 Bakgrund till överenskommelsen.....	3
1.2 Närmare om den nya socialtjänstlagen och omställningsarbetet.....	4
Aktuella svårigheter för socialtjänsten.....	4
Den nya socialtjänstlagens kännetecken.....	5
Fler initiativ till stöd för socialtjänstens omställning	5
1.3 Allmänna utgångspunkter	6
Övergripande mål och principer för socialtjänsten	6
Bärande delar i en förebyggande socialtjänst.....	6
Kunskapsbaserad socialtjänst av god kvalitet.....	8
2. Överenskommelsens inriktning	9
2.1 Syfte.....	9
2.2 Prioriterade områden 2025–2026.....	9
3. SKR:s åtaganden inom ramen för överenskommelsen	10
4. Redovisning och uppföljning av insatserna i överenskommelsen .	10
5. Ekonomiska villkor	11
6. Godkännande av överenskommelsen.....	12
Bilaga.....	13

Inledning

1.1 Bakgrund till överenskommelsen

Varje kommun ansvarar för socialtjänsten inom sitt område och har det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp som de behöver. Socialtjänstlagen är den lag som lägger grunden för socialtjänstens verksamheter. Det omfattar socialtjänstens funktionshindersomsorg, individ- och familjeomsorg, familjerätt, familjerådgivning samt äldreomsorg.

Nuvarande socialtjänstlag (2001:453) bygger till stora delar på 1980 års socialtjänstlag (1980:620). Socialtjänsten är en grundläggande del av den svenska välfärden och det finns många exempel på fungerande socialtjänst över hela landet. Sedan 1980-talet har dock samhället förändrats och står inför delvis nya utmaningar som påverkar socialtjänstens arbete och förutsättningar, däribland demografiska förändringar av betydelse för verksamhetens möjligheter till kompetensförsörjning. Sammantaget finns det behov av en reformerad lagstiftning och ett lokalt omställningsarbete för en långsiktigt hållbar socialtjänst samt olika åtgärder från staten för stöd till denna omställning. Utifrån en avisering av en kommande ny socialtjänstlag i budgetpropositionen för budgetåret 2024 ingick regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) den 1 februari 2024 en första överenskommelse om omställningen till en långsiktigt hållbar socialtjänst (S2024/00192). Den förberedande överenskommelsen bygger på två prioriterade områden: en mer förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst samt en kunskapsbaserad socialtjänst.

Regeringen har i lagrådsremissen En förebyggande socialtjänstlag – för ökade rättigheter, skyldigheter och möjligheter (S2024/01345) lämnat förslag till en ny socialtjänstlag, i syfte att skapa en mer förebyggande, och lätt tillgänglig socialtjänst samt kunskapsbaserad socialtjänst. Regeringen har i lagrådsremissen Ett stärkt brottsförebyggande ansvar för socialnämnden lämnat kompletterande förslag som tydliggör att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet (S2024/02007).

På lokal nivå varierar behoven och förutsättningarna. Under 2024 har kommunerna därför haft möjlighet att använda statsbidrag för att med stöd av Socialstyrelsen och SKR genomföra läges- och behovsanalyser inför att den nya lagen börjar gälla. Analyserna blir en viktig utgångspunkt för det lokala omställnings- och utvecklingsarbetet.

För att stödja kommunerna i omställningen till en långsiktigt hållbar socialtjänst ingår regeringen, för statens räkning, och SKR denna överenskommelse.

1.2 Närmare om den nya socialtjänstlagen och omställningsarbetet

Aktuella svårigheter för socialtjänsten

Redan bakom 1980 års socialtjänstlag fanns en tydlig ambition om att socialtjänsten ska arbeta förebyggande, bl.a. genom uppsökande arbete och medverkan i samhällsplaneringen. I dag uppger många kommuner att sådana uppgifter trängs undan av ärendestyrd myndighetsutövning. Samverkan med andra aktörer, t.ex. hälso- och sjukvården och samverkan mellan olika förvaltningar inom kommunen möjliggör kontakt i ett tidigt skede och väl samordnade insatser till personer med komplexa stödbehov. Denna slags samverkan behöver fortfarande utvecklas. Detsamma gäller samverkan mellan olika kommuner vilket kan ha särskilt stor betydelse för mindre kommuners förmåga att erbjuda socialtjänstinsatser.

Socialtjänsten har möjlighet att förbättra sitt arbete genom att använda den bästa tillgängliga kunskapen. Genom att följa upp insatser i större utsträckning kan förståelsen öka och resultaten förbättras för berörda enskilda. Det finns en stor potential i att förbättra tillgången till nationell statistik samt kvalitetssäkrade kunskapsunderlag och metoder. Med nationellt stöd kan socialtjänsten dokumentera sitt arbete på ett enhetligt och strukturerat sätt, vilket skulle stärka hela verksamheten. Dessutom kan stöd för implementering av nya metoder och arbetssätt hjälpa socialtjänsten att möta framtidens utmaningar på ett effektivt sätt.

Socialtjänsten är beroende av allmänhetens förtroende som kan skadas av såväl begränsad kännedom som avsiktliga försök till desinformation om verksamheten. Bland offentliganställda är socialtjänstens personal en av de grupper som är mest utsatta för hot och våld och otillåten påverkan. Vissa kommuner har också stora problem med att rekrytera ny personal till socialtjänsten. Det förekommer även att religiösa extremister försöker påverka enskilda socialtjänstemän i sin yrkesutövning och beslut och att de aktivt avråder från att vända sig till kommun eller andra myndigheter för att få stöd och hjälp.

Den nya socialtjänstlagens kännetecken

Den nya socialtjänstlagen föreslås träda i kraft den 1 juli 2025. För en hållbar socialtjänst anges som nya övergripande mål för verksamhetens inriktning att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig. Enligt förslaget ska kommunen ansvara för planering av insatser och i planeringen särskilt väga in behovet av tidiga och förebyggande insatser. Kommunen föreslås få befogenhet att erbjuda vissa socialtjänstinsatser utan individuell behovsprövning och bli skyldig att bedriva verksamheten i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Vidare föreslås att det ska tydliggöras i den nya socialtjänstlagen att socialnämnden ska arbeta för att förebygga och motverka brottslighet.

Lagförslaget innebär även att orosanmälningar ska dokumenteras i personakter för barn vilket skapar förutsättningar för att de blir digitalt sökbara med bättre möjligheter att upptäcka barn som behöver skydd eller stöd. I förslaget ingår också ett nytt övergripande mål för socialtjänsten om jämställda levnadsvillkor. Barnrättsperspektivet synliggörs också i den nya lagen.

Fler initiativ till stöd för socialtjänstens omställning

Många ytterligare initiativ stärker socialtjänstens förutsättningar att arbeta i enlighet med den nya socialtjänstlagen. Det gäller bl.a. nya regelverk för en utvidgad socialtjänststatistik på nationell nivå. Förslag på detta område bereds inom Regeringskansliet.

Flera nationella myndigheter har utifrån sina olika ansvarsområden en angelägen uppgift att stödja kommunerna i tillämpningen av den nya socialtjänstlagen och den omställning som lagen förutsätter. Socialstyrelsen har i uppdrag att fördela statsbidrag samt att förbereda nationella kompetenshöjande insatser till kommunerna för detta ändamål. Myndigheten ska även förbereda inför en socialtjänstdataregisterlag.

Dessutom pågår nationellt myndighetsarbete som främjar en förebyggande socialtjänst inom avgränsade områden, stöd för att utveckla en mer kunskapsbaserad socialtjänst samt socialtjänstens samverkan med hälso- och sjukvården.

SKR har en central roll i att på olika sätt stödja sina medlemmar i socialtjänstens omställning. SKR kan i relevanta delar med fördel samordna arbetet med satsningar på psykisk hälsa och suicidprevention samt god och nära vård. Det gäller även arbetet för stöd i frågor om välfärdsteknik.

I arbete av särskild relevans för det föreslagna kravet om vetenskap och beprövad erfarenhet kan de regionala samverkans- och stödstrukturer (RSS) som etablerats genom tidigare överenskommelser mellan staten och SKR fylla en viktig funktion.

1.3 Allmänna utgångspunkter

Övergripande mål och principer för socialtjänsten

De övergripande målen i socialtjänstlagen är viktiga riktmärken för socialtjänstens långsiktiga utveckling och markerar ett förhållningssätt som uttrycker en tilltro till den enskildes egen förmåga. I den nya lagen föreslås att socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig. Socialtjänsten föreslås även främja enskildas jämställda levnadsvillkor. De nya målen synliggör bl.a. att det är angeläget för socialtjänsten att utveckla nya arbetssätt och att integrera ett förebyggande arbetssätt i hela socialtjänstens verksamhet.

Övergripande mål och principer i den nya socialtjänstlagen

Socialtjänsten ska med utgångspunkt i demokrati och solidaritet främja enskildas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlika och jämställda levnadsvillkor, och
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Verksamheten ska bygga på respekt för enskildas självbestämmanderätt och integritet.

Socialtjänsten ska inriktas på att utveckla enskildas och gruppers egna resurser och samtidigt beakta den enskildes ansvar för sin och andras sociala situation.

Socialtjänsten ska inriktas på att enskilda får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande.

Socialtjänsten ska arbeta förebyggande och vara lätt tillgänglig.

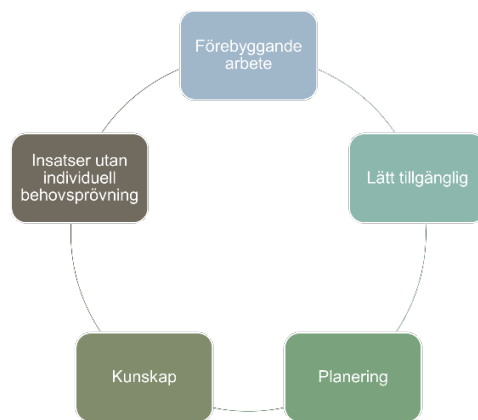
Bärande delar i en förebyggande socialtjänst

Många kommuner behöver kunna erbjuda insatser i ett tidigare skede och på ett enklare sätt än vad som är fallet i dag. Den nya socialtjänstlagen ska ge

förutsättningar för socialtjänsten att arbeta mer förebyggande. Syftet är att förhindra eller motverka att ett problem eller behov uppstår, men även att förhindra eller motverka att redan uppkomna problem eller behov upprepas, förvärras eller blir mer omfattande. Med förebyggande arbete kan även framtida behov fördröjas.

I den förebyggande socialtjänsten ingår bl.a.

- att planera långsiktigt,
- att beakta behov av tidiga och förebyggande insatser i planeringen av socialtjänstinsatser till enskilda,
- medverka i den kommunala samhällsplaneringen med sociala perspektiv, t.ex. i frågor om bostadsförsörjning,
- att erbjuda fler insatser utan individuell behovsprövning för ökad tillgänglighet, sänkta trösklar och tidig kontakt med de som vistas i kommunen,
- att utveckla och tillämpa kunskap om vilka insatser och metoder som faktiskt fungerar preventivt.

En mer förebyggande och tillgänglig socialtjänst som erbjuder fler insatser utan behovsprövning kan på sikt frigöra resurser till både ytterligare förebyggande insatser och myndighetsutövning i mer komplexa ärenden. På så vis får socialtjänsten ökad flexibilitet att utföra sitt uppdrag.

Det ska vara enkelt för enskilda att komma i kontakt med socialtjänsten, oavsett individuella förutsättningar. Tillgängligheten handlar också om

organisation, tillgängliga insatser, kunskap om olika gruppers behov och planering av verksamheten.

Det är inte ovanligt att en person samtidigt har flera olika stödbehov till följd av exempelvis funktionsnedsättningar, skadligt bruk och beroende, våldsutsatthet och kriminalitet. Komplexiteten i stödbehoven är viktig att utgå ifrån även i planering och genomförande av insatser utan individuell behovsprövning.

Kunskapsbaserad socialtjänst av god kvalitet

Förslaget till ny socialtjänstlag innehåller även krav på god kvalitet och att socialnämnden systematiskt och fortlöpande ska följa upp, utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten som därtill ska bedrivas i enlighet med vetenskap och beprövad erfarenhet.

Mot denna bakgrund blir det nödvändigt för socialtjänsten att använda arbetssätt och metoder som har vetenskapligt stöd och är verkningsfulla, att inte använda sådana som inte är det samt att följa upp och utvärdera de egna insatserna.

Därigenom utvecklar socialtjänsten kunskap om levnadsförhållandena i kommunen samt den egna verksamheten och dess resultat vilket är nödvändigt för att synliggöra och systematisera den beprövade erfarenheten. Tillgång till nationellt kvalitetssäkrade metoder och arbetssätt är ytterligare en förutsättning för att socialtjänsten ska kunna efterleva dessa krav. Nationell socialtjänststatistik och praktisk forskning kan på sikt ligga till grund för kunskapsutvecklingen inom socialtjänsten. För både statistik och uppföljningar är det avgörande att socialtjänstens dokumentation är strukturerad och bygger på nationellt enhetliga termer och begrepp.

2. Överenskommelsens inriktning

2.1 Syfte

Regeringen och SKR har enats om inriktningen i det stöd som SKR under de kommande två åren (2025–2026) ska ge kommunerna för socialtjänstens omställningsarbete. Syftet är att skapa långsiktighet, goda planeringsförutsättningar för kommunerna och andra berörda aktörer samt rättssäkerhet och stärkta förutsättningar för en mer likvärdig socialtjänst över landet.

2.2 Prioriterade områden 2025–2026

De prioriterade områdena i 2024 års överenskommelse – En mer förebyggande och lätt tillgänglig socialtjänst samt En kunskapsbaserad socialtjänst – ligger fast med vissa tillägg och förtydliganden. Regeringen och SKR ska verka för att stärka kommunernas förutsättningar att tillämpa den nya socialtjänstlagen i linje med vad som anges i de allmänna utgångspunkterna (avsnitt 1.3) och de insatser som SKR har planerat inom ramen för 2024 års överenskommelse. Därigenom ger arbetet stöd för ambitionen att socialtjänsten i högre grad ska förebygga allvarliga sociala problem såsom brottslighet, utanförskap till följd av missbruk eller våld i hemmet.

Vidare ska arbetet genomsyras av ett barnrätts-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektiv.

Kommunerna behöver beakta individers funktionsnedsättningar i större utsträckning inom alla delar av socialtjänsten. Det nationella målet för funktionshinderspolitiken är att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. Detta mål är, i likhet med målets fyra inriktningar, viktiga utgångspunkter för socialtjänsten och utformningen av socialtjänstens insatser.

Regeringen och SKR bedömer att ett särskilt fokus behöver läggas på personer med funktionsnedsättning och att arbetet behöver stärkas och utvecklas utifrån en helhetssyn där kommunerna och myndigheterna utvecklar kunskap och kompetens om funktionsnedsättningar och

kunskapsbaserade insatser för målgruppen med stöd också av den nya socialtjänstlagen.

3. SKR:s åtaganden inom ramen för överenskommelsen

Parterna är överens om att SKR ska stödja socialtjänstens omställning genom att främja

- kommunernas strategiska arbete inklusive utveckling av ledning, styrning, uppföljning och intern samverkan samt former för socialnämndens medverkan i samhällsplaneringen,
- utveckling och spridning av lätt tillgängliga och förebyggande insatser och arbetssätt som bygger på bästa tillgängliga kunskap inklusive för personer med funktionsnedsättningar,
- stödja pågående utvecklingsarbeten på nationell nivå och strukturer för att stödja socialtjänsten inom det brottsförebyggande området,
- samverkan med förskola och skola, såväl kommunala som enskilda huvudmän, samt hälso- och sjukvården samt avtalssamverkan mellan kommuner,
- erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande mellan kommuner, inklusive i frågor om digitalisering, samt verka för uppföljning och analyser som är av intresse för flera kommuner,
- erfarenhets- och kunskapsutbyte mellan kommuner i frågor om bemötande av personer som påverkats av extremistiska miljöer,
- utvecklingen av regionala samverkans- och stödstrukturer som stödfunktioner för en kunskapsbaserad socialtjänst,
- kommuners delaktighet i dialogen med statliga myndigheter om utveckling och tillämpning av kunskapsstöd,
- kommuners arbete med uppdrag till idéburna aktörer som utförare av socialtjänstinsatser och samverkan med sådana aktörer.

4. Redovisning och uppföljning av insatserna i överenskommelsen

Parterna är överens om att de insatser som har vidtagits med stöd av medlen i överenskommelsen ska redovisas och följas upp. SKR ska redovisa de insatser som har genomförts av SKR med stöd av medlen från överenskommelsen under 2025.

SKR ska lämna en verksamhetsrapport till Regeringskansliet (Socialdepartementet med kopia till Socialstyrelsen) senast den 31 mars 2026. I

verksamhetsrapporten ska SKR redogöra för den verksamhet som har bedrivits under 2025 med stöd av bidraget. I det ingår att särredovisa kostnaderna och resultat för de olika insatser som genomförts med stöd av medlen i överenskommelsen. I redovisningen ska barnrätts-, funktionshinders- och jämställdhetsperspektivet belysas.

5. Ekonomiska villkor

Överenskommelsen för 2025 omfattar totalt 20 000 000 kronor som fördelas till SKR. Beslut om utbetalning av medel till SKR under 2025 fattas genom ett särskilt regeringsbeslut ställt till Kammarkollegiet. Kostnaderna ska belasta det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2025 uppförda anslaget 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m., anslagsposten 5 Övriga utvecklingsmedel, som disponeras av Kammarkollegiet. Medlen till SKR betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2025. Den information som ska ingå i rekvisitionen framgår av *bilagan*. Rätten till bidrag förfaller om rekvisition inte inkommit inom denna tid. Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2026. En ekonomisk redovisning för kalenderåret 2025 som visar hur de medel som har tilldelats SKR har använts ska lämnas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2026. Den information som ska ingå i den ekonomiska redovisningen framgår av *bilagan*.

Regeringskansliet (Socialdepartementet) och Kammarkollegiet har rätt att begära in kopior av räkenskaper och övrigt underlag som rör bidragets användning.

6. Godkännande av överenskommelsen

Överenskommelsen har upprättats i två exemplar varav parterna har tagit var sitt.

För staten

För Sveriges

genom Socialdepartementet

Kommuner och Regioner

Stockholm den 20 december 2024

Stockholm den 20 december 2024

Minna Ljunggren

Palle Lundberg

Statssekreterare

Verkställande direktör

Bilaga

Information som ska ingå i rekvisition och ekonomisk redovisning avseende, från Kammarkollegiet rekviderade medel, inom ramen för denna överenskommelse. I den ekonomiska redovisningen ska SKR redogöra för den verksamhet som bedrivits under 2025 med stöd av bidraget. SKR ska verka för att omfattning och finansiering av respektive område inom överenskommelsen ska kunna redovisas i så stor utsträckning som möjligt.

Rekvisition	Ekonomisk redovisning
1. Kontaktuppgifter Bidragsmottagare Organisationsnummer Kontaktperson Postadress Telefon inkl. riktnummer Faxnummer E-postadress	1. Kontaktuppgifter Bidragsmottagare Organisationsnummer Kontaktperson Postadress Telefon inkl. riktnummer Faxnummer E-postadress
2. Bidrag som ansökan avser Regeringskansliets diarienummer för bakomliggande överenskommelse Regeringskansliets diarienummer för regeringsbeslut avseende utbetalning Överenskommelsens benämning Belopp som rekvideras Rekvisitionen avser perioden	2. Bidrag som ansökan avser Regeringskansliets diarienummer för bakomliggande överenskommelse Regeringskansliets diarienummer avseende regeringsbeslut för utbetalning Överenskommelsens benämning Summa bidrag enligt överenskommelsen Summa bidrag som utbetalats från regeringen/Regeringskansliet Period som den ekonomiska redovisningen avser
3. Uppgifter för utbetalning Bankgiro/Plusgiro Önskad betalningsreferens	3. Redovisning av verksamhet eller aktivitet Bidrag som erhållits av regeringen/Regeringskansliet Kostnader Kostnader (specificera större kostnadsposter) Summa kostnader Medel som inte har förbrukats (Bidrag – kostnader)

4. Underskrift i original av behörig företrädare Bidragstagaren intygar att lämnade uppgifter är riktiga samt försäkrar att bidraget kommer att användas enligt den gemensamma överenskommelsen. Datum Underskrift Namnförtydligande	4. Ekonomichefens (eller motsvarande) granskning av den ekonomiska redovisningen Alt 1: N.N. (ekonomichefen eller motsvarande) intygar att den ekonomiska redovisningen under punkt 3 är korrekt. Alt 2: N.N. (ekonomichefen eller motsvarande) bedömer inte att den ekonomiska redovisningen under punkt 3 är korrekt. (Avvikelserna och eventuella åtgärder ska också redovisas.) Datum Underskrift Namnförtydligande Befattning Telefon inkl. riktnummer E-postadress
	5. Underskrift i original av behörig företrädare Bidragstagaren intygar att lämnade uppgifter är riktiga. Datum Underskrift Namnförtydligande

Till:

Ordföranden i landets kommunfullmäktige
Ordföranden i landets kommunstyrelser
Ordföranden i landets regionfullmäktige
Ordföranden i landets regionstyrelser

Bästa ordförande,

Jag vill be dig om hjälp med tre saker:

- Informera om möjligheten att ansöka om en svensk fana som utdelas i anslutning till nationaldagen samma år.
- Informera om möjligheten att ansöka om en svensk flagga, som varit hissad en dag över Riksdagshuset, och som utdelas i anslutning till nationaldagen samma år.
- Föreslå att någon ska tilldelas en svensk orden och/eller sprid information om möjligheten att nominera.

Ansökan om fanor och flaggor

Föreningar och organisationer kan ansöka om fanor samt flaggor, som varit hissade en dag över Riksdagshuset, hos Stiftelsen Sveriges Nationaldag. Ansökan om flaggor kan även lämnas in av skolor, universitet och högskolor samt vård- och omsorgsboenden.

Möjligheten att få en ”riksdagsflagga” infördes för bara några år sedan och är nog inte så känd bland föreningar, skolor, vårdboenden m.fl. Fanor har stiftelsen visserligen delat ut sedan 1916, men även det kan säkert bli mer känt. För stiftelsen vore det därför värdefullt om du kunde hjälpa till att sprida information om båda sakerna. I rollen som ordförande kommer du i kontakt med många verksamheter som kan ansöka om fanor och flaggor.

Utdelandet av fanor och flaggor syftar till att uppmärksamma viktiga insatser som görs av föreningar, skolor, vård- och omsorgsboenden m.fl. och samtidigt lyfta fram värden som vårt land står för och som symboliseras av fanan och flaggan såsom demokrati, fred och frihet.

Fanorna och flaggorna delas ut i ceremoniella sammanhang på eller i nära anslutning till nationaldagen. Vid det officiella nationaldagsfirandet på Skansen delar H.M. Konungen ut tio fanor. Som talman, och därmed ordförande i Stiftelsen Sveriges Nationaldag, delar jag ut tre flaggor på nationaldagen. Ytterligare 60-65 fanor och 15-talet flaggor delas ut av Sveriges landshövdingar.

Bifogat detta mejl finns bilder som gärna får användas som illustration av eventuell information, t.ex. i sociala medier. Bilderna är fria att använda med angivande av fotograf: Anders Löwdin/Sveriges riksdag respektive Andreas Nyberg Karlsson/Stiftelsen Sveriges Nationaldag.

Adress
Stiftelsen Sveriges Nationaldag
Riksdagen
100 12 Stockholm

Telefon
08-786 62 69
Fax
08-786 61 41

E-postadress
nationaldagen@riksdagen.se
Webbsida
www.nationaldagen.se

Bankgiro
5475-1458

Ansökningstiden löper ut ungefär vid samma tid varje år, inför utdelningarna på det årets nationaldag. Inför nationaldagen 2025 måste man ansöka före den 1 februari.

Här finns Stiftelsen Sveriges Nationaldags webbplats och ansökningsförfarandet:

<https://nationaldagen.se/start/flaggan/var-svenska-flagga/>

Kontaktperson: Martin Brothén, generalsekreterare i Stiftelsen Sveriges Nationaldag, 0762-180049, martin.brothen@riksdagen.se

Föreslå ordensmottagare

H.M. Konungen förläna, på regeringens förord, de kungliga riddarordnarna (Serafimerorden, Svärdsorden, Nordstjärneorden och Vasaorden). Förra året delades svenska riddarordnar ut till svenska medborgare för första gången sedan 1970-talet, ytterst ett resultat av ett initiativ av riksdagens konstitutionsutskott 2018.

Tidigare talmannen Björn von Sydow är ordförande i ordensrådet. Rådets uppgift är att ta emot förslag på vilka personer som ska förlänas någon av riddarordnarna och sedan lämna yttrande till regeringen med förslag till ordensutmärkelser för förtjänstfulla insatser.

Björn von Sydow har bett mig att uppmärksamma dig på att vem som helst kan lämna förslag på mottagare av en orden. Han ser gärna fler nomineringar för insatser runt om i landet inom samhällslivets alla sfärer (civilsamhället, näringslivet, offentlig förvaltning osv). Lämna gärna in förslag själv och/eller informera andra om möjligheten att nominera.

Insatser av varierande betydelse och omfattning kan uppmärksammas. Det centrala är att personerna som föreslås ska ha gjort insatser som går utöver vad man kan förvänta sig inom ramen för en tjänst eller ett uppdrag. Man får inte föreslå sig själv. Vad gäller politiskt förtroendevalda gäller också att de bör ha lämnat det politiska livet för att kunna komma i fråga.

Här finns mer information:

<https://kungligmajestatsorden.se/forslag>

<https://kungligmajestatsorden.se/om-kmo/ordensradet>

Varmt tack på förhand för din hjälp!

Stockholm den 17 januari 2025

Med vänliga hälsningar

Andreas Norlén

Riksdagens talman

Ordförande i Stiftelsen Sveriges Nationaldag

Adress
Stiftelsen Sveriges Nationaldag
Riksdagen
100 12 Stockholm

Telefon
08-786 62 69
Fax
08-786 61 41

E-postadress
nationaldagen@riksdagen.se
Webbsida
www.nationaldagen.se

Bankgiro
5475-1458

Länsstyrelsen
Västerbotten

Protokoll

Datum
2025-01-03

Diarienummer
21-2025

Umeå kommun
ksdiarium@umea.se

Ny ledamot och ersättare för ledamot i kommunfullmäktige

Beslut

Länsstyrelsen i Västerbottens län beslutar att utse ny ledamot och ersättare för ledamot i kommunfullmäktige från och med den 3 januari 2025 till och med den 14 oktober 2026.

Kommun: Umeå kommun

Parti: Miljöpartiet de gröna

Ny ledamot: Johan Asplund

Avgången ledamot: Nils Larsen

Ny ersättare: Ulrika Moberg Edman

Beskrivning av ärendet

Kommunfullmäktige i Umeå kommun har kommit in med en begäran om ny sammanräkning. Detta med anledning av att Nils Larsen har avsagt sig uppdraget.

Motivering till beslutet

Om en ledamot i kommunfullmäktige avgår under valperioden, ska länsstyrelsen efter anmälan utse en ny ledamot. Länsstyrelsen ska vid behov även utse ersättare i kommunfullmäktige.

Bestämmelser som beslutet grundas på

14 kap. 13–23 §§ vallagen (2005:837).

Information

Bevis (protokollsutdrag) utfärdas för de som berörs av beslutet.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsjurist Moa Garpebring med chefsjurist Per Lundström som föredragande.

Kopia till

Miljöpartiet de gröna
Johan Asplund
Ulrika Moberg Edman

Bilaga

1. Överklagandehänvisning Valprovsnämnden

Du kan överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden

Om du inte är nöjd med Länsstyrelsens beslut, kan du skriftligen överklaga beslutet hos Valprövningsnämnden.

Hur överklagar jag beslutet?

Lämna eller skicka din skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Västerbotten antingen via e-post; vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Västerbotten, 901 86 Umeå.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tio dagar** från dagen för beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det Valprövningsnämnden som beslutar om tiden kan förlängas.

Ditt överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som du överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur du vill att beslutet ska ändras.
- Varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om du har handlingar som du anser stödjer din överklagan så bör du bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om du behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om du anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt dig ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta Länsstyrelsen via e-post, vasterbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 40 00. Ange diarienummer 21-2025.